

Van: [REDACTED]@tennet.eu>
Verzonden: maandag 22 augustus 2022 13:51
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Agenda en memo 2e workshop 'Afwegingskader en beoordelingskader' 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: 380kV Diemen - Ens, Agenda en Memo werksessie 2.pdf

Beste genodigden,

Hierbij ontvangt u de agenda en memo t.a.v. de 2e workshop 'Afwegingskader en beoordelingskader' 380 kV Diemen-Ens.

Deze workshop zal plaatsvinden op **donderdagmorgen 1 september van 9:00-12:00** in het provinciehuis te Lelystad (Visarenddreef 1, 8232 JN), er is een mogelijkheid om digitaal aan te sluiten.

Graag nog aangeven of u fysiek aanwezig bent i.v.m. de aanmeldingen bij het provinciehuis.

In het geval u zelf niet bij de bijeenkomst aanwezig kunt zijn, en u een collega ter vervanging kunt sturen, dan horen we dat graag.

De agenda voor deze werksessie is als volgt:

Agenda

9.00	Inloop
9.30	Opening bijeenkomst
9.35	Terugblik werksessie 1 en doel van vandaag
9.45	Afwegingskader IEA <ul style="list-style-type: none"> - Doel van het afwegingskader - Toelichting op het voorgestelde afwegingskader
	Beoordelingskader MER <ul style="list-style-type: none"> - Doel van het beoordelingskader - Toelichting op het voorgestelde beoordelingskader
10.15	In twee verschillende groepen het afwegingskader en beoordelingskader bespreken. Mogelijkheid om vragen te stellen, aandachtspunten mee te geven, ontbrekende criteria aan te dragen.
11.00	Plenaire terugkoppeling
11.15	Toelichting vervolgproces & afsluiting

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]
 LPN Area Central

[REDACTED]

T +31 (0)26 [REDACTED]
 M +31 (0)6 [REDACTED]
 E [REDACTED]@tennet.eu
 I www.tennet.eu

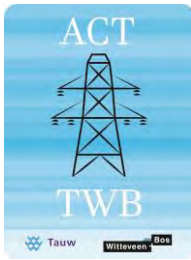
TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718

6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

AGENDA EN MEMO

Werk sessie 2 Afwegingskader en Beoordelingskader

Onderwerp	Agenda en memo werksessie 2: Afwegingskader en Beoordelingskader
Project	380kV hoogspanningsverbinding Diemen – Ens
Projectcode	128157
Datum	22 augustus 2022
Referentie	128157-5.2
Auteur(s)	[REDACTED]
Genodigden	Betrokken overheden

Voorliggend memo bevat de agenda en doel van de werksessie en geeft daarnaast een korte introductie op de beide kaders die in de werksessie aan bod komen.

Agenda

9.00	Inloop
9.30	Opening bijeenkomst
9.35	Terugblik werksessie 1 en doel van vandaag
9.45	Afwegingskader IEA <ul style="list-style-type: none"> - Doel van het afwegingskader - Toelichting op het voorgestelde afwegingskader Beoordelingskader MER <ul style="list-style-type: none"> - Doel van het beoordelingskader - Toelichting op het voorgestelde beoordelingskader
10.15	In twee verschillende groepen het afwegingskader en beoordelingskader bespreken. Mogelijkheid om vragen te stellen, aandachtspunten mee te geven, ontbrekende criteria aan te dragen.
11.00	Plenaire terugkoppeling
11.15	Toelichting vervolgproces & afsluiting

Opzet en doel van de sessie

In de sessie geeft TenneT/EZK een toelichting op het afwegingskader voor de integrale effectanalyse en het beoordelingskader voor het milieueffectrapport. Van beide kaders wordt in de sessie een voorstel gepresenteerd. Er is vervolgens gelegenheid om voor beide kaders aandachtspunten en aanvullingen door te geven.

Wat is het Afwegingskader voor de IEA?

De IEA is een rapport waarin de impact van de kansrijke alternatieven voor de nieuwe 380 kV verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens wordt beschreven en waarmee de kansrijke alternatieven integraal met elkaar worden vergeleken. Dit gebeurt op basis van het afwegingskader. Het afwegingskader bevat een beschrijving van de thema's waarop de kansrijke alternatieven¹ worden beoordeeld, de wijze waarop die beoordeling tot stand komt en welke onderzoeken ten grondslag liggen aan die informatie. De effecten op milieu (via het milieueffectrapport) zijn hier één onderdeel van.

Op de IEA wordt een regioadvies gevraagd. Dit advies wordt samen met de IEA aan de minister van EZK geleverd, voor de keuze van een voorkeursalternatief.

Wat is een beoordelingskader?

Een beoordelingskader biedt een kader voor het onderzoek naar en beoordeling van milieueffecten van de kansrijke alternatieven (MER fase 1) en van het voorkeursalternatief (MER fase 2) t.b.v. het milieueffectrapport. Het beoordelingskader bestaat uit een overzicht van milieuthema's, bijbehorende beoordelingscriteria en een beschrijving van de wijze waarop de onderzoeken en effectbeoordelingen uitgevoerd worden.

Wat wordt er gedaan met uw input?

De aanvullingen en aandachtspunten die tijdens de sessie worden doorgegeven, worden genoteerd. Als het nuttige wijzigingen of toevoegingen zijn voor de effectbeoordeling in deze of de volgende fase, dan wordt het afwegingskader of beoordelingskader hier op aangepast. Aanvullingen of aandachtspunten die uiteindelijk geen onderdeel gaan uitmaken van het onderzoek naar effecten, worden wel vastgelegd in het participatieverslag. Deze vormt een bijlage bij het te actualiseren participatieplan, die tezamen met de NRD gepubliceerd wordt.

---

¹ De kansrijke alternatieven zijn op het moment van werksessie 2 nog niet bepaald. Dit vindt plaats rondom werksessie 3 (29 september).

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Agenda en memo 3e workshop "Kansrijke alternatieven" 380 kV Diemen-Ens
Datum: dinsdag 4 oktober 2022 14:08:16
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[image002.png](#)

Doen we! Groet, [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 4 oktober 2022 13:50
Aan: [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: FW: Agenda en memo 3e workshop 'Kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens

Beste [redacted]

Afgelopen donderdag hebben we elkaar nog even gesproken na het overleg.
Ik wil graag voor de vervolgbijeenkomsten worden uitgenodigd. Kan jij mij aan de mailinglist toevoegen?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland
A Strategie en beleid
T 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 28 september 2022 17:31
Aan: [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@minezk.nl>;
[redacted]@tennet.eu' [redacted]@tennet.eu>
Onderwerp: FW: Agenda en memo 3e workshop 'Kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens

Ter info [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Afdeling Strategie & Beleid
Provincie Flevoland,
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [redacted]@tennet.eu>

Verzonden: dinsdag 20 september 2022 16:38

Aan: [redacted]@urk.nl; [redacted]@rvo.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
[redacted]@diemen.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@zeewolde.nl;
[redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl;
[redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@zuidzeeland.nl;
[redacted]@gooisemeren.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com;
[redacted]@waternet.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]
[redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@urk.nl;
[redacted]@zuidzeeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
[redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@noord-
holland.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@witteveenbos.com;
[redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@witteveenbos.com;
[redacted]@WitteveenBos.com; [redacted]@tauw.com; [redacted]@tauw.com; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@tauw.com;
[redacted]@minezk.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@rws.nl;
[redacted]@WitteveenBos.com>; [redacted]@regiogv.nl>;
[redacted]@rws.nl>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@rws.nl>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Agenda en memo 3e workshop 'Kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroep m.b.t. 380 kV Diemen-Ens,

Hierbij ontvangt u de agenda t.a.v. de 3^e werksessie "Kansrijke alternatieven" 380 kV Diemen-Ens.

Deze werksessie zal plaatsvinden op **donderdagochtend 29 september van 09:00 tot 12:00 uur**.

Dit is de 3^e werksessie in het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

In tegenstelling tot de twee vorige werksessies vindt deze sessie niet plaats in het provinciehuis van Flevoland, maar in **Hotel Van der Valk in Lelystad**.

Hotel Van der Valk Lelystad
Larserplein 1, 8226 PB
Lelystad

Volgende week maandag 26 september ontvangt u nog een aantal inhoudelijke stukken ter voorbereiding van de werksessie, waaronder een notitie alternatievenontwikkeling, de traceringsprincipes, het ruimtelijk kwaliteitskader en een eerste quick scan ecologie.

Voor inhoudelijke vragen over de werksessie kunt u het beste contact opnemen met [REDACTED]

TenneT

[REDACTED]@tennet.eu

06 - [REDACTED]

Voor praktische zaken kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Agenda

9.00	Inloop
9.15	Opening werksessie en welkom
9.20	Plenaire presentatie en introductie <ul style="list-style-type: none"> • Programma • Doel van deze werksessie
9.30	Inhoudelijke presentatie <ul style="list-style-type: none"> - Hoe is er tot deze alternatieven gekomen en welke informatie is hiervoor gebruikt. - Drie invalshoeken:<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitwerking belemmeringen vanuit ruimtelijke ontwikkeling en milieu / ecologie 2. Kansen voor alternatieven vanuit ruimtelijke kwaliteit 3. Technische principes / uitgangspunten - Resultierend beeld en eerste voorstel kansrijke alternatieven
10.20	Korte pauze en opsplitsen in groepen
10.30	In groepen: gesprek aangaan over de alternatieven en bespreken van zorgen en aandachtspunten
11.20	Plenaire terugkoppeling vanuit de groepen
11.35	Verslag vorige werksessie beoordelingskader en afwegingskader
11:45	Toelichting vervolgproces en afsluiting met broodjes

In het geval u zelf niet bij de bijeenkomst aanwezig kunt zijn, en u een collega ter vervanging kunt sturen, is dit uiteraard mogelijk en horen we dat graag.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
LPN Area Central

[REDACTED]

T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@witteveenbos.com>

Verzonden: maandag 9 januari 2023 20:35

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: Agenda en stukken B.O. 380 kV Diemen-Ens 18.01.2023

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep 380 kV Diemen-Ens,

Hierbij stuur ik jullie een derde keer een downloadlink met drie stukken behorend bij het bestuurlijk overleg van 18 januari. Op 22 december hebben jullie reeds van [redacted] een e-mail ontvangen met diverse stukken in de bijlage en een downloadlink. Die downloadlink is ondertussen niet meer geldig en dat geldt ook voor de versie die jullie van mij op 2 januari hebben ontvangen. Daarom voor degenen die niet in gelegenheid zijn geweest de laatste weken de stukken op te halen, nog één nieuwe versie:

[redacted] /

NB: voor het overleg zijn de stukken uit de e-mail van 22 december nodig én de stukken vanuit de downloadlink. Eén keer stukken downloaden volstaat; de links leiden steeds naar dezelfde stukken, maar zijn slecht een week geldig.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

[redacted]

[redacted]

+31 (0)6 [redacted] | [redacted]@witteveenbos.com

Soms stuur ik e-mails buiten standaard kantoortijden. Voel je niet verplicht om buiten jouw werktijden te reageren!

Witteveen+Bos

Leeuwenbrug 8 | Postbus 233 | 7400 AE Deventer

+31 (0)570 [redacted] | www.witteveenbos.com

Van: [redacted]@minezk.nl>

Verzonden: donderdag 22 december 2022 14:07

Aan: [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]
[redacted]@Dronten.nl>; [redacted]@urk.nl>; [redacted]

[redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @rws.nl>;
[redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @zeewolde.nl>;
[redacted] @rws.nl>; [redacted] @alliander.com>; [redacted]
[redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @flevoland.nl>;
[redacted] @dronten.nl>; [redacted] @goisemeren.nl>;
[redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @urk.nl>;
[redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @alliander.com>;
[redacted] @waternet.nl>; [redacted] @goisemeren.nl>;
[redacted] @zuiderzeeland.nl>; [redacted] @flevoland.nl>;
[redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @zuiderzeeland.nl>;
[redacted] @rws.nl>; [redacted] @urk.nl>;
[redacted] @overijssel.nl>; [redacted] @urk.nl>;
[redacted] @noord-holland.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>;
[redacted] @rws.nl>; [redacted] @diemen.nl>;
[redacted] @huizen.nl>; [redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @almere.nl>;
[redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @regiogv.nl>;
[redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @noord-
holland.nl>; [redacted] @noord-holland.nl>;
[redacted] @kampen.nl>; [redacted] @almere.nl>
CC: [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @witteveenbos.com>;
[redacted] @rvo.nl>;
[redacted] @tennet.eu>; [redacted] @tennet.eu>;
[redacted] @tennet.eu>; [redacted] @tennet.eu>

Onderwerp: Agenda en stukken B.O. 380 kV Diemen-Ens 18.01.2023

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep 380 kV Diemen-Ens,

Onderstaand en bijgaand ontvangen jullie een afschrift van de stukken voor het Bestuurlijk Overleg op 18 januari a.s. Jullie bestuurders hebben deze vanmiddag ook ontvangen.

Op verzoek van het adviesbureau vinden jullie bijgaand reactietabellen op de concept-NRD en bijlagen. De bestuurders hebben deze reactietabellen niet ontvangen. Mochten jullie detail-opmerkingen op de concept-NRD, de Notitie Kansrijke Alternatieven of het Ruimtelijk Kwaliteitskader hebben, dan worden jullie verzocht deze op te nemen in bijgaande exceltabellen (en de tabellen uiterlijk 18 januari a.s. retour te mailen).

Fijne feestdagen en tot in het nieuwe jaar!

Groet, [redacted]

Van: [redacted] @minezk.nl>

Verzonden: donderdag 22 december 2022 13:50

Aan: [redacted] @noord-holland.nl' [redacted] @noord-holland.nl>; [redacted] @flevoland.nl'
[redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @flevoland.nl' [redacted] @flevoland.nl>;
[redacted] @flevoland.nl [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @overijssel.nl' [redacted] @overijssel.nl>;
[redacted] @overijssel.nl' [redacted] @overijssel.nl>; [redacted] @overijssel.nl' [redacted] @overijssel.nl>;
[redacted] @overijssel.nl' [redacted] @overijssel.nl>; [redacted] @goisemeren.nl' [redacted] @goisemeren.nl>;
[redacted] @goisemeren.nl' [redacted] @goisemeren.nl>; [redacted] @diemen.nl'
[redacted] @diemen.nl>; [redacted] @diemen.nl' [redacted] @diemen.nl>;
[redacted] @almere.nl' [redacted] @almere.nl>; [redacted] @lelystad.nl'
[redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @lelystad.nl' [redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @lelystad.nl'
[redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @lelystad.nl' [redacted] @lelystad.nl>;
[redacted] @zeewolde.nl' [redacted] @zeewolde.nl>; [redacted] @dronten.nl'
[redacted] @dronten.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl' [redacted] @kampen.nl' [redacted] @kampen.nl>;
[redacted] @kampen.nl' [redacted] @kampen.nl>; [redacted] @huizen.nl' [redacted] @huizen.nl>;
[redacted] @huizen.nl' [redacted] @huizen.nl>; [redacted] @zuiderzeeland.nl'

[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@tennet.eu' [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@agv.nl' [redacted]@agv.nl>; [redacted]@alliander.com' [redacted]@alliander.com>;
[redacted]@tennet.eu' [redacted]@tennet.eu>
CC: [redacted]@minezk.nl>; [redacted]@minezk.nl>; [redacted]@rvo.nl>; [redacted]@witteveenbos.com>

Onderwerp: Agenda en stukken B.O. 380 kV Diemen-Ens 18.01.2023

Aan de deelnemers aan het Bestuurlijk Overleg inzake de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Hierbij zend ik u de agenda en stukken voor het Bestuurlijk Overleg, dat plaatsvindt op:

Datum: woensdagochtend 18 januari 2023
Tijdstip: van 10.00 tot 12.00 uur
Locatie: Provinciehuis Flevoland, Visarendreef 1 te Lelystad (zaal: Almere).

U kunt ook via Teams (online) deelnemen aan het overleg, via de Teamslink in het agendaverzoek (in Outlook). Indien u van plan bent om via Teams aan het overleg deel te nemen of indien u verhinderd bent, vernemen we dat graag voorafgaand aan de vergadering.

Bij deze email treft u de volgende bijlagen aan:

- Agenda B.O. 18.01.2023
- Verslag B.O. 07.06.2022
- Gecomprimeerde concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)
- Concept-Participatieplan
- Concept-Reactienota
- Samenvatting Reactienota

De figuren in de meegezonden NRD zijn van verminderde kwaliteit, omdat deze gecomprimeerd zijn. De (niet-gecomprimeerde) NRD en de bijlagen zijn te groot om als bijlage mee te zenden. De drie bestanden zijn te downloaden via: <https://sendit.witteveenbos.com/download/22862/7fc493e9bdbbc304032712c9bb3f818a7/>
Deze link is 1 week geldig. Maandag 2 januari a.s. zal er een nieuwe downloadlink gestuurd worden.

Fijne feestdagen en tot in het nieuwe jaar!

Mede namens [redacted] en [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[redacted]
[redacted]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

This e-mail is strictly confidential and is intended solely for the addressee.

It is prohibited for unauthorized persons to utilize the information contained within this e-mail.

If you receive this e-mail and you are not the addressee,

then please delete it from your system and notify the person who sent it to you.

Our company accepts no liability for the content of this email,

or for the consequences of any actions taken on the basis of the information provided,

unless that information is subsequently confirmed in writing.

Before printing, think about the environment.

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Realisatie
Energietransitie

Behandeld door

T 06 [redacted]
[redacted]@minezk.nl

Datum

22 dec. 2022

Kenmerk

DGKE-DRE / 22575025

Bijlage(n)

7

agenda

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted] MT-lid directie Realisatie Energietransitie ministerie van EZK
Notulist	[redacted] EZK
Vergaderdatum en -tijd	18 januari 2023, 10.00 uur - 12.00 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Visarenddreef 1 te Lelystad (zaal: Almere)

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

2. Notulen vorig bestuurlijk overleg d.d. 07.06.2022

Ter vaststelling. Zie bijlage.

3. Toelichting op het proces

Ter vergadering wordt een korte toelichting gegeven op het proces dat gevolgd gaat worden om te komen tot een tracé voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding. Ter informatie.

4. Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD) en bijlagen

In september is het Voornemen om een verkenning naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens te starten in de Staatscourant gepubliceerd. Als volgende stap is de minister voor Klimaat en Energie voornemens om de concept NRD ter inzage te leggen. In de NRD staat beschreven welke tracés op welke aspecten beoordeeld en vergeleken worden. Ter vergadering wordt een korte toelichting op de concept NRD gegeven. De vergadering wordt om een advies op de concept NRD gevraagd.

5. Voorstel voor participatie

Gelijktijdig met de concept NRD wordt er een geactualiseerd voorstel voor participatie gepubliceerd. Bijgaand vindt u een concept. De vergadering wordt om een advies op het voorstel voor participatie gevraagd.

6. Inspraakbundel en Reactienota

Zie bijgaande samenvatting en de Reactienota.

7. Rondvraag en sluiting

**Directoraat-generaal Klimaat
 en Energie**

 Directie Realisatie
 Energietransitie i.o.

Behandeld door

 T 06 [redacted]
 [redacted]@minezk.nl

Datum

7 jun. 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22245031

Kopie aan
Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Bestuurlijk overleg verkenning nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted], plv. directeur directie Realisatie Energietransitie i.o., ministerie van EZK
Vergaderdatum en -tijd	7 juni 2022, 15.30 uur - 17.00 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Lelystad
Aanwezig	Edward Stigter (gedeputeerde provincie Noord-Holland), Jan de Reus (gedeputeerde provincie Flevoland), Nico Schimmel (wethouder gemeente Gooise Meren), Maaike Veeningen (wethouder gemeente Almere), Jack Schoone (wethouder gemeente Lelystad), Wim van der Es (wethouder gemeente Zeewolde), Lazise Hillebregt (wethouder gemeente Dronten), [redacted] (Liander), [redacted] (directeur Large Projects TenneT), [redacted] (TenneT), [redacted] (provincie Noord-Holland), [redacted] (provincie Flevoland), [redacted] (provincie Flevoland), [redacted] (gemeente Gooise Meren), [redacted] (gemeente Almere), [redacted] (gemeente Dronten), [redacted] (gemeenten Noordoostpolder), [redacted] (EZK), [redacted] (EZK; verslag)
Afwezig	

1. Opening, voorstelronde, vaststelling agenda

2. Toelichting op het proces

[redacted] bij EZK voor de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens, geeft een korte toelichting op het proces dat gevolgd gaat worden om tot een ruimtelijk inpassingsplan voor de nieuwe verbinding te komen. Naar aanleiding van deze toelichting worden de volgende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

- De aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding staat op gespannen voet met andere ruimtelijke ontwikkelingen die door het Rijk van gemeenten gevraagd worden, zoals de verstedelijkingsopgave. Hoe komen we

tot een goede afweging tussen de verschillende opgaven? Breng in ieder geval de woningbouwopgave van de gemeenten goed in beeld. Welke ambities liggen er, waar moet rekening mee gehouden worden? Reactie: hier zullen we in de volgende fase van het proces invulling aan geven.

- Stel in het verhaal dat je vertelt aan de buitenwereld de noodzaak van de verbinding centraal en niet het proces.
- Luister goed naar de geluiden uit de regio en handel hier ook naar. Ervaringen met Rijkswaterstaat in het verleden zijn niet goed geweest.
- Manage de verwachtingen goed. Geef richting burgers goed aan waarop ze kunnen reageren en waarop niet.
- Is er ook ruimte om innovatieve zaken te onderzoeken? Reactie: die ruimte is er zeker.
- Op 1 oktober a.s. krijgen de provincies opdracht van het Rijk om een aantal ruimtelijke opgaven te coördineren. Op verzoek van het kabinet dienen de provincies voor 01.07.2023 inzicht te geven in alle ruimteclaims op hun grondgebied. Hoe verhoudt zich dat tot deze opgave? Is hier meer duidelijkheid over te geven? Reactie: lopende projecten, zoals deze verkenning, vallen daar naar verwachting niet onder. Voor 1 oktober 2022 wordt er een brief van het Rijk aan de provincies gestuurd, die hier duidelijkheid over geeft. Tussen EZK en de provincies moet er aandacht zijn voor afstemming.

Vanuit de zijde van EZK wordt aangegeven dat tijdens de komende processtap (de opstelling van de notitie reikwijdte en detailniveau) de ruimtelijke ontwikkelingen in het zoekgebied in beeld gebracht worden. In de fase van MER en Integrale Effect Analyse (IEA) worden vervolgens verschillende alternatieve tracés vergeleken en beoordeeld. De regionale overheden worden betrokken bij het opstellen van de stukken. Op grond van MER en IEA wordt aan de regio een advies gevraagd m.b.t. het voorkeustracé.

3. Toelichting op nut en noodzaak

[REDACTED] van TenneT voor de nieuwe verbinding, geeft een korte toelichting op de factsheet over nut en noodzaak. TenneT voorziet een grote toename van het elektriciteitstransport over de verbinding tussen Diemen en Ens, waardoor een extra 380 kV-lijn onontkomelijk is. Meerdere delen van het 380 kV-net in Nederland zullen in de komende jaren vernieuwd of uitgebreid moeten worden. Naar aanleiding van de toelichting en de factsheet worden de volgende opmerkingen gemaakt.

- Deze factsheet is niet geschikt voor gemeenteraden, provinciale staten en het grote publiek. Daarvoor is een kortere factsheet nodig, die in eenvoudigere bewoording uitlegt waarom het nodig en noodzakelijk is dat de nieuwe 380 kV-verbinding er komt. Het is niet meer de vraag of de nieuwe hoogspanningslijn er komt, maar waar. Geef dat duidelijk aan in de factsheet.
- De beschreven alternatieven in de factsheet worden (te) gemakkelijk afgeschreven. Waarom is het niet mogelijk om een verbinding aan te leggen tussen Ens en Doetinchem of Ens en het zuiden van het land?

[REDACTED] licht toe dat de verbinding Ens-Diemen onderdeel is van de landelijke hoofdstructuur van het hoogspanningsnet. Er gaat in Nederland veel stroom van het noordoosten, via Flevoland, naar het zuidwesten van het land.

Elektriciteit gedraagt zich net als water: het zoekt de weg van de minste weerstand. Die weg gaat via Ens-Diemen. Dat betekent dat je wel een nieuwe lijn kunt aanleggen tussen Ens en Doetinchem of Ens en Tilburg, maar dat de meeste stroom dan toch via Ens-Diemen gaat lopen, waardoor het alsnog op deze verbinding tot overbelasting komt. Daarom is het noodzakelijk om een extra verbinding tussen Ens en Diemen aan te leggen.

Andere opmerkingen die gemaakt worden:

- Geef in de factsheet of b.v. in een filmpje aan of het mogelijk is dat de nieuwe verbinding door Zeewolde of Dronten komt te liggen. Wat betekent het voor inwoners van deze gemeenten?
- Is de nieuwe verbinding een oplossing voor de gehele periode tot 2050? Valt daar wat over te zeggen?
- Bestuurders hebben behoefte aan comfort voor hun gesprek met de gemeenteraad of provinciale staten. Kunnen zij van informatie voorzien worden die daaraan bijdraagt?
- Hoe groter het zoekgebied is, hoe vager het voorstel. Op dit moment is het zoekgebied nog heel groot. Kunnen we al meer zeggen over mogelijke tracés? Reactie: nee, op dit moment nog niet. Daarover zal meer duidelijkheid komen bij publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
- Er wordt in de factsheet niets gezegd over de nieuwe verbinding die er moet komen tussen Ens en Vierverlaten. Voor de inwoners van de gemeente Noordoostpolder is dit relevant.
- Waarom is er geen onafhankelijk onderzoek naar nut en noodzaak gedaan? Dit is des te relevanter nu de ACM eind maart aan TenneT een 'bindende gedragslijn' heeft opgelegd op basis van de inhoud van het IP 'Net op Land'. ACM is van mening dat TenneT scenariostudies moet aanscherpen, maar vooral dat alternatievenanalyses inzichtelijker moeten worden gemaakt.
- Is geothermie een alternatief voor een nieuwe hoogspanningsverbinding? Antwoord: nee, geothermie vraagt juist (extra) elektriciteit. In opdracht van TenneT en EZK is onderzoek gedaan naar allerlei alternatieven voor de aanleg van een hoogspanningslijn (zoals batterij-opslag, waterstof, enz.). Geen van deze alternatieven heeft een zodanige impact op het elektriciteitsnetwerk dat de versterking van het 380 kV-net tussen Diemen en Ens niet nodig is.
- Vanuit de provincie Noord-Holland wordt aangegeven dat er in deze provincie te laat begonnen is met de versterking van het 380 kV-hoogspanningsnet. Daardoor zijn er allerlei congestieproblemen op het elektriciteitsnet ontstaan, die belemmerend werken voor nieuwe bedrijven en woningen. Volgens de provincie is het onze maatschappelijke plicht om tijdig met de aanleg van de nieuwe verbinding te starten.
- Nut en noodzaak zijn duidelijk. Nu is het tijd om ons te verdiepen in mogelijke tracés.

4. Bespreken concept-voornemen en participatieplan

Ter tafel ligt het concept-voornemen en een voorstel tot participatie. EZK is voornemens om omstreeks 2 september a.s. beide stukken via een kennisgeving in de Staatscourant en de huis-aan-huisbladen openbaar te maken. Aansluitend zullen er informatiebijeenkomsten georganiseerd worden. Naar aanleiding van de stukken worden de volgende opmerkingen gemaakt.

- Wij hoeven als gemeenten en provincies toch geen akkoord te geven op een stuk van het Rijk (hetgeen in de agenda gevraagd wordt)? Reactie: dit is een omissie in de agenda. De publicatie is een verantwoordelijkheid van EZK, waarvoor advies gevraagd wordt aan de regionale overheden.
- Naar aanleiding daarvan ontstaat er een discussie over de vraag of gemeenten en provincies wettelijk verplicht zijn om hun advies aan respectievelijk de gemeenteraad en/of Provinciale Staten voor te leggen. De provincie Flevoland antwoordt dat om advies te kunnen geven wel degelijk een commitment/besluit van raden of Staten of raden nodig is.
- Wie wordt afzender van de communicatie richting bewoners? Kun je eventueel gebruik maken van gemeentelijke communicatiekanalen? Reactie: de wijze waarop er gecommuniceerd gaat worden over de verkenning wordt afgestemd in een communicatie-overleg, dat plaatsvindt tussen de communicatiemedewerkers van EZK, TenneT en de regionale overheden.
- Is het echt noodzakelijk dat deze nieuwe verbinding er komt? De gemeente Almere is op zoek naar een betere onderbouwing en komt nog met een schriftelijke reactie.
- De gemeente Almere pleit voor het verrichten van een maatschappelijke kosten-/batenanalyse (MKBA). Verder is de gemeente geen voorstander van een nieuwe verbinding door bestaand stedelijk gebied. Ook door/over water en ondergronds zijn opties voor Almere.
- Is het ook mogelijk de bestaande verbinding en de nieuwe lijn te combineren in één verbinding? Reactie: nee, dit is vanuit het oogpunt van leveringszekerheid niet mogelijk.
- Houd bij de tracering rekening met werelderfgoed Schokland. Het huidige tracé loopt hier vlak langs. Het is maar de vraag of er nog een tracé in de buurt kan komen. Graag hierover contact opnemen met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Hetzelfde geldt voor de Stelling van Amsterdam.
- Onderzoek de koppelkansen waarbij de nieuwe hoogspanningsverbinding vanaf Lelystad (gedeeltelijk) hetzelfde tracé volgt van een nieuwe spoorlijn van Lelystad naar Groningen. Geef duidelijkheid over de mate waarin het hoogspanningstracé ondergronds kan.
- Geef bij de informatiebijeenkomst in de Noordoostpolder ook informatie over de verkenning die gestart wordt m.b.t. een nieuwe verbinding tussen Vierverlaten en Ens.

Vanuit EZK wordt de vraag gesteld of het gewenst is om na het uitkomen van het voornemen al informatiebijeenkomsten voor gemeenteraadsleden en statenleden te organiseren of dat het beter is daarmee te wachten tot het uitkomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Aangegeven wordt dat het op prijs wordt gesteld dat er nu al informatiebijeenkomsten voor raads- en statenleden worden georganiseerd. Nogmaals wordt benadrukt dat tijdens deze bijeenkomsten de vraag of de nieuwe verbinding er moet komen niet ter discussie moet staan, maar enkel de vraag waar deze komt te liggen.

Tot slot doet Edward Stigter, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, een oproep aan de andere regionale overheden om t.z.t. met een gezamenlijk advies te komen over het voorkeurstracé (en niet met verschillende adviezen).

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Warmte en Ondergrond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 22245031

5. Rondvraag en sluiting

Afgesproken wordt dat schriftelijke opmerkingen op de stukken tot uiterlijk vrijdag 18 juni a.s. ingebracht kunnen worden.

Aan
Het Bestuurlijk Overleg Verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Realisatie
Energietransitie

Behandeld door

T 088 [redacted]
[redacted]@minezk.nl

Datum

22 december 2022

Kenmerk

DGKE-DRE / 22578317

Kopie aan**Bijlage(n)**

1

memo

 Samenvatting Reactienota

Op de publicatie van het Voornemen zijn 45 reacties gekomen. Bijgaand vindt u een geanonimiseerde samenvatting van de reacties, alsmede het antwoord op de binnengekomen reacties (de Reactienota). Voordat de Reactienota aan de minister voor Klimaat en Energie wordt voorgelegd, wordt u in de gelegenheid gesteld te reageren op het stuk.

Veel reacties betreffen suggesties over het tracé van de nieuwe 380 kV-verbinding. Enkele indieners zijn met een concreet tracévoorstel gekomen. Meerdere keren worden genoemd:

- Een tracé (grotendeels) parallel aan de A6;
- Een tracé door het Markermeer, zo mogelijk ondergronds;
- Een ondergronds tracé.

In de NRD is het tracé parallel aan de A6 opgenomen als een nader te onderzoeken tracé. Dat geldt ook voor een tracé door het Markermeer. Ondergrondse aanleg van een tracé is niet mogelijk, om redenen van nettechniek en leveringszekerheid. Dat was ook al in het Voornemen aangegeven.

Een ander vaak genoemd punt betreft de gezondheidsrisico's van hoogspanningslijnen. In het MER zal hier aandacht voor zijn en worden de verschillende tracés op dit aspect ook vergeleken.

Veel indieners van een reactie zijn positief over het participatieproces.

Product code	1075939			
Product omschrijving	RFA Ruimtelijk Kwaliteitskader			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)		gemeente Diemen		
Voor review geraadpleegde documenten	1075601 Ruimtelijk Kwaliteitskader			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Vervolgd	B2			Ondernomen acties
Besproken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	
	Goedgekeurd		Datum	
				Paraf

Nr	Hfd	Blz	Init	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	Bijlage 1	52		De Omgevingsvisie Diemen 2040 ontbreekt	Opgenomen in bijlage 1, deze visie nemen	
2	Bijlage 1	53		Gemeente Gooi- en Vechtstreek bestaat niet	Aangepast in Regio Gooi en Vechtstreek	
3	3	18		De Diemerscheg inclusief de Diemer Vijhoek ontbreken in de paragraaf 3.2.	Tekst aangepast zie landschappelijke	
4	4	33		De Diemerscheg inclusief de Diemer Vijhoek ontbreken.	De Diemerscheg is onderdeel van de grilige	
5	1,1	1		de lijn project/onderzoeksgrens klopt niet meer door scopewijziging a ternatieven. (geldt voor alle plaatjes waarin de grens wordt getoond	Aangepast	
6	2.	5		ontbrekende stukken structuurvisie Kampen 2030 concept omgevingsvisie Kampen en omgevingsvisie Overijssel. Ook in de tekst ontbreken de beschrijvingen/toelichtingen op deze documenten	Opgenomen in bijlage 1, de omgevingsvisie	
7	3.3.	25		de lijn project/onderzoeksgrens klopt niet meer door scopewijziging a ternatieven. (geldt voor alle plaatjes waarin de grens wordt getoond	Aangepast	
8	4.	33		kaart bosmassa's duidel ker tonen in kaart (tijdens werksessie werd aangegeven dat doelstelling/visie flevoland is dat infrastructuur (dus ook hoogspanningsleidingen bij voorkeur/in principe wo	Opstaande randen bestaan uit bossen	
9	4.2.	35		de alinea toevoegen dat infrastructuur ook wordt begeleid door massa (zie vorige punt).	De opstaande randen (massa's) zijn	
10	4.2.	35		kaart met alternatieven wijkt af van o.a. kaart NRD (3.6 en 3.7). Er zijn meerdere plaatjes in de 3 rapportages met afwijkende alternatieventracés.	We hebben hierop nog een grondige	
11	5.	37		woonkernen worden vermeden op op voldoende afstand gepasseerd. In de diverse kaarten zijn de woongebieden in Kampen niet opgenomen waardoor a ternatief trace vanaf Oldebroek niet mog	De gebieden staan in het RKK nog niet op	
12		49		bronnen ontbrekende stukken zie opm. hfdstuk 2	Opgenomen in bijlage 1, de omgevingsvisie	
13	bijlage 1			structuurvisie kampen 2030 concept omgevingsvisie Kampen en omgevingsvisie Overijssel ontbreken.	Opgenomen in bijlage 1, de omgevingsvisie	
14	2	9		afbeelding 2.3 Unesco gebied rondom het eiland wordt niet aangeduid. In legenda staat ook het eiland alleen weergegeven. Unesco contour is groter gebied.	Legenda is aangepast naar 'Schokland en	
15	2	12		noe zo een HIA genuanceerder?	Tekst aangepast, in het kader van de HIA	
16	2	12		Alleen het eiland is historisch staat er en dat is niet correct, de juiste titel van het werelderfgoed is Schokland en omgeving, ook alle gronden er om heen horen daar b j	Legenda is aangepast naar 'Schokland en	
17	3	27		angs de Zuidermeer- (tussen Ketelbrug en Urk) Westermeer- en Noordermeerdijk en in het IJsselmeer ligt het windpark Noordoostpolder.	Tekst aangepast	
18	3	27		Deels raakt het open karakter verdwenen door bedrijventerreinen aan de dorpen.' vreemde zin/conclusie. Dat is natuurlijk maar een fractie ten opzichte van het geheel. Er vinden meer dorpsuitb	Zin eruitgehaald	
19	3	27		radiale structuur van dorpen en centrale stad' Het betreft een concentrische opbouw (theorie van Christaller is toegepast)	Tekst aangepast	
20	3	27		oeveroegen aan Ruimtelijke dragers. - de opgaande groenstructuur die het wegen en woonpatroon versterkt (rijen bomen die even als opgaande groene eilanden verbindt)	Toegevoegd aan het kopje ruimtelijke	

Product code	1075936			
Product omschrijving	RFA Notitie Kansrijke alternatieven			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)				Liander
Voor review geraadpleegde documenten	1075600 Notitie Kansrijke alternatieven			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Algehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling		X	Goedgekeurd door
	Goedgekeurd			Datum
				Paraaf

Nr.	Hfd.	Biz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	3.4	20		In het rood zijn drie opties (A, B en C) weergegeven, kleur in figuur is grijs en niet rood	Aangepast	
2	4	22		Hoofdstuk 4 gaat nu eigenlijk alleen over belemmeringen. Er kunnen ook positieve effecten van een HS-lijn zijn. Een nieuw tracé op land creëert een strook zonder bebouwing, een open landschap en wellicht een corridor tussen N2000 gebieden. Ik kan mij ook voorstellen dat mastfundaties in het water uitgevoerd als eilandjes mogelijkheden scheppen voor (broed-)vogels.	De eerste trechtering in de NKA is nog niet op een deta niveau dat kansen op een betekenisvolle en consistente manier kunnen worden meegenomen. Eventuele positieve (milieu)effecten krijgen een plek in de beoordeling in het MER.	
3	1	7		Onderdeel van de verkenning is ook de aansluiting van de nieuwe verbinding in of buiten de bestaande hoogspanningsstations in Diemen en Ens	Het u tgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
4	2	12		In tabel 2.2 ontbreekt de aansluiting of buiten de bestaande stations Diemen en Ens.	Het u tgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
5	5	36		Hoe groot is het zoekgebied bu ten het bestaande station Diemen?	Uitbreiding station Diemen niet voorzien in de huidige fase van het project (zie tevens bovenstaande opmerking)	
6	7	57		Diemen/vfhoek is Diemer Vijfhoek	aangepast	
7	7	58		Hoe groot is het zoekgebied bu ten het bestaande station Diemen?	zie nummer 5	
8	bijlage 1	71		De bovengrondse 150 kV verbinding tussen Diemen en Venserweg ontbreekt	De verbinding valt net achter het label 'Station Diemen', maar is wel bij ons in beeld voor de verdere tracéuitwerking	
9	bijlage 1	74		De bovengrondse 150 kV verbinding tussen Diemen en Venserweg ontbreekt	zie nummer 8	
10	3	18		ontbreekt bij andere beleidskaders structuurvisie Kampen 2030, concept-omgevingsvisie Kampen en omgevingsvisie Overijssel.	Opgenomen in bijlage 1 van het RKK, de omgevingsvisie van Overijssel wordt meegenomen in het uitbreiden van het RKK en PlanMER-landschap, omgevingsvisie van Kampen nemen we mee in de volgende fase	
11	3.3.	19		ruimte ike analyse ruimte ike analyse van het oude land (Kampen/Kampereiland) ontbreekt.	In de vervolgfase wilen we de huidige situatiebeschrijving uitbreiden. Dan wordt ook het oude land meegenomen	
12	3.4.	19		tabel 3.1. Kampen/oude land ontbreekt	Het meenemen van een route via Kampen / oude land komt voort uit de geconstateerde knelpunten uit de invalshoeken fysieke leefomgeving / techniek en is daarom nog geen onderdeel van de aangedragen alternatieven van u t ruimtelijke kwaliteit, maar ook uit de invalshoeken fysieke leefomgeving en techniek. Derhalve verschillen de kaartjes van e kaart. De kaart in H3 is een processtap om te komen tot de uiteindelijke te onderzoeken kansrijke alternatieven in H7.	
13	figuur 3.5	21		mogelijke richting alternatieven kaart wijkt af van andere kaarten met alternatieven - eenduidigheid ontbreekt (tussen de verschillende rapportages) zie ook opm. bij andere rapportages.	Dat klopt, (de kaart in) H3 geeft de mogelijke alternatieven van u t ruimtelijke kwaliteit weer. Hierin zijn de invalshoeken techniek en fysieke leefomgeving dus nog niet meegenomen. In H7 worden de uiteindelijke KANSRIJKE alternatieven gepresenteerd die niet alleen zijn voortgekomen uit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit, maar ook uit de invalshoeken fysieke leefomgeving en techniek. Derhalve verschillen de kaartjes van e kaart. De kaart in H3 is een processtap om te komen tot de uiteindelijke te onderzoeken kansrijke alternatieven in H7.	
14	4.3	26		nu Kampen wordt toegevoegd aan a ternatievenstudie moet bij ecologie ook worden ingegaan op NNN (Reevediep) en weidevogelgebieden (Ijsseldelta is aangewezen weidevogelgebied).	Verduidelijkende teksten toegevoegd in H3	
15	4.5.	29		belemmeringen Kamper grondgebied staan niet op tekening Reevediep, woongebieden, recreatiegebieden, industrie. Verder Kampereiland is overstromingsrisico-/waterbergingsgebied en heeft beperkt beschermingsniveau (ongeveer 1 500)	Zoals aangegeven in hoofdstuk 4.1 wordt onderscheid gemaakt tussen belemmeringen die een bepaalde oplossingsrichting op voorhand onhaalbaar maken, (uitsluiting) en belemmeringen die een aandachtspunt vormen in de afweging en keuze voor een alternatief (in de plan-MER). Deze uitsluitingen zijn bijvoorbeeld op voorhand overgunbare situaties. Derhalve wordt in dit hoofdstuk ingegaan op Natura 2000-gebieden, waarvan de verboubaarheid twijfelachtig is. NNN-gebieden en weidevogelgebieden zijn onderdeel van de a ternatievenbeoordeling en -keuze in de plan-m.e.r.-fase	
16	6.7	47		hier wordt route via Ijsselooog benoemd. Hier toelichting geven waarom via Ijsselooog (geen N2000 gebied) (ook iets vertelen over wel/niet externe werking van Ijsselooog).	De afbeelding maakt onderscheid tussen uitsluitingen (rood) en aandachtspunten (licht oranje/roze) en is met name bedoeld om de harde uitsluitingen in deze fase in kaart te brengen (zie ook nummer 14). De kaart is aangevuld met een aantal nog ontbrekende uitsluitingen (woongebieden; gepland, in aanbouw en gerealiseerd) en aandachtspunten voor het Kamper grondgebied. Belemmeringen die nog geen harde uitsluiting zijn zijn toegevoegd op de respectievelijke belemmeringskaarten (zie reacties op opmerkingen op belemmeringenkaarten)	
17	6.7.	47		laatste aandachtstreepje route over grondgebied Oldebroek betekent dat ook Oldebroek (en Gelderland) betrokken moeten worden bij project. Echter voorgestelde route via N50 richting noorden (Ramspl/Ene) is niet mogelijk omdat route niet over woongebieden mag lopen, ten westen van N50 tegen woongebieden (en Reevediep). Daarom deze route in zijn geheel niet benoemen (route via nieuwe land richting noorden en dan evt. ten noorden van Flevoweg (N302) richting Kampen of ook Oldebroek/Gelderland bij project betrekken. Eerste optie meest logisch.	Toeichting toegevoegd minder masten in N2000-gebied en in open water (masten in open water is technisch ingewikkelder), (mate van) externe werking is onderdeel van de effectenstudies in de volgende fase (plan-m.e.r.)	
18	6.7	48		getekende p ljen lijken logisch wanneer je woongebieden en recreatiegebieden Kampen niet hebt ingetekend. Wanneer je die wel intekent (zie kaart bij brief 18-10-2022), zu len bepaalde p ljen afvalen en komen er 2 routes bij blauwe p lje die rechtdoor richting noorden gaat en (evt. via Ijsselooog) Ketelmeer kruist of route die ten noorden van bos Roggebot oostelijk gaat en Vossemeer (niet ten zuiden van Ketelploder) oversteekt naar Kampen.	Woongebieden toegevoegd. Route ingetekend langs N50, niet over concentraties woningen. Knelpunt wordt nader beschouwd voor uitwerking alternatieven begin volgende fase.	
19	7	52		kaartjes voorgestelde alternatieve routes over oude land aanpassen aan realiteit (zie eerdere opmerkingen) en eenduidig toepassen in de 3 rapportages.	Woongebieden toegevoegd. Route ingetekend langs N50, niet over concentraties woningen. Knelpunt wordt nader beschouwd voor uitwerking alternatieven begin volgende fase.	
20		54		u tbreiding naar overijssel en gelderland zie eerdere opmerkingen (o.a. bij pag. 47 maar ook bij andere 2 rapportages).	aandachtspunten en uitsluitingen toegevoegd. Op basis van u tsluiting (woongebied Reeve) oranje route aandachtspunten en uitsluitingen toegevoegd. Op	

Product code	1075926			
Product omschrijving	RFA notitie reikwijdte en Detailniveau			
Kenmerk, versie				
	Init.	Naam	Init.	Naam
Auteur				
Reviewer(s)		gemeente Diemen		
	1075597 Notitie reikwijdte en Detailniveau			
Voor review geraadpleegde documenten				
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0	PvdM		Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	
	Goedgekeurd		Datum	
			Paraaf	

Nr.	Hfd.	Biz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	2	9		Onduidelijk is hoe groot het zoekgebied is voor een aansluiting buiten het bestaande hoogspanningsstation Diemen	Uitbreiding station Diemen is niet voorzien in de huidige fase van het project. Zie ook onderstaande reactie.	
2	2	9		Onderdeel van de verkenning is ook de aansluiting van de nieuwe verbinding in of buiten de bestaande hoogspanningsstations Diemen en Ens	Het uitgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
3	3	19		De bestaande bovengrondse 150 kV verbinding tussen station Diemen en Venserweg ontbreekt in figuur 3.5	De verbinding valt net achter het label 'Station Diemen', maar is wel bij ons in beeld voor de verdere tracéuitwerking	
4	4	25		Over de IJmeerverbinding is nog geen besluit genomen, zie recent MIRT overleg en deze metrolijn past daardoor niet in autonome ontwikkeling	verwerkt	
5	figuur 3.2.	16		woongebieden Kampen niet volledig: woongebied Reeve (tussen Kampen en Drontenermeer) ontbreekt; Reevediep (bypass) ontbreekt op tekening.	Woongebieden zijn toegevoegd op de kaart. Er is gebruik gemaakt van een openbaar beschikbare ondergrond, voor deze GIS-kaarten. Het Reevediep (bypass) staat daar nog niet goed op aangegeven en daarom ontbreekt dat ook nog op deze kaart.	
6	figuur 3.3.	17		ontbreekt op kaart: weidevogelgebieden omgeving Kampen en ook begrenzing Nationaal Landschap IJsseldelta. Tevens NNN (Reevediep) ontbreekt	De kaarten zijn hier op aangepast. Weidevogels en NNN op natuur kaart. Nationaal landschap op cultuurhistorie kaart.	
7	figuur 3.6.	22		figuur 3.6 en 3.7: alternatieven zijn conceptueel maar door de 3 rapportages heen worden verschillende trace's getekend voor route over oude land. Dat wekt verwarring: wanneer is het nog conceptueel, wanneer ingezoomd. Verwarring wordt ook veroorzaakt door dezelfde kleur/aanduiding van de alternatieven te gebruiken.	Bepaalde kaarten in de Notitie Kansrijke alternatieven geven de mogelijke alternatieven vanuit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit weer. Hierin zijn de invalshoeken techniek en fysieke leefomgeving dus nog niet meegenomen. Figuren 3.6 en 3.7 komen overeen met de kansrijke alternatieven die ook in de NKA staan. Dit zijn de alternatieven die niet alleen zijn voortgekomen uit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit, maar ook uit de invalshoeken fysieke leefomgeving en techniek. Derhalve verschillen de kaartjes van elkaar.	
8	figuur 3.7	23		zie vorige opmerking	Zie reactie hierboven	
9		23		De getekende route over oude land in figuur 3.6 en 3.7 loopt ook over grondgebied van Oldebroek en dus ook provincie gelderland. Omdat route over oude land zoals getekend in deze figuren niet mogelijk is zonder over woongebieden Kampen te gaan, lijkt het verstandiger om de kaarten aan te passen naar reële routes waarmee ook geen route meer loopt over grondgebied Oldebroek/Gelderland	Kaarten zijn aangepast door rekening te houden met harde uitsluitingen (woongebieden). Dat betekent dat het oranje alternatief nu is opgeschoven tegen de N50 aan. Precieze inpassing ook iet andere aandachtspunten / knelpunten zoals recreatiegebieden / weidevogelgebieden etc. vormen onderdeel van de uitwerking en beoordeling van de alternatieven. Woongebieden Kampen, zie ook 5 en 11.	
10	4.	25		woongebieden Kampen zijn niet ingetekend op de diverse kaarten; idem Reevediep. Alle kaarten daarop controleren/aanpassen.	Woongebieden zijn toegevoegd op de kaart. Deel woningen is toegevoegd. Deel van de woningen viel buiten de grens van de dataverzameling.	
11	figuur 4.1.	26		kaart woongebieden c.a. Kampen klopt niet: zie kaart bij aangeleverde brief 18-10-2022.	Zie opm. hierboven.	
12	ALGEMEEN			Wij missen de volledige procesbeschrijving van toepassing van HIA, MKBA, IEA en (plan) M.E.R. We hebben afgesproken dat de HIA voor werelderfgoed Unesco, voortvloeiend op MER wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt de MKBA onderdeel van de IEA, maar dit zien we niet terug in de beschrijving van IEA. Wij hebben het tot nu toe niet volledig terug kunnen vinden als beoordelingskaders in de toegestuurde document, klopt dat? Deze punten zijn wel beschreven in de presentatie op pagina 15 en 18. (inmiddels 28-11-2022 e-mail ontvangen van [redacted]). Deze toelichting graag verwerken in de NRD	Zoals bij de reviewessie is toegelicht gaat de NRD in de basis over het detailniveau en reikwijdte van de m.e.r.-procedure, niet over de IEA. Om aan de behoefte tegemoet te komen hebben we in H1 (proces op hoofdlijnen), H3.4 en H5 uitgebreid / toegevoegd om de bredere context te schetsen en de relatie van m.e.r. met de IEA.	
13	1	6		Stappen projectprocedure graag ook visueel/met plaatje weergeven. Geeft verduidelijking	In hoofdstuk 6 staat een figuur met de stappen van de projectprocedure en de raakvlakken met de m.e.r. en participatie.	
14	1	7		meteen een koppeling maken met HIA bij de MER	In hoofdstuk 1 is dat nog niet zo passend. Dat is een introductie op het project, op de m.e.r.-procedure en de NRD. De uitleg over de HIA komt later terug in het document; bij H3.4	
15	1	7		Ook hier graag visueel/met plaatje weergeven. Geeft in één oogopslag verduidelijking	Om teveel herhaling te voorkomen hebben we de figuur die in H6 is opgenomen, niet nogmaals laten terugkomen in H1. Er is in de tekst verwezen naar een uitgebreidere toelichting en procesplaat in H6.	
16	3	15		Muidenberg ipv Muidenberg	aangepast	
17	3	18		Een werelderfgoed heeft internationale verplichtingen waar het Rijk zich aan moet houden, wel belangrijk om te benoemen	aangepast	
18	3	18		Menselijke sporen gaan niet 300.000 jaar terug maar 10.000 jaar	We hebben hiervoor de definitie van de RCE aangehouden, daar gaat het om 300.000 jaar: https://www.cultureelerfgoed.nl/domeinen/archeologie	
19	3	18		Noordoostpolder is volledig aangewezen als Nationaal Wederopbouwgebied. Verankerd in de NOVI. = Cultuurhistorie. Ik mis hier de omschrijving van Cultuurhistorie. Dit is van belang bij de uiteindelijke inpassing in het Landschap en het beoordelen van alternatieven.	Wederopbouwgebied is beschreven in paragraaf 3.1, bij het onderdeel cultuurhistorie, archeologie en aardkunde. Een definitie van cultuurhistorie is toegevoegd.	
20	3	22		het zijn toch 5 alternatieven? Kleur blauw wordt nu niet genoemd in tekst op pagina 22. Later op pagina 23 wel weer?	De haalbaarheid van het vijfde alternatief moet nog worden aangetoond via de Voortoets. Daarom spreken we voor nu nog van 4 alternatieven, waarbij het een mogelijkheid is dat er een 5e bij komt. Dit is beschreven onder het kopje 'nader onderzoek mogelijk vijfde alternatief'.	

Van: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Agenda workshop Voornemen 2022 02 04
Datum: dinsdag 1 februari 2022 14:48:04
Bijlagen: [Agenda workshop Voornemen 2022 02 04.docx](#)

Aan de deelnemers aan de workshop Voornemen 380 kV-verbinding Diemen-Ens,

Hartelijk dank voor uw opgave voor de workshop van aanstaande vrijdag, 4 februari 2022, aanvang 10.00 uur.
Bijgaand ontvangt u de agenda van de bijeenkomst.

Mocht u onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen we dat graag voorafgaand aan de bijeenkomst.
Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met mijn collega [REDACTED] of met mij.

Mede namens [REDACTED] en de collega's van TenneT,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Behandeld door

T 06 [redacted]
[redacted]@minezk.nl

Datum

4 feb. 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22038720

Bijlage(n)

agenda

Omschrijving	Workshop Voornemen 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted] ministerie van EZK
Notulist	Meerdere TenneT-medewerkers
Vergaderdatum en -tijd	4 februari 2022, 10.00 uur - 12.30 uur
Locatie	Digitaal

---

1. Opening, welkom, toelichting op de bijeenkomst en het proces

Door [redacted], projectleider EZK.

Aansluitend mogelijkheid voor het stellen van vragen en reacties.

2. Korte toelichting op de opgave en de uitgangspunten

Door [redacted], projectleider TenneT.

3. Opsplitsing in 3 deelgroepen

Bespreken welke randvoorwaarden en uitgangspunten we in het Voornemen willen laten terugkomen.

Aan de deelnemers wordt gevraagd welke ontwikkelingen, randvoorwaarden en/of uitgangspunten relevant zijn voor de aanleg van de nieuwe 380 kV-verbinding.

4. Plenaire terugkoppeling

Wat is er in de deelgroepen besproken?

5. Vervolgafspraken, korte terugblik, rondvraag en sluiting.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: annotatie BO 380KV Ens-Lelystad-Diemen
Datum: donderdag 5 januari 2023 13:46:36
Bijlagen: [DOCUVITP-3060890.DOCX.DRF](#)
[image001.png](#)

[REDACTED], zie de bijlage.
Nog aanvullingen of opmerkingen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
M 06- [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)
www.flevoland.nl

signature_752592969

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 16 januari 2023 16:56
Aan: Jan de Reus; Jop Fackeldey; [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: annotatie BO 380KV woensdag 18 januari
Bijlagen: DOCUVITP-#3060890-v1-Annotatie Agenda B_O_ Diemen Ens 2023 01 18.DOCX

Dag Jan en Jop,
In de bijlage onze annotatie voor het BO van woensdag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06-

[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)

www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: B.O. 380 kV Diemen-Ens
Datum: dinsdag 17 januari 2023 13:28:48
Bijlagen: [Presentatie BO Diemen Ens 2023 01 18 versie 4.ppt](#)

Beste [REDACTED]

Zoals afgesproken stuur ik je hierbij de presentatie door die we morgen willen houden tijdens het B.O.
Tot morgen!

Groet, [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED] [@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Nieuwe 380 kV-lijn Diemen-Ens

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Notulen vorig bestuurlijk overleg d.d. 07.06.2022
3. Bespreking van het proces: korte inleiding door [REDACTED]
[REDACTED] projectleider EZK
4. Bespreking Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau: korte inleiding door [REDACTED], projectleider TenneT
5. Bespreking geactualiseerd voorstel voor Participatie: korte toelichting door [REDACTED], plv. projectleider EZK
6. Inspraakbundel en Reactienota
7. Rondvraag en sluiting

Doel van dit overleg

Advies krijgen van (de bestuurders van) de regionale overheden over de te publiceren documenten:

- Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en bijlagen;
- Geactualiseerd voorstel voor participatie;
- Reactienota.

De minister voor Klimaat en Energie en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zijn als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de documenten.

Procedure en planning

- Sept. 2022: Publicatie Voornemen en Participatieplan
- Jan 2023: Bestuurlijk Overleg: concept NRD en bijl.
- Maart 2023: Publicatie concept NRD, actueel Participatieplan en Reactienota
- Juni/juli 2023: Bestuurlijk Overleg: resultaten voortoetsen
- Voorjaar 2024: Bestuurlijk Overleg: MER en IEA

- Zomer 2024: Bestuurlijk Overleg: Regionaal advies of adviezen
- Najaar 2024: Publicatie ontwerp Voorkeursbeslissing
- Begin 2025: Publicatie definitieve Voorkeursbeslissing
- 2027: Inpassingsplan (Projectbesluit)
- Vanaf 2028: Realisatie

Producten NRD-fase

- Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD):
  - Welke alternatieven onderzoeken we?
  - Hoe? / Op welke thema's, aspecten en criteria?
- Notitie kansrijke alternatieven (NKA):
  - Hoe zijn we tot de kansrijke alternatieven gekomen?
Waarom zijn dit ze?
- Ruimtelijk kwaliteitskader (RKK):
  - Principes vanuit ruimtelijke kwaliteit voor de uitwerking van de alternatieven

Doorlopen proces met de ambtelijke werkgroep

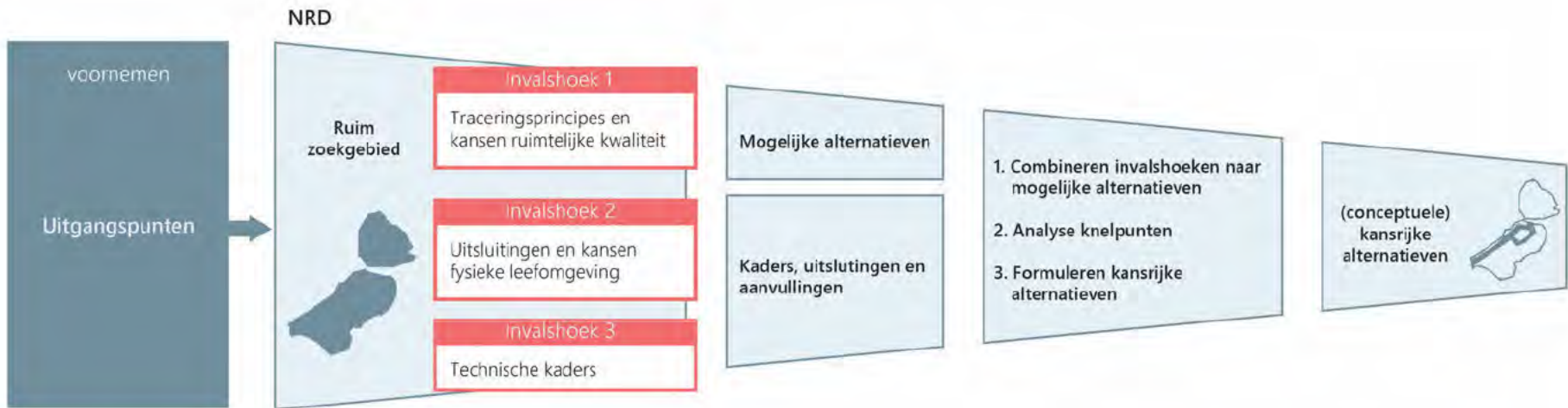
1. Werksessie kansen en belemmeringen: Waar in het onderzoeksgebied kan het echt niet? Waar liggen kansen?
2. Werksessie beoordelingskader milieueffectrapport en afwegingskader integrale effectanalyse: hoe gaan we straks onderzoeken en beoordelen?
3. Werksessie 'naar kansrijke alternatieven': doornemen eerste voorstel, redeneerlijn logisch?, wat moet erbij of eraf?
4. Sessies per deelgebied: nader inzoomen op de kansrijke alternatieven in deelgebieden. Wat passen we nu aan? Wat zijn aandachtspunten voor nadere uitwerking?

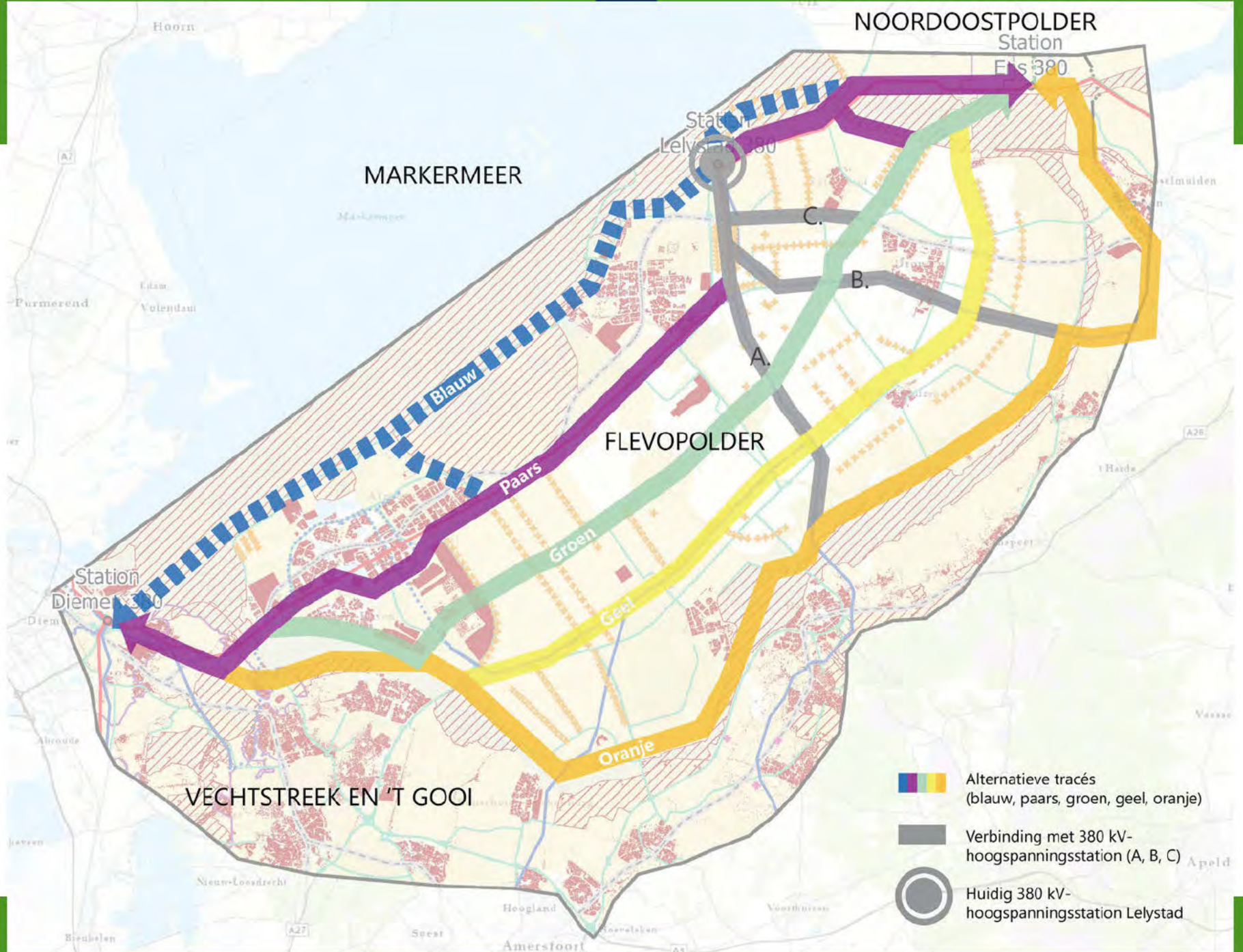
Onderzoekopgaven Diemen-Ens 380 kV

Van zoekgebied naar kansrijke alternatieven

MARKERMEER

NOORDOOSTPOLDER

Station
Eis 380

Station
Lelystad
Eis 380

Blauw

Paars

Groen

Geel

Oranje

FLEVOPOLDER

C.

B.

A.

Station
Diemen
Eis 380

VECHTSTREEK EN 'T GOOI

Alternatieve tracés
(blauw, paars, groen, geel, oranje)

Verbinding met 380 kV-
hoogspanningsstation (A, B, C)

Huidig 380 kV-
hoogspanningsstation Lelystad

Voortoets Natura 2000 en HIA

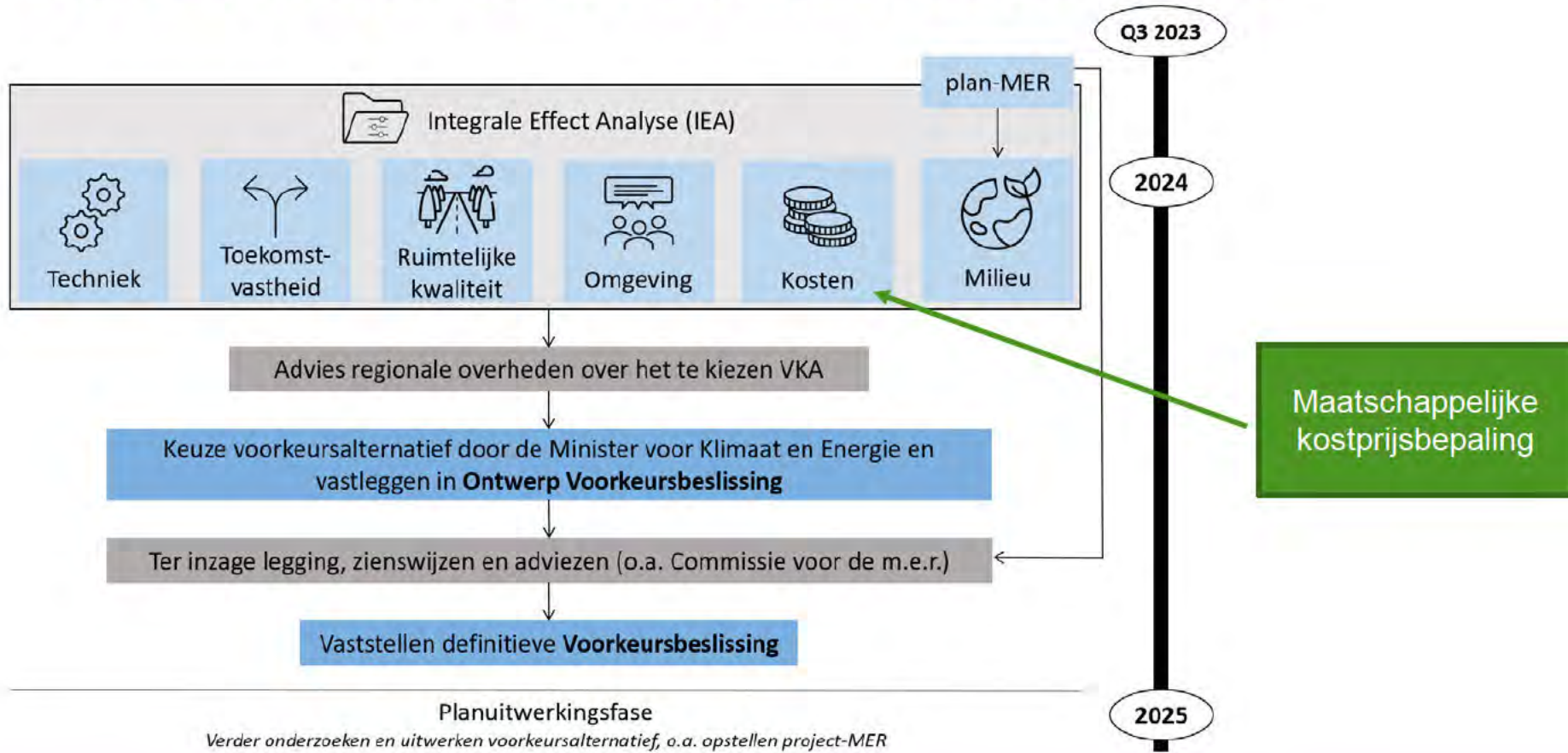
- Sterke wens om nader te onderzoeken / onderbouwen of een tracé over langere afstand door Natura 2000 kansrijk is
- Onzekerheid op enkele punten rond Natura 2000 en UNESCO werelderfgoed in meerdere alternatieven

Daarom komende maanden:

- Voortoets Natura 2000
  - Heritage Impact Assessment
  - Doel: inzicht in wat wel/niet kansrijk is
- Vervolgens definitief vaststellen kansrijke alternatieven (met evt. aanscherping/aanvulling)

Via IEA naar een voorkeursalternatief

Participatieplan

- Participatieplan is geactualiseerd
- Opbrengst en bevindingen van de participatie toegevoegd
- Gelijktijdig met de concept NRD gepubliceerd.
- De vergadering wordt om een advies op het voorstel voor participatie gevraagd.

Voorstel activiteiten communicatie en participatie (ingekort)

- 4 fysieke informatiebijeenkomsten b.v. in Muiden, Almere, Lelystad en Ens
- Roadshow TenneT: op wisselende data en locaties
- Werkbijeenkomsten en themasessies met specifieke thema's
- Projectatlas
- Digitale nieuwsbrieven
- Ambtelijk overleg, ter voorbereiding op bestuurlijk overleg
- Ambtelijk overleg: afstemming communicatie

Projectatlas

[Project Atlas | Diemen - Ens](#)

Van:
Aan:

[Redacted]

Cc:

Onderwerp: RE: Bestuurlijk Overleg 380 kV Diemen-Ens
Datum: dinsdag 1 november 2022 09:08:30

Goedemorgen,
De kamer Almere beschikt over de faciliteiten om een teams-vergadering te ondersteunen.
Digitaal volgen/deelnemen is dus mogelijk.

Vriendelijke groet,

[Redacted]

Van: [Redacted]@minezk.nl>

Verzonden: maandag 31 oktober 2022 14:21

Aan: [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]
[Redacted]@Dronten.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]
[Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]
[Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@zeewolde.nl>; [Redacted]
[Redacted]@alliander.com>; [Redacted]
[Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>;
[Redacted]@dronten.nl>; [Redacted]@gooisemeren.nl>; [Redacted]
[Redacted]@amsterdam.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]
[Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@alliander.com>; [Redacted]
[Redacted]@waternet.nl>; [Redacted]
[Redacted]@gooisemeren.nl>; [Redacted]@zuidzeeland.nl>;
[Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]
[Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@zeewolde.nl>;
[Redacted]@zuidzeeland.nl>; [Redacted]
[Redacted]@overijssel.nl>; [Redacted]
[Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]
[Redacted]@diemen.nl>; [Redacted]@huizen.nl>; [Redacted]
[Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@almere.nl>; [Redacted]
[Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]
[Redacted]@regiogv.nl>; [Redacted]@noord-holland.nl>; [Redacted]
[Redacted]@noord-holland.nl>; [Redacted]
[Redacted]@kampen.nl>; [Redacted]@almere.nl>
CC: [Redacted]@rvo.nl>; [Redacted]
[Redacted]@tennet.eu>; [Redacted]@tennet.eu>;
[Redacted]@tennet.eu>; [Redacted]
[Redacted]@tennet.eu>; [Redacted]@witteveenbos.com'
[Redacted]@witteveenbos.com>

Onderwerp: Bestuurlijk Overleg 380 kV Diemen-Ens

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens,

Beste mensen,

Het volgende Bestuurlijk Overleg (B.O.) is – in overleg met de secretariaten van jullie bestuurders – gepland op woensdagochtend 18 januari a.s., van 10.00 tot 12.00 uur. Het B.O. vindt wederom plaats in het provinciehuis van de provincie Flevoland in Lelystad (waarvoor dank!). [REDACTED] van de provincie zoekt nog uit of het (in de gereserveerde zaal) mogelijk is om via Teams aan het overleg deel te nemen. Bijgaand vinden jullie de lijst met de namen en emailadressen van de bestuurders, die voor het overleg uitgenodigd zijn. Mochten jullie hierin een onjuistheid zien staan, dan hoor ik het graag.

Uiterlijk 11 januari verneem ik graag:

- of je bestuurder fysiek (in het provinciehuis) of via Teams aan het overleg deelneemt (of verhinderd is);
- of er ambtelijke ondersteuning mee komt (max. 1 persoon per bestuurder) of via Teams aan het overleg wil deelnemen.

Ik kan me voorstellen dat jullie zeggen: is er nu al een B.O. gepland? De ervaring leert echter dat het plannen van een overleg, met zo veel verschillende bestuurders, tijdig moet plaatsvinden. Doen we dat pas op het laatste moment, dan zijn veel bestuurders verhinderd. Tijdens het B.O. wordt de concept-NRD besproken. Op 17 of 18 november a.s. bespreken we deze in de ambtelijke werkgroep. Het is de bedoeling om de stukken voor het B.O. voor de kerst te verzenden (aan de bestuurders en aan jullie). In de eerste twee weken van januari kun je dus een overleg inplannen met je bestuurder, om het B.O. voor te bespreken.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Mede namens [REDACTED]

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Deelnemerslijst B.O. januari 2023 380 kV Diemen-Ens

Edward Stigter	De provincie Noord-Holland	Gedeputeerde Klimaat en Energie (KE). Ambtenaar	██████████@noord-holland.nl
Jan de Reus Jop Fackeldey	De provincie Flevoland	Gedeputeerde R.O.;	██████████@flevoland.nl ██████████@flevoland.nl ██████████@flevoland.nl
Monique van Haaf Thijs de Bree	Provincie Overijssel	Ged. Wonen, Ruimte en Retail Ged. Energie, Milieu en Arbeidsmarkt	██████████@overijssel.nl Secretariaat: ██████████ ██████████@overijssel.nl ██████████@overijssel.nl Secretariaat: ██████████ Telefoon: 038 ██████████ E-mail: ██████████@overijssel.nl
Niet aanwezig	Gemeente Amsterdam (Weesp)		Gemeente neemt enkel deel aan ambt werkgroep
Alexander Luijten	Gemeente Gooise Meren		██████████@gooisemeren.nl Secretariaat: ██████████ ██████████@gooisemeren.nl ██████████@gooisemeren.nl
Hans Prins	Gemeente Diemen	Wethouder R.O.	██████████@diemen.nl ██████████@diemen.nl
J.P. (Julius) Lindenbergh	Gemeente Almere	Wethouder Bouwen, Wonen en Bereikbaarheid	██████████@almere.nl Secretaresse: ██████████, (036) ██████████ ██████████
Piet van Dijk Sjaak Kruis	Gemeente Lelystad	Wethouder R.O. Wethouder Klimaat en Natuur	██████████@lelystad.nl ██████████@lelystad.nl ██████████@lelystad.nl ██████████@lelystad.nl
Helmut Hermans	Gemeente Zeewolde	Wethouder Economie, Wonen en R.O.	██████████@zeewolde.nl
Lazise Hillebregt-De Valk	Gemeente Dronten	Wethouder KE (nieuw college),	██████████@dronten.nl
Toon van Steen	Gemeente Noordoostpolder	Wethouder R.O. (nieuw college)	██████████@noordoostpolder.nl
Niet aanwezig	Gemeente Urk	Nathanael Middelkoop, wethouder	Gemeente neemt enkel deel aan ambt werkgroep

Deelnemerslijst B.O. januari 2023 380 kV Diemen-Ens

Jan Peter van der Sluis	Gemeente Kampen	Wethouder R.O.	<p>██████████@kampen.nl</p> <p>██████████@kampen.nl</p>
Roland Boom	Gemeente Huizen	Wethouder R.O., natuur en landschap, Onderwijs	<p>██████████@huizen.nl</p> <p>██████████@huizen.nl</p>
██████████	Waterschap Zuiderzeeland	Bestuurder	██████████@zuidoerzeeland.nl
██████████	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht	Bestuurder R.O.	██████████@agv.nl
██████████	Liander	ambtelijk	██████████@alliander.com
██████████	TenneT	ambtelijk	<p>██████████@tennet.eu</p> <p>██████████@tennet.eu</p>
██████████	Ministerie EZK	ambtelijk	<p>██████████</p> <p>██████████</p> <p>██████████</p> <p>██████████</p> <p>██████████</p>

Van: [redacted]@rvo.nl>

Verzonden: dinsdag 7 februari 2023 10:06

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: Concept verslag bestuurlijk overleg en presentatie

Bijlagen: concept verslag BO 20230118.docx; Presentatie BO Diemen Ens 2023 01 18 PDF.pdf

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep m.b.t. de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Bijgevoegd tref je aan het concept-verslag van het Bestuurlijk Overleg van 18 januari j.l. zoals gisteren verstuurd aan de bestuurders. Dit verslag wordt het volgende Bestuurlijk Overleg vastgesteld. Ik verzoek je eventuele opmerkingen op het verslag binnen 2 weken door te geven.

Tevens is de presentatie bijgevoegd die tijdens deze vergadering is gegeven.

Mede namens [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
.....
Directie Realisatie Energie Transitie
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

M 06 [redacted]
[redacted]@rvo.nl

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

**Directoraat-generaal Klimaat
 en Energie**

 Directie Realisatie
 Energietransitie

Behandeld door

 T 06-
 @rvo.nl

Datum

6 feb. 2023

Kenmerk

DGKE-DRE / 26282852

Kopie aan
Bijlage(n)

1

verslag

Omschrijving	Verslag Bestuurlijk Overleg 380 KV Diemen-Ens
Voorzitter	[REDACTED], MT-lid Directie Realisatie Energietransitie
Vergaderdatum en -tijd	18 januari 2023, 10.00 uur - 11.45 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Lelystad
Aanwezig	Edward Stigter (gedeputeerde provincie Noord-Holland), Jan de Reus (gedeputeerde provincie Flevoland), Jop Fackeldey (gedeputeerde provincie Flevoland), Monique van Haaf (gedeputeerde provincie Overijssel), [REDACTED] [REDACTED] (ambtenaar provincie Overijssel), Alexander Luijten (wethouder gemeente Gooise Meren), Hans Prins (wethouder Diemen), Julius Lindenbergh (wethouder gemeente Almere), [REDACTED] (ambtenaar gemeente Almere), Piet van Dijk (wethouder gemeente Lelystad), Sjaak Kruis (wethouder gemeente Lelystad), Helmut Hermans (wethouder gemeente Zeewolde), Ernst Brom (wethouder gemeente Zeewolde), Lazise Hillebregt-De Valk (wethouder gemeente Dronten), [REDACTED] (ambtenaar gemeente Dronten), Toon van Steen (wethouder gemeente Noordoostpolder), [REDACTED] [REDACTED] (ambtenaar gemeente Noordoostpolder), Erik Faber (wethouder gemeente Kampen), [REDACTED] (bestuurder Waterschap Zuiderzeeland), [REDACTED] (ambtenaar provincie Flevoland), [REDACTED] (ambtenaar provincie Flevoland), [REDACTED] (Liander), [REDACTED] (TenneT), [REDACTED] (TenneT), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (EZK, verslag)
Afwezig	[REDACTED] (bestuurder Waterschap Amstel, Gooi en Vecht), Roland Boom (Wethouder Gemeente Huizen), Jan-Peter van der Sluis (wethouder gemeente Kampen)

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

2. Notulen vorig bestuurlijk overleg d.d. 07.06.2022

Vastgesteld zonder opmerkingen.

3. Toelichting op het proces

Ter vergadering is door [REDACTED] (EZK) een korte toelichting gegeven op het proces dat gevolgd wordt om te komen tot een tracé voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding. Zie bijlage.

Naar aanleiding van deze toelichting worden de volgende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt:

- Een extra Bestuurlijk Overleg in het najaar van 2023 is gewenst.
- Door de provincie Flevoland wordt een oproep gedaan om te kijken waar het project versneld kan worden, bijvoorbeeld door procedures parallel te laten lopen. Ook wordt aangegeven dat de provincie tot een goede afstemming met het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur en Klimaat (PMIEK) wil komen.
- Vanuit EZK wordt aangegeven dat het van belang is om de komende fase van het proces (het opstellen van MER en IEA) zorgvuldig te doen, om afbreukrisico's bij de Raad van State te voorkomen. Tijdswinst is met name te behalen in de daarop volgende fase. Het project Diemen-Ens is niet in het MIEK opgenomen. Er wordt door EZK een wettelijk prioriteringskader opgesteld voor energieprojecten. Mogelijk kan dit er voor zorgen dat de nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding Diemen-Ens met grotere prioriteit tot stand komt.
- De oproep voor versnelling en mogelijkheden om processen parallel uit te voeren wordt breed ondersteund. De Provincies Flevoland en Noord Holland pakken hierin hun rol en zullen zich door middel van o.a. hun bestuurlijke contacten inzetten om te zorgen dat aan deze verbinding de hoogste prioriteit wordt toegekend via een volgend MIEK of het prioriteringskader.
- De provincie Flevoland geeft aan dat zij de coördinatie op zich neemt om tot een regionaal advies te komen met betrekking tot het voorkeurstracé (van alle betrokken regionale overheden). Het idee is er om al in het najaar van 2023 met een eerste advies te komen.

4. Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD) en bijlagen

Ter vergadering is door [REDACTED] (TenneT) een korte toelichting op de concept NRD en de totstandkoming gegeven. Zie bijlage.

Naar aanleiding van deze toelichting worden de volgende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt:

- Niet alle varianten lopen via de kortste route. Hoe verhoudt zich dat tot het gegeven dat stroom de weg van de minste weerstand kiest. TenneT geeft aan dat er bij de keuze voor een lang tracé extra weerstanden in de verbinding aangelegd moeten worden, om te voorkomen dat de bestaande en de nieuwe verbinding ongelijk belast worden.
- (Woningbouw)plannen hebben verschillende mate van concreetheid. Hoe gaan we om met de dynamiek? Dronten is van plan over enkele maanden uitbreidingsplannen vast te stellen. Antwoord: er wordt rekening gehouden met vastgestelde woningbouwplannen, waarbij we ons vanuit het project ook dynamisch opstellen. Dat betekent dat we steeds opnieuw toetsen welke ruimtelijke plannen inmiddels vastgesteld zijn.

- Leiden de voortoetsen er toe dat er tracés afvallen? Antwoord: ja, dit is mogelijk indien blijkt dat deze niet vergunbaar zijn. De resultaten van de voortoetsen worden in een bestuurlijk overleg eind juni/begin juli 2023 besproken.
- De Provincie Overijssel geeft aan dat zij zich niet voldoende betrokken voelt bij de opstelling van de concept NRD. De provincie heeft bedenkingen bij het oranje tracé en wijst op ruimtelijke ontwikkelingen die niet meegenomen (lijken te) zijn. Reactie: het meest zuidelijke, oranje tracé, is tijdens het opstellen van de concept NRD pas in een laat stadium in beeld gekomen. Op dat moment is contact gezocht met de provincies Overijssel en Gelderland en de gemeenten Kampen en Oldebroek en zijn deze uitgenodigd voor de ambtelijke werkgroep en het bestuurlijk overleg. Ook voor de overleggen in de volgende fase (tijdens het opstellen van MER en IEA) worden deze provincies en gemeenten uitgenodigd. Streven is uiteraard om in samenspraak alle bekende ruimtelijke ontwikkelingen mee te nemen.
- Vanuit TenneT wordt aangegeven dat in de concept NRD voorgesteld wordt om in het MER en de IEA breed te onderzoeken waar het nieuwe tracé kan komen te lopen. Er is voor gekozen om niet op voorhand alternatieven te laten afvallen. Dit gebeurt eventueel pas na de voortoets en de HIA, in afstemming met het bestuurlijk overleg. Dan wordt bepaald welke tracés echt kansrijk zijn.
- Omissies, hiaten en fouten in de concept NRD kunnen nog worden gecorrigeerd voor publicatie van de concept NRD in de Staatscourant. Afsproken wordt dat tot woensdag 25 januari 2023 opmerkingen per email kunnen worden doorgegeven. EZK zal hier de ambtelijke werkgroep over informeren.
- Gevraagd wordt of het voor regionale overheden ook mogelijk is om, na publicatie, nog met een reactie op de concept NRD te komen. Dat is mogelijk. Ook vanuit de regionale overheden kan er altijd een zienswijze ingediend worden.
- Almere verzoekt om aan de landsadvocaat een advies te vragen over de kansrijkheid van het blauwe tracé, door het Markermeer. Reactie EZK: We vinden het een goede suggestie om aan de landsadvocaat te vragen of zij hun eerdere advies uit 2011 over de kansrijkheid van een hoogspanningstracé door het Markermeer kunnen actualiseren. We gaan dit bespreken met onze juridische directie en de Landsadvocaat.
- Gevraagd wordt of binnen deze verkenning ook onderzoek plaatsvindt naar mogelijke locaties voor de hoogspanningsstations Almere/Zeewolde en Lelystad. Dat is inderdaad het geval.
- Er is kritiek op het woord "kansrijk" in de context van "kansrijke alternatieven". Dit begrip geeft de indruk dat alle tracé-alternatieven kansrijk zijn, terwijl dat nog onderzocht gaat worden. Kun je niet beter spreken over "de te onderzoeken tracés"? Het begrip "kansrijke alternatieven" is in de systematiek een geëigende term. EZK en TenneT zeggen toe uit te zoeken wat de mogelijkheden zijn om het begrip te vervangen.

- Almere geeft aan dat voor de gemeente de paarse variant, een nieuwe lijn parallel aan de A6 door Almere, niet reëel is. De gemeente is er mee akkoord dat de variant wel in het concept NRD blijft staan als te onderzoeken tracé
- Ook wordt gevraagd of het amoveren van het bestaande hoogspanningstracé door de stadskern van Almere nog onderzocht wordt. Dit valt inderdaad binnen de onderzoeksopgave, die in de concept NRD geformuleerd is.

De vergadering staat positief ten opzichte van de publicatie van de concept NRD en de bijlagen in de Staatcourant door EZK.

5. Voorstel voor participatie

Gelijktijdig met de concept NRD wordt er een geactualiseerd voorstel voor participatie gepubliceerd. ██████████ (EZK) geeft een korte toelichting. Zie bijlage.

Naar aanleiding van deze toelichting worden de volgende suggesties meegegeven en opmerkingen gemaakt:

- Complimenten voor het participatieplan.
- Maak een standaard tekst die door de betrokken overheden bij gelegenheid gebruikt kan worden voor het informeren van de gemeenteraden en Provinciale Staten. Dit in de sfeer dat het daarbij aan de betrokken gemeenten en provincies is of men hiervan gebruik gaat maken en in welke mate men nog eigen aandachtspunten e.d. hieraan wil toevoegen.
Actie: dit wordt door EZK opgepakt. De tekst wordt aan de leden van de ambtelijke werkgroep gestuurd.
- De vergadering gaat akkoord met de vier genoemde plaatsen voor de informatiebijeenkomsten. Mogelijk aan te vullen met Zeewolde. De communicatie-activiteiten worden ook besproken in het overleg met de communicatieadviseurs van de betrokken gemeenten en provincies, dat op 23 januari a.s. gepland is.
- Verzoek: Combineer de informatiebijeenkomst in Ens met informatieverstrekking over het project Vierverlaten-Ens.
- De naam "informatiebijeenkomst" geeft de indruk dat bezoekers alleen informatie kunnen ophalen en niets kunnen inbrengen. Benadruk ook de mogelijkheden om te reageren, zoals de mogelijkheid een zienswijze in te dienen en zelf met suggesties te komen. Daarom zou het logischer zijn om deze bijeenkomsten bijvoorbeeld aan te duiden als "consultatiebijeenkomsten". Actie: goed idee. EZK beraadt zich over een beter passende benaming van de bijeenkomsten.
- Paragraaf 1.5 in het Participatieplan lijkt te suggereren dat de besluitvorming door de ministers plaatsvindt en dat niemand anders iets te zeggen heeft over het gewenste tracé. Verzocht wordt deze paragraaf anders te verwoorden. Actie: deze alinea wordt aangepast.

- EZK geeft aan dat als er behoefte aan is TenneT en EZK uitgenodigd kunnen worden om gemeenteraad of Provinciale Staten te informeren over het project. Initiatief hiervoor ligt bij de regionale overheden zelf.

De vergadering staat positief ten opzichte van de publicatie van het geactualiseerde voorstel voor participatie.

6. Inspraakbundel en Reactienota

- Complimenten voor het heldere document.
- Geen vragen of verdere reacties.

7. Rondvraag en sluiting

Geen vragen.

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: maandag 16 januari 2023 09:05
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: deelnemerslijst B.O. 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: Deelnemerslijst B.O. 2023 01 18.docx

Beste [REDACTED]

Bijgaand de deelnemerslijst voor het bestuurlijk overleg van woensdagochtend 18 januari a.s. Kun jij deze aan jullie receptie doorsturen? Daar waar een D in de lijst staat, nemen betrokkenen digitaal aan het overleg deel (dit betreft Monique van Haaf, Lazise Hillebregt).

Kun jij er voor zorgen dat woensdagochtend er in de zaal verbinding is met de Teamslink? De Teamslink staat in het agendaverzoek.

Nog een andere vraag: wie nemen er vanuit de provincie Flevoland deel aan het overleg, zowel bestuurlijk als ambtelijk?

Nogmaals dank voor het beschikbaar stellen van de zaal. Tot woensdag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 1 juni 2022 10:58
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: deelnemerslijst bestuurlijk overleg 7 juni a.s.
Bijlagen: Deelnemerslijst bestuurlijk overleg 2022 06 07.docx

Beste [REDACTED]

Bijgaand de lijst met deelnemers van het bestuurlijk overleg op 7 juni a.s.
Kun jij er voor zorgen dat de deelnemers aangemeld zijn bij de receptie?

Een aantal deelnemers wil digitaal aanhaken. In het vergaderverzoek, dat ik eerder verzonden heb, is voor deze mensen een Teamslink opgenomen. Kunnen jullie er voor zorgen dat er in de zaal verbinding is met de Teamslink? Of moet één van ons hiervoor een laptop meenemen? Met TenneT hebben we afgesproken dat we geen beamer-presentaties gaan geven, maar enkel een mondelinge toelichting op de stukken. We hebben het scherm dus niet voor presentaties nodig.

Tot dinsdag!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Deelnemerslijst B.O. 07.06.2022 380 kV Diemen-Ens

Edward Stigter [REDACTED]	De provincie Noord-Holland	Gedeputeerde Klimaat en Energie (KE). Ambtenaar	Fysiek aanwezig Digitaal	
Jan de Reus [REDACTED]	De provincie Flevoland	Gedeputeerde R.O.; Ambtenaar	Fysiek aanwezig	Jop Fackeldey is verhinderd.
Niet aanwezig	Gemeente Diemen			Gemeente neemt enkel deel aan ambt werkgroep
Niet aanwezig	Gemeente Amsterdam (Weesp)			Gemeente neemt enkel deel aan ambt werkgroep
Nico Schimmel	Gemeente Gooise Meren	Wethouder R.O. (oude college)	Digitaal	
Maike Veeningen, [REDACTED], [REDACTED]	Gemeente Almere	Wethouders R.O. resp. KE (oude college), Ambtenaar	Fysiek aanwezig	
Jack Schoone	Gemeente Lelystad	Wethouder R.O. en EK (oude col.)		
Wim van der Es	Gemeente Zeewolde	Wethouder R.O. (oude college)	Fysiek aanwezig	
Lazise Hillebregt [REDACTED]	Gemeente Dronten	Wethouder KE (nieuw college), Ambtenaar	Digitaal	
Toon van Steen [REDACTED]	Gemeente Noordoostpolder	Wethouder R.O. (nieuw college), Ambtenaar	Fysiek of digitaal?	
Niet aanwezig	Gemeente Urk			Gemeente neemt enkel deel aan ambt werkgroep
Onbekend (waarschijnlijk niet aanwezig)	Waterschap Zuiderzeeland			
Niet aanwezig [REDACTED]	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht			Bestuurder R.O., [REDACTED] is verhinderd.
[REDACTED]	Liander	ambtelijk	Digitaal	
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	TenneT	ambtelijk	Fysiek aanwezig	
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	Ministerie EZK	ambtelijk	Fysiek aanwezig	

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: dinsdag 14 maart 2023 19:05
Aan: [redacted]@zeewolde.nl;
 [redacted]@almere.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@zuiderzeeland.nl;
 [redacted]@zuiderzeeland.nl
Onderwerp: Deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2
Bijlagen: Agenda deelsessie 2 - Diemen-Ens 380kV.pdf; Agenda deelsessie 3 - Diemen-Ens 380kV.pdf

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Ter aanvulling ontvangt u hierbij de agenda en overzicht voor deze deelsessie op 22-03 van 14:00 tot 17:00 uur. Graag benadrukken wij nogmaals dat u van harte welkom bent om collega's mee te nemen voor bijvoorbeeld specifieke kennis.

De locatie is Stadhuis Almere, Stadhuisplein 1, 1315 HR Almere.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 LPN Area Central

[redacted]

T +31 (0)26 [redacted]
 M +31 (0)6 [redacted]
 E [redacted]@tennet.eu
 I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718
 6800 AS Arnhem
 Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

AGENDA

Onderwerp	Deelsessie alternatievenontwikkeling - groep 2
Project	Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Projectcode	134304
Datum en tijd	22 maart, 14:00 - 17:00
Plaats	Stadhuis Almere
Auteur(s)	██████████
Bijlage(n)	-

---

1 INTRODUCTIE (25 MIN)

- Kennismaking;
- Toelichting doel en context van de deelsessie;

2 BESPREKEN MOGELIJKE STATIONSLOCATIES (60 MIN)

- Bespreken uitgangspunten alternatievenontwikkeling stationslocaties
- Bespreken van mogelijke locaties
  - Mogelijke locaties vanuit de gemeente(n)
  - Bespreken mogelijkheden locaties tabel 1 en afbeelding 1;
    - Aandachtspunten
    - Huidige situatie voldoende in beeld?

3 BESPREKEN KNELPUNTEN (90 MIN)

- Bespreken van onderstaande knelpunten (zie afbeelding 2 en tabel 2 voor toelichting);
  - Huidige situatie voldoende in beeld?
  - Voldoende oplossingsrichtingen in beeld?
- Bespreken eventuele aanvullende knelpunten;

4 TOELICHTING VERVOLG (5 MIN)

Afbeelding 1 eventuele stationslocaties ter bespreking

Tabel 1 Toelichting per locatie

#	Toelichting
1	Buitenhout en Buitenveld
2	Industrie / bedrijventerrein Twentsekant
3	Industrie / bedrijventerrein Stichtsekant
4	Industrie / bedrijventerrein Trekkersveld

Afbeelding 2 knelpunten ter bespreking

Tabel 2 Toelichting per knelpunt

#	Toelichting
a	Mogelijkheden rondom kruising Gooimeer
b	Mogelijke varianten in relatie tot bebouwing kuststrook Almere Haven
c	Complexe infrastructurele en ruimtelijke situatie rondom knooppunt A27/N305
d	Beperkte ruimte rondom A6 i.r.t. Almere-Hortus en De Steiger
e	Beperkte ruimte rondom A6 i.r.t. Nobelhorst/Twentsekant en Sallandsekant
f	Mogelijke varianten i.r.t. (kust)recreatie Nijkerkernauw
g	Mogelijke varianten i.r.t. Horsterwold
h	Mogelijkheden rondom kruising Nijkerkernauw
i	Mogelijke varianten i.r.t. Militaire zendinstallatie
j	Mogelijke varianten i.r.t. ontwikkelingen Oosterwold

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@dronten.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@elystad.nl; [redacted]@elystad.nl;
 [redacted]@elystad.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@elystad.nl
Cc: [redacted]
Onderwerp: Deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 3
Bijlagen: [image001.png](#)
[Agenda deelsessie 3 - Diemen-Ens 380kV.pdf](#)

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Ter aanvulling ontvangt u hierbij de agenda en overzicht voor deze deelsessie op 23-03 van 14:00 tot 17:00 uur.

Graag benadrukken wij nogmaals dat u van harte welkom bent om collega's mee te nemen voor bijvoorbeeld specifieke kennis.

De locatie is Gemeentehuis Dronten, De Rede 1, 8251 ER Dronten. Vergaderkamer: Kamperhoek.

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Afgelopen najaar hebben we in een aantal regionale deelsessies bij elkaar gezeten om aandachtspunten voor de alternatievenontwikkeling op te halen.

Deze informatie is gebruikt om te komen tot de onderzoeksalternatieven in de NRD. Daarbij hebben we aangegeven de onderzoeksalternatieven in het NRD verder te gaan uitwerken voorafgaand aan de effectenstudies voor het MER en de IEA.

Voor deze uitwerking willen we in een aantal regionale deelsessies, aan de hand van kaartmateriaal verdiepen op specifieke locaties en knelpunten in de alternatievenontwikkeling van zowel tracés als stations.

Vanuit TenneT en Tauw/Witteveen+Bos zullen een planoloog e/o een omgevingsmanager en een technisch specialist aanwezig zijn bij iedere deelsessie en zorgdragen voor de verslaglegging.

Graag willen wij deze gezamenlijk organiseren in de vorm van een fysieke bijeenkomst.

Voorafgaande aan de deelsessie zullen de stukken ter voorbereiding met u gedeeld worden.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
[redacted]

LPN Area Central

[redacted]

T

+31 (0)26 [redacted]

M

+31 (0)6 [redacted]

E

[redacted]@tennet.eu [redacted]@tennet.eu>

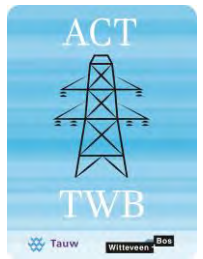
I

www.tennet.eu <<http://www.tennet.eu>>

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

AGENDA

Onderwerp	Deelsessie alternatievenontwikkeling - groep 3
Project	Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Projectcode	134304
Datum en tijd	23 maart, 14:00 - 17:00
Plaats	
Auteur(s)	██████████
Bijlage(n)	-

---

1 INTRODUCTIE (25 MIN)

- Kennismaking;
- Toelichting doel en context van de deelsessie;

2 BESPREKEN MOGELIJKE STATIONSLOCATIES (60 MIN)

- Bespreken uitgangspunten alternatievenontwikkeling stationslocaties
- Bespreken van mogelijke locaties
  - Mogelijke locaties vanuit de gemeente(n)
  - Bespreken mogelijkheden locaties tabel 1 en afbeelding 1;
    - Aandachtspunten
    - Huidige situatie voldoende in beeld?

3 BESPREKEN KNELPUNTEN (90 MIN)

- Bespreken van onderstaande knelpunten (zie afbeelding 2 en tabel 2 voor toelichting);
  - Huidige situatie voldoende in beeld?
  - Voldoende oplossingsrichtingen in beeld?
- Bespreken eventuele aanvullende knelpunten;

4 TOELICHTING VERVOLG (5 MIN)

Afbeelding 1 eventuele stationslocaties ter bespreking

Tabel 1 Toelichting per locatie

#	Toelichting
1	A6 nabij bestaande station
2	A6 Flevokust Haven
3	BioScience Park / Oostervaart
4	A6 N309

Afbeelding 2 knelpunten ter bespreking

Tabel 2 Toelichting per knelpunt

#	Toelichting
a	Rustplaats Aalscholver / Lepelaar
b	Lelystad Airport (toekomstplannen (van en rondom Lelystad Airport) en bouwhoogtebeperking)
c	Mogelijke varianten rondom bedrijventerrein Larserpoort / Larserknoop
d	Mogelijke varianten rondom golfresidentie Dronten
e	Varianten kruising Veluwerandmeren naar Oude Land
f	Mogelijkheden i.r.t. kruising Ketelmeer

Van: [REDACTED]
Onderwerp: Documenten 2e workshop "Afwegingskader en beoordelingskader" 380 kV Diemen-Ens
Datum: maandag 29 augustus 2022 15:50:08
Bijlagen: [image003.png](#)
[380kV Diemen-Ens Beoordelingskader MER.pdf](#)
[380kV Diemen-Ens Afwegingskader IEA.pdf](#)

Beste genodigden,

Op verzoek stellen wij bijgevoegde documenten reeds beschikbaar voor de geïnteresseerden.

De bijgevoegde documenten betreffen de concepten van het Afwegingskader IEA en het Beoordelingskader MER.

Tijdens de sessie zelf zal er voldoende tijd en ruimte zijn deze te behandelen, dit is enkel voor ieder die de kaders van tevoren wenst in te zien.

Verdere uitleg en context zal tijdens de workshop gegeven worden.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]

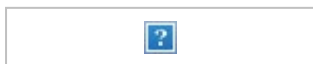
[REDACTED]

LPN Area Central

[REDACTED]

T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

Tennet TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Voorstel Beoordelingskader MER fase 1 en MER fase 2

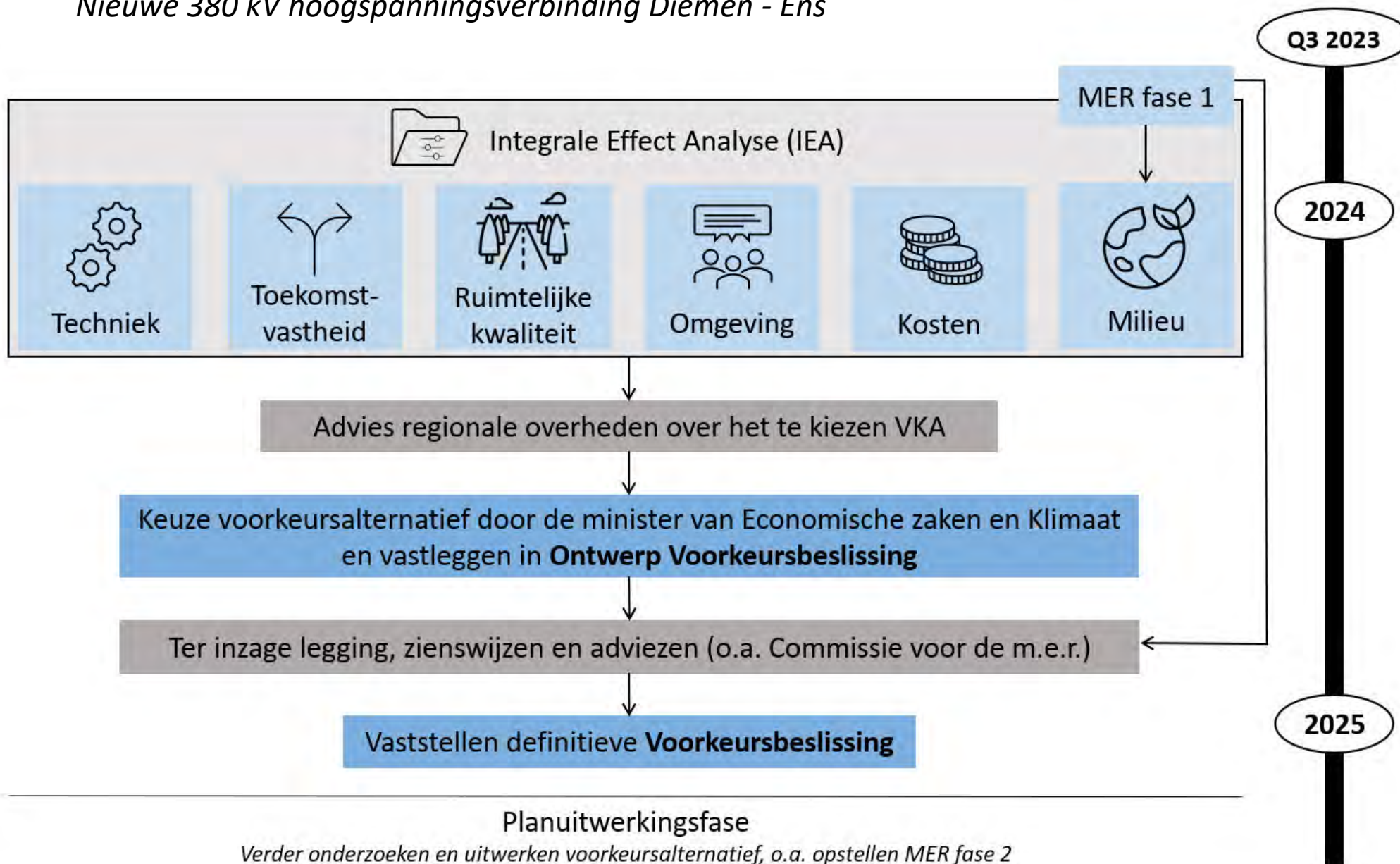
Nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen - Ens

Thema / aspect	Criterium	Methodiek MER fase 1 (planMER)	Methodiek MER fase 2 (projectMER)
Bodem			
bodemkwaliteit	invloed op de bodemkwaliteit	beoordelen op basis van historische data (GIS-analyse aantal doorsnijdingen verdachte gebieden)	beoordeling o.b.v. veld- en bodemonderzoeken
draagkracht	risico op zettingen	beoordelen zettingsrisico's op basis van bodemopbouw-informatie (GIS-analyse, lengte binnen risicogebieden)	beoordeling o.b.v. veld- en bodemonderzoeken
Water			
grondwater	invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	omvang grondwateronttrekking op basis van kentallen en ontwerpuitgangspunten. Afgeleide effecten op basis van beïnvloedingsgebied (GIS-analyse gevoelige gebieden en functies binnen beïnvloedingsgebied)	beoordeling o.b.v. resultaten uit bemalingsadvies
	invloed op waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en KRW-grondwaterlichamen	omvang grondwateronttrekking op basis van kentallen en ontwerpuitgangspunten. Afgeleide effecten op basis van beïnvloedingsgebied (GIS-analyse waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en KRW-grondwaterlichamen binnen beïnvloedingsgebied)	beoordeling o.b.v. resultaten uit bemalingsadvies
oppervlaktewater	invloed op oppervlaktewater(kwaliteit)	beoordelen invloed op oppervlaktewater(kwaliteit) (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling op basis van basisontwerp
	toename verharding	n.v.t.	berekening toename verhard oppervlak op basis van basisontwerp
Natuur			
Natura 2000	effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	kwalitatief/kwantitatief bureauonderzoek op basis van instandhoudingsdoelen Natura 2000, verspreidingskaarten en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit voortoets / passende beoordeling
overige soorten	effecten op beschermde soorten	kwalitatief bureauonderzoek op basis van verspreiding(kaarten) van soorten, (oriënterende veldbezoeken) en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit gericht soortenonderzoek (mitigatie- en compensatieplan)
houtopstanden	effecten op houtopstanden	berekenen oppervlakteverlies (GIS-analyse). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit bomeninventarisatie
NNN	effecten op NNN, weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebied	kwalitatief/kwantitatief bureauonderzoek op basis van (beleids)kaarten en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit mitigatie- / compensatieplan
Landschap, cultuurhistorie en archeologie			
landschap - gebiedsniveau	invloed op de gebiedskarakteristiek	beoordelen invloed op gebiedskarakteristiek (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op specifieke elementen en hun samenhang	beoordelen invloed op specifieke elementen en hun samenhang (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
landschap - objectniveau	invloed op specifieke elementen en hun samenhang	beoordelen invloed op specifieke elementen en hun samenhang (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
cultuurhistorie	invloed op historische (steden)bouw	beoordelen invloed op historische (steden)bouw (GIS-analyse ligging). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op historische geografie	beoordelen invloed op historische geografie (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op UNESCO-werelderfgoed	beoordelen invloed op UNESCO-werelderfgoed (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
aardkunde	invloed op aardkundige waarden	ligging assets t.o.v. aardkundige waarden (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)

archeologie	aantasting van bekende archeologische waarden	ligging assets t.o.v. bekende waarden conform gemeentelijke beleidskaarten (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit nader bureauonderzoek, inclusief benodigde vervolgstappen (veld- en bodemonderzoek)
	aantasting van verwachte archeologische waarden	ligging assets binnen verwachtingswaarden conform gemeentelijke beleidskaarten (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit nader bureauonderzoek, inclusief benodigde vervolgstappen (veld- en bodemonderzoek)
Veiligheid			
externe veiligheid	invloed op het groepsrisico en plaatsgebonden risico	ligging risicobronnen binnen richtafstanden assets (GIS-analyse afstanden). Bepaling risicobronnen door bureauonderzoek.	berekenen groepsrisico en plaatsgebonden risico (rekenmodel)
nautische veiligheid	invloed op de nautische veiligheid	ligging risicobronnen binnen / nabij vaarroutes (GIS-analyse afstanden)	resultaten uit fase 1 aangevuld met een analyse van de gevolgen van aanlegwerkzaamheden voor de veilige afwikkeling van de scheepvaart
niet-gesprongen explosieven	activiteiten in verdachte gebieden voor niet-gesprongen explosieven	n.v.t.	beoordeling o.b.v. resultaten uit bureauonderzoek op basis van historische data.
verkeersveiligheid	invloed op de verkeersveiligheid (aanlegfase)	ligging assets t.o.v. uitvalswegen (GIS-analyse afstanden)	analyse toename intensiteit i.r.t. wegfunctie en huidig gebruik (bureauonderzoek)
waterveiligheid	invloed op waterkeringen	ligging assets binnen invloedsgebied primaire keringen (GIS-analyse doorsnijding (lengte / afstand))	invloed op de faalmechanismen primaire keringen (rekenmodel)
Leefomgeving en gezondheid			
gezondheid	invloed op de milieugezondheidskwaliteit	Fase 1: kwalitatieve beschrijving op basis van resultaten onderliggende effecten (geluid, luchtkwaliteit, magneetvelden)	toepassen GES- of MGR-methodiek
geluid	overschrijdingen geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten (aanlegfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	overschrijdingen geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten (gebruiksfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen VNG richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	geluidsbelasting onder de norm op geluidsgevoelige objecten (gebruiksfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	cumulatieve geluidsbelasting op geluidgevoelig objecten (gebruiksfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in cumulatie met snelwegen, industrie en windturbines (rekenmodel)
magneetvelden	gevoelige objecten binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	kwantitatief - aantal gevoelige objecten binnen magneetveldzone 0,4 microtesla (rekenmodel)
luchtkwaliteit	invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	berekening en GIS-kaart met contouren (rekenmodel)
Gebruiksfuncties			
recreatie	invloed op recreatie	doorkruising van recreatiegebieden en -routes (GIS-analyse aantallen en lengte (paralleligging)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
landbouw	oppervlakteverlies landbouwareaal	berekenen oppervlakteverlies (GIS-analyse oppervlakte)	berekenen oppervlakteverlies o.b.v. basisontwerp
	lengte doorsnijding landbouwgrond	doorsnijding van akkerland en grasland (GIS-analyse lengte)	doorsnijding van akkerland en grasland o.b.v. basisontwerp
verkeer	bereikbaarheid	n.v.t.	analyse van omrijdroutes en -afstanden
Duurzaamheid			
circulariteit	materiaalgebruik	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
klimaat	uitstoot broeikasgassen (CO ₂ , SF ₆) tijdens aanleg- en gebruiksfase	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
energiegebruik	energiegebruik tijdens de aanleg- en gebruiksfase	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
	energieverliezen tijdens transport	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp

Voorstel Afwegingskader IEA

Nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen - Ens

Thema	Onderzoek / rapport	Op welke wijze vindt de vertaling naar de IEA plaats?
Techniek 	- Analyse uitvoerbaarheid en maakbaarheid - risicoanalyse complexiteit	Onderscheidende beoordeling en grote kansen/risico's van de tracéalternatieven en stationslocaties, ten aanzien van leveringszekerheid, technische complexiteit, uitvoerbaarheid, maakbaarheid, beheer en onderhoud en veiligheid.
Toekomstvastheid 	Analyse toekomstvastheid	Onderscheidende beoordeling en grote kansen/risico's van de kansrijke alternatieven ten aanzien van: <ul style="list-style-type: none"> • uitbreidbaarheid (mogelijkheden voor toekomstige capaciteitsuitbreiding) • flexibiliteit (mate waarin met de oplossing ingespeeld kan worden op toekomstige ontwikkelingen in het onderliggend hoogspanningsnet)
Ruimtelijke kwaliteit 	Ruimtelijk kwaliteitskader	Toetsing van de tracéalternatieven en stationslocaties aan het ruimtelijk kwaliteitskader, met kwalitatieve beoordeling op: <ul style="list-style-type: none"> • Belevingswaarde • Gebruikswaarde • Toekomstwaarde
Omgeving 	Participatieverslag (verantwoording participatieproces)	Benoemen van de belangrijkste en onderscheidende aandachtspunten van de tracéalternatieven en stationslocaties: <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen, kansen en wensen vanuit omgevingspartijen • Meekoppelkansen
Kosten 	- Kostenramingen en nota's van kansrijke alternatieven - Analyse gedeerde opbrengsten	<ul style="list-style-type: none"> • In beeld brengen van de investeringskosten en LCC (life cycle costs) van de tracéalternatieven en stationslocaties • Kwalitatieve onderbouwing belangrijkste verschillen zoals complexe boringen • Gedeerde opbrengsten als gevolg van belemmering van bestaande en geplande functies en toekomstige ontwikkelingen
Milieu 	- Milieueffectrapport - Onderliggende onderzoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Onderscheid tussen de effecten van de tracéalternatieven en stationslocaties • Volledig overzicht effecten in het MER, selectie van grote en/of onderscheidende effecten in de IEA

Van: [redacted] @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 mei 2022 16:29
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Agenda en stukken B.O. 380 kV Diemen-Ens d.d. 07.06.2022
Bijlagen: DOMUS-22079233-v3-Start_verkenning_nieuwe_380_kV-verbinding_Diemen-Lelystad-Ens.pdf; DOMUS-22186732-v1-Agenda Bestuurlijk_Overleg.docx; Toelichting proces Verkenning 380 kV Diemen-Ens.docx; Factsheet nut en noodzaak 380 kV Diemen-Ens.pdf; Voornemen en voorstel voor participatie eindconcept tbv BO.pdf

Aan de ambtelijke deelnemers van de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Bijgaand stuur ik jullie de stukken voor het bestuurlijk overleg op dinsdagmiddag 7 juni a.s. Onderstaand kun je zien aan wie de stukken zijn verzonden. Mocht de juiste bestuurder (emailadres) hier niet tussen staan, kun je dit dan doorgeven aan mij? Dan zorg ik er voor dat de stukken en de uitnodiging alsnog aan de juiste bestuurder gezonden worden.

Indien gewenst kan iedere bestuurder tijdens het overleg vergezeld worden door één ambtelijke ondersteuner. Mocht je bestuurder hier gebruik van willen maken, dan verzoek ik je om uiterlijk 2 juni a.s. door te geven wie er ambtelijk mee komt. Ook stel ik het op prijs als jullie uiterlijk 2 juni doorgeven of je bestuurder fysiek of digitaal aan het overleg wil deelnemen.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik die graag.

Met vriendelijke groet, mede namens [redacted]

[redacted]
 Ministerie van EZK

Van: [redacted] @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 mei 2022 16:13
Aan: [redacted] @minezk.nl>; [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @noord-holland.nl>; [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @alliander.com>; [redacted] @Lelystad.nl>; [redacted] @dronten.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @goisemereren.nl>; [redacted] @goisemereren.nl>; [redacted] @zeewolde.nl>; [redacted] @urk.nl>; [redacted] @almere.nl>; [redacted] @almere.nl>
CC: [redacted] @rvo.nl>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@urk.nl>; [redacted]
[redacted]@almere.nl>; [redacted]@Dronten.nl>; [redacted]
[redacted]@minezk.nl>

Onderwerp: Agenda en stukken B.O. 380 kV Diemen-Ens d.d. 07.06.2022

Aan de deelnemers van het Bestuurlijk Overleg over de verkenning naar de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Hierbij stuur ik u de agenda en stukken toe ten behoeve van het bestuurlijk overleg op:

Datum: dinsdagmiddag 7 juni 2022
Tijdstip: van 15.30 tot 17.00 uur
Locatie: Provinciehuis Flevoland, Visarendreef 1 te Lelystad (Commissiekamer PS)

Het is mogelijk om het overleg digitaal bij te wonen, via de link van Microsoft Teams, die u in het eerder toegezonden agendaverzoek vindt.

Als bijlagen bij de agenda zijn mee gestuurd:

- De brief van EZK van 4 maart 2022, waarin u geïnformeerd bent over de start van de verkenning;
- Een korte toelichting op het proces van de verkenning (als bijlage bij agendapunt 2);
- Een factsheet over nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding (als bijlage bij agendapunt 3);
- Het concept Voornemen en concept Participatieplan (als bijlage bij agendapunt 4).

Indien u verhinderd bent voor het overleg, verneem ik dat graag voorafgaand aan het overleg. Ook stel ik het op prijs als u van te voren door geeft of u fysiek of digitaal aanwezig zult zijn.

Met vriendelijke groet,
mede namens mijn collega [redacted]

[redacted]
[redacted]
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Tel: 06 – [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Zie adreslijst

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

[REDACTED]
T 06 499 165 99
[REDACTED]@minezk.nl

Datum **- 04 MAART 2022 -**
Betreft Start verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Lelystad-Ens

Geacht bestuur,

Hierbij wil ik u informeren over het voornemen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en netbeheerder TenneT om, samen met u (de regionale overheden), te starten met een verkenning naar de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Ik nodig u uit voor een eerste gezamenlijk bestuurlijk overleg in juni van dit jaar, waarin ik met bestuurders van betrokken provincies, gemeenten en waterschappen in gesprek wil gaan over dit voornemen.

Zoals u weet, is de energietransitie in volle gang. De uitstoot van broeikasgassen wordt afgebouwd. Mede als gevolg van de Regionale Energie Strategieën neemt het aandeel duurzame energie op land toe. Ook op zee verschijnen grote windparken. Dit alles heeft grote gevolgen voor de elektriciteitsvoorziening in ons land. Het elektriciteitstransport en het elektriciteitsverbruik in Nederland gaan de komende (tientallen) jaren sterk stijgen.

Netbeheerder TenneT heeft (in het kader van haar investeringsplannen) berekend dat de huidige transportcapaciteit van de 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens na 2030 onvoldoende is, ook na de uitgevoerde capaciteitsvergroting van de bestaande 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. Uit alle door TenneT onderzochte scenario's blijkt dat er na 2030 extra transportcapaciteit nodig is tussen Diemen en Ens. Komt die er niet, dan hebben de netbeheerders na 2030 nog meer moeite om nieuwe wind- en zonneparken op het elektriciteitsnet aan te sluiten en nieuwe woonwijken en bedrijven ten allen tijden van stroom te voorzien.

Netbeheerder TenneT heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat gevraagd een ruimtelijke verkenning te starten naar de aanleg van een extra 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Omdat het om infrastructuur van nationaal belang gaat, is de minister van Klimaat en Energie – samen met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening – bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing. Het ministerie van EZK wil de ruimtelijke inpassing van de nieuwe 380 kV-verbinding in gezamenlijk overleg met de betrokken provincies, gemeenten en waterschappen uitvoeren. In

Ons kenmerk

DGKE-WO / 22079233

Uw kenmerk

Bijlage(n)

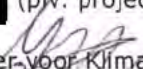
overleg met de regionale overheden wordt ook bekeken op welke wijze en wanneer inwoners en maatschappelijke partijen bij de verkenning betrokken worden. Op deze wijze kunnen kennis en expertise elkaar aanvullen en versterken. Het voornemen is om voor elke fase in de besluitvorming meerdere bijeenkomsten te houden, waarvoor betrokken provincies, gemeenten, waterschappen en netbeheerders op ambtelijk niveau uitgenodigd worden. Elke fase wordt afgesloten met een bestuurlijk overleg. Tijdens dit bestuurlijk overleg vraag ik uw advies met betrekking tot de doorlopen processtap.

Tijdens het eerste gezamenlijke bestuurlijke overleg in juni 2022 wil ik met u spreken over de wijze van samenwerking en afstemming (zoals hierboven geschetst), het publiceren van het voornemen om een verkenning uit te voeren en het publiceren van een participatieplan, waarin beschreven staat hoe en wanneer inwoners en externe partijen betrokken worden. Beide documenten (voornemen en participatieplan) worden met inbreng van uw ambtenaren opgesteld. In het voornemen wordt uitgegaan van een globaal zoekgebied (tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens), waarbij alle opties nog mogelijk zijn. In de tweede helft van 2022 en in 2023 wil ik, samen met de regionale overheden en netbeheerder TenneT, het zoekgebied concretiseren, om zo tot mogelijke corridors en concrete tracé-alternatieven te komen. De corridors en tracé-alternatieven worden, samen met u, op diverse aspecten vergeleken en beoordeeld. In 2024 wil ik u, als regio, vragen met een (bij voorkeur gezamenlijk) advies te komen over het tracé dat de voorkeur heeft.

Sommigen van u zullen zich herinneren dat, ongeveer 10 jaar geleden, er een verkenning is uitgevoerd naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Eemshaven, Ens en Diemen. Van deze verbinding is enkel het tracé tussen Eemshaven en Vierverlaten (bij Groningen) gerealiseerd. Ten aanzien van het overige deel is indertijd besloten dat aanleg niet nodig was. De huidige berekeningen van TenneT laten zien dat dat nu anders ligt voor de periode na 2030. De informatie die indertijd opgedaan is bij deze verkenning, zal zorgvuldig betrokken worden bij de nieuw te starten verkenning.

Naast de verkenning voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens start er ook een verkenning naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Vierverlaten en Ens. De betrokken provincies en gemeenten worden daar later dit jaar over geïnformeerd. Het is mijn intentie om, daar waar de tracés bij elkaar komen, beide verkenningen zowel inhoudelijk als procesmatig goed op elkaar af te stemmen.

Mocht u vragen hebben, dan kunt u deze stellen aan [redacted] (projectleider; [redacted]@minezk.nl; tel: 06-[redacted]) of [redacted] (plv. projectleider; [redacted]@rvo.nl; tel: 06-[redacted]).

De Minister voor Klimaat en Energie, namens deze:
[redacted]

Adreslijst bestuurders 380 kV Diemen-Ens

Aan het college van Gedeputeerde Staten van	De provincie Noord-Holland	Postbus 3007	2001 DA Haarlem	post@noord-holland.nl
Aan het college van Gedeputeerde Staten van	De provincie Flevoland	Postbus 55	8200 AB Lelystad	info@flevoland.nl
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Diemen	D.J. den Hartoglaan 1	1111 ZB Diemen	info@diemen.nl
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Weesp	Postbus 5099	1380 GB Weesp	info@weesp.nl
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Gooise Meren	Postbus 6000	1400 HA Bussum	
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Almere	Postbus 200	1300 AE Almere	
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Lelystad	Postbus 91	8200 AD Lelystad	
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Zeewolde	Postbus 1	3890 AA Zeewolde	info@zeewolde.nl
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Dronten	Postbus 100	8250 AC Dronten	

Adreslijst bestuurders 380 kV Diemen-Ens

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Noordoostpolder	Postbus 155	8300 AD Emmeloord	info@noordoostpolder.nl
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van	Gemeente Urk	Postbus 77	8320 AB urk	
Aan het Dagelijks Bestuur van	Waterschap Zuiderzeeland	Postbus 229	8200 AC Lelystad	waterschap@zuiderzeeland.nl
Aan het Dagelijks Bestuur van	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht	Postbus 94370	1090 GJ Amsterdam	

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**Directie Realisatie
Energietransitie**Behandeld door**

T 06 – [redacted]@minezk.nl

Datum

7 jun. 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22186732

Bijlage(n)

agenda

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Verkenning nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted], MT-lid directie Realisatie Energietransitie i.o. ministerie van EZK
Notulist	[redacted] ministerie van EZK
Vergaderdatum en -tijd	7 juni 2022, 15.30 uur - 17.00 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Lelystad (commissiekamer PS)

1. Opening, voorstelronde, vaststelling agenda

Ter informatie is bijgaand de brief meegestuurd, die eerder aan de betrokken gemeenten, provincies en waterschappen is verzonden.

2. Toelichting op het proces om een verkenning te starten naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens.

Bijgaand vindt u een korte toelichting op het proces. Wordt ter vergadering toegelicht door [redacted], projectleider EZK. Aansluitend heeft u de mogelijkheid vragen of opmerkingen ten aanzien van het proces in te brengen.

3. Toelichting op nut en noodzaak van de nieuwe verbinding

Bijgaand vindt u een factsheet over nut en noodzaak. Deze factsheet heeft als doel om u als bestuurder te informeren over nut en noodzaak. Voor publicatie op de website wordt nog een publieksversie gemaakt. De factsheet wordt ter vergadering toegelicht door [redacted], projectleider TenneT. Aansluitend heeft u de mogelijkheid vragen of opmerkingen in te brengen.

4. Bespreken concept-voornemen en concept-participatieplan

Het voornemen is om, als eerste stap in de procedure, bijgaand voornemen en participatieplan omstreeks 1 september a.s. te publiceren. U wordt gevraagd hiermee akkoord te gaan. Mocht u opmerkingen of vragen hebben over de stukken, dan kunnen die in de vergadering ingebracht worden.

5. Rondvraag en sluiting

TOELICHTING OP PROCES NIEUWE 380 KV-HOOGSPANNINGSVERBINDING DIEMEN-LELYSTAD-ENS

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de minister voor Klimaat en Energie, samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, het bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing van nieuwe hoogspanningslijnen van 220 kV of hoger. TenneT is als landelijk netbeheerder verantwoordelijk voor het ontwikkelen en beheren van een robuust, landelijk elektriciteitsnet, dat aan de voorziene vraag en het aanbod van elektriciteit kan voldoen.

Processtappen

Om tot de ruimtelijke inpassing van een nieuwe hoogspanningsverbinding te komen, worden – conform de nieuwe Omgevingswet en de wettelijke procedure van de milieueffectrapportage – de volgende stappen doorlopen:

1. Kennisgeving voornemen (sept 2022);
2. Kennisgeving participatie (in dit project is deze stap gecombineerd met kennisgeving voornemen);
3. Verkenning van alternatieven;
  - 3A. Kennisgeving van concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD; januari 2023)
  - 3B. Kennisgeving van milieueffectrapportage en integrale effect analyse (2024)
4. Voorkeursbeslissing (2024);
5. Planuitwerking van de voorkeursbeslissing in een projectbesluit (2027);
6. Realisatie hoogspanningsverbinding (2030).

Figuur: De projectprocedure voor grote projecten (overeenkomstig de nieuwe Omgevingswet)

Het document voornemen en voorstel voor participatie vormt de toelichting bij de ‘Kennisgeving voornemen en participatie’. Het ministerie van EZK heeft er in deze procedure voor gekozen de kennisgeving voornemen en kennisgeving participatie (procedurestappen 1 en 2) te combineren. Publicatie van de kennisgeving in de Staatscourant en huis-aan-huisbladen is omstreeks 1 september a.s. voorzien. Hiermee wordt voorkomen dat publicatie plaatsvindt in of vlak voor de zomervakantie, wat tot irritatie bij derden kan leiden. Op de doorlooptijd van het proces heeft dit geen invloed, doordat reeds gestart kan worden met de voorbereiding van de NRD.

Samenwerking met de regionale overheden

Het ministerie van EZK wil bovengenoemde stappen in een zorgvuldig proces, tezamen met de regionale overheden doorlopen. Dat betekent dat elke processtap voorbereid wordt in een ambtelijke werkgroep, waarvoor betrokken gemeenten, provincies en waterschappen uitgenodigd worden. Voordat er tot de kennisgeving van een volgende processtap wordt overgegaan, vindt er een bestuurlijk overleg plaats, waarvoor de bestuurders van betrokken gemeenten, provincies en waterschappen worden uitgenodigd. Voordat er door de ministers een voorkeursbeslissing genomen wordt (processtap 4), wordt eerst aan de regionale overheden gevraagd met een advies (over het voorkeustracé) te komen.

Nut en noodzaak nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen – Ens

Het huidige en toekomstige elektriciteitsnet

TenneT legt graag uit wat de energietransitie en de elektrificatie betekenen voor het huidige

en toekomstige elektriciteitsnet. Waarom er een nieuwe hoogspanningsverbinding nodig is tussen Diemen en Ens en wat dit betekent voor de regio.

Energietransitie

De energietransitie is in volle gang. Op zee komen windmolenparken, op land veranderen landbouwgronden in zonneparken. En ook in onze directe omgeving zien we steeds meer elektrische auto's, zonnedaken en warmtepompen. Elektriciteit is voor steeds meer mensen een eerste levensbehoefte. Om al deze ontwikkelingen te faciliteren hebben we een betrouwbaar elektriciteitsnet nodig dat altijd beschikbaar is. In Nederland zorgen TenneT en de regionale netbeheerders ervoor dat elektriciteit vervoerd wordt van de plek waar het opgewekt wordt naar de plek waar consumenten en bedrijven deze gebruiken. Zoals in de huiskamer of op kantoor. Het Nederlandse elektriciteitsnetwerk moet aangepast en uitgebreid worden om deze ontwikkelingen blijvend te kunnen faciliteren.

We moeten bestaande verbindingen geschikt maken voor meer transportcapaciteit, nieuwe verbindingen aanleggen en meer hoogspanningsstations bouwen. Hiermee kunnen het transport van elektriciteit door Nederland en de afvoer van en doorstroming op 'onderliggende' regionale (110 kV en 150 kV) elektriciteitsnetten garanderen en verbeteren. Deze verbouwing is in volle gang en tegelijk nog maar net begonnen.

Elektriciteit moet er altijd zijn

Zoals gezegd is elektriciteit een basisbehoefte. Onze belangrijkste taak is het zorgen voor een betrouwbare en veilige elektriciteitsvoorziening. Om de leveringszekerheid ook op de lange termijn te kunnen garanderen, maken we iedere twee jaar investeringsplannen. Uit de berekeningen in die plannen zien we dat de huidige transportcapaciteit van de 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens na 2030 onvoldoende is. Hierbij hebben we al rekening gehouden met de uitgevoerde uitbreiding van de capaciteit van het net van de bestaande 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens.

Uit alle onderzochte scenario's¹ blijkt dat er na 2030 extra transportcapaciteit nodig is tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Verdere capaciteitsvergroting van de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding is niet mogelijk. Komt er geen extra transportcapaciteit, dan ontstaat er een probleem. Doen we niets dan kunnen de netbeheerders na 2030 niet alle producenten en gebruikers van elektriciteit voorzien. En komt de leveringszekerheid in gevaar. Wij zien maar één oplossing om dit probleem op te lossen: een nieuwe hoogspanningsverbinding in de

380 kV-ring tussen Diemen, Lelystad en Ens.

Waarom een nieuwe hoogspanningsverbinding?

De bestaande hoogspanningsverbinding Diemen – Lelystad - Ens is een belangrijke verbinding in de landelijke 380 kV-ring (zie figuur 1 in tekstkader). De verbinding vervoert elektriciteit vanuit onder andere het Eemshavengebied in het noordoosten van Nederland en Duitsland naar de Randstad en naar Zuidwest Nederland en België. Op basis van analyses, die zijn uitgevoerd als onderdeel van het tweejaarlijkse investeringsplan, zien we een knelpunt op de verbinding Diemen - Lelystad - Ens.

Wat we zien is dat het energietransport tussen het noordoosten en het zuidwesten van Nederland in de komende jaren sterk groeit. Dit komt onder andere door de toenemende elektriciteitsproductie in het Eemshavengebied en door groeiende internationale energietransporten tussen Noord-Duitsland en België. Daarnaast zien we ook dat door de energietransitie het aanbod duurzaam opgewekte energie, zoals wind- en zonne-energie, enorm groeit. Verder zien we ook een sterke toename van het elektriciteitsverbruik. Deze ontwikkelingen vragen meer van het bestaande 380 kV-net, waardoor de huidige

¹ De verschillende gehanteerde scenario's in de meest recente investeringsplannen van TenneT zijn gebaseerd op zowel nationale plannen als internationale ambities en doorgerekend en afgestemd met de regionale netbeheerders en Gasunie.

(opgevaardeerde) verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens vanaf ongeveer 2030 niet meer voldoet aan de benodigde transportcapaciteit. Daardoor ontstaat er een risico voor de leveringszekerheid.

De urgentie om snel over te gaan op het bouwen van een nieuwe hoogspanningsverbinding is groot. De aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding neemt al gauw 8 jaar in beslag: ca. 5 jaar

voor de procedures en ca. 3 jaar om te bouwen. Als we niet nu al beginnen met de aanleg van een nieuwe verbinding dan kunnen we de transportknooppunten die we voor 2030 voorzien, niet voorkomen. En, zonder tijdige uitbreiding van het 380 kV-net krijgen we problemen met het aansluiten van zowel leveranciers als gebruikers op het elektriciteitsnet en lopen we risico's met het garanderen van de leveringszekerheid.

Het Investeringsplan 2022-2031

Elke twee jaar stellen wij een investeringsplan op met een doorkijk van 10 jaar. Hierin beschrijven we de voorgenomen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen voor de hoofdinfrastructuur voor elektriciteit. Het investeringsplan 2022-2031 heeft drie scenario's voor 2030. Voor deze scenario's hebben we berekeningen gemaakt voor de vraag en het aanbod van elektriciteit over twee, vijf en tien jaar (de steekjaren). De drie scenario's staan beschreven in bijlage 1. Alle scenario's houden rekening met de Nederlandse klimaatdoelstellingen.

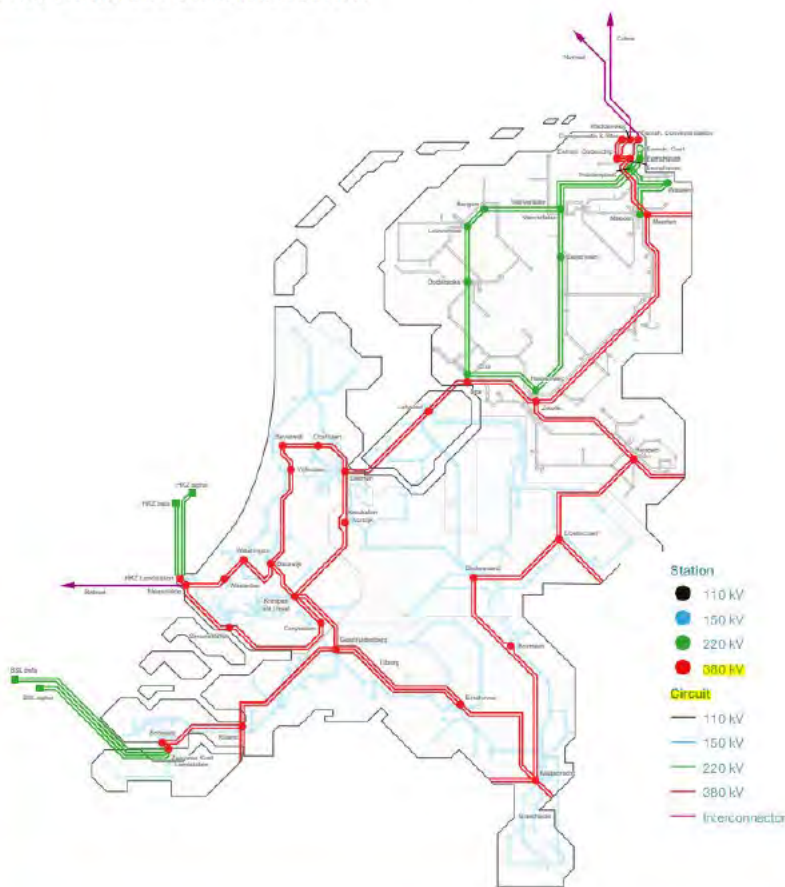
Verder wordt bepaald welke elektriciteitscentrales hoeveel elektriciteit tegen welke prijs kunnen produceren en wordt de import en/of export naar onze buurlanden bepaald.

Deze gegevens worden ingevoerd in een model van het landelijk elektriciteitsnet. Vervolgens wordt dan bepaald hoeveel stroom er van station naar station gaat lopen. Dit wordt gedaan voor de situatie dat alle verbindingen beschikbaar zijn; dit wordt 'N-0' genoemd: alle verbindingen (N) zijn beschikbaar, er zijn geen (0) storingen. Maar er moet ook getoetst worden of een storing altijd opgevangen kan worden (de 'N-1' situatie). Dat is namelijk een wettelijke eis uit de Elektriciteitswet (artikel 16.4): het transport van elektriciteit moet ook verzekerd zijn als er sprake is van uitval.

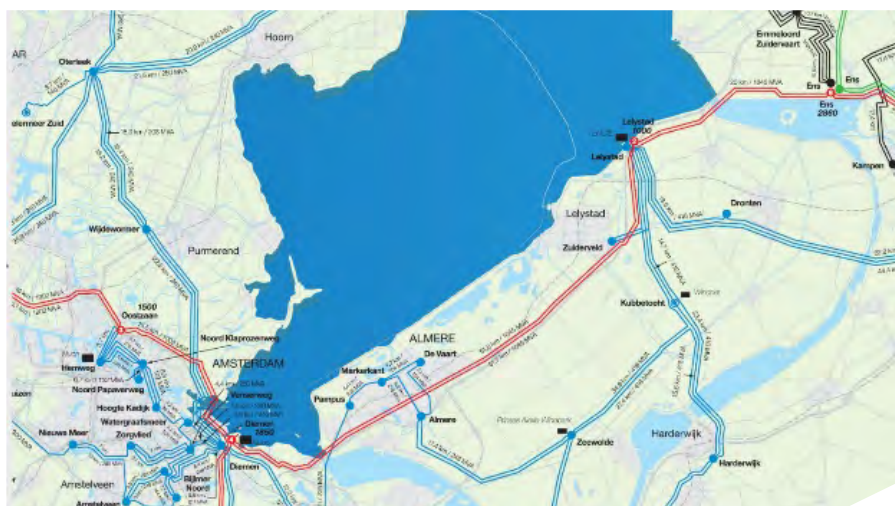
De bestaande verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens bestaat uit twee parallelle circuits (dubbele rode lijnen op de kaart op de volgende pagina, figuur 2). In een normale situatie wordt ieder circuit tot ongeveer 50 % belast, zodat bij uitval van een circuit (N-1) het parallelle circuit het transport over kan nemen. Ieder circuit heeft een

Het landelijke 380 kV- net en de ring

De bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens maakt onderdeel uit van het Nederlandse 380 kV-netwerk. Dit 380 kV-net is de ruggengraat van het landelijk hoogspanningsnet en zorgt voor het transport van grootschalig opgewekt vermogen door heel Nederland én van en naar het buitenland. Het bestaat uit een landelijke ringstructuur met verbindingen naar kustlocaties waar grootschalig productievermogen is aangesloten. Daarnaast zijn er verbindingen met Duitsland, België, Noorwegen, Groot-Brittannië en Denemarken

Figuur 1: Netkaart van het 380 kV-net, per 1-1-2021 Bron: TenneT, Ontwerp investeringsplan Net op land 2022-2031, Consultatiedocument 1 november 2021

Figuur 2: Bestaande hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens

transportcapaciteit van 2635 MVA² (de 100%-waarde). Dit is wat technisch maximaal haalbaar is: de schakelaars om de lijnen in- en uit te schakelen kunnen niet meer stroom voeren. Zoals aangegeven wordt voor alle uren van een steekjaar berekend hoeveel vermogen er over de verbindingen getransporteerd wordt. Dit verschilt per uur (een jaar heeft 8760 uren). Maar op enig uur wordt een maximale waarde vastgesteld. Daarnaast wordt vastgesteld hoeveel uur van het jaar er een overschrijding van 100% is.

Berekeningsresultaten

Zie voor de grafische weergave van de berekeningsresultaten bijlage 2. Uit de berekeningsresultaten zien we ook nu al een transportknelpunt op de hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. De berekeningen laten zien dat het vermogen op bepaalde tijden boven het wettelijk toelaatbare niveau komt. Het effect is dat de bedrijfsvoering actief moet ingrijpen om het transport te verlagen. Dit doen we door het verplicht inzetten én uitschakelen van productie op verschillende locaties in Nederland, zodat de stroom niet meer via de

verbindingen tussen Diemen, Lelystad en Ens naar de verbruikers gaat, maar een andere weg kiest (zogenaamde redispatch). Hiervoor betalen we een vergoeding aan de producenten, omdat hun vrije marktpositie verstoord wordt. TenneT heeft in 2021 ruim € 2,2 miljard uitgegeven voor redispatch-acties (zie hiervoor het jaarverslag voetnoot 4, blz 112). Deze kosten worden uiteindelijk verrekend in de transporttarieven van elektriciteit die huishoudens en bedrijven betalen.

Uit de berekeningen blijkt dat rond 2030 het huidige elektriciteitsnet en met name de verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens over onvoldoende capaciteit beschikt om te voldoen aan de vraag van het elektriciteitstransport.

De berekeningen laten ook zien dat bij uitbreiding met een derde circuit de transportcapaciteit onvoldoende is. Er is dan te weinig storingsreserve. De geconstateerde transportknelpunten tussen Diemen, Lelystad en Ens worden opgelost met de uitbreiding van de bestaande situatie met een derde én vierde circuit. Deze oplossing is

in lijn met wat we op de langere termijn denken nodig te hebben.

Onderzochte alternatieven

Als oplossing voor het probleem op de verbinding Diemen – Lelystad – Ens hebben we een aantal alternatieven onderzocht. Deze zijn:

- Operationeel oplossen door middel van redispatch: het verplicht inzetten én uitschakelen van productie op verschillende locaties in Nederland, zodat de stroom niet meer via de verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens naar de verbruikers gaat, maar een andere weg kiest.;
- Nieuwe circuits tussen Diemen – Lelystad – Ens (de gekozen oplossing);
- Een nieuwe verbinding tussen Ens en Doetinchem en een combinatie met seriespoelen in de verbinding Ens-Lelystad. Eenvoudig gezegd kan een seriespoel gezien worden als een extra weerstand, die de stroom ‘tegenhoudt’;
- Een nieuwe verbinding tussen Ens en Geertruidenberg of Tilburg;
- Een gelijkstroomverbinding tussen Ens en Tilburg.

Van deze alternatieven is onderzocht:

- Hoe effectief de oplossing is.
- Hoe de oplossing past in het beleid van TenneT en van de Rijksoverheid.
- Wat de invloed is op de omgeving.
- Wat de investeringskosten zijn (eerste inschatting).

Operationeel oplossen

Deze optie lost de geconstateerde knelpunten niet op. Het probleem blijft bestaan. Het actief ingrijpen in de operatie om de vermogens niet

² Vermogen wordt berekend door spanning en stroom te vermenigvuldigen en wordt uitgedrukt in volt-ampère. De spanning is 380.000 Volt en de stroom is 4.000 ampère. Omdat ieder circuit drie fasen heeft, wordt het vermogen met $\sqrt{3}$ (1,73) vermenigvuldigd. $380.000 \times 4.000 \times \sqrt{3} = 2635.000.000$ volt-ampère (afgerond). Dus 2635 miljoen volt-ampère. De factor miljoen wordt weergegeven met het woord ‘mega’.

te hoog te laten oplopen, kost veel geld en deze kosten worden in de komende jaren ontoelaatbaar hoog. Bovendien voldoen we dan niet aan onze wettelijke taak.

Nieuwe verbinding tussen Ens en Doetinchem

Een nieuwe verbinding tussen Ens en Doetinchem bevindt zich aan de oostzijde van de landelijke 380 kV-ring. Dit is een nieuw onderwerp. De belangrijkste elektriciteitsstromen lopen echter van Noord-Nederland (Eemshaven met de koppeling met Noorwegen, Denemarken en Duitsland) naar het westen van Nederland en België (zie figuur 3).

Deze elektriciteitsstroom volgt de weg van de minste weerstand, de route via Ens, Lelystad en Diemen. Om een deel van de elektriciteitsstroom over Doetinchem te laten lopen, dient er veel operationeel te worden ingegrepen (redispatch). Dit brengt hoge kosten met zich mee voor het elektriciteitstransport. De route Ens-Doetinchem is daarom veel minder effectief dan de gekozen oplossing tussen Diemen, Lelystad en Ens.

Een nieuwe verbinding tussen Ens en Geertruidenberg of Tilburg

Deze optie veroorzaakt een doorsnijding van de landelijke 380 kV-ring (zie de paars gestippelde ring in figuur 4). Deze doorsnijding zorgt ervoor dat bij uitval er ontoelaatbaar grote elektriciteitsstromen door het hoogspanningsnet gaan lopen. Daar zijn de installaties in onze stations niet tegen bestand. Dit levert veel schade op, waardoor we de beschikbaarheid van het net niet kunnen garanderen. Ook deze optie is dus ook niet effectief gebleken.

Figuur 3: Transport van elektriciteit van Noord-Nederland naar het zuidwesten van Nederland

Gelijkstroomverbinding tussen Ens en Tilburg

We hebben geconstateerd dat de integratie van gelijkstroom in het wisselspanningsnet op land grote aanpassingen vereist in de bestaande infrastructuur. Op relatief korte afstanden, waar we bij deze verbinding over spreken, wegen de voordelen van gelijkstroom niet op tegen de nadelen.

De gekozen oplossing, een nieuwe verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens is de meest effectieve

Figuur 4: De landelijke 380 kV ring

oplossing en lost de geconstateerde knelpunten in de transportcapaciteit van elektriciteit adequaat op.

Mogelijke alternatieven voor de geconstateerde knelpunten

Naast de net-technische opties hebben we ook een algemeen onderzoek laten doen naar mogelijke alternatieven voor het versterken van 380 kV-hoogspanningsverbindingen. Onderzoeksbureau Berenschot heeft deze in opdracht van het ministerie van EZK en TenneT, uitgevoerd³.

Zij hebben gekeken naar:

1) Curtailment: een grens stellen aan het maximale vermogen van zonne- en windparken dat mag worden geleverd aan het elektriciteitsnet;

Berenschot concludeert dat het toepassen van curtailment zinvol is, wanneer veel duurzaam opwekvermogen opgesteld is. Wij gaan in onze scenario's ervan uit dat 80% van de piekcapaciteit van zonneweides wordt aangesloten op het net. Hierdoor is er al sprake van 20% curtailment. Wanneer we streven naar 30% dan betekent dit 0,5 GW minder belasting op het net. Dit is geen alternatief om het transportprobleem, waarvoor we gesteld staan op te lossen;

2) Grootschalige inzet van batterijen;

Berenschot concludeert dat grootschalige batterijen niet kosteneffectief zijn om grote langdurige overschotten van duurzaam opgewekte elektriciteit op te vangen. Grootschalige inzet van batterijen zijn daarom ook geen volwaardig alternatief;

3) De inzet van waterstof (Power-to-Gas), en

³ Onderzoek naar nut en noodzaak van versterking van hoogspanningsinfrastructuur in Noord-Nederland, Berenschot, 11 februari 2021.

tussen beide 380 kV-hoogspanningsverbindingen ook kan. Voorwaarde is dat ook dit koppelpunt ergens halverwege de verbinding tussen Diemen en Ens komt te liggen en dat beide 380 kV-hoogspanningslijnen (de bestaande en de nieuwe) hieraan verbonden worden. Hiervoor is extra onderzoek nodig. We denken dat dit onderzoek nog in 2022 wordt afgerond.

Voordelen nieuwe verbinding

De aanleg van de nieuwe verbinding Diemen - Lelystad - Ens is een van de netuitbreidingen die nodig is om de energietransitie in Nederland te laten slagen. Met deze verbinding kunnen we de enorme groei van de duurzame energie transporteren. Hiermee bedoelen we niet alleen de op zee opgewekte windenergie, maar ook de zon- en windenergie die door de regionale duurzame initiatieven (zoals in de provincie Flevoland) opgewekt wordt en via de regionale stations verdeeld wordt. Door de uitbreiding van het 380 kV-hoogspanningsnet kan de regionale netbeheerder, Liander, de aansluitcapaciteit met het landelijke hoogspanningsnet verder versterken. In samenhang met de voorziene aanpassing van het regionale elektriciteitsnet (de opdeling in zelfstandige eenheden) kan er daardoor meer elektriciteit getransporteerd worden over het regionale net, waardoor nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Verder zorgt deze netuitbreiding voor een robuust en stabiel onderliggend netwerk.

Het onderliggende lokale netwerk, het 110/150 kV-netwerk in Flevoland, is op de hoogspanningsstations Ens en Lelystad via transformatoren gekoppeld met het 380 kV-hoogspanningsnet. De versterking van het lokale 150 kV-netwerk gebeurt door dit net op te 'knippen' in zelfstandige

4) De inzet van de batterijcapaciteit van elektrische voertuigen (vehicle-to-grid);

Berenschot concludeert dat een aantal technologieën, zoals Power-to-Gas (P2G) en Vehicle-to-Grid (V2G) op korte termijn niet op grote schaal beschikbaar zijn. De inzet van deze technologieën kunnen we dan op korte termijn niet realiseren, waardoor we de problemen in 2030 niet kunnen oplossen. Ook deze technologieën zijn geen volwaardige alternatieven.

5) Het creëren van flexibiliteit in de vraag van de industrie.

Berenschot concludeert dat de flexibiliteitscapaciteit in 2030 naar verwachting te klein is om de enorme aanbodknelpunten te ontlasten. Ook dit is geen volwaardig alternatief.

De onderzochte mogelijkheden lijken geen alternatief te zijn voor verzwaring van het 380 kV-net. Alleen curtailment is haalbaar en betaalbaar, maar lost het transportprobleem niet op.

Station Lelystad

De meest geschikte oplossing om de transportcapaciteit van de verbinding Diemen – Lelystad - Ens te vergroten is het toevoegen van twee extra circuits op die verbinding.

In vervolg op de berekeningsresultaten is vervolgens, met dezelfde methodiek, getoetst of de aansluiting van de nieuwe verbinding op station Lelystad noodzakelijk is. Een verbinding direct van station Diemen naar station Ens geeft meer vrijheid in de tracékeuze van de nieuwe verbinding en voorkomt een lastige inpassing op station Lelystad. Hiervoor zijn aanvullende berekeningen gemaakt. Zie voor de berekeningsresultaten bijlage 3.

Uit de aanvullende berekeningen blijkt dat in het geval dat het derde en vierde circuit van de nieuwe verbinding niet wordt aangesloten op station Lelystad, er nog N-1 knelpunten zijn. Wanneer het derde en vierde circuit van de nieuwe verbinding wél op station Lelystad worden aangesloten, zijn deze nagenoeg verdwenen en is er voldoende storingsreserve. Op basis hiervan stellen we vast dat aansluiting van de nieuwe verbinding op station Lelystad vanuit net strategisch oogpunt, nodig is. Als we niet aansluiten is er niet voldoende ruimte voor storingsreserve en onderhoud.

Op dit moment doen we onderzoek naar de mogelijkheden voor koppeling op een ander punt dan station Lelystad. We denken nu dat het creëren van een ander koppelpunt

eenheden (zgn. pockets). Door het creëren van deze pockets kan Liander beter voldoen aan vraag en aanbod van elektriciteit in de regio. Deze pockets hebben dan een eigen koppeling met het 380 kV-net. Het 110 kV-net in de Noord-oostpolder is al als pocket ingericht, achter hoogspanningsstation Ens. Het 150 kV-net in de Flevopolder moet nog als pocket achter station Lelystad worden ingericht. Hiervoor is in eerste instantie een extra koppeltransformator op station Lelystad noodzakelijk. Deze staat gepland voor ongeveer 2027. Via de vier koppeltransformatoren op station Lelystad én het kleiner maken van

het regionale 150 kV-net wordt dan grootschalige opwek en grootschalig verbruik in de regio adequaat verbonden met het landelijk 380 kV-net. De nieuwe 380 kV-verbinding is noodzakelijk om de energie van/naar het 110/150 kV-net te kunnen vervoeren. In de volgende fase wordt het 150 kV-net in de Flevopolder verder 'opgeknijpt' en geschakeld in een nieuwe, aparte pocket rond station Almere en een aparte pocket rond station Lelystad. Hiervoor is een extra koppelpunt met het 380 kV-net nodig bij Almere. Dit nieuwe koppelpunt (380/150 kV-station) kan zowel worden verbon-

den met de bestaande 380 kV-verbinding als met de nieuw te ontwikkelen 380 kV-verbinding. Het koppelpunt zorgt ervoor dat het 150 kV-net verder wordt versterkt en maakt deze robuuster. Deze ontwikkeling wordt rond 2030 voorzien.

We nemen in de verkenning naar de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens al wel de mogelijke locatiekeuze van het 380/150 kV-station bij Almere mee. De versterking van het 150 kV-net is geen onderdeel van de scope van de nieuwe 380 kV-verbinding.

Bijlage 1

Beschrijving van de scenario's

De beschreven scenario's in het Investeringsplan 2022 zijn:

Klimaatakkoord (KA):

Dit scenario omvat een omvangrijk pakket van afspraken, maatregelen en instrumenten. De Nederlandse CO₂-uitstoot moet in 2030 ten minste 49 procent minder zijn dan in 1990. Hierin zijn onder andere de volgende ontwikkelingen verwerkt: verduurzaming in de gebouwde omgeving (met een mix van technieken zoals warmtenetten en elektrische en hybride warmtepompen). Daarnaast worden ook in de industrie maatregelen genomen om de CO₂-uitstoot te verminderen, waaronder opslag van CO₂ en inzet waterstof. De rol van Power-to-Heat (P₂H) in de industrie blijft beperkt. Ook het aanbod van elektriciteit wordt aanzienlijk verduurzaamd. Kolencentrales gaan versneld dicht. Het opgestelde vermogen van zon-PV en wind op zee wordt uitgebreid.

Nationale drijfveer (ND):

In dit scenario neemt de rijksoverheid het voortouw. Nederland streeft in dit scenario naar een hoge mate van zelfvoorzienendheid. Veel duurzame energie en een circulaire economie, zodat Nederland in 2050 volledig klimaatneutraal is. Nederland wil de Nederlandse energievraag met binnenlandse energieproductie afdekken. Het grote aanbod van niet-regelbare hernieuwbare energie leidt tot grote en toenemende behoefte aan flexibiliteit in het energiesysteem. Flexibiliteit wordt gerealiseerd met energieopslag, vraagsturing en conversie naar warmte en duurzame gassen.

Internationale ambitie (IA):

In dit scenario is er sprake van sterke internationale samenwerking en vrijhandel. Op mondiaal niveau wordt een krachtig klimaatbeleid gevoerd. Beleidsmaatregelen worden internationaal afgestemd zodat overal emissiereductie plaatsvindt en niet alleen in de koploperregio's. De interne energiemarkt wordt versterkt en vrije handel gestimuleerd. Nederland vergroot de duurzame energieproductie, maar blijft op langere termijn sterk afhankelijk van energie-import. Dit zal in toenemende mate import van duurzame en hernieuwbare energie zijn. Daarnaast zorgt Nederland voor infrastructuur met strategische reserves om het transport en de opslag van verschillende hernieuwbare energiedragers in zeer grote volumes mogelijk te maken.

De scenario's zijn tot stand gekomen in afstemming met de andere landelijke en regionale Nederlandse netbeheerders. Deze omvatten een realistische inschatting van de toekomst, voor zover deze van invloed is op de inrichting van onze elektriciteitsnetten. Deze scenario's schetsen een beeld voor het jaar 2030 dat op een logisch pad ligt naar de doelstellingen voor een klimaatneutraal energiesysteem in 2050, zoals voorgesteld in de Integrale Infrastructuurverkenning 2030-2050 (II3050).

De scenario's worden uitgewerkt in marktanalyses, waarin voor ieder uur van een steekjaar bepaald wordt wat elektriciteitsgebruik is op alle elektriciteitsstations in Nederland en wat het aanbod van elektriciteit is. Dit aanbod is voor wind- en zonne-energie afhankelijk van het tijdstip en omstandigheden (geen zon op winteravonden bijvoorbeeld).

Bijlage 2

Berekeningsresultaten uit het Investeringsplan 2022

Uit de berekeningen voor het investeringsplan komen de onderstaande maximale resultaten in grafische weergave.

In de onderstaande grafieken zien we op de horizontale as de drie scenario's met elk de drie steekjaren waarop de maximale belasting wordt berekend. Op de verticale as zien we de maximaal berekende belasting op een circuit uitgedrukt in het percentage van het maximaal toelaatbare vermogen van een circuit.

De lichtbruine staaf geeft de belasting van ieder circuit aan bij een volledig beschikbaar net (N-0), het blauwe deel daar bovenop geeft aan tot hoeveel procent de verbinding belast wordt bij uitval van één circuit (N-1). Het gele deel geeft de belasting van de verbinding aan als er onderhoud aan een verbinding uitgevoerd wordt én er treedt een storing op (N-2). KA, ND en IA zijn de verwijzingen naar de drie scenario's:

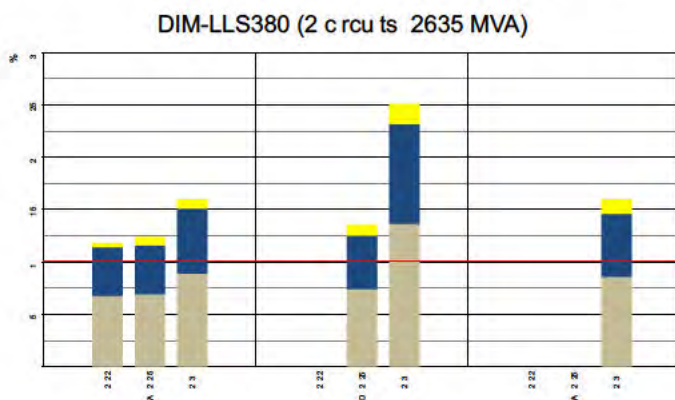
KA: "Klimaatakkoord"

ND: "Nationale drijfveer"

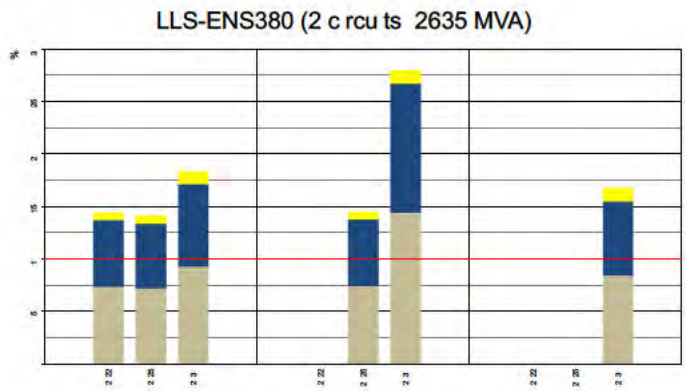
IA: "Internationale ambitie"

Alle scenario's houden rekening met de Nederlandse klimaatdoelstellingen. Het scenario 'Klimaatakkoord' bevat de vastgestelde en voorgenomen maatregelen om de doelstelling van 49% CO₂-emissiereductie uit het Klimaatakkoord te behalen. De scenario's 'Nationale Drijfveer' en 'Internationale ambitie' bevatten verdergaande maatregelen voor duurzame elektriciteitsopwek, elektrificatie en duurzame gassen.

Berekeningsresultaten in de huidige situatie:

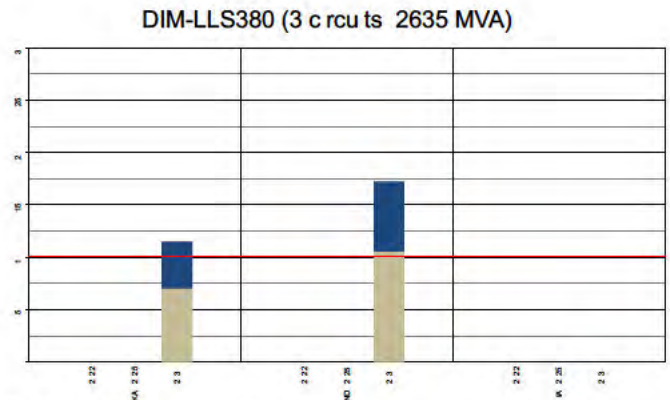

Grafiek 1: Scenario's voor de huidige situatie voor de verbinding Diemen - Lelystad

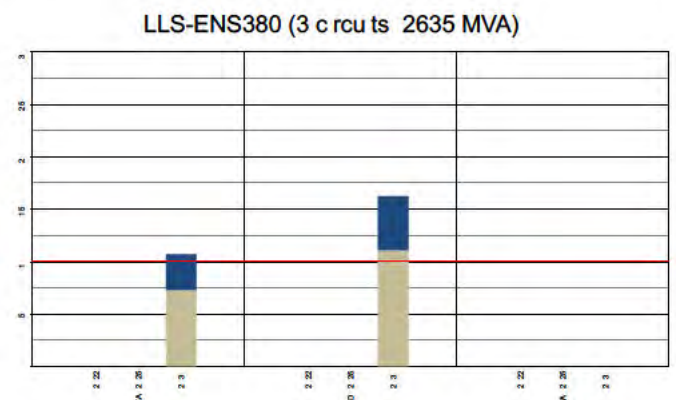

Grafiek 2: Twee scenario's voor de huidige situatie voor de verbinding Lelystad - Ens

Berekeningsresultaten bij uitbreiding met een derde circuit:

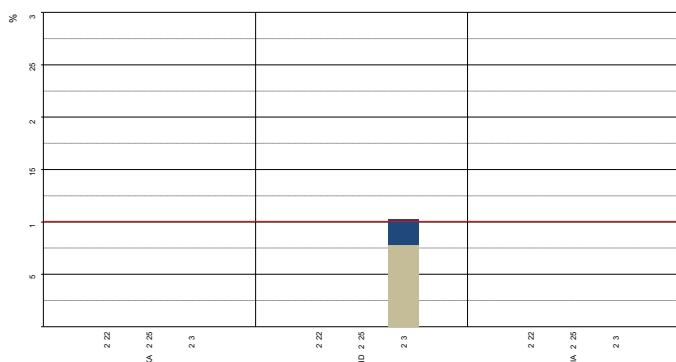
Grafiek 3: Scenario's voor de situatie met drie circuits voor de verbinding Diemen - Lelystad

Grafiek 4: Scenario's voor de situatie met drie circuits voor de verbinding Lelystad - Ens

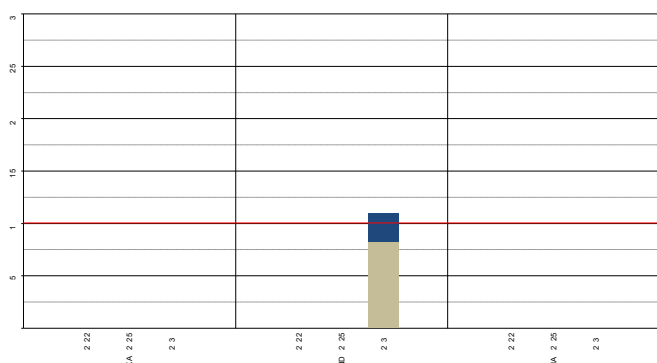
Berekeningsresultaten bij uitbreiding met een 3e en 4e circuit:

DIM-LLS380 (4 circuits 2635 MVA)

Grafiek 5: Scenario's voor de situatie met vier circuits voor de verbinding Diemen - Lelystad

LLS-ENS380 (4 circuits 2635 MVA)

Grafiek 6: Scenario's voor de situatie met vier circuits voor de verbinding Lelystad - Ens

Uit de grafieken op de vorige bladzijde (1 en 2) lezen we dat er in de huidige situatie al een transportknelpunt is op beide verbindingen. De staafgrafiek bij Klimaat-akkoord laat zien dat de blauwe staaf tot 115% (Diemen - Lelystad) en 135% (Lelystad - Ens) komt, terwijl de wettelijk eis is dat de blauwe staaf < 100 % moet zijn.

Op de langere termijn, richting 2030 in de huidige situatie (grafieken 1 en 2), nadert in alle scenario's de lichtbruine staaf de 100%-waarde al. In het scenario Nationale Drijfveren zelfs ruim groter dan 100%. Voor dit scenario betekent dat, dat er zonder rekening te houden met een storing al te weinig transportcapaciteit beschikbaar is.

De berekeningen voor de scenario's Klimaat-akkoord en Nationale Drijfveren voor het jaar 2030 zijn herhaald met uitbreiding van de transportcapaciteit van de verbinding Diemen - Lelystad - Ens met een derde circuit van 2635 MVA (Grafieken 3 en 4). Hierbij is alleen de N-1 analyse uitgevoerd. Uit de grafieken is af te lezen dat er dan nog niet voldoende transportcapaciteit is. In het scenario Klimaat-akkoord ligt de N-1 grens nog boven de 100% en in het scenario Nationale Drijfveren is er zelfs bij een volledig beschikbaar elektriciteitsnet nog steeds een knelpunt. Met drie circuits in 2030 ontstaan alsnog knelpunten, want er is dan geen storingsreserve. Drie circuits is dus geen volledige oplossing voor het probleem.

De berekeningen met uitbreiding van een derde en vierde circuit voor de verbinding Diemen - Lelystad - Ens laten zien dat bij het scenario Nationale Drijfveren er in de N-1 situatie net niet voldoende storingsreserve is. Dit dient dan met operationele maatregelen te worden opgelost.

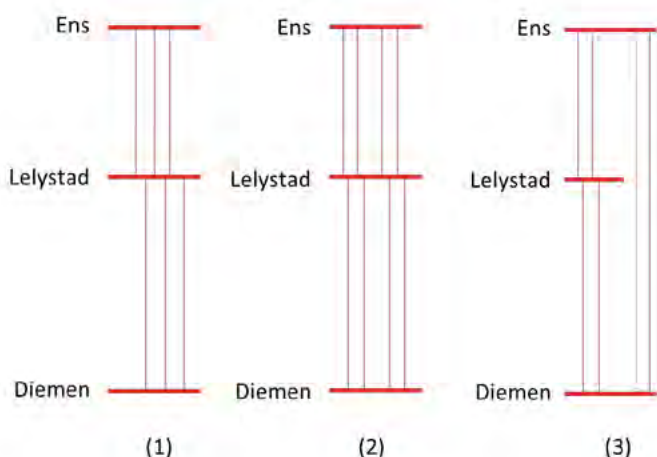
Conclusie: Een derde en vierde circuit zorgen voor voldoende transportcapaciteit van elektriciteit na 2030.

Bijlage 3

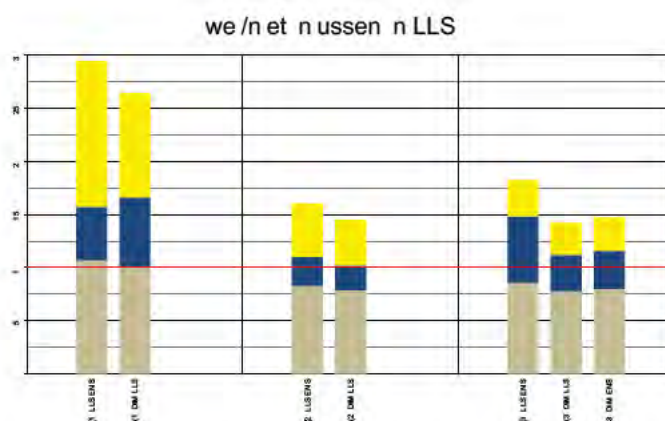
Station Lelystad aansluiten of niet?

In het bestaande netmodel zijn de verschillende netconfiguraties toegevoegd en vergeleken op basis van het scenario Nationale Drijfveren 2030:

- (1) Drie circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, allemaal aangesloten op station Lelystad
- (2) Vier circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, allemaal aangesloten op station Lelystad
- (3) Vier circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, waarvan er twee zijn aangesloten op station Lelystad (de bestaande verbinding) en twee niet (de nieuwe verbinding).

N.B.: in deze aanvullende analyse is ook het effect van een nieuw 380 kV-station bij Almere geanalyseerd. Uit de resultaten van de complete analyse zijn de gepresenteerde getallen afgeleid.

Uit de berekeningsresultaten blijkt dat er bij configuratie (3), geen aansluiting op station Lelystad, er nog N-1 knelpunten zijn. In configuratie (2), met de aansluiting op station Lelystad, zijn deze nagenoeg verdwenen. Op basis hiervan is vastgesteld dat aansluiting op station Lelystad netstrategisch noodzakelijk is. Als we niet aansluiten is er dus niet voldoende ruimte voor storingsreserve/onderhoud. Het restrisico bij een storing/onderhoud dient operationeel opgelost te worden.

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 3 november 2022 13:37
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Planning en bespreking concept NRD

Goedemiddag collega's,
 Willen jullie de Rietkerkzaal voor mij reserveren voor twee ochtenden.
 > Donderdag 8 december van 09.00 - 12.00 uur
 > Vrijdag 9 december van 09.00 - 12.00 uur
 één van beide dagen wordt definitief en hoor ik pas over enkele weken
 Vanwege de grootte van de groep is dit nog onduidelijk.
 Alvast bedankt voor de reservering

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 Afdeling Strategie & Beleid
 Lid kernteam RES-Flevoland
 [REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
 M 06- [REDACTED]
 [REDACTED] @flevoland.nl
www.flevoland.nl

Van: [REDACTED] @minezk.nl>

Verzonden: donderdag 3 november 2022 11:27

Aan: [REDACTED] @noordoostpolder.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @Dronten.nl>; [REDACTED] @urk.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @flevoland.nl>; [REDACTED] @noordoostpolder.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @zeewolde.nl>; [REDACTED] @alliander.com>; [REDACTED]
 [REDACTED] @flevoland.nl>; [REDACTED] @flevoland.nl>; [REDACTED] @dronten.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @gooisemeren.nl>; [REDACTED] @amsterdam.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @urk.nl>; [REDACTED] @lelystad.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @alliander.com>; [REDACTED] @waternet.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @gooisemeren.nl>; [REDACTED] @zuiderzeeland.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @flevoland.nl>; [REDACTED] @lelystad.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @urk.nl>; [REDACTED] @zeewolde.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @zuiderzeeland.nl>; [REDACTED] @overijssel.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @urk.nl>; [REDACTED] @noordoostpolder.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @diemen.nl>; [REDACTED] @huizen.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @lelystad.nl>; [REDACTED] @almere.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED] @noordoostpolder.nl>; [REDACTED] @regioqv.nl>; [REDACTED]

[redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@kampen.nl>; [redacted]@almere.nl>
CC: [redacted]@rvo.nl>; [redacted]@witteveenbos.com>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Planning en bespreking concept NRD

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep m.b.t. de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens

Beste mensen,

Mede namens Tauw/Witteveen+Bos stuur ik jullie onderstaande email door m.b.t. de planning en bespreking van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Op maandag 21 november ontvangen jullie de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), de bijbehorende Notitie kansrijke alternatieven (NKA) en het ruimtelijk kwaliteitskader (RKK) ter review. Het verzoek is om in de week van 21 november en/of de week van 28 november tijd te reserveren (bij jezelf en collega's) voor review van deze documenten. Tauw/Witteveen+Bos ontvangt graag uiterlijk vrijdag 2 december één gebundelde review per organisatie retour.

Op donderdagochtend 8 of vrijdagochtend 9 december organiseren we een fysieke bespreking van de ontvangen reviewcommentaren. In dit overleg gaan we met elkaar in gesprek over de hoofdpunten uit de reviews. We bespreken hoe hiermee om te gaan in de afronding van de NRD, de NKA en RKK. Indien vanuit jouw organisatie er geen grote bespreekpunten zijn, is het uiteraard ook mogelijk om niet aan dit overleg deel te nemen.

Om het reviewproces goed in te richten stelt Tauw/Witteveen+Bos de ambtelijke werkgroep in de gelegenheid om – voorafgaand aan de review - op donderdagochtend 17 of vrijdagochtend 18 november digitaal deel te nemen aan een toelichting op de documenten. In dit digitale overleg (1 uur) worden de stukken toegelicht die jullie op 21 november ontvangen (de hoofdlijn) en geven we aan hoe we hierin zijn omgegaan met alle input die we afgelopen periode vanuit de ambtelijke werkgroep hebben ontvangen (tijdens diverse werksessies en overleggen). Ook geven we nog wat tips en vragen mee voor het reviewproces. Dit overleg is bedoeld om jullie een geïnformeerde start te geven van de review. De uitnodiging kunnen jullie, indien gewenst, ook doorsturen naar collega's.

Voor beide overleggen ontvangen jullie deze week twee agendareserveringen. Eén van EZK (voor de fysieke sessie op 8/9 dec.) en één van TenneT (voor de digitale sessie op 17/18 nov). Verzoek is om die direct te accepteren of te weigeren (als dat moment echt niet mogelijk is). We bekijken vervolgens welk moment voor het grootste deel van de genodigden past en behouden die reservering. De andere reservering wordt geannuleerd. Indien voor 17/18 november de deelname erg verdeeld is, overwegen we om op beide data een digitale toelichting te geven. U hoeft natuurlijk maar aan één van beide deel te nemen.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen passen we na 9 december a.s. de producten aan. Daarbij voorzien we alle ingebrachte review commentaren van een antwoord, waarin we uitleggen hoe we met het punt zijn omgegaan. De resulterende stukken, inclusief de beantwoorde review, sturen we voor de kerst toe aan de ambtelijke werkgroep en de deelnemers van het bestuurlijk overleg op 18 januari 2023.

We hopen op deze manier een goed reviewproces in te richten, waarin iedereen voldoende mogelijkheid heeft om te stukken te beoordelen en reacties mee te geven.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Mede namens [redacted] van Tauw/Witteveen+Bos, [redacted] van TenneT en [redacted]

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 7 december 2022 16:43
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Review concept participatieplan en -verslag DIM-ENS uiterlijk 14 december

[redacted], fijn dat je er naar kan kijken morgen.
 Het gaat mij zelf niet meer lukken om hier iets mee te doen deze week. Ik ga er volgende week naar kijken.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

A Strategie en beleid

T 06-

E [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 15:42
Aan: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
 [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
 [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Review concept participatieplan en -verslag DIM-ENS uiterlijk 14 december

Ik heb morgen in de trein (ga heen en weer naar Den Bosch) wel tijd om commentaar te geven op het stuk, maar verder heb ik geen tijd om de feedback te coördineren.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Einheid Communicatie

Afdeling Concernzaken

Provincie Flevoland

M 06 [redacted]

E [redacted]@flevoland.nl

W www.flevoland.nl

[redacted]
 Op maandagen kun je voor noodgevallen tijdens kantooruren contact opnemen met info@flevoland.nl.

PROVINCIE
FLEVOLAND

Van: [redacted]@flevoland.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 15:10

Aan: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: FW: Review concept participatieplan en -verslag DIM-ENS uiterlijk 14 december

Hoi [redacted]

We hebben bijgevoegde stukken gehad voor een review.
We moeten even afspreken wie de provinciale reactie op dit stuk coördineert.

Met vriendelijke groet,

A Strategie en beleid

T 06-

E [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]@tennet.eu>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 11:56

Aan: [redacted]@Dronten.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rvo.nl; [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@rws.nl; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@zuidereeland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@kampen.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@waternet.nl; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@overijssel.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zuidereeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@diemen.nl; [redacted]@regiogv.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@minezk.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@kampen.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@rvo.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@duoplus.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@lelystad.nl

CC: [redacted]@minezk.nl; [redacted]@rvo.nl; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Review concept participatieplan en -verslag DIM-ENS uiterlijk 14 december

Beste leden van de ambtelijke werkgroep,

Bijgevoegd treft u aan het geactualiseerde participatieplan en participatieverslag. Het participatieplan heeft betrekking op de fase van concept Notitie reikwijdte en detailniveau naar voorkeursalternatief. Het tweede deel is het participatieverslag. Hierin **blikken we terug op de participatie en inspraak van het project in de fase tot de concept NRD: welke activiteiten hebben we ondernomen, wie hebben we gesproken, welke inbreng hebben belanghebbenden geleverd, wat hebben we daarmee gedaan en wat de belangrijkste bevindingen tot nu toe zijn.** We sluiten het verslag af met een overzicht van alle betrokkenen tot op heden bij het project Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen - Ens.

Het participatieplan is tot stand gekomen op basis van de input uit de vorige fase.

Graag ontvang ik uw reactie (lees één reviewformulier per organisatie) op dit document uiterlijk 14 december. Voor het eind van dit jaar wordt dit participatieplan samen met de andere documenten verstuurd ten behoeve van het Bestuurlijk Overleg van 18 januari 2023.

Voor commentaren verzoeken we vriendelijk gebruik te maken van de bijgevoegde tabel.

- Voor algemeen commentaar kunt u de notitie 'Alg.' gebruiken i.p.v een paginanummer
- Er kunnen alinea's tekst geplaatst worden in 1 regel, tip voor uw gemak: u kunt de tekst typen in een Word document en dan de alinea/opmerking in de tabel plakken.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[Redacted]
LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 15 november 2022 14:47
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: NRD 380kV Diemen-Ens

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Datum: 15 november 2022 om 10:04:11 CET
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>, [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: NRD 380kV Diemen-Ens

Hoi [REDACTED] en [REDACTED]

Aan het eind van de week krijgen we de concept-NRD voor de 380kV Diemen-Ens toegezonden. Ik heb op dinsdag wat tijd in mijn agenda gereserveerd om hier goed doorheen te gaan. Het lijkt mij ook goed om deze stukken al bij een aantal collega's voor te leggen en hun te vragen hier tijd voor te reserveren in hun agenda.

Ik zit zelf te denken aan:

Natuur: [REDACTED]
NNN: [REDACTED]
Landschap: [REDACTED]
Verkeer: [REDACTED] ([REDACTED] is misschien nog een beetje vroeg, maar rond aansluiting 9 van de A6 luistert afstemming 380 kV en weginfra erg nauw)
Water: [REDACTED] ?
Bodem: [REDACTED]
Archeologie: [REDACTED]
Geluid: [REDACTED]
Luchtkwaliteit/EV: [REDACTED]

Dit is geredeneerd uit de milieueffecten. Wellicht ook goed om vanuit de opgaven hiernaar te kijken. Ik hoor graag hoe jullie hier tegenaan kijken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

A Strategie en beleid
T 06- [REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: donderdag 25 augustus 2022 10:35
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Kennisgeving 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: BEP-2253 Kennisgeving Diemen-Lelysyad-Ens_264x390_V02.pdf; Voornemen en voorstel voor Participatie hoogspanningsverbinding Diemen Ens DEF.pdf; brief start verkenning 2022 08 23.docx

Aan de deelnemers van de ambtelijke werkgroep,

Bijgaand zend ik jullie de kennisgeving en het definitieve voornemen en het voorstel voor participatie inzake de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens. Op 1 september a.s. wordt de kennisgeving in de Staatscourant gepubliceerd en in dezelfde week in een aantal huis-aan-huis-bladen. Zie onderstaand een overzicht van de huis-aan-huisbladen en de data waarop publicatie plaatsvindt.

Zoals in de kennisgeving te lezen valt, organiseren we een aantal informatiebijeenkomsten met betrekking tot de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding. Over de bijeenkomsten heeft overleg plaatsgevonden met de communicatie-adviseurs van de gemeenten. De volgende bijeenkomsten staan gepland:

- Donderdagavond 15 september a.s.: Almere (Van der Valk)
- Dinsdagavond 20 september a.s.: Gooise Meren (Het Arsenaal, Naarden)
- Dinsdagavond 27 september a.s.: Swifterbant (De Hoeksteen)
- Donderdagavond 29 september a.s.: Lelystad (Van der Valk)
- Maandagavond 3 oktober a.s.: online

De fysieke bijeenkomsten vinden van 19.00 tot 21.00 uur plaats. Het wordt op prijs gesteld als tijdens de bijeenkomsten minimaal één ambtelijke vertegenwoordiger van de betreffende gemeente(n) aanwezig is, om eventuele gemeente-specifieke vragen te beantwoorden. Kunnen jullie aan ons doorgeven wie aanwezig zal zijn?

Door meerdere van jullie is aangegeven dat er mogelijk in de gemeenteraad, Provinciale Staten of het Algemene Bestuur van het waterschap behoefte is aan een toelichting op de verkenning. Mocht deze behoefte bestaan, dan kun je daarover contact opnemen met [redacted] of met ondergetekende.

Verder stellen we het op prijs als jullie de gemeenteraad, Provinciale Staten of het Algemene Bestuur op de hoogte willen stellen van bijgaande kennisgeving en de informatiebijeenkomsten. Je kunt daarvoor (indien gewenst) gebruik maken van bijgaande brief, die deze week aan de stakeholders is verzonden.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,
 mede namens [redacted] van EZK, [redacted] en [redacted] van TenneT,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-

Bijlage: publicatie kennisgeving in huis-aan-huisbladen

Diemernieuws		1-09-22
Bussemsnieuws		31-08-22
Almere deze week		31-08-22
FlevoPost Lelystad (PFL)		31-08-22
Zeewolde Actueel		30-08-22
Flevopost Dronten (PFD)		31-08-22
De Noordoostpolder (PNP)		31-08-22

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Realisatie
Energietransitie

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

[Redacted]

T 070 - [Redacted]@minezk.nl

Ons kenmerk

DGKE-DRE / 22397610

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum

Betreft Start verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij wil ik u informeren over het voornemen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en netbeheerder TenneT om te starten met een verkenning naar de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens. Vanaf 2 september a.s. wordt dit voornemen, tezamen met het voorstel voor participatie, gepubliceerd op de website www.rvo.nl/diemen-ens.

De energietransitie is in volle gang. De uitstoot van broeikasgassen wordt afgebouwd. Het aandeel duurzame energie op land neemt toe. Ook op zee verschijnen grote windparken. Dit alles heeft grote gevolgen voor de elektriciteitsvoorziening in ons land. Het elektriciteitstransport en het elektriciteitsverbruik in Nederland gaan de komende tientallen jaren sterk stijgen.

Netbeheerder TenneT heeft in het kader van haar investeringsplan berekend dat de huidige transportcapaciteit van de 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens na 2030 onvoldoende is, ook na de onlangs uitgevoerde capaciteitsvergroting van de bestaande 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. Uit alle door TenneT onderzochte scenario's blijkt dat er na 2030 extra transportcapaciteit nodig is tussen Diemen en Ens. Komt die er niet, dan hebben de netbeheerders na 2030 nog meer moeite om nieuwe wind- en zonneparken op het elektriciteitsnet aan te sluiten en nieuwe woonwijken en bedrijven ten allen tijden van stroom te voorzien.

Omdat het om infrastructuur van (inter)nationaal belang gaat, is de minister voor Klimaat en Energie – samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening – bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voert de ruimtelijke inpassing van de nieuwe 380 kV-verbinding in gezamenlijk overleg met de betrokken provincies, gemeenten en waterschappen uit. Daarnaast worden ook andere partijen, bewoners en andere geïnteresseerden bij de verkenning betrokken. Over de wijze waarop dat gebeurt en op welke wijze u betrokken wordt, kunt u meer lezen in het voorstel voor participatie.

Naast de verkenning voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens start er ook een verkenning naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Vierverlaten (nabij Groningen) en Ens. Het voornemen en het participatieplan voor deze verkenning worden later in 2022 gepubliceerd. Het is mijn intentie om, daar waar de tracés bij elkaar komen, beide verkenningen zowel inhoudelijk als procesmatig goed op elkaar af te stemmen.

Iedereen die dat wil, kan tot 14 oktober 2022 reageren op het voornemen en het voorstel voor participatie. Dat kan op drie manieren:

- Digitaal: via www.rvo.nl/diemen-ens
- Telefonisch op werkdagen tussen 9:00 en 17:00 uur: via telefoonnummer 070 379 89 79.
- Per post: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding Diemen, Lelystad en Ens
Postbus 111
9200 AC Drachten

In september en oktober van dit jaar worden er vijf informatiebijeenkomsten over de nieuwe 380 kV-verbinding georganiseerd. U bent van harte welkom op deze avonden, om informatie te brengen en op te halen.

Meer informatie over de bijeenkomsten, het voornemen en het voorstel voor participatie vindt u vanaf 2 september a.s. op www.rvo.nl/diemen-ens. Meer informatie over de inhoud van het project is te vinden op de website van TenneT (www.tennet.eu/diemen-ens).

Ook kunt u met uw vragen bellen naar Bureau Energie Projecten, 070 379 89 79. Bureau Energie Projecten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ondersteunt het ministerie van EZK bij de uitvoering van dit project.

De Minister voor Klimaat en Energie, namens deze:

Bas Pulles
Waarnemend directeur Directie Realisatie Energietransitie

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 24 januari 2023 09:53
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Mogelijkheden inloopbijeenkomst op dinsdag 4 april

Goedemorgen [REDACTED]
We hebben elkaar net telefonisch gesproken over de inloopavond van 4 april in het provinciehuis. De benodigde ruimte en inrichting is geregeld en ook een buffet voor ± 20 personen. Mijn collega's van Events ([REDACTED] 06-[REDACTED] en [REDACTED] 06-[REDACTED]) hebben al meerdere zaken voorbereid en uitgezocht. Ook is een kostenindicatie in beeld en kun je met [REDACTED] en [REDACTED] dit verder bespreken cq regelen. Om effectief te werken met elkaar is het denk ik zinvol dat jullie met elkaar contact hebben om onderwerpen te bespreken en af te stemmen. Dat stap ik opzij en als het nodig is stap ik weer in.

Je gaf aan dat jij de contactpersoon bent voor deze avond. Eind deze week komt er dan een reactie over hoe en wat voor deze avond.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
M 06-[REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl
www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@rvo.nl>
Verzonden: maandag 16 januari 2023 15:21
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: Mogelijkheden inloopbijeenkomst op dinsdag 4 april

Beste [REDACTED]

Hartelijk dank voor je tijd! Zoals beloofd, een e-mail met een samenvatting van wat wij zojuist hebben besproken.

Mijn naam is [REDACTED] en ik ben [REDACTED] bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Voor het Hoogspanningsproject Diemen, Lelystad en Ens organiseren wij een informatieavond voor burgers en belanghebbenden. Graag maken wij hiervoor gebruik van jullie locatie.

- Beschikbaarheid: Is jullie locatie Provinciehuis Flevoland (Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad) beschikbaar op dinsdag 4 april van 14.00 uur tot 22.00 uur?
- Tafels en stoelen: We hebben een lege zaal nodig met een aantal statafels en 2 tafels met 4 stoelen voor het indienen van een zienswijze. Is dit mogelijk?
- Ruimte: Is er ruimte voor een inloop informatieavond met posters voor ongeveer 100 man?
- Koffie en thee: Kan hierbij koffie, thee en water met een koekje geregeld worden voor medewerkers? En ook voor gasten?
- Catering: Is er een maaltijd in buffetvorm (graag ook vegan en vega opties) mogelijk op locatie van 17.30 tot 18.30 zonder alcohol – voor ongeveer 20 man?

Zou jij mij een terugkoppeling kunnen geven met antwoorden op bovenstaande vragen, een prijsopgave en een bevestiging van de reservering (indien mogelijk)?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Bureau Energie Projecten

M 06 [REDACTED]

[REDACTED]@rvo.nl

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
Postbus 93144 | P2509 AC | Den Haag

[REDACTED]

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted] @urk.nl; [redacted] @rvo.nl; [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @diemen.nl;
 [redacted] @zeewolde.nl; [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @dronten.nl;
 [redacted] @noord-holland.nl; [redacted] @rws.nl; [redacted] @alliander.com; [redacted]
 [redacted] @dronten.nl; [redacted] @amsterdam.nl; [redacted] @urk.nl; [redacted] @almere.nl;
 [redacted] @lelystad.nl; [redacted] @zuidzeeland.nl; [redacted] @goosemeren.nl; [redacted] @minbzk.nl;
 [redacted] @alliander.com; [redacted] @waternet.nl; [redacted] @lelystad.nl;
 [redacted] @urk.nl; [redacted] @zeewolde.nl; [redacted] @urk.nl; [redacted] @zuidzeeland.nl;
 [redacted] @lelystad.nl; [redacted] @noord-holland.nl; [redacted] @noordoostpolder.nl;
 [redacted] @goosemeren.nl; [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @almere.nl; [redacted] @almere.nl;
 [redacted] @noord-holland.nl

Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanmelding workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens 11 juli a.s.
Datum: vrijdag 1 juli 2022 14:18:11
Bijlagen: [image003.png](#)
[image004.png](#)

Aanvullend is het belangrijk aan te geven dat het ook mogelijk is om een vervanger te sturen bij afwezigheid.

Graag ontvang ik in dat geval de naam en emailadres van de vervanger.

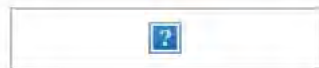
Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 [redacted]
 LPN Area Central

[redacted]

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted] @tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718
 6800 AS Arnhem
 Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 1 juli 2022 13:57
Aan: [redacted] @urk.nl>; [redacted]
 [redacted] @rvo.nl>; [redacted]
 [redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @diemen.nl>;
 [redacted] @flevoland.nl>; [redacted]
 [redacted] @zeewolde.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>;
 [redacted] @dronten.nl>; [redacted]
 [redacted] @noord-holland.nl>; [redacted] @flevoland.nl>;
 [redacted] @rws.nl>; [redacted]
 [redacted] @alliander.com>; [redacted] @flevoland.nl>;
 [redacted] @dronten.nl>; [redacted]
 [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @urk.nl>; [redacted]
 [redacted] @almere.nl>; [redacted] @lelystad.nl>;

[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]
[redacted]@goisemeren.nl>; [redacted]@minbzk.nl>;
[redacted]@alliander.com>; [redacted]
[redacted]@waternet.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@lelystad.nl>; [redacted]@urk.nl>;
[redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]
[redacted]@urk.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl>;
[redacted]@lelystad.nl>; [redacted]
[redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]
[redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@goisemeren.nl>;
[redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]
[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]
[redacted]@noord-holland.nl>
CC: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Aanmelding workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens 11 juli a.s.

Goedemiddag,

Van harte welkom voor iedereen die zich heeft aangemeld voor de workshop op 11 juli.
Voor wie helaas niet aanwezig kan zijn hopen wij jullie in een volgende workshop te zien.

Het vriendelijke verzoek, in verband met faciliteren, is dat ieder die nog geen reactie heeft gegeven (uitnodiging accepteren/weigeren) dit alsnog spoedig te doen.

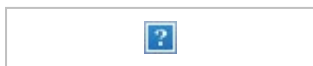
Graag tot dan.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
[redacted]
LPN Area Central

[redacted]

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E Janique.hahndiek@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: woensdag 5 oktober 2022 09:17
Aan: [redacted]@urk.nl; [redacted]@rvo.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@diemen.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@dronten.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@flevoland.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@dronten.nl;
 [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@lelystad.nl;
 [redacted]@zuidereeland.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@minbzk.nl;
 [redacted]@alliander.com; [redacted]@waternet.nl; [redacted]@lelystad.nl;
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@urk.nl;
 [redacted]@zuidereeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@witteveenbos.com;
 [redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@WitteveenBos.com;
 [redacted]@tauw.com; [redacted]@tauw.com; [redacted]@tauw.com;
 [redacted]@tauw.com; [redacted]@minezk.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@rws.nl;
 [redacted]noordoostpolder.nl; [redacted]
 [redacted]goisemeren.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@huizen.nl;
 [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl

Onderwerp: Presentatie 3e workshop 'Naar kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: Presentatie werksessie 3 380 kV Diemen-Ens.pdf

Beste deelnemers,

Bijgevoegd vinden jullie de presentatie die vandaag bij werksessie 3 is toegelicht.

Op verzoek sturen we deze vast eerder toe vooruitlopend op het verslag. Verzoek om deze presentatie vertrouwelijk te behandelen en niet verder te delen.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 LPN Area Central

[redacted]

T +31 (0)26 [redacted]
 M +31 (0)6 [redacted]
 E [redacted]@tennet.eu
 I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718
 6800 AS Arnhem
 Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: vrijdag 17 februari 2023 16:42
Aan: [redacted]@dronten.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rvo.nl;
 [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@minbzk.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@rws.nl; [redacted]
 [redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl;
 [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@zuiderezeeland.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@kampen.nl;
 [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@waternet.nl; [redacted]
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@overijssel.nl; [redacted]@urk.nl;
 [redacted]@zuiderezeeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@huizen.nl; [redacted]@diemen.nl; [redacted]@regiogv.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@amsterdam.nl;
 [redacted]@minezk.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@noord-holland.nl;
 [redacted]@kampen.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@oldebroek.nl; [redacted]@lelystad.nl

Onderwerp: Presentatie digitale kick-off plan-m.e.r. fase 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Bijlagen: Presentatie kickoff plan-m.e.r. fase 380 kV Diemen - Ens februari 2023.pdf

Beste collega's van de ambtelijke werkgroep voor de 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen-Ens,

In het bestuurlijk overleg op 18 januari jl. is de notitie reikwijdte en detailniveau besproken.

Op basis van de bespreking en een aantal nagekomen reacties zijn de laatste aanpassingen doorgevoerd.

Op dit moment wordt de ondertekening door de minister en de terinzagelegging (vanaf 10 maart) voorbereid. Parallel aan de procedure voor de NRD starten we nu de plan-m.e.r. fase op.

Hierbij delen wij de presentatie van de 'kick off' van deze fase met een korte toelichting op de aanpak en op ons voorstel voor de samenwerking met de ambtelijke werkgroep.

We hebben zin om onze prettige samenwerking voort te zetten komende fase!

Vriendelijke groeten,

Projectteam TenneT, EZK, Witteveen+Bos en Tauw

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
 M +31 (0)6 [redacted]
 E [redacted]@tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem

I www.tennet.eu

Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

380 kV
hoogspanningsverbinding
Diemen - Ens

Kickoff plan-m.e.r. fase

15 en 17 februari 2023

1

Doel en inhoud van deze kickoff

1. Update afronding NRD fase:
  - Hoe zijn we omgegaan met de laatste reactie rond het BO?
  - Hoe ziet de procedure eruit?
2. Introductie plan-m.e.r. fase:
  - Planning en aanpak op hoofdlijnen
3. Samenwerking met de AWG komende fase
  - Wanneer / welke betrokkenheid, sessies, reviews

2

Afronding NRD fase – wijzigingen rond BO

- Kansrijke alternatieven → onderzoeksalternatieven
  - Verduidelijking dat 'kansrijk' betekent 'kansrijk om te onderzoeken'
  - Vervanging term voor 'onderzoeksalternatieven' (NKA → NO)
- Enkele aanvullingen / aanpassingen op de kaarten
- Verduidelijking conceptuele alternatieven
  - Komende maanden ruimte om varianten in beeld te brengen en te komen tot de meest logische corridor en referentielijn daarbinnen

3

3

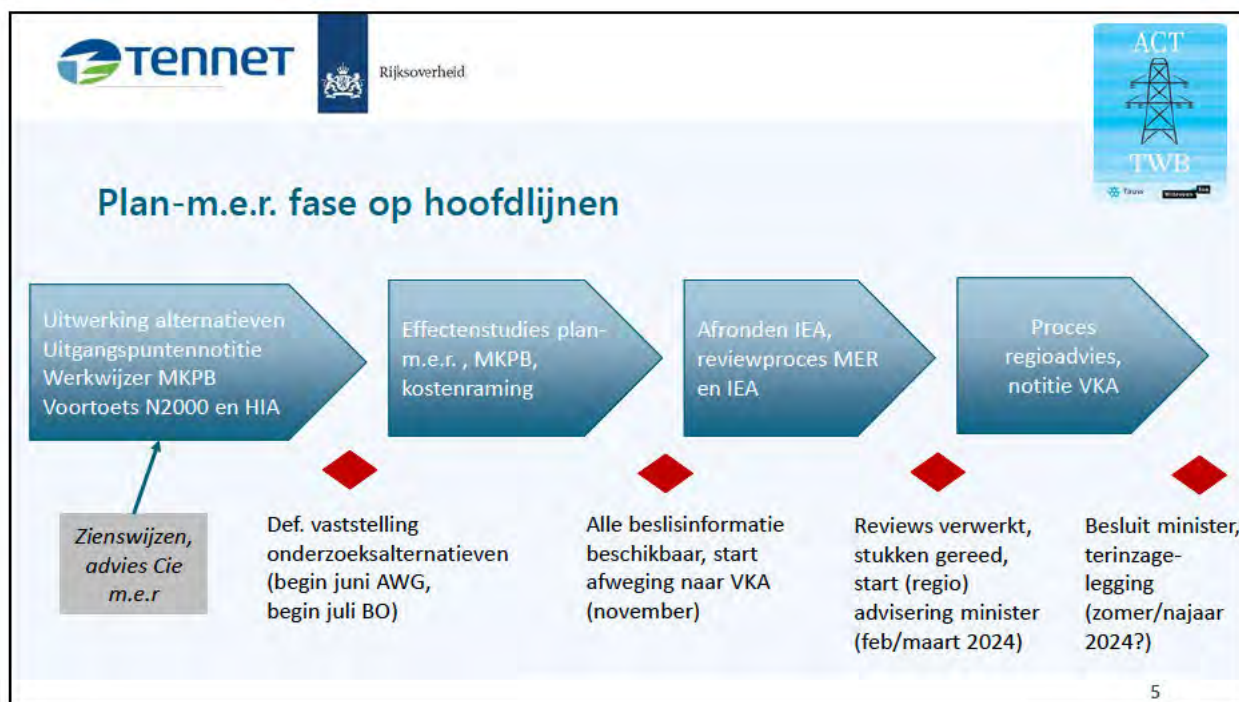

Afronding NRD fase – planning en procedure

- Februari: voorbereiding terinzagelegging
- 10 maart – 21 april: terinzagelegging NRD, NO, RKK
  - Parallel advisering Commissie voor de m.e.r. , ook over de zienswijzen
- Inloopbijeenkomsten: 28 (Ens) en 30 (Almere) maart; 4 (Dronten), 6 (Muidenberg) en 11 (Lelystad) april
- Vanaf eind april: opstellen nota van antwoord
- Zomer: vaststellen definitieve NRD en nota van antwoord

4

4

5

6

Plan-m.e.r. fase - Q1 en Q2 2023

- Uitwerking alternatieven:
  - Knelpuntenanalyses (feb – maart 2023)
  - Van viltstiftstrepes naar integrale corridors (april – mei 2023)
- Opstellen integrale uitgangspuntennotitie en werkwijzer MKPB (tot mei)
  - Hoe gaan we de effecten voor MER en IEA bepalen en beoordelen?
- Voortoets Natura 2000 en Heritage impact assessment (tot mei)
  - Wat is wel/niet mogelijk rond en door Natura 2000 en UNESCO werelderfgoed?
  - Input voor afronding onderzoeksalternatieven

7

7

Plan-m.e.r. fase werksessies AWG (deel 1)

1. Feb 2023:   kickoff plan-m.e.r. fase
2. Maart 2023:   vier deelsessies, om de kaart, knelpuntenanalyses alternatieven
3. Medio april: bespreking integrale uitgangspuntennotitie
4. Begin mei: bespreken en aanscherpen resultaat uitwerking alternatieven
5. Begin juni: combineren resultaten HIA, voortoets Natura 2000,
uitwerking alternatieven → voorbereiden besluitvorming
onderzoeksalternatieven (oplevering HIA en voortoets medio mei)

8

8

Plan-m.e.r. fase werksessies AWG (deel 2)

6. Begin okt 2023: toelichting resultaten effectenstudies plan-m.e.r.
7. Eind nov 2023: gezamenlijk duiden beslisinformatie en afronden IEA
8. Jan/feb 2024: warme overdracht plan-m.e.r. en IEA voor review
9. Feb 2024: bespreking review plan-m.e.r. en IEA

10. Overig: verschillende themasessies / overleggen rond o.a. HIA, voortoets Natura 2000, MKPB → met verschillende partijen per thema

9

9

Plan-m.e.r. fase werkgroep MKPB

- Doel: gedragen werkwijzer voor het opstellen van de MKPB
- Voorstel: begeleiding via drie sessies met een inhoudelijke werkgroep:
  - Eind februari: bespreking structuur, doel (10%)
  - Eind maart: bespreking eerste invulling (50%)
  - Eind april: bespreking concept werkwijzer (90%)
  - Zomer/najaar: opstellen MKPB (proces werkgroep nader in te vullen)
- Deelnemers: ACT TWB, TenneT, EZK, Almere/Decisio ; open voor andere deelnemers

10

10

Plan-m.e.r. fase – reviews / toetsingen (1)

Ter informatie / bespreking:

- April: integrale uitgangspuntennotitie
- Mei: werkwijzer MKPB (gereviewed in werkgroep)
- Oktober: effectenstudies plan-m.e.r.

Ter review:

- 19 mei 2023: concept HIA, voortoets N2000 en uitwerking onderzoeksalternatieven
- eind januari 2024: plan-m.e.r en IEA

11

11

Plan-m.e.r. fase – reviews / toetsingen (2)

Onafhankelijke toetsingen en advisering:

- HIA: proces met en review door siteholders UNESCO en RCE
- Voortoets N2000: toetsing door LNV en onafhankelijk landsadvocaat
- MKPB: proces met en review door Decisio
- NRD: advisering door de Commissie voor de m.e.r. en min IenW, min LNV en RCE
- Plan-m.e.r.: toetsing door de Commissie voor de m.e.r.
- Plan-m.e.r. en IEA: voortoets vanuit Rijkswaterstaat

12

12

Vragen en afsluiting

- Welke vragen roept dit op?
- Welke aandachtspunten willen jullie meegeven?

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: woensdag 21 december 2022 16:42
Aan: [redacted]@Dronten.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@dronten.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl;
 [redacted]@rvo.nl; [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@zeewolde.nl;
 [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl;
 [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@zuiderezeeland.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@kampen.nl;
 [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@waternet.nl; [redacted]
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@overijssel.nl; [redacted]@urk.nl;
 [redacted]@zuiderezeeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@huizen.nl; [redacted]@diemen.nl; [redacted]@regiogv.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@amsterdam.nl;
 [redacted]@minezk.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@noord-holland.nl;
 [redacted]@kampen.nl; [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]
 [redacted]@minezk.nl
Onderwerp: Presentatie reviewbespreking n.a.v. ambtelijke werkgroep 380 kV 08.12.2022
Bijlagen: Presentatie reviewbespreking DIM-ENS 8 december 2022.pdf

Beste leden van de ambtelijke werkgroep,

Naar aanleiding van de reviewbespreking van 08-12-2022 ontvangt u hierbij op verzoek de presentatie.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
 M +31 (0)6 [redacted]
 E [redacted]@tennet.eu
 I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718
 6800 AS Arnhem
 Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

380 kV
hoogspanningsverbinding
Diemen - Ens

Bespreking review NRD, NKA en RKK

8 december 2022

1

Agenda

09:30	Opening, kennismaking, vaststellen agenda
09:45	Toelichting maatschappelijke kostprijsbepaling
10:00	Toelichting op en gesprek over hoofdpunten review (volgende dia) <i>inclusief pauze</i>
11:45	Doorkijk naar het vervolg, verslag vorige bijeenkomst
12:00	Ronde: indrukken en wat geven jullie EZK/TenneT/IB mee?
12:30	Lunch

2

Maatschappelijke kostprijsbepaling (MKPB)

- Voorstel om toe te voegen als onderdeel integrale effectanalyse
- Vertaling effecten naar maatschappelijke kostprijs per kWh (prijs per afgeleverd kWh) → resultaat één vergelijkbaar getal per alternatief
- Hierin meegenomen onder andere:
  - Investerings- en levensduurkosten
  - Transportcapaciteit
  - Effecten op bestaande functies, milieu, ruimtelijke kwaliteit
  - Effecten op toekomstige ontwikkelingen (zekere en minder zekere plannen)

3

3

Bespreekpunten agendapunt 3

1. Rol en invulling van de IEA en het totaalproces in de verkenning
2. Kansrijkheid Natura 2000 alternatieven
3. Opgave rond stations Diemen en Ens (geen zoekgebieden)
4. Gebruik van gemeentelijke beleidskaders voor tracement en ruimtelijk kwaliteitskader
5. Compleetheid en correctheid van de kaarten bij de NKA (de thematische kaarten)
6. Betekenis van de kansrijke alternatieven / lijnen en doorontwikkeling daarvan
7. Aanpak onderzoek uitplaatsing bestaande 380 kV verbinding Almere
8. Detailniveau effectbepaling in plan-m.e.r. en project-m.e.r.
9. Meerwaarde toevoegen: inzet ambitieweb/omgevingswijzer en meekoppelkansenproces
10. **Aanvullingen?**

4

4

1. Rol IEA en overzicht proces verkenning

- Review opmerkingen: integrale effectanalyse (IEA) onderbelicht
- Context:
  - NRD = startpunt m.e.r. procedure, R&D voor m.e.r.
  - IEA voor doorkijk toegevoegd, maar kort
- Voorstel:
  - Toelichting op IEA in NRD, en beter overzicht totaalproces verkenning
  - Verdere uitwerking methodiek in integrale uitgangspuntennotitie (Q1 2023)

5

5

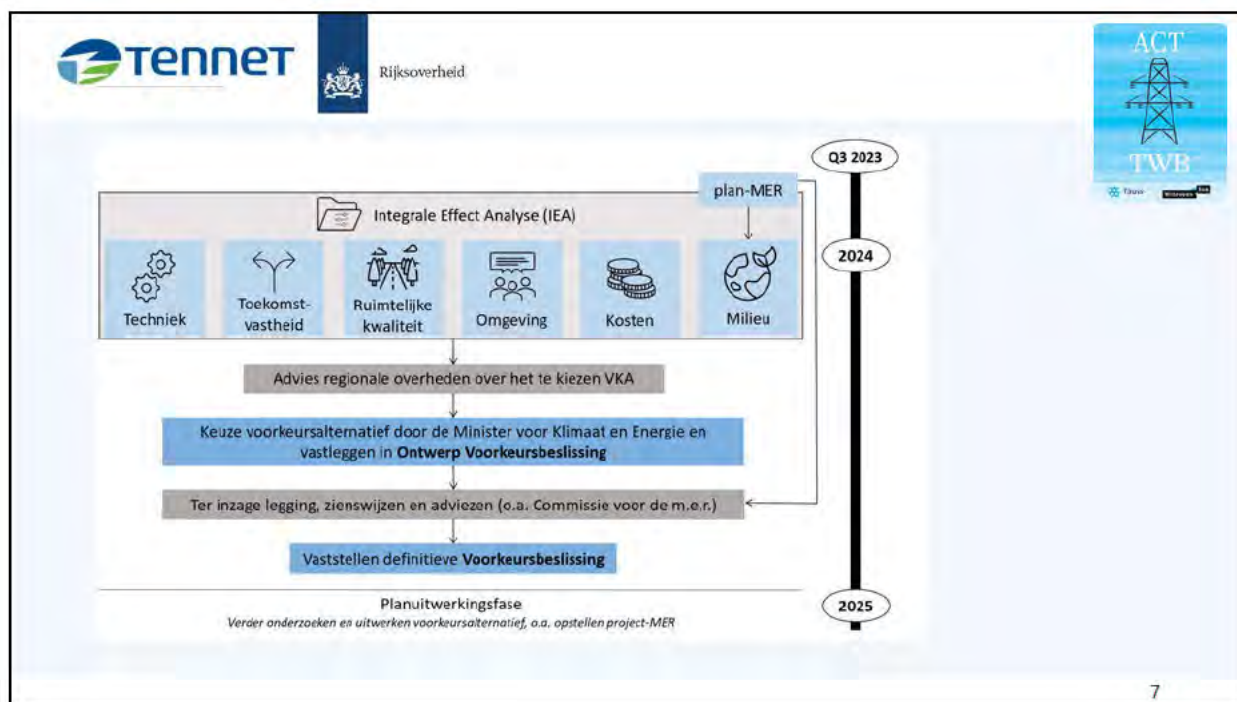
Hoofdlijn verkenning

1. Uitwerking kansrijke alternatieven (stations en tracés), en parallel:
  - Integrale uitgangspuntennotitie MER, IEA en MKPB*
  - Bureaustudies / dataverzameling onderzoeken*
  - Voortoets Natura 2000 & strategische HIA*
2. Vaststellen definitieve kansrijke alternatieven
3. Effectenstudies MER en onderzoeken IEA, opstellen MKPB
4. Opstellen IEA en achterliggende rapporten
5. Proces voorbereiding besluitvorming (inclusief regioadvies op basis van IEA)

6

6

7

Tennet **Rijksoverheid**

ACT TWB

2. Kansrijkheid 'alternatief door Natura 2000'

- Verschillende, tegenstrijdige reviewcommentaren:
  - Natura 2000 niet kansrijk → niet onderzoeken
  - Te scherp geformuleerd → niet 'niet kansrijk' noemen
- Voorstel:
  - Vasthouden aan hoe de formulering nu is gekozen
  - Compromis van methodisch correct (op basis van huidige inzichten niet kansrijk) en complexe context/wens betrokken partijen (toch nader onderzoek)

8

8

3. Opgave rond stations Diemen en Ens

- Onduidelijkheid over of hier nu wel/niet een nieuw hoogspanningsstation nodig is
- Uitgangspunt: insluiten op bestaande stations is mogelijk
- Daarom nu geen zoekgebieden in beeld voor een nieuw hoogspanningsstation op deze locaties
- Alleen 'haakje' voor het geval insluiten toch niet mogelijk is, dan volgt definiëren zoekgebied

9

9

4. Gemeentelijke beleidskaders

- Diverse opmerkingen dat gemeentelijke beleidskaders ontbreken in RKK en traceringsprincipes
- Voor ontwikkeling (conceptuele) alternatieven nog niet sterk sturend/bepalend, daarom in deze fase nog niet meegenomen
- In plan-m.e.r. fase aanvulling RKK met gemeentelijke beleidskaders voor uitwerking en beoordeling kansrijke alternatieven
- Belangrijke kaders voor inpassing in project-m.e.r. fase

10

10

Woningbouwopgave

- Opmerkingen dat onvoldoende duidelijk is geschetst dat het zoekgebied een grote woningbouwopgave kent (waarmee nieuwe 380 kV conflicteert)
- Voorstel:
Voorin NRD en NKA een kader toevoegen met toelichting op de context van het project en de diverse programma's (met ruimteclaims) die in het zoekgebied van toepassing zijn

11

11

5. Thematische (GIS) kaarten compleet en correct?

- Diverse opmerkingen over ontbreken toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen of over omissies en niet correct weergave functies/waarden
- Focus in kaarten op uitsluitingen / sterk sturende functies en waarden, niet op compleetheid op alle thema's
- Ruimtelijke ontwikkeling alleen op kaart als ook beschikbaar met fysieke locatie
- Gedurende plan-m.e.r. en project-m.e.r. meerdere momenten actualisatie, detaillering, aanvulling
- Voorstel: fouten / grote omissies passen we nu aan

12

12

6. Weergave/betekenis kansrijke alternatieven

- Opmerkingen over verschillende afbeeldingen RKK en NKA:
  - Verschil klopt: principes/wenslijnen RK versus KA
  - Voorstel: er echt verschillende afbeeldingen van maken
- Opmerkingen over lijnen net iets verschuiven
  - Nog niet bedoeld als precieze, fysieke locatie; conceptueel
  - Uitwerking naar fysieke ruimte Q1 2023
  - Voorstel: alleen aanpassen bij conceptueel niet correct

13

13

7. Aanpak onderzoek uitplaatsing 380 kV Almere

1. Ontwikkeling kansrijke alternatieven naar corridors / concrete tracés
2. Voor elk alternatief: bepaling of er ruimte is voor nieuwe verbinding én uitplaatsing (naast elkaar/boven elkaar)
3. In integrale effectanalyse (en onderliggende onderzoeken):
  1. Per alternatief in beeld of uitplaatsing mogelijk is binnen dat alternatief of in combinatie met dat alternatief op één van de andere kansrijke tracés
  2. Meenemen in integrale afweging naar een voorkeursbeslissing

14

14

8. Detailniveau effectbepaling plan-m.e.r. / project-m.e.r.

- Vragen om criteria toe te voegen aan beoordelingskader
- Voor plan-m.e.r. sterke focus op zinvolle effectbepaling:
  - Is een effect/aspect relevant voor de keuze van een voorkeursalternatief? Kan het die keuze beïnvloeden?
  - Zo ja, deze fase onderzoeken. Zo nee, pas in project-m.e.r. onderzoeken
- Voor project-m.e.r. compleet beeld van alle effecten, inclusief mitigatie en compensatie

15

15

9. Meekoppelkansen / combinatiemogelijkheden

- Alleen focus op project realiseren? Of ook meerwaarde / verbeteren?
- Insteek: vanuit project op zoek naar (meekoppel)kansen en combinaties
- Plan-m.e.r. fase: inzet ambitieweb / omgevingswijzer → wat zijn onze doelen en ambities op diverse thema's en hoe concretiseren we die?
Start inventarisatie meekoppelkansen en afwegingskader hiervoor
- Project-m.e.r. fase: concretiseren meekoppelkansen/verbredingsopties

16

16

Doorkijk vervolg

- Beantwoording van alle opmerkingen in reviewtabellen
- Aanpassing NRD, NKA en RKK
- Oplevering aangepast versies en reviewtabellen 23 december voor BO
- Voorbespreking met uw bestuurders begin januari 2023
- Bestuurlijk overleg 18 januari, doel: vaststelling NRD en reactienota voornemen
- Terinzagelegging vanaf 10 maart 2023

17

17

Doorkijk plan-m.e.r. fase

- Maart – mei 2023: werksessies alternatievenontwikkeling, uitgangspunten en voortoets/HIA
- Juni 2023: definitieve vaststelling kansrijke alternatieven en evt terugkoppeling BO
- Zomer 2023: effectenstudies en onderzoeken (m.e.r. en IEA)
- Oktober – december 2023: werksessies effecten, IEA, review resultaten en terugkoppeling met BO
- Q1 2024: regio advies of adviezen en voorbereiding voorkeursbesluit door minister

18

18

  Rijksverheid

Afsluiting inhoud

Vragen?
Reacties op verslag vorige sessie?

19

19

  Rijksverheid

Afsluiting sessie / rondvraag

- Wat is jullie algemene indruk?
- Wat willen jullie meegeven aan TenneT / EZK / IB?
- Wat is er nodig om met vertrouwen richting het bestuurlijk overleg te gaan?

20

20

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: dinsdag 5 juli 2022 20:57
Aan: [redacted]@minezk.nl; [redacted]@tauw.com;
 [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@diemen.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@noord-holland.nl;
 [redacted]@rvo.nl;
 [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@urk.nl;
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@zuiderezeeland.nl; [redacted]@goisemeren.nl; [redacted]@minbzk.nl;
 [redacted]@waternet.nl; [redacted]@lelystad.nl;
 [redacted]@urk.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zuiderezeeland.nl;
 [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@goisemeren.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]
 [redacted]@witteveenbos.com; [redacted]
 [redacted]@witteveenbos.com;

Onderwerp: Programma 11 juli workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens

Beste deelnemers,

Maandag 11 juli staat de werksessie gepland in het kader van het project 380 kV Diemen-Ens. We starten om 13.00 uur (inloop vanaf 12.45 uur) en verwachten om 16.00 uur af te ronden.

Centraal in het programma van de middag staan drie werktafels die hieronder zijn toegelicht. Graag tot 11 juli!

Toelichting werktafels

Na de plenaire presentatie splitsen we op in drie groepen. Roulerend gaan de drie groepen langs elk van de drie werktafels. Aan de tafels voeren we het gesprek aan de hand van concept kansen, belemmeringen en waardenkaarten. We vullen de kaarten aan met opmerkingen, vragen en aanvullingen. We organiseren de volgende drie tafels:

- 1. Gebouwde omgeving (wonen, werken, recreatie), ruimtelijke ontwikkeling en omgeving:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit de gebouwde omgeving, de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen en de belangen en issues in de omgeving. Hebben we alle relevante ontwikkelingen, bebouwing, functies en belangen in beeld? In welke gebieden is ontwikkeling van de 380 kV een 'no go' en waar zien we zwaar- of meewegende belangen?
- 2. Natuur, landschap en cultuurhistorie:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit natuur en landschap. Hebben we alle relevante waarden en ontwikkelingen in beeld? Doorkruising / aantasting van welke waarden is een 'no go'? En waar zien we zwaar-/meewegende aspecten of belangen? We gaan hier onder andere in op Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland, UNESCO Werelderfgoed en andere (beschermde) waarden.
- 3. Kansen en mogelijke alternatieven/oplossingsrichtingen:* aan deze tafel draaien we de vraag om. Waar zien we ruimte / mogelijkheden voor een stationslocatie (met koppeling naar bestaande verbinding) en voor een tracé? Wat zijn aanknopingspunten (bijv. logische lijnen) gezien vanuit ruimtelijke kwaliteit en het huidige ruimtegebruik? Waar zien we kansen om rond Almere (naast realisatie van een nieuwe verbinding) ook de bestaande 380 kV verbinding te verplaatsen?

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]

[REDACTED]
LPN Area Central

[REDACTED]
T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]@rvo.nl>
Verzonden: donderdag 24 februari 2022 09:40
Aan: [redacted]
 [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@dronten.nl';
 [redacted]@zeewolde.nl';
 [redacted]@dronten.nl';
 [redacted]@zeewolde.nl';
 [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@diemen.nl';
 [redacted]@rvo.nl>;
 [redacted]@tennet.eu';
 [redacted]@tennet.eu';
 [redacted]@gmail.com';
 [redacted]@europa.com';
 [redacted]@waternet.nl'
CC: [redacted]@europa.com'
Onderwerp: Programma en voorbereiding werksessie Participatie 380kV Diemen Ens
Bijlagen: SH en issue overzicht.xlsx

Hallo allemaal,

Vrijdag 4 maart vindt de werksessie Participatie 380kV Diemen Ens plaats, waarvoor je eerder een uitnodiging hebt ontvangen.

Ter voorbereiding van deze werksessie wil ik jullie vragen te kijken naar het bijgevoegde overzicht van stakeholders en issues. In de deelsessie is de gelegenheid hierop te reageren. Wil je liever per mail reageren, kan dat natuurlijk. Ook in het geval je vrijdag verhinderd bent. Stuur dan jouw input naar mij en/of naar [redacted] ([\[redacted\]@tennet.eu](mailto:[redacted]@tennet.eu)).

De werksessie start met twee korte presentaties over participatie én over de scope en uitgangspunten van deze fase voor participatie. In de deelsessie staan we, zoals gezegd, kort stil bij de stakeholders en de issues. Het grootste deel van de sessie is gereserveerd om het gesprek te hebben over de welke onderwerpen geschikt zijn voor participatie in deze fase. Maar ook zijn we benieuwd naar jullie beeld van de overleggen waar wij kunnen aansluiten om ons verhaal te doen.

Na de plenaire terugblik, meld ik nog iets over het vervolgproces.

Mochten er vragen zijn, kun je bij mij terecht en natuurlijk ook bij [redacted]

Graag tot 4 maart!

Met vriendelijke groet,

.....
Directie Warmte en Ondergrond
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
 .....

M 06 [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Organisatie

Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk
Erfgoedvereniging Heemschut
Gasunie
Gemeente Almere
Gemeente Amsterdam
Gemeente Diemen
Gemeente Dronten
Gemeente Gooise Meren
Gemeente Kampen
Gemeente Lelystad
Gemeente Noordoostpolder
Gemeente Urk
Gemeente Zeewolde
Grondeigenaren
HISWA
IJsselmeervereniging
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
KPN
Landschap Noord-Holland
Liander
LTO Noord
Milieudefensie
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ministerie van Defensie
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)
Natuur en Milieufederatie Flevoland
Natuur en Milieufederatie Noord-Holland
Natuurmonumenten
Omwonenden
Prorail
Provincie Flevoland
Provincie Noord-Holland
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
Rijkswaterstaat
Schuttevaer
Sovon
Staatsbosbeheer
Stichting Flevolandschap
Tennet
TenneT AMT
TenneT AOC
Tennet EB (Executive board)
Vitens
Vogelbescherming
Vogelwacht Flevoland
Vogelwerkgroep Lelystad
Wageningen Environmental Research (WUR)
Waternet
Waterschap Amstel Gooi en Vecht
Waterschap Zuiderzeeland
Watersportverbond

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: donderdag 24 maart 2022 08:38
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: 3e workshop 22 april 380KV EZK/Tennet

Beste [redacted]

Jammer dat je 22 april verhinderd bent voor de workshop. Wij laten volgende week horen of we gebruik willen maken van de zalen op het provinciehuis.

Groet, [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 13:00
Aan: [redacted]@minezk.nl>; [redacted]
[redacted]@rvo.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: 3e workshop 22 april 380KV EZK/Tennet
Urgentie: Hoog

Goedemiddag,

Vanwege mijn rol in een aanbesteding gerelateerd aan de RES-Flevoland kan ik bij de workshop van vrijdag 22 april niet aanwezig zijn.

Wij dienen dan interviews af te nemen van een 5-tal inschrijvers op een offerte-uitvraag en ik ben mede-trekker van deze aanbesteding

Of en hoe dit doorwerkt naar een fysieke/hybride/digitale bijeenkomst laat ik graag aan jullie.

De ruimtes zijn binnen het provinciehuis gereserveerd (1 hoofdruimte en 3 kleinere ruimtes)

[redacted] dit zijn de kamers Lelystad als hoofdruimte en max 20 personen, en als deelruimtes

Dronten/Noordoostpolder/Schokland voor max 8 personen.

Indien gekozen wordt voor een digitale setting kan deze reservering geannuleerd worden.

Ik heb ook nog geen specifiek oproep gezien vanuit [redacted] om met wil aangeven welke voorkeur qua soort bijeenkomst men wil (fysiek/hybride/digitaal).

Dit vanwege de beschikbare capaciteit van de kamers.

Vanwege mijn ½fte netinfra heb ik helaas geen vervanger voor mijn deelname, ook niet voor mijn rol in de RES-uitvraag.

Sorry maar het is even niet anders.....

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie & Beleid

[redacted] RES & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06-

[redacted]@flevoland.nl

www.flevoland.nl

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@witteveenbos.com>
Verzonden: donderdag 9 maart 2023 15:30
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: 380 kV - deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

Hallo [redacted]

Bedankt voor je email. Het klopt inderdaad dat [redacted] en ik aan de lat staan voor het invullen van de deelsessies.

Tijdens het eerste deel van de deelsessies willen we graag gedetailleerder naar een aantal knelpunten kijken om te verifiëren of we de juiste raakvlakken, ontwikkelingen en oplossingsrichtingen rondom de knelpunten in beeld hebben. Daarbij kan het ook heel waardevol zijn om collega's aan te haken die gebiedsspecifieke kennis kunnen inbrengen.

Tijdens het tweede deel van de sessie willen we graag bespreken wat realistische opties voor het nieuwe station Almere-Zeewolde zijn.

Wij waren van plan om begin volgende week een agenda / programma te delen, met daarin een lijst en kaartje van de knelpunten die wij graag zouden willen bespreken, zodat jullie weten welke collega's aan moeten haken of vooraf geraadpleegd moeten worden. De vier genoemde gebieden komen daarbij in ieder geval aan bod.

Wij zorgen voor een presentatie met toelichting bij de verschillende knelpunten en nemen kaartmateriaal met uitvergrotingen van de verschillende knelpunten mee om tijdens de sessie aantekeningen op te kunnen maken.

Met vriendelijke groeten,
[redacted]

[redacted]
+31 (0)6 [redacted]
[redacted]

Witteveen + Bos

Witteveen+Bos | Kantoor Heerenveen
K.R. Poststraat 100-3 | Postbus 186 | 8440 AD Heerenveen
+31 (0)513 64 18 00 | www.witteveenbos.com

Please consider the environment. Only print this message if absolutely necessary.

From: [redacted]@almere.nl>
Sent: donderdag 9 maart 2023 09:33
To: [redacted]@witteveenbos.com>; [redacted]@tauw.com>
Cc: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]

██████████@zeewolde.nl>; ██████████@tennet.eu>; ██████████
██████████@almere.nl>; ██████████@almere.nl>

Subject: 380 kV - deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

Dag ██████████, dag ██████████

Van ██████████ heb ik begrepen dat jullie 'aan de lat staan' voor het invullen van de verschillende deelsessies voor de alternatievenontwikkeling voor de nieuwe 380 kV-verbinding. Op woensdag 22 maart a.s. van 14:00 – 17:00 uur is deze sessie gepland voor gemeente Almere en gemeente Zeewolde op het Stadhuis van Almere.

Graag wil ik met jullie afstemmen hoe het programma ingericht/ingevuld gaat worden, aangezien we 3 uur tot onze beschikking hebben. Ook omdat ik voor deze middag diverse Almeerse collega's wil laten 'invliegen' die gebiedsspecifieke kennis hebben van (knelpunt-)locaties en de overige gebieden in Almere waar de onderzoeksalternatieven van de nieuwe 380 kV-verbinding conceptueel op kaart geprojecteerd zijn. Ik heb collega's (gebiedsregisseur/projectleider/projectdirecteur) gevraagd specifiek voor de volgende gebieden:

- Oosterwold
- Nobelhorst/Twentsekant
- Almere Centrum 2040 (rondom Weerwater ten noorden en zuiden van de A6)
- Stichtsekant/Kustzone Almere Haven

Vanuit TenneT zijn er al behoorlijk wat mensen uitgenodigd (18), terwijl de fysieke ruimte die nog beschikbaar was best beperkt is (officieel 12 personen rondom één grote tafel (scherm beschikbaar), maar genoeg ruimte voor een 'tweede ring'). En dan is mijn behoefte om ook mijn collega's gelegenheid te bieden aan te schuiven en concrete inbreng te leveren. Oftewel: enige organisatie (vooraf) en structuur is gewenst.

Mijn vragen aan jullie:

- Wat gaan we gedurende deze 3 uur concreet doen? Oftewel: wat is het programma?
- Welke materialen (kaarten o.i.d.) nemen jullie mee cq. voor welke zaken willen jullie eventueel een beroep doen op Zeewolde en Almere om mee te nemen?
- In hoeverre ontvangen we informatie vooraf (bv programma, opzet, doel, welke (knelpunt-)locaties willen jullie specifiek bespreken)?
- Missen er nog (Almeerse) gebieden die jullie ook met ons willen bespreken?
- Welke (inhoudelijke) voorbereiding wordt van de deelnemers en de 'invliegers' verwacht?

Ik vraag dit zo specifiek omdat er in Almere tientallen gebiedsontwikkelingsprojecten en anderszins lopen en mijn collega ██████████ en ik echt niet van al deze projecten de details weten. En linksom of rechtsom: om van onderstation Diemen naar onderstation Lelystad te komen moet je altijd over/om/langs het grondgebied van de gemeente Almere. En met uitzondering van het onderzoeksalternatief door Markermeer/IJmeer ligt er tot op heden geen enkel ander onderzoeksalternatief voor de hand waar niet op voorhand al (forse) knelpunten zijn te verwachten.

Genoeg gezegd voor nu. Mochten er nog vragen zijn: neem dan vooral even contact met me op. Ik verneem graag van jullie. Alvast bedankt!

Hartelijke groeten,

██████████ | Stedelijk Beleid | (06) ██████████ | ██████████@almere.nl

www.almere.nl | info@almere.nl

tel. 14 036 | [Proclaimer](#)

Postbus 200 | 1300 AE
Almere

Stadhuisplein 1 | 1315 HR
Almere

DISCLAIMER:

This e-mail is strictly confidential and is intended solely for the addressee.
It is prohibited for unauthorized persons to utilize the information contained within this e-mail.
If you receive this e-mail and you are not the addressee,
then please delete it from your system and notify the person who sent it to you.

Our company accepts no liability for the content of this email,
or for the consequences of any actions taken on the basis of the information provided,
unless that information is subsequently confirmed in writing.

Before printing, think about the environment.

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 3 juni 2022 12:06
Aan: [redacted]
CC: [redacted]@tennet.eu.1; [redacted]
Onderwerp: RE: Bevestiging reservering RES 2022 1758 met onderwerp werksessie nieuwe 380 KV-verbinding

Hoi [redacted]

Dank voor de reservering. Het is echter nog niet zeker dat de bijeenkomst op 11 juli a.s. plaatsvindt; het kan ook 6 juli worden. Ik stel voor dat wanneer we zeker weten welke datum het wordt, [redacted] of [redacted] van TenneT hierover contact opnemen met [redacted] van de provincie Flevoland. Ook de deelnemerslijst zal door [redacted] aan [redacted] verzonden worden. [redacted]

Tot a.s. dinsdagmiddag! Goede Pinksterdagen,

Groet, [redacted]

06 – [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 2 juni 2022 14:16
Aan: [redacted]@minezk.nl; [redacted]
[redacted]@rvo.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Bevestiging reservering RES 2022 1758 met onderwerp werksessie nieuwe 380 KV-verbinding

Voor de volgende workshop is wederom de commissiekamer gereserveerd, zie hieronder

[redacted] wil jij als gastheer optreden?

[redacted] wil jij hem ook reserveren in je agenda?

[redacted] wil jij [redacted] ook uitnodigen als vervanger?

[redacted] wil je een deelnemerslijst sturen naar [redacted]?

[redacted] wil je de deelnemers aanmelden als je de deelnemerslijst van [redacted] hebt ontvangen?

Allen alvast dank voor deze vervolgacties 😊😊

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 2 juni 2022 14:11
Aan: [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Bevestiging reservering RES 2022 1758 met onderwerp werksessie nieuwe 380 KV-verbinding

Staat gereserveerd voor 11 juli van 13.00 – 16.00 uur

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

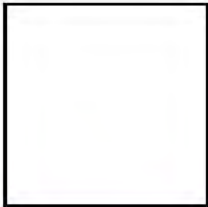

Van: @flevoland.nl>

Verzonden: donderdag 2 juni 2022 14:10

Aan: @flevoland.nl>

Onderwerp: Bevestiging reservering RES 2022 1758 met onderwerp werksessie nieuwe 380 KV-verbinding

Beste

Hierbij bevestigen wij de reservering voor datum 11-07-2022 van 13:00 tot 16:00 uur met als onderwerp werksessie nieuwe 380 KV-verbinding. De reservering staat bij ons geregistreerd onder nummer [RES 2022 1758](#).

De basisregels om verspreiding van het coronavirus te voorkomen, gelden nog steeds:

- Blijf thuis bij klachten en laat je direct testen
- Was vaak je handen
- Nies en hoest in je elleboog
- Schud geen handen
- Werk thuis als het kan en op kantoor als het nodig is

Daarnaast wordt er overal in het provinciehuis goed geventileerd, zodat je veilig met elkaar kunt werken.

Deze reservering kan tot één werkdag van tevoren voor 12.00 uur gewijzigd of geannuleerd worden. Indien dit niet tijdig wordt doorgegeven worden de gemaakte kosten doorbelast.

Door op het reserveringsnummer te klikken kun je de reservering bekijken in de Self Service Portal.

Vergaderkamer   Commissiekamer

Ik vertrouw erop je hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht je desondanks nog vragen of opmerkingen hebben dan kun je ons bellen of mailen onder vermelding van het reserveringsnummer RES 2022 1758.

Wij zijn telefonisch bereikbaar op telefoonnummer 0320- [REDACTED] of per e-mail op [REDACTED]@flevoland.nl.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

<http://www.flevoland.nl> || [REDACTED]@flevoland.nl || 0320-[REDACTED] || <https://flevoland.topdesk.net>

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 13:43
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: bijeenkomst 3e workshop 22 april

Navraag leert dat ik een zaal voor maximaal 20 personen kan reserveren voor met een hybride setting. 2 of 3 zalen erbij voor maximaal 8 personen is mogelijk, deze hebben geen hybride mogelijkheid. Ik heb de reservering voor het bovenstaande alvast gedaan en kan hem nog altijd intrekken.

Ik zou de vraag voor digitaal/hybride/fysiek nog even expliciet in een mailtje zetten omdat hij nu 'verstopt' zit in de uitnodiging.

Ik zag hem ook over het hoofd 😊 en werd geattendeerd door [REDACTED], vandaar mijn 'voortvarende' actie.

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 10:17
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@rvo.nl>
Onderwerp: RE: bijeenkomst 3e workshop 22 april

Beste [REDACTED]

Complimenten er voor dat je zo voortvarend aan de slag bent met de voorbereiding van de bijeenkomst op 22 april a.s., zonder dat wij dat al expliciet gevraagd hebben. Ik wilde hierover nog contact met je opnemen, maar je bent me voor.

Ik zit zelf nog te twijfelen of we de bijeenkomst fysiek (in Lelystad) of digitaal moeten houden. Ik heb deze vraag aan alle deelnemers gesteld. Tot nu toe heeft één deelnemer de voorkeur doorgegeven om de bijeenkomst digitaal te houden en één deelnemer de voorkeur voor Lelystad. De overige deelnemers hebben niet gereageerd op deze vraag.

Maar als je binnen het provinciehuis al zo vast wilt kijken of er op vrijdag 22 april a.s. zalen beschikbaar zijn, dan graag.

We hebben nodig:

- Van 10.00 tot 12.45 uur: één zaal voor circa 25 personen, met presentatiescherm en beamer
- Van 10.30 tot 12.00 uur: twee (of drie) zalen voor ongeveer 8 personen. Wanneer er 2 zalen beschikbaar zijn, blijft de derde deelgroep in de plenaire zaal. Of we houden de derde deelgroep digitaal
- Optioneel: om 12.30/12.45 uur aansluitend lunch

Het zou mooi zijn als we de bijeenkomst – voor de liefhebbers – ook digitaal kunnen aanbieden. Dat kan in principe met elke laptop, die gekoppeld is aan de presentatie(s) en een microfoon. Is hier ervaring mee binnen het provinciehuis? Het belangrijkste aspect is het geluid: kunnen digitale deelnemers de discussie in de zaal volgen?

Ik hoor het graag. Bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet,
 [REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 9 maart 2022 16:52
Aan: [REDACTED]@minezk.nl>; [REDACTED]@rvo.nl>
Onderwerp: bijeenkomst 3e workshop 22 april

Dag [REDACTED] en [REDACTED]

Ik heb voor 22 april de vraag uitstaan of en welke ruimte we beschikbaar hebben voor een (hybride) bijeenkomst. Hierbij ga ik uit van ± 35 personen.

Ik heb nog een aantal aanvullende vragen:

- Sturen we op een volledige fysieke bijeenkomst; een hybride bijeenkomst; of een grotendeels digitale bijeenkomst ?
- Is er behoefte aan 3 of 4 kleinere ruimtes voor werkgroepjes of is de gehele bijeenkomst in 1 groep ?
- Als we een hybride vorm willen kiezen, hoe krijgen we beeld hoeveel er fysiek komen en hoeveel digitaal ?
- Zijn er (meerdere) audiovisuele middelen nodig of alleen een presentatiescherm ?

Jullie reactie afwachting,

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Afdeling Strategie & Beleid

[Redacted] RES & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06- [Redacted]

[Redacted] [@flevoland.nl](mailto:[Redacted]@flevoland.nl)

www.flevoland.nl

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 18 november 2022 12:14
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: bijeenkomst 8 december NRD in provinciehuis

Hallo [redacted]

Bedankt voor de organisatie van de zaal. Ik verwacht dat 8 december ongeveer 20 tot 25 mensen aan de bijeenkomst zullen deelnemen, dus meer lunches hoeft u niet te regelen. Hoeveel dagen van tevoren kan ik het exacte aantal deelnemers nog aan u doorgeven?

Vanuit EZK kunnen wij de lunch alleen betalen als ik voorafgaand aan de bijeenkomst daarvoor een offerte ontvang, met een prijsopgave. Is het versturen van een offerte aan mij voor jullie mogelijk?

Wellicht kan (en wil) TenneT wel direct betalen, enkel op basis van een factuur. Ik zal dit nog even navragen.

Groet, [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 18 november 2022 11:57
Aan: [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: bijeenkomst 8 december NRD in provinciehuis

Goedemorgen [redacted]

Ik heb de lunch aangevraagd voor de geplande bijeenkomst van 8 december in het provinciehuis.

De reservering staat van 09.30 – 12.30 uur en dan aansluitend de lunch.

Ik zie dat er 44 personen zijn uitgenodigd voor de 8^e dus het zal dat aantal of minder zijn.

Naar welk adres of mailadres kan de nota na die tijd worden toegestuurd?

En dan ter attentie van jou of anders?

Alvast een goed weekend toegewenst,

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland

[redacted] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06-

[redacted]@flevoland.nl

www.flevoland.nl

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@almere.nl>
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 14:43
Aan: [redacted]
 [redacted]@zeewolde.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@zuidenzeeland.nl; [redacted]@zuidenzeeland.nl
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Inplannen deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

Dag [redacted]

Onderstaand in **geel** mijn beschikbaarheid.

Ik ben/ga wel nog in overleg met collega's die hierbij ook moeten aanschuiven, met name ook van gebiedsorganisatie Oosterwold.

Aangezien de bedoeling is om aan de hand van kaartmateriaal te gaan verdiepen op **specifieke locaties en knelpunten** in de alternatievenontwikkeling van zowel **tracés** als **stations** zou ik geholpen zijn om daar op korte termijn daarvan een **concreet overzicht** van te ontvangen.

Uiteraard biedt de c-NRD daar al inzicht in, maar ik zou graag van de adviescombinatie een concrete lijst willen ontvangen. Doel hiervan is tweeledig:

- ik kan een poging doen desbetreffende projectleiders / gebiedsregisseurs etc. bij deze bijeenkomst te laten aansluiten;
- een goede inhoudelijke voorbereiding op deze bijeenkomst

De grote lijnen hebben [redacted] en ik voor Almere wel degelijk in beeld; gebiedsspecifiek echter niet in detailniveau. En daar gaat het nu juist om.

Dat bleek wel toen voor het afgelopen BO zelfs mijn wethouder mij attendeerde op omissies in het kaartmateriaal (aangezien ik persoonlijk van deze ontwikkeling niet op de hoogte was) 😊

Ik zie de reacties (datumvoorstel, te bespreken lijst met knelpunten en locaties) graag tegemoet.

Alvast hartelijk bedankt!

Hartelijke groeten,

[redacted]

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: woensdag 15 februari 2023 11:30
Aan: [redacted]@almere.nl>; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl;
 [redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl;
 [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl>;
 [redacted]@almere.nl>; [redacted]@rws.nl; [redacted]@zuidenzeeland.nl;
 [redacted]@zuidenzeeland.nl
CC: [redacted]@witteveenbos.com>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]
 [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tauw.com>
Onderwerp: RE: Inplannen deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

Beste leden van de ambtelijke werkgroep,

Naar aanleiding van onderstaand bericht van de Gemeente Almere willen wij graag een andere mogelijkheid aanbieden.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst, deze zal ongeveer 3 uur in beslag nemen.

- Dinsdag ochtend of middag 21 maart
- Woensdag ochtend of middag 22 maart
- Woensdag ochtend of middag 29 maart
- Donderdag ochtend of middag 30 maart

Indien u een voorkeur heeft voor een bepaald moment maar wel beschikbaar op een ander moment kunt u dit ook aangeven.

Mochten geen van bovenstaande momenten uitkomen staan wij ook open voor een voorstel in deze 2 weken, met uitzondering van 23 en 28 maart.

Op basis van beschikbaarheid wordt aanstaande vrijdag een datum gecommuniceerd.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[Redacted]
LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [Redacted]@almere.nl>
Verzonden: woensdag 15 februari 2023 09:53
Aan: [Redacted]@tennet.eu; [Redacted]@flevoland.nl; [Redacted]@zeewolde.nl; [Redacted]@flevoland.nl; [Redacted]@flevoland.nl; [Redacted]@flevoland.nl; [Redacted]@zeewolde.nl; [Redacted]@almere.nl; [Redacted]@almere.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@zuidenzeeland.nl; [Redacted]@zuidenzeeland.nl

Onderwerp: RE: Inplannen deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

[Redacted]
Dank voor bericht.
Om met de deur in huis te vallen na enige ruggenspraak intern.
Het betreft ongelukkige data.

- 1) 16 maart zal voor de gemeentelijke collega's zeer lastig zijn ivm betrokkenheid bij de verkiezingen op 15 maart (kan doorlopen in de avond e.v.);
- 2) 14 maart is voor de nodige ook een lastige dag.

Kortom:

- 1) Een dagdeel is veel: 2, 3 of 4 uur?

2) Verzoek is om via datumprikker tot nieuw moment te komen.

Groet,

Van: [redacted]@tennet.eu>

Verzonden: dinsdag 14 februari 2023 16:14

Aan: [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@zeewolde.nl>;
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@almere.nl>;
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl>;
[redacted]@almere.nl>; [redacted]@rws.nl; [redacted]@zuidereeland.nl;
[redacted]@zuidereeland.nl

Onderwerp: Inplannen deelsessies alternatievenontwikkeling - groep 2

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Afgelopen najaar hebben we in een aantal regionale deelsessies bij elkaar gezeten om aandachtspunten voor de alternatievenontwikkeling op te halen.

Deze informatie is gebruikt om te komen tot de onderzoeksalternatieven in de NRD. Daarbij hebben we aangegeven de onderzoeksalternatieven in het NRD verder te gaan uitwerken voorafgaand aan de effectenstudies voor het MER en de IEA.

Voor deze uitwerking willen we in een aantal regionale deelsessies, aan de hand van kaartmateriaal verdiepen op specifieke locaties en knelpunten in de alternatievenontwikkeling van zowel tracés als stations.

Vanuit TenneT en Tauw/Witteveen+Bos zullen een planoloog e/o een omgevingsmanager en een technisch specialist aanwezig zijn bij iedere deelsessie en zorgdragen voor de verslaglegging.

Graag willen wij deze gezamenlijk organiseren in de vorm van een fysieke bijeenkomst.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst, deze zal ongeveer 3 uur in beslag nemen.

Er is een mogelijkheid om digitaal aan te haken

- Dinsdag ochtend of middag 14 maart
- Donderdag ochtend of middag 16 maart

Indien u een voorkeur heeft voor een bepaald moment maar wel beschikbaar op een ander moment kunt u dit ook aangeven.

Op basis van beschikbaarheid wordt aanstaande vrijdag een datum gecommuniceerd.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718

6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

www.almere.nl | info@almere.nl

tel. 14 036 | [Proclaimer](#)

Postbus 200 | 1300 AE
Almere

Stadhuisplein 1 | 1315 HR
Almere

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Re: NRD 380kV
Datum: maandag 20 februari 2023 17:30:49

Prima!

Hartelijke groet,

[REDACTED]
06- [REDACTED]

Op 20 feb. 2023 om 16:43 heeft [REDACTED]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Als PS daar behoefte heeft aan een beeldvormende sessie...

Let wel, we hebben als provincie cq gemeenten hierover geen enkele besluitvormende rol, het is een RCR-regeling.

De ministers ruimte en energie besluiten uiteindelijk in dit proces.

Naast de lijn Diemen-Lelystad-Ens hebben ook nog de lijn Vierverlaten-Ens die dezelfde stappen zullen doorlopen.

Ook dit is een RCR-regeling en besluitvorming.

Als regio hebben we 21-12-22 bestuurlijk afgesproken dat we een regionaal voorkeurstracé gaan aangeven met mogelijk 1 alternatief en welke tracés geen kans hebben.

Dit regio-advies is vanuit 'het Flevolandse belang en voorkeur'.

Dit komt sterker over dan 7 afzonderlijke reacties.

Ambtelijk gaan we komende woensdagmiddag een eerste bijeenkomst hebben om naar een voorkeur toe te werken.

Deze willen we dan als regio bestuurlijk vast laten stellen en aansluitend inbrengen in het NRD-proces.

Hetzelfde willen we als regio doen in het proces van de lijn Vierverlaten-Ens.

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>

Verzonden: maandag 20 februari 2023 16:36

Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>

CC: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: NRD 380kV

Hoi [REDACTED]

Dank.

Is het de bedoeling dat Tennet ook een beeldvorming geeft voor PS?

Gemeenteraden en Provinciale Staten kunnen, indien zij dat op prijs stellen, EZK en TenneT ook uitnodigen voor een toelichting op de verkenning en de concept-NRD. De ambtelijke contactpersoon binnen uw gemeente of provincie kan dit voor u regelen (door contact op te nemen met de omgevingsmanagers van TenneT of EZK).

Zou je daarnaast aan kunnen geven hoe onze zienswijze reactie tot stand komt? (wie worden er betrokken, planning, etc).

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

[Redacted]

T 0320- [Redacted]

M 06- [Redacted]

E [Redacted]@flevoland.nl

W www.flevoland.nl

Van: [Redacted]@flevoland.nl>

Verzonden: maandag 20 februari 2023 15:44

Aan: [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]

[Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>

CC: [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]

[Redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: NRD 380kV

zie de bijlage met de mededeling en de bijlage

Van: [Redacted]@flevoland.nl>

Verzonden: maandag 20 februari 2023 15:40

Aan: [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]

[Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>

CC: [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]

[Redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: NRD 380kV

Hoi,

Ik begreep dat er een NRD over de 380kV ligt waarop zienswijze/reactie mogelijk is.

Zouden jullie aan kunnen geven wat de planning hiervan is en hoe reactie tot stand komt?

Ik zou het wel prettig vinden om hierover even kort te overleggen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

[REDACTED]
Afdeling Gebiedsprogramma's en Europa (GE)
T 0320-[REDACTED]
M 06-[REDACTED]
E [REDACTED][@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Datum: maandag 28 november 2022 17:07:14
Bijlagen: [image001.png](#)
[DOCUVITP-3043349.ZZZ.DRF](#)

Hoi [REDACTED]

De stukken zijn te vinden in map 3043349.

Groeten, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 28 november 2022 15:05
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Hoi [REDACTED]

Heb jij de documenten toevallig opgeslagen in e-docs? De linkt is namelijk niet meer te downloaden.

Alvast bedankt voor je reactie.

Groeten,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 22 november 2022 10:39
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>;
[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Beste mensen,

Voor de nieuwe 380kV-verbinding tussen Diemen en Ens gaat Witteveen +Bos in opdracht van TenneT/EZK een MER opstellen. De provincie en gemeenten zijn gevraagd voor een review van de concepten van de Notitie reikwijdte en detailniveau, Notitie kansrijke alternatieven en het Ruimtelijk kwaliteitskader.

De vraag is om de stukken te checken op de volgende vier punten:

- Is de informatie juist;
- Zijn de stukken volledig;
- Is het navolgbaar; en
- Zitten er bestuurlijke gevoeligheden in.

Willen jullie daar vanuit je eigen expertise naar kijken en dan met name het laatste punt. Als je vragen hebt hierover, neem dan even contact op met [REDACTED] en/of mij.

De documenten zijn te vinden in de downloadlink in onderstaande mail. Zodra ik een zaakmap heb,

zal ik de documenten daarin zetten en jullie laten weten waar de stukken te vinden zijn.

De reacties kunnen in de bijgevoegde Exceltabellen worden gezet.

- 3043004 voor het Ruimtelijk kwaliteitskader
- 3043005 voor Notitie Reikwijdte en detailniveau
- 3043008 voor notitie kansrijke alternatieven

Wil je je reactie in de juiste tabel opslaan voor woensdag 30 november 14:00.
Ik hoor het ook graag als je geen opmerkingen hebt.

En let op: Rood vinkje in Edocs betekent dat er iemand in het document aan het werken is. Wacht dan even met het invullen voor jouw deel.

Sla het haalbaarheidsformulier op als nieuwe versie als je klaar bent met invullen. (DM → Opslaan als → Opslaan als → Nieuwe versie)

Als het goed is heeft iedereen schrijfrechten en rechten om op te slaan voor het haalbaarheidsformulier. Als het toch niet lukt om op te slaan, stuur me dan het ingevulde formulier via de optie "delen" in Excel toe.

De stukken die nu ter review voorliggen zijn nog niet openbaar. Daarom het dringende verzoek deze vertrouwelijk te behandelen en nog niet met anderen partijen te delen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

A Strategie en beleid

T 06-

E [Redacted]@flevoland.nl

Van: [Redacted]@tennet.eu>

Verzonden: vrijdag 18 november 2022 16:45

Aan: [Redacted]@urk.nl; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@dronten.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@noord-holland.nl; [Redacted]@rvo.nl; [Redacted]@wdodelta.nl; [Redacted]@zeewolde.nl; [Redacted]@flevoland.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@alliander.com; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@dronten.nl; [Redacted]@amsterdam.nl; [Redacted]@urk.nl; [Redacted]@almere.nl; [Redacted]@lelystad.nl; [Redacted]@gooisemeren.nl; [Redacted]@zuidereeland.nl; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@gooisemeren.nl; [Redacted]@kampen.nl; [Redacted]@minbzk.nl; [Redacted]@alliander.com; [Redacted]@waternet.nl; [Redacted]@waternet.nl; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@lelystad.nl; [Redacted]@urk.nl; [Redacted]@overijssel.nl; [Redacted]@urk.nl; [Redacted]@zuidereeland.nl; [Redacted]@lelystad.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@huizen.nl; [Redacted]@diemen.nl; [Redacted]@regiogv.nl; [Redacted]@noordoostpolder.nl; [Redacted]@zeewolde.nl; [Redacted]@almere.nl; [Redacted]@almere.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@minezk.nl; [Redacted]@huizen.nl; [Redacted]@noord-holland.nl; [Redacted]@kampen.nl; [Redacted]@minbzk.nl; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@noord-holland.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@rws.nl; [Redacted]@flevolandschap.nl

CC: [Redacted]@tennet.eu>; [Redacted]

[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@witteveenbos.com

Onderwerp: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Beste leden van de ambtelijke werkgroep,

Zoals aangekondigd ontvangen jullie hierbij de volgende drie pdf's:

- Notitie reikwijdte en detailniveau met nummer 128157-2.2/22-016.666
- Notitie kansrijke alternatieven met nummer 128157-3.2/22-016.642
- Ruimtelijk kwaliteitskader met nummer 128157-2.7/22-016.660

De documenten zijn te downloaden via onderstaande link:

<https://sendit.witteveenbos.com/download/21934/7a528d80c6c18ef2f3de403466af8f1c/>

Ook zijn de lege review-tabellen (excel bestanden), incl. een instructie bijgevoegd in de link en als bijlage aan deze email.

Graag hadden we per organisatie, per rapport één gebundelde tabel retour op uiterlijk vrijdag 2 december.

De stukken die nu ter review voorliggen zijn nog niet openbaar. Daarom het dringende verzoek deze vertrouwelijk te behandelen en nog niet met anderen partijen te delen.

Op verzoek is ook de presentatie van de digitale toelichting ('warme overdracht') op 17 en 18 nov bijgevoegd.

Bij inhoudelijke vragen over de review graag contact opnemen met [redacted] (tel: 06 [redacted]), email: [redacted]@tennet.eu).

Fijn weekend alvast!

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
LPN Area Central

[redacted]
T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: organiseren bestuurlijk overleg 380KV-lijnen
Datum: vrijdag 18 november 2022 14:45:53
Bijlagen: [image001.png](#)

Goedemiddag [REDACTED]

De afspraak is definitief ingepland voor 16 december. Jullie zijn aangehaakt in de uitnodiging.

Dit ter informatie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
Visarendreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T 0320 [REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 17 november 2022 21:21
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: organiseren bestuurlijk overleg 380KV-lijnen

Goedenavond [REDACTED]

Bij voorkeur iemand die hele meeting kan aanschuiven. Indien de ander slechts een half uur op datzelfde moment kan aanschuiven is dat meegenomen. Mocht dat niet zo zijn, koppelt de één het met de ander terug zo lijkt me.

Gr
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 nov. 2022 om 14:28 heeft [REDACTED]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemiddag [REDACTED]

Is er nog een voorkeur voor aanwezigheid wethouder Sprong (half uur) of wethouder Lindenberg (hele moment)? Beide zullen digitaal aansluiten.

Ik hoor graag, dan ga ik op basis daarvan de afspraak uitzetten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
Visarendreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T 0320 [REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 17 november 2022 13:24
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>

Onderwerp: Re: organiseren bestuurlijk overleg 380KV-lijnen

Dag [REDACTED]

Dan is dat zo.

Gr

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 nov. 2022 om 11:57 heeft [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)> het volgende geschreven:

Goedemorgen [REDACTED]

Die opties hebben we al doorgenomen, maar er is heel expliciet aangegeven door zijn secretariaat dat hier geen mogelijkheid voor is.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
Visarendreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T 0320 [REDACTED]
E [REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>

Verzonden: donderdag 17 november 2022 11:56

Aan: [REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>

CC: [REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>; [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>

Onderwerp: Re: organiseren bestuurlijk overleg 380KV-lijnen

Goedemorgen,

Laten we dan aansturen op 16/12? Wellicht kan wethouder Sprong gedeeltelijk digitaal aansluiten.

Gr

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 nov. 2022 om 10:48 heeft [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)> het volgende geschreven:

Goedemorgen [REDACTED] en [REDACTED]

Voor onderstaande mail is er contact gezocht met alle secretariaten van de betreffende wethouders. Hieronder het resultaat hiervan.
Ik heb begrepen dat voor dit overleg met name de wethouders van Almere en Noordoostpolder van belang waren. We hebben dus de opties voor 2 december en 12 december inmiddels laten vallen. Op 19 december kunnen de

meeste deelnemers, maar dan kunnen specifiek deze twee gemeentes niet. Het meest geschikte moment lijkt 16 december van 11.00 tot 12.00 maar dan kan wethouder Sprong geen ruimte maken. Is het een idee dat wethouder Lindenbergh hem na het overleg bijpraat over dit onderwerp?

Ik hoor graag hoe jullie hierin verder willen gaan.

	2-12-2022 11.00-12.00	12-12-2022 16.00-17.00	16-12-2022 09.00-10.00	16-12-2022 10.00-11.00	16-12-2022 11.00-12.00	19-12-2022 12.00-13.00
Provincie – Jop Fackeldey	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar
Provincie – Jan de Reus	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar
Almere – Alexander Sprong	Niet	Niet	Onder voorbehoud	Tot 10.30 uur	Niet	Niet
Almere – Julius Lindenbergh	Beschikbaar	Onder voorbehoud	Niet	Niet	Alleen digitaal	Niet
Dronten – Lazise Hillebregt	Beschikbaar	Onder voorbehoud	Niet	Niet	Niet	Onder voorbehoud
Dronten – Peter van Bergen	Niet – kan mogelijk geschoven worden	Niet – kan mogelijk geschoven worden	Niet – kan mogelijk geschoven worden	Niet – kan mogelijk geschoven worden	Niet – kan mogelijk geschoven worden	Niet – kan mogelijk geschoven worden
Lelystad – Sjaak Kruis	Niet	Beschikbaar	8.45-9.45 uur	Niet	Niet	Beschikbaar
Lelystad – Piet van Dijk	Niet	Niet	Niet	Beschikbaar	beschikbaar	Mogelijk
Noordoostpolder – Thomas Gillissen	Niet	Niet	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Niet
Noordoostpolder – Toon van Steen	Beschikbaar	Niet	Beschikbaar	Beschikbaar	Beschikbaar	Niet
Urk – Freek Brouwer	Beschikbaar	Niet	Niet	Niet	Niet	Niet – kan mogelijk geschoven worden
Urk – Willem Foppen	Beschikbaar	Niet	Niet	Niet	Niet	Niet – kan mogelijk geschoven worden
Zeewolde – Ernst Bron	Niet	Niet	Beschikbaar	Niet	Niet	Beschikbaar
Zeewolde – Helmut Hermans	Niet	Beschikbaar	Niet	Niet	Niet	Beschikbaar
Totalen:	Niet: 6 Beschikbaar: 8	Niet: 7 Beschikbaar: 7	Niet: 6 Beschikbaar: 8	Niet: 7 Beschikbaar: 7	Niet: 7 Beschikbaar: 7	Niet: 4 Beschikbaar: 10

Met vriendelijke groet,

 gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
 Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
 Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
 Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
 T 0320
 E @flevoland.nl
 W www.flevoland.nl

Van: @flevoland.nl>

Verzonden: woensdag 2 november 2022 14:09

Aan: @flevoland.nl>;

@flevoland.nl>

CC: @flevoland.nl>

Onderwerp: organiseren bestuurlijk overleg 380KV-lijnen

Goedemiddag dames,
Maandag 24 oktober hebben [REDACTED] en ik overleg gehad met Jan en Jop.
Het onderwerp hierbij waren de ontwikkelingen in het 380KV-
hoogspanningsnet in Flevoland.
Er komen 2 lijnen bij en wel vanuit Vierverlaten naar Ens en 1 van Ens via
Lelystad naar Diemen.
Met Jan en Jop hebben we besproken of het zinvol was om een specifiek
bestuurlijk overleg hierover te organiseren.

Jan en Jop stemden hiermee in en willen de portefeuillehouders energie en
RO uitnodigen vanuit alle gemeenten.
Willen jullie een dergelijk overleg inplannen en organiseren?
Graag nog in dit jaar als dit lukt.
De diverse processen binnen deze projecten zijn al van start gegaan en Jan en
Jop willen graag bespreken hoe we hier als regio in gaan optrekken.
Mogelijk dat de gemeentebestuurders zich ambtelijk laten ondersteunen maar
dat horen we dan wel.

Graag uitzetten richting gemeenten en inplannen.
Alvast dank voor deze acties, ook namens [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
M 06- [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl
www.flevoland.nl

[image001.png](#)

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens
Datum: donderdag 3 november 2022 13:54:58
Bijlagen: [image005.png](#)
[image001.png](#)
[image002.png](#)

Beste Heer [REDACTED]

Hartelijk dank voor het bericht.

Dit betekent inderdaad een wijziging ten opzichte van de voorgaande berichtgeving.

Na overleg hebben wij besloten het op deze wijze te initiëren.

Mochten er nog vragen zijn hoor ik het uiteraard graag.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]
[REDACTED]
LPN Area Central

[REDACTED]
T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 3 november 2022 13:51
Aan: [REDACTED]@tennet.eu>
Onderwerp: RE: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens

Goedemiddag mevr. [REDACTED] beste [REDACTED]

Uit de email van [REDACTED] vanmorgen begrijp ik dat de informatiesessies over de NRD op 17 of 18 november digitaal zijn

Na deze digitale toelichting zullen wij dan de bijbehorende stukken ontvangen.

Voor 8 of 9 december wordt nu een fysiek bijeenkomst voorzien.

Betekent dit een wijziging van het onderstaande?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland

Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06-

@flevoland.nl

www.flevoland.nl

signature_752592969

Van: @tennet.eu>

Verzonden: maandag 17 oktober 2022 14:49

Aan: @urk.nl; @noordoostpolder.nl; @flevoland.nl>; @noordoostpolder.nl; @dronten.nl; @rws.nl; @noord-holland.nl; @rvo.nl; @wdodelta.nl; @zeewolde.nl; @flevoland.nl; @rws.nl; @alliander.com; @flevoland.nl>; @flevoland.nl>; @dronten.nl; @amsterdam.nl; @urk.nl; @almere.nl; @lelystad.nl; @goisemeren.nl; @zuidzeeland.nl; @noordoostpolder.nl; @noordoostpolder.nl; @goisemeren.nl; @kampen.nl; @minbzk.nl; @alliander.com; @waternet.nl; @waternet.nl; @flevoland.nl>; @lelystad.nl; @urk.nl; @overijssel.nl; @urk.nl; @zuidzeeland.nl; @lelystad.nl; @rws.nl; @noordoostpolder.nl; @rws.nl; @huizen.nl; @diemen.nl; @regiogv.nl; @noordoostpolder.nl; @zeewolde.nl; @almere.nl; @almere.nl; @rws.nl; @minezk.nl; @huizen.nl; @noord-holland.nl; @kampen.nl

Onderwerp: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Zoals aangekondigd in de werksessie van afgelopen donderdag 29 september, willen we in de periode van 21 november t/m 2 december het eindconcept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter review voorleggen aan de ambtelijke werkgroep. We willen vragen om hiervoor alvast tijd te reserveren in jullie agenda en/of die van betrokken collega's.

Zoals afgesproken willen we deze review gezamenlijk aftrappen in de vorm van een plenaire bijeenkomst voorafgaand of aan de start van de reviewperiode.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst in het provinciehuis in Lelystad.

Er is een mogelijkheid om digitaal aan te haken

- Donderdag ochtend 17 nov
- Vrijdagochtend 18 nov

Op basis van beschikbaarheid wordt vervolgens een datum gekozen.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[Redacted]
[Redacted]

LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni
Datum: vrijdag 8 april 2022 15:06:07

Dank en ook goed weekeinde. Als je bode-ondersteuning kunt aanvragen, dan graag! Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 8 april 2022 15:01
Aan: [REDACTED]@minezk.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

In deze commissiekamer kunnen meer dan 20 personen.
Ik kan bode-ondersteuning vragen voor het aansluiten van de laptop en dergelijke.
Hopelijk kan [REDACTED] aanwezig zijn die middag voor verdere ondersteuning/begeleiding.
Alvast een goed weekend gewenst,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 8 april 2022 14:56
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

[REDACTED]

Bedankt voor de reservering. Als jij er zelf niet bij bent, is het wel handig dat er iemand anders bij is van de provincie die weet hoe het scherm werkt en hoe je een laptop kunt verbinden met het scherm. Is dat mogelijk?
Wat het aantal deelnemers betreft: er zijn 13 gemeenten, provincies en waterschappen betrokken. Met TenneT en EZK erbij zijn dat 18 personen. Maar ik verwacht dat een groot aantal toch digitaal gaat aansluiten. Hoeveel personen kunnen er in de zaal?
Ik zal je uiterlijk 2 juni de namen doorgeven van de mensen die komen.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 8 april 2022 14:39
Aan: [REDACTED]@minezk.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

Dame en heren,
Ik heb een zaal (laten reserveren) echter heeft deze geen video-verbinding (hybride).
Dit is de zogenaamde commissiekamer van PS.
Hebben jullie enig idee voor hoeveel mensen die dan nodig zou zijn?

We kunnen we een laptop koppelen aan het scherm en de deelnemers zien dan de digitale deelnemer op het grote scherm.

De digitale deelnemers zien dan de rest van de zaal via de camera van de laptop.

Echter hebben we dan geen scherm vrij voor een presentatie o.i.d.

Een mooi streven om te proberen iedereen fysiek aanwezig te laten zijn

Het is gewenst dat ik uiterlijk 2 juni een namenlijst van de fysieke deelnemers krijg om hen aan te melden bij de receptie.

Dan kan het ontvangst en ophalen van deze personen geregeld worden.

[REDACTED]
[REDACTED] ben jij die middag aanwezig?

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 7 april 2022 15:56

Aan: [REDACTED] <[@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)>

CC: [REDACTED] <[@rvo.nl](mailto:[REDACTED]@rvo.nl)>

Onderwerp: RE: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

Ik heb je verzoek doorgestuurd naar ons secretariaat om in te plannen

Zodra meer bekend hoor je van me.

[REDACTED]

Van: [REDACTED] <[@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)>

Verzonden: dinsdag 5 april 2022 10:51

Aan: [REDACTED] <[@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>

CC: [REDACTED] <[@rvo.nl](mailto:[REDACTED]@rvo.nl)>; [REDACTED]

[REDACTED] <[@tennet.eu](mailto:[REDACTED]@tennet.eu)>

Onderwerp: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

Beste [REDACTED]

Is het mogelijk om voor het bestuurlijk overleg over de verkenning naar een nieuwe 380 kV tussen Diemen en Ens een vergaderzaal in het provinciehuis te reserveren? Het overleg vindt plaats op dinsdag 7 juni, van 15.30 tot 17.00 uur. Een zaal voor 20 personen is groot genoeg, bij voorkeur ook met een inbelverbinding, zodat mensen ook via Teams aan kunnen sluiten.

Ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

DG Klimaat en Energie

Tel: 06-[REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Verslag bestuurlijk overleg Verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Datum: vrijdag 26 augustus 2022 11:47:24
Bijlagen: [Verslag Bestuurlijk Overleg 380kV Diemen-Ens 2022 06 07.docx](#)
[Verslag Bestuurlijk Overleg 380kV Diemen-Ens 2022 06 07 met wijz.docx](#)

Aan de ambtelijke werkgroep m.b.t. 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens,

Op het verslag van het bestuurlijk overleg van 7 juni jl. zijn door de gemeenten Almere en Noordoostpolder aanvullingen door gegeven. Bijgaand ontvangen jullie ter informatie het aangepaste verslag. Dit verslag zal in het volgende bestuurlijk overleg ingebracht en vastgesteld worden.

Op dit moment heb ik het aangepaste verslag dus nog niet aan de deelnemers van het bestuurlijk overleg gezonden. Dat gebeurt met de stukken voor het komende bestuurlijk overleg, dat naar verwachting in januari 2023 plaatsvindt. Mocht je het nodig vinden om je bestuurder eerder te informeren, dan staat het je natuurlijk vrij om bijgaand verslag door te zenden.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik die graag.

Met vriendelijke groet,
 mede namens [REDACTED],

[REDACTED]
 [REDACTED]
 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
 Tel: 06-[REDACTED]
 [REDACTED] [@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 10 juni 2022 14:16
Aan: [REDACTED]@noordoostpolder.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]@diemen.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@dronten.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@noordoostpolder.nl>; [REDACTED]@zeewolde.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@alliander.com>; [REDACTED]@flevoland.nl>;
 [REDACTED]@dronten.nl>; [REDACTED]@amsterdam.nl>;
 [REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]@lelystad.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@alliander.com>; [REDACTED]@waternet.nl>;
 [REDACTED]@gooisemeren.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@flevoland.nl>>; [REDACTED]
 [REDACTED]@zuidereeland.nl>; [REDACTED]@lelystad.nl>; L.
 [REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]@zeewolde.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@zuidereeland.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@noord-holland.nl>; [REDACTED]@urk.nl>;

██████████@noordoostpolder.nl; ██████████@gooisemeren.nl>; ██████████
██████████@lelystad.nl>; ██████████@almere.nl>; ██████████
██████████@noordoostpolder.nl>; ██████████@noord-
holland.nl>; ██████████@noord-holland.nl>; ██████████
██████████@almere.nl>
CC: ██████████@tennet.eu>; ██████████
██████████@rvo.nl>; ██████████@tennet.eu>;
██████████@tennet.eu>; ██████████
██████████@minezk.nl>

Onderwerp: FW: Verslag bestuurlijk overleg Verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroep m.b.t. 380 kV Diemen-Ens,

Hierbij stuur ik jullie, ter informatie, het verslag van het bestuurlijk overleg, dat op dinsdagmiddag 7 juni jl. gehouden is. Sommige van jullie ontvangen dit verslag dubbel, omdat zij ook aan het overleg hebben deelgenomen. Excuus hiervoor.

Mochten jullie vragen hebben, dan kun je bij mij of ██████████ terecht.

Hartelijke groet,
██████████

Van: ██████████@minezk.nl>

Verzonden: vrijdag 10 juni 2022 14:12

CC: ██████████@rvo.nl>

Onderwerp: Verslag bestuurlijk overleg Verkenning nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan het bestuurlijk overleg over de start van de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u het verslag van het overleg op dinsdagmiddag 7 juni jl. Het verslag wordt vastgesteld tijdens het volgende bestuurlijk overleg over de verkenning, dat naar verwachting in januari 2023 plaatsvindt.

Mocht u vragen of opmerkingen op het verslag hebben, dan kunt u die aan mij en/of mijn collega ██████████ doorgeven.

Met vriendelijke groet,

██████████
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-██████████

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

**Directoraat-generaal Klimaat
 en Energie**

 Directie Realisatie
 Energietransitie i.o.

Behandeld door

 T 06 [redacted]
 [redacted]@minezk.nl

Datum

7 jun. 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22245031

Kopie aan
Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Bestuurlijk overleg verkenning nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted], plv. directeur directie Realisatie Energietransitie i.o., ministerie van EZK
Vergaderdatum en -tijd	7 juni 2022, 15.30 uur - 17.00 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Lelystad
Aanwezig	Edward Stigter (gedeputeerde provincie Noord-Holland), Jan de Reus (gedeputeerde provincie Flevoland), Nico Schimmel (wethouder gemeente Gooise Meren), Maaike Veeningen (wethouder gemeente Almere), Jack Schoone (wethouder gemeente Lelystad), Wim van der Es (wethouder gemeente Zeewolde), Lazise Hillebregt (wethouder gemeente Dronten), [redacted] (Liander), [redacted] (directeur Large Projects TenneT), [redacted] (TenneT), [redacted] (provincie Noord-Holland), [redacted] (provincie Flevoland), [redacted] (provincie Flevoland), [redacted] (gemeente Gooise Meren), [redacted] (gemeente Almere), [redacted] (gemeente Dronten), [redacted] (gemeenten Noordoostpolder), [redacted] (EZK), [redacted] (EZK; verslag)
Afwezig	

1. Opening, voorstelronde, vaststelling agenda

2. Toelichting op het proces

[redacted] bij EZK voor de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens, geeft een korte toelichting op het proces dat gevolgd gaat worden om tot een ruimtelijk inpassingsplan voor de nieuwe verbinding te komen. Naar aanleiding van deze toelichting worden de volgende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

- De aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding staat op gespannen voet met andere ruimtelijke ontwikkelingen die door het Rijk van gemeenten gevraagd worden, zoals de verstedelijkingsopgave. Hoe komen we

tot een goede afweging tussen de verschillende opgaven? Breng in ieder geval de woningbouwopgave van de gemeenten goed in beeld. Welke ambities liggen er, waar moet rekening mee gehouden worden? Reactie: hier zullen we in de volgende fase van het proces invulling aan geven.

- Stel in het verhaal dat je vertelt aan de buitenwereld de noodzaak van de verbinding centraal en niet het proces.
- Luister goed naar de geluiden uit de regio en handel hier ook naar. Ervaringen met Rijkswaterstaat in het verleden zijn niet goed geweest.
- Manage de verwachtingen goed. Geef richting burgers goed aan waarop ze kunnen reageren en waarop niet.
- Is er ook ruimte om innovatieve zaken te onderzoeken? Reactie: die ruimte is er zeker.
- Op 1 oktober a.s. krijgen de provincies opdracht van het Rijk om een aantal ruimtelijke opgaven te coördineren. Op verzoek van het kabinet dienen de provincies voor 01.07.2023 inzicht te geven in alle ruimteclaims op hun grondgebied. Hoe verhoudt zich dat tot deze opgave? Is hier meer duidelijkheid over te geven? Reactie: lopende projecten, zoals deze verkenning, vallen daar naar verwachting niet onder. Voor 1 oktober 2022 wordt er een brief van het Rijk aan de provincies gestuurd, die hier duidelijkheid over geeft. Tussen EZK en de provincies moet er aandacht zijn voor afstemming.

Vanuit de zijde van EZK wordt aangegeven dat tijdens de komende processtap (de opstelling van de notitie reikwijdte en detailniveau) de ruimtelijke ontwikkelingen in het zoekgebied in beeld gebracht worden. In de fase van MER en Integrale Effect Analyse (IEA) worden vervolgens verschillende alternatieve tracés vergeleken en beoordeeld. De regionale overheden worden betrokken bij het opstellen van de stukken. Op grond van MER en IEA wordt aan de regio een advies gevraagd m.b.t. het voorkeustracé.

3. Toelichting op nut en noodzaak

van TenneT voor de nieuwe verbinding, geeft een korte toelichting op de factsheet over nut en noodzaak. TenneT voorziet een grote toename van het elektriciteitstransport over de verbinding tussen Diemen en Ens, waardoor een extra 380 kV-lijn onontkomelijk is. Meerdere delen van het 380 kV-net in Nederland zullen in de komende jaren vernieuwd of uitgebreid moeten worden. Naar aanleiding van de toelichting en de factsheet worden de volgende opmerkingen gemaakt.

- Deze factsheet is niet geschikt voor gemeenteraden, provinciale staten en het grote publiek. Daarvoor is een kortere factsheet nodig, die in eenvoudigere bewoording uitlegt waarom het nodig en noodzakelijk is dat de nieuwe 380 kV-verbinding er komt. Het is niet meer de vraag of de nieuwe hoogspanningslijn er komt, maar waar. Geef dat duidelijk aan in de factsheet.
- De beschreven alternatieven in de factsheet worden (te) gemakkelijk afgeschreven. Waarom is het niet mogelijk om een verbinding aan te leggen tussen Ens en Doetinchem of Ens en het zuiden van het land?

licht toe dat de verbinding Ens-Diemen onderdeel is van de landelijke hoofdstructuur van het hoogspanningsnet. Er gaat in Nederland veel stroom van het noordoosten, via Flevoland, naar het zuidwesten van het land.

Elektriciteit gedraagt zich net als water: het zoekt de weg van de minste weerstand. Die weg gaat via Ens-Diemen. Dat betekent dat je wel een nieuwe lijn kunt aanleggen tussen Ens en Doetinchem of Ens en Tilburg, maar dat de meeste stroom dan toch via Ens-Diemen gaat lopen, waardoor het alsnog op deze verbinding tot overbelasting komt. Daarom is het noodzakelijk om een extra verbinding tussen Ens en Diemen aan te leggen.

Andere opmerkingen die gemaakt worden:

- Geef in de factsheet of b.v. in een filmpje aan of het mogelijk is dat de nieuwe verbinding door Zeewolde of Dronten komt te liggen. Wat betekent het voor inwoners van deze gemeenten?
- Is de nieuwe verbinding een oplossing voor de gehele periode tot 2050? Valt daar wat over te zeggen?
- Bestuurders hebben behoefte aan comfort voor hun gesprek met de gemeenteraad of provinciale staten. Kunnen zij van informatie voorzien worden die daaraan bijdraagt?
- Hoe groter het zoekgebied is, hoe vager het voorstel. Op dit moment is het zoekgebied nog heel groot. Kunnen we al meer zeggen over mogelijke tracés? Reactie: nee, op dit moment nog niet. Daarover zal meer duidelijkheid komen bij publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
- Er wordt in de factsheet niets gezegd over de nieuwe verbinding die er moet komen tussen Ens en Vierverlaten. Voor de inwoners van de gemeente Noordoostpolder is dit relevant.
- Waarom is er geen onafhankelijk onderzoek naar nut en noodzaak gedaan? Dit is des te relevanter nu de ACM eind maart aan TenneT een 'bindende gedragslijn' heeft opgelegd op basis van de inhoud van het IP 'Net op Land'. ACM is van mening dat TenneT scenariostudies moet aanscherpen, maar vooral dat alternatievenanalyses inzichtelijker moeten worden gemaakt.
- Is geothermie een alternatief voor een nieuwe hoogspanningsverbinding? Antwoord: nee, geothermie vraagt juist (extra) elektriciteit. In opdracht van TenneT en EZK is onderzoek gedaan naar allerlei alternatieven voor de aanleg van een hoogspanningslijn (zoals batterij-opslag, waterstof, enz.). Geen van deze alternatieven heeft een zodanige impact op het elektriciteitsnetwerk dat de versterking van het 380 kV-net tussen Diemen en Ens niet nodig is.
- Vanuit de provincie Noord-Holland wordt aangegeven dat er in deze provincie te laat begonnen is met de versterking van het 380 kV-hoogspanningsnet. Daardoor zijn er allerlei congestieproblemen op het elektriciteitsnet ontstaan, die belemmerend werken voor nieuwe bedrijven en woningen. Volgens de provincie is het onze maatschappelijke plicht om tijdig met de aanleg van de nieuwe verbinding te starten.
- Nut en noodzaak zijn duidelijk. Nu is het tijd om ons te verdiepen in mogelijke tracés.

4. Bespreken concept-voornemen en participatieplan

Ter tafel ligt het concept-voornemen en een voorstel tot participatie. EZK is voornemens om omstreeks 2 september a.s. beide stukken via een kennisgeving in de Staatscourant en de huis-aan-huisbladen openbaar te maken. Aansluitend zullen er informatiebijeenkomsten georganiseerd worden. Naar aanleiding van de stukken worden de volgende opmerkingen gemaakt.

- Wij hoeven als gemeenten en provincies toch geen akkoord te geven op een stuk van het Rijk (hetgeen in de agenda gevraagd wordt)? Reactie: dit is een omissie in de agenda. De publicatie is een verantwoordelijkheid van EZK, waarvoor advies gevraagd wordt aan de regionale overheden.
- Naar aanleiding daarvan ontstaat er een discussie over de vraag of gemeenten en provincies wettelijk verplicht zijn om hun advies aan respectievelijk de gemeenteraad en/of Provinciale Staten voor te leggen. De provincie Flevoland antwoordt dat om advies te kunnen geven wel degelijk een commitment/besluit van raden of Staten of raden nodig is.
- Wie wordt afzender van de communicatie richting bewoners? Kun je eventueel gebruik maken van gemeentelijke communicatiekanalen? Reactie: de wijze waarop er gecommuniceerd gaat worden over de verkenning wordt afgestemd in een communicatie-overleg, dat plaatsvindt tussen de communicatiemedewerkers van EZK, TenneT en de regionale overheden.
- Is het echt noodzakelijk dat deze nieuwe verbinding er komt? De gemeente Almere is op zoek naar een betere onderbouwing en komt nog met een schriftelijke reactie.
- De gemeente Almere pleit voor het verrichten van een maatschappelijke kosten-/batenanalyse (MKBA). Verder is de gemeente geen voorstander van een nieuwe verbinding door bestaand stedelijk gebied. Ook door/over water en ondergronds zijn opties voor Almere.
- Is het ook mogelijk de bestaande verbinding en de nieuwe lijn te combineren in één verbinding? Reactie: nee, dit is vanuit het oogpunt van leveringszekerheid niet mogelijk.
- Houd bij de tracering rekening met werelderfgoed Schokland. Het huidige tracé loopt hier vlak langs. Het is maar de vraag of er nog een tracé in de buurt kan komen. Graag hierover contact opnemen met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Hetzelfde geldt voor de Stelling van Amsterdam.
- • Onderzoek de koppelkansen waarbij de nieuwe hoogspanningsverbinding vanaf Lelystad (gedeeltelijk) hetzelfde tracé volgt van een nieuwe spoorlijn van Lelystad naar Groningen. Geef duidelijkheid over de mate waarin het hoogspanningstracé ondergronds kan.
- Geef bij de informatiebijeenkomst in de Noordoostpolder ook informatie over de verkenning die gestart wordt m.b.t. een nieuwe verbinding tussen Vierverlaten en Ens.

Vanuit EZK wordt de vraag gesteld of het gewenst is om na het uitkomen van het voornemen al informatiebijeenkomsten voor gemeenteraadsleden en statenleden te organiseren of dat het beter is daarmee te wachten tot het uitkomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Aangegeven wordt dat het op prijs wordt gesteld dat er nu al informatiebijeenkomsten voor raads- en statenleden worden georganiseerd. Nogmaals wordt benadrukt dat tijdens deze bijeenkomsten de vraag of de nieuwe verbinding er moet komen niet ter discussie moet staan, maar enkel de vraag waar deze komt te liggen.

Tot slot doet Edward Stigter, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, een oproep aan de andere regionale overheden om t.z.t. met een gezamenlijk advies te komen over het voorkeurstracé (en niet met verschillende adviezen).

5. Rondvraag en sluiting

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Warmte en Ondergrond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 22245031

Afgesproken wordt dat schriftelijke opmerkingen op de stukken tot uiterlijk vrijdag
18 juni a.s. ingebracht kunnen worden.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: reminder: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Datum: donderdag 1 december 2022 09:16:40
Bijlagen: [image001.png](#)

Het lijkt mij handig om [REDACTED] en [REDACTED] hier ook van op de hoogte te houden. Zij zijn voor het project 380kV Diemen-Ens de contactpersonen/aanspreekpunten binnen onze organisatie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

A Strategie en beleid

T 06- [REDACTED]

E [REDACTED]@flevoland.nl

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 1 december 2022 08:35
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: reminder: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Wij gaan binnenkort contact leggen.

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 30 november 2022 17:11
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: reminder: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Hebben jullie de contacten met TenneT hiervoor?

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 30 november 2022 16:39
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: reminder: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Goedemiddag [REDACTED]

Ik had verder geen op en aanmerkingen.
Betreft wel een raakvlak met Rondweg Lelystad-Zuid die nog afgestemd moet worden met TenneT.

Groeten,

[redacted]
Van: [redacted]@flevoland.nl>

Verzonden: dinsdag 29 november 2022 13:19

Aan: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>

CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: reminder: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding
Diemen-Ens

Beste mensen,

We kunnen uiterlijk deze week reageren op de stukken. Daarom ontvang ik graag uiterlijk morgen, woensdag 30 november om 14:00 jullie reactie.
Als dat niet lukt of als je geen opmerkingen hebt, laat het dan ook even weten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
A Strategie en beleid
T 06- [redacted]
E [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 22 november 2022 13:56

Aan: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>

CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

De stukken zijn te vinden in map 3043349.
3043430 Notitie kansrijke alternatieven
3043431 Notitie reikwijdte en detailniveau
3043432 Ruimtelijk kwaliteitskader

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 22 november 2022 10:39

Aan: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: FW: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Beste mensen,

Voor de nieuwe 380kV-verbinding tussen Diemen en Ens gaat Witteveen +Bos in opdracht van TenneT/EZK een MER opstellen. De provincie en gemeenten zijn gevraagd voor een review van de concepten van de Notitie reikwijdte en detailniveau, Notitie kansrijke alternatieven en het Ruimtelijk kwaliteitskader.

De vraag is om de stukken te checken op de volgende vier punten:

- Is de informatie juist;
- Zijn de stukken volledig;
- Is het navolgbaar; en
- Zitten er bestuurlijke gevoeligheden in.

Willen jullie daar vanuit je eigen expertise naar kijken en dan met name het laatste punt. Als je vragen hebt hierover, neem dan even contact op met [redacted] en/of mij.

De documenten zijn te vinden in de downloadlink in onderstaande mail. Zodra ik een zaakmap heb, zal ik de documenten daarin zetten en jullie laten weten waar de stukken te vinden zijn.

De reacties kunnen in de bijgevoegde Exceltabellen worden gezet.

- 3043004 voor het Ruimtelijk kwaliteitskader
- 3043005 voor Notitie Reikwijdte en detailniveau
- 3043008 voor notitie kansrijke alternatieven

Wil je je reactie in de juiste tabel opslaan voor woensdag 30 november 14:00.

Ik hoor het ook graag als je geen opmerkingen hebt.

En let op: Rood vinkje in Edocs betekent dat er iemand in het document aan het werken is. Wacht dan even met het invullen voor jouw deel.

Sla het haalbaarheidsformulier op als nieuwe versie als je klaar bent met invullen. (DM → Opslaan als → Opslaan als → Nieuwe versie)

Als het goed is heeft iedereen schrijfrechten en rechten om op te slaan voor het haalbaarheidsformulier. Als het toch niet lukt om op te slaan, stuur me dan het ingevulde formulier via de optie "delen" in Excel toe.

De stukken die nu ter review voorliggen zijn nog niet openbaar. Daarom het dringende verzoek deze vertrouwelijk te behandelen en nog niet met anderen partijen te delen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

A Strategie en beleid

T 06-[redacted]

E [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]@tennet.eu>

Verzonden: vrijdag 18 november 2022 16:45

Aan: [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl;
[redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rvo.nl;
[redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@flevoland.nl;

[redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl;
[redacted]@lelystad.nl; [redacted]@gooisemereren.nl; [redacted]@zuidazeeland.nl;
[redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemereren.nl;
[redacted]@kampen.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com;
[redacted]@waternet.nl; [redacted]@waternet.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl;
[redacted]@overijssel.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zuidazeeland.nl;
[redacted]@lelystad.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
[redacted]@rws.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@diemen.nl;
[redacted]@regiogv.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@zeewolde.nl;
[redacted]@almere.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl;
[redacted]@minezk.nl; [redacted]@huizen.nl; [redacted]@noord-holland.nl;
[redacted]@kampen.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@rws.nl>;
[redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@rws.nl;
[redacted]@flevolandschap.nl
CC: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@witteveenbos.com

Onderwerp: Oplevering NRD, NKA en RKK - project nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Beste leden van de ambtelijke werkgroep,

Zoals aangekondigd ontvangen jullie hierbij de volgende drie pdf's:

- Notitie reikwijdte en detailniveau met nummer 128157-2.2/22-016.666
- Notitie kansrijke alternatieven met nummer 128157-3.2/22-016.642
- Ruimtelijk kwaliteitskader met nummer 128157-2.7/22-016.660

De documenten zijn te downloaden via onderstaande link:

<https://sendit.witteveenbos.com/download/21934/7a528d80c6c18ef2f3de403466af8f1c/>

Ook zijn de lege review-tabellen (excel bestanden), incl. een instructie bijgevoegd in de link en als bijlage aan deze email.

Graag hadden we per organisatie, per rapport één gebundelde tabel retour op uiterlijk vrijdag 2 december.

De stukken die nu ter review voorliggen zijn nog niet openbaar. Daarom het dringende verzoek deze vertrouwelijk te behandelen en nog niet met anderen partijen te delen.

Op verzoek is ook de presentatie van de digitale toelichting ('warme overdracht') op 17 en 18 nov bijgevoegd.

Bij inhoudelijke vragen over de review graag contact opnemen met [redacted] (tel: 06 [redacted], email: [redacted]@tennet.eu).

Fijn weekend alvast!

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 17 januari 2023 14:54
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RUIMTES GERESERVEERD - inloopavond 4 april tbv 380KV

Hoi [REDACTED]

De Rietkerhal, de hal voor de Rietkerkhal en de Foyer zijn gereserveerd op 4 april van 13.00 – 22.00 uur. Dus wat dat betreft kunnen we verder.

Groetjes [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
 Afdeling Strategie en Beleid
 Provincie Flevoland
 M 06 - [REDACTED]
 E [REDACTED]@flevoland.nl
 W www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 16 januari 2023 17:07
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: inloopavond 4 april tbv 380KV

Goedemiddag collega's,

Ik heb van de RVO de vraag gekregen een inloopavond te faciliteren/organiseren in ons provinciehuis voor dinsdag 4 april 2023.

Dit heeft betrekking op de komst van een nieuwe 380KV hoogspanningslijn door Flevoland vanuit Ens naar Diemen. Het ministerie van EZK en de netbeheerder TenneT zijn trekkers in dit dossier.

Er zijn al diverse (bestuurlijke) overleggen geweest en ook publicaties in de diverse bladen.

Men wil graag in de middag de informatieborden e.d. opbouwen en dan in de avond de inloop organiseren.

Men verwacht totaal 100 mensen in een tijdsblok van 1,5 - 2 uur.

Er is ook behoefte aan een aantal zitjes waarbij mensen geholpen kunnen worden met het schrijven van een zienswijze.

Daarnaast wat statafels om met mensen in gesprek te gaan.

Ik denk hierbij aan de Rietkerkzaal en de hal ervoor.

Mag ik met jullie klankborden hoe dit te organiseren en faciliteren?

Hoor graag van jullie,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 Afdeling Strategie & Beleid
 Lid kernteam RES-Flevoland
 [REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur

M 06-

[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto: [redacted]@flevoland.nl)

www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 17 februari 2023 10:07
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: terugkoppeling kick-off 380 kV D-E

Hoi [REDACTED] en [REDACTED]

Ik ben net bij de kick-off voor het plan-m.e.r.380 kV Diemen-Ens geweest.

Het was een heldere presentatie. Deze zal ook door [REDACTED] nog worden toegestuurd. N.a.v. de presentatie waren er nog een aantal vragen. Die gingen over:

- Versnellingsmogelijkheden: Het is mogelijk om fase 3 en 4 parallel te doorlopen. Wat is er nodig om dit parallel te laten lopen? Reactie die daarop kwam was dat er vanuit de gebiedsontwikkeling al veel duidelijk is en dat de regionale overheden nog vroeger kunnen beginnen met fase 4 en dat de reactie niet afhankelijk is van de onderzoeken. [REDACTED] ziet een risico in deze werkwijze, omdat dan nog niet alle informatie beschikbaar is. De informatie kan wel worden meegenomen in het onderzoek in de 1^e fase. Verzoek is te wachten met advies tot alle info beschikbaar is. (Ik ben het overigens met Anke eens)
- Verzoek om stukken voor bespreking op tijd toe te sturen, zodat deze nog intern kunnen worden afgestemd.
- Er is een aparte werkgroep voor de MKPB. Er kunnen nog experts op het gebied van MKBA deelnemen.
- Verzoek om alle genoemde momenten vast te leggen in agenda. → We krijgen vergaderverzoeken voor alle overleggen tot de zomer.
- Wie doet de communicatie rondom de inloopavonden? → EZK, het wordt gewaardeerd als deze communicatie wordt gedeeld via eigen (social media) kanalen.
- Overzicht van alle inloopavonden staat in de chat.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Van: [redacted]@rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 15 maart 2022 10:27
Aan: [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@zeewolde.nl'; [redacted]@dronten.nl';
 [redacted]@urk.nl';
 [redacted]zeewolde.nl'; [redacted]@noordoostpolder.nl';
 [redacted]@diemen.nl'; [redacted]@lelystad.nl';
 [redacted]@waternet.nl';
 [redacted]@zuiderzeeland.nl';
 [redacted]@dronten.nl'
CC: [redacted]@urk.nl'
Onderwerp: Terugkoppeling werksessie Participatie 380kV Diemen-Ens
Bijlagen: Participatie workshop incl opmerkingen mentimeter.pdf; Kopie van SH en issue overzicht.xlsx; 20220304 Aantekeningen workshop participatie hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens cd (002).docx

Hallo allemaal,

Op 4 maart was de werksessie Participatie over 380kV Diemen-Ens. Bij deze stuur ik jullie:

- Het verslag en de presentatie van deze werksessie
- De aangepaste lijst met issues en stakeholders (in rood de aanpassingen).

Nog even de vervolgstappen op een rij:

- Op dit moment wordt geschreven aan de eerste versie van het voornemen en het participatieplan.
- Voor vrijdag 22 april is door [redacted] een uitnodiging voor de derde workshop verstuurd. Deze is o.a. in het kader van bespreekpunten over het voornemen en het participatieplan, wel of geen voorkeursbeslissing. Voorafgaand sturen wij jullie een eerste versie van het voornemen en participatieplan en het programma. Ik wil jullie vragen aan te geven of jullie een voorkeur hebben voor een **fysieke of digitale vergadering**, zodat wij hier rekening mee kunnen houden.
- Het bestuurlijk overleg staat gepland voor 7 juni a.s.
- Publicatie kennisgeving Voornemen en Participatie staat gepland voor net na de zomer.

Ook willen ik jullie vragen ons belangrijke ontwikkelingen en andere relevante projecten door te geven. Denk hierbij aan te verwachten projecten met een ruimtelijk beslag: woningbouw, infrastructuur ed. Willen jullie hierbij [redacted] en [redacted] meenemen in de cc?

Bedankt voor jullie input.

Mede namens [redacted]

Groet...

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Directie Warmte en Ondergrond
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....

M 06 [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Werksessie Participatie

- > Nieuwe
hoogspanningsverbinding
380 kV Diemen-Ens

Programma

- › Welkom
- › Ja natuurlijk participatie!
- › Scope en uitgangspunten
- › Korte pauze
- › Deelsessie
- › Plenaire terugblik
- › Vervolgproces

Ja natuurlijk participatie

- Belangrijke pijler onder de Omgevingswet
- Voor RCR niet nieuw, maar nu geformaliseerd
- Omgevingswet regelt niet het HOE
- Participatie ≠ communicatie
- Beter is sneller

Participatie: wat komt er in je op?

- > Ga naar menti.com of de link in de chat
- > Vul in de code: 66564485
- > Vul jouw antwoord in!

Participatie: wat komt er in je op?

Projectprocedure uit de Omgevingswet in hoofdlijnen

Fase 1 en 2 Kennisgeving Voornemen en Participatie

Het **Voornemen** en voorstel voor **Participatie** (gezamenlijk 1 document):

- Voornemen: het project en de procedure en wel of geen voorkeursbeslissing.
- Participatieplan: omschrijving wie er wanneer betrokken worden.
- Met "wie" wordt bedoeld burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen.
- Dit document gaat ter inzage en staat open voor reacties (het gaat niet om formele zienswijzen).

Kennisgeving:

- Een publicatie in de Staatscourant (verplicht)
- EZK: mededeling in lokale huis-aan-huis bladen (niet verplicht).

Waarom participatie?

- Omdat we het willen...
- Omdat we het moeten...
- Omdat het project niet op zichzelf staat...

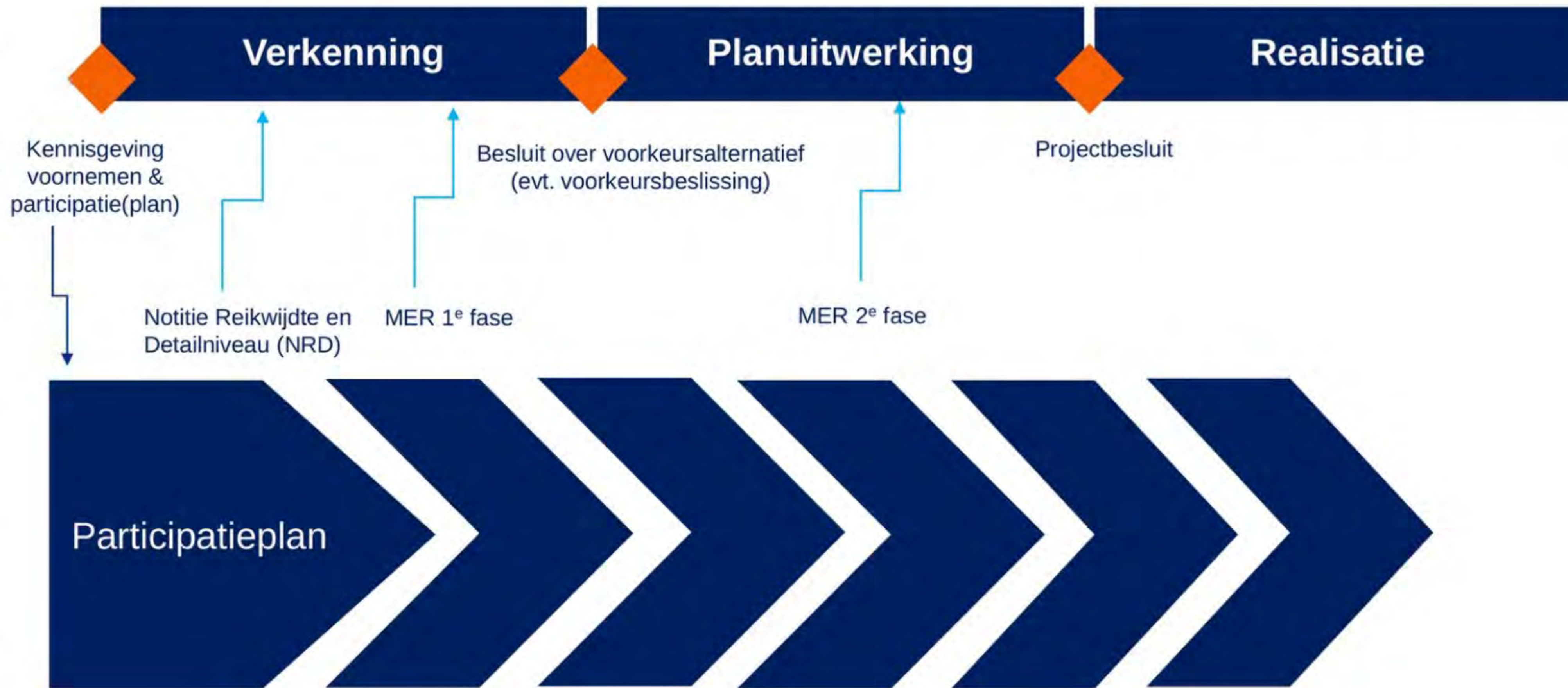

Voorstel participatie(plan)

Participatieplan bij kennisgeving voornemen en participatie

Doelen participatie

Een kwalitatief beter besluit, zowel inhoudelijk als qua proces (totstandkoming)

1

De omgeving wordt regelmatig van informatie voorzien

2

De omgeving krijgt de kans om mee te denken, mee te praten en oplossingen, kennis en informatie in te brengen

3

Het proces is voor iedereen navolgbaar en toegankelijk

Uitgangspunten participatieproces

1

We werken in de geest van de toekomstige omgevingswet

2

Samenwerking met lokale en regionale overheden

3

Participatie van overige stakeholders is vroegtijdig en op maat

4

Communicatie is open en ondersteunt participatiemomenten

Aanpak op maat in elke fase

Versies participatieplan	Fase in project	Publicatie
Participatieplan versie 1	Van kennisgeving voornemen en participatie tot concept NRD	Publicatie bij kennisgeving voornemen en participatie en geactualiseerde versie bij reactienota op kennisgeving
Participatieplan versie 2	Van concept NRD naar besluit voorkeursalternatief	Publicatie bij concept NRD
Participatieplan versie 3	Van definitieve NRD naar besluit voorkeursalternatief	Publicatie bij vaststelling definitieve NRD
Participatieplan versie 4	Van besluit voorkeursalternatief naar ontwerp besluiten	Publicatie bij besluit voorkeursalternatief en bijbehorend MER/IEA fase 1
Participatieplan versie 5	Van ontwerp besluiten naar definitieve besluiten	Publicatie bij ontwerp-Projectbesluit en ontwerp-hoofdvergunningen en bijbehorend MER/IEA fase 2
Participatieplan versie 6	Van definitief-besluiten naar onherroepelijke besluiten	Publicatie bij definitief-Projectbesluit en definitieve-hoofdvergunningen en bijbehorend MER/IEA fase 2

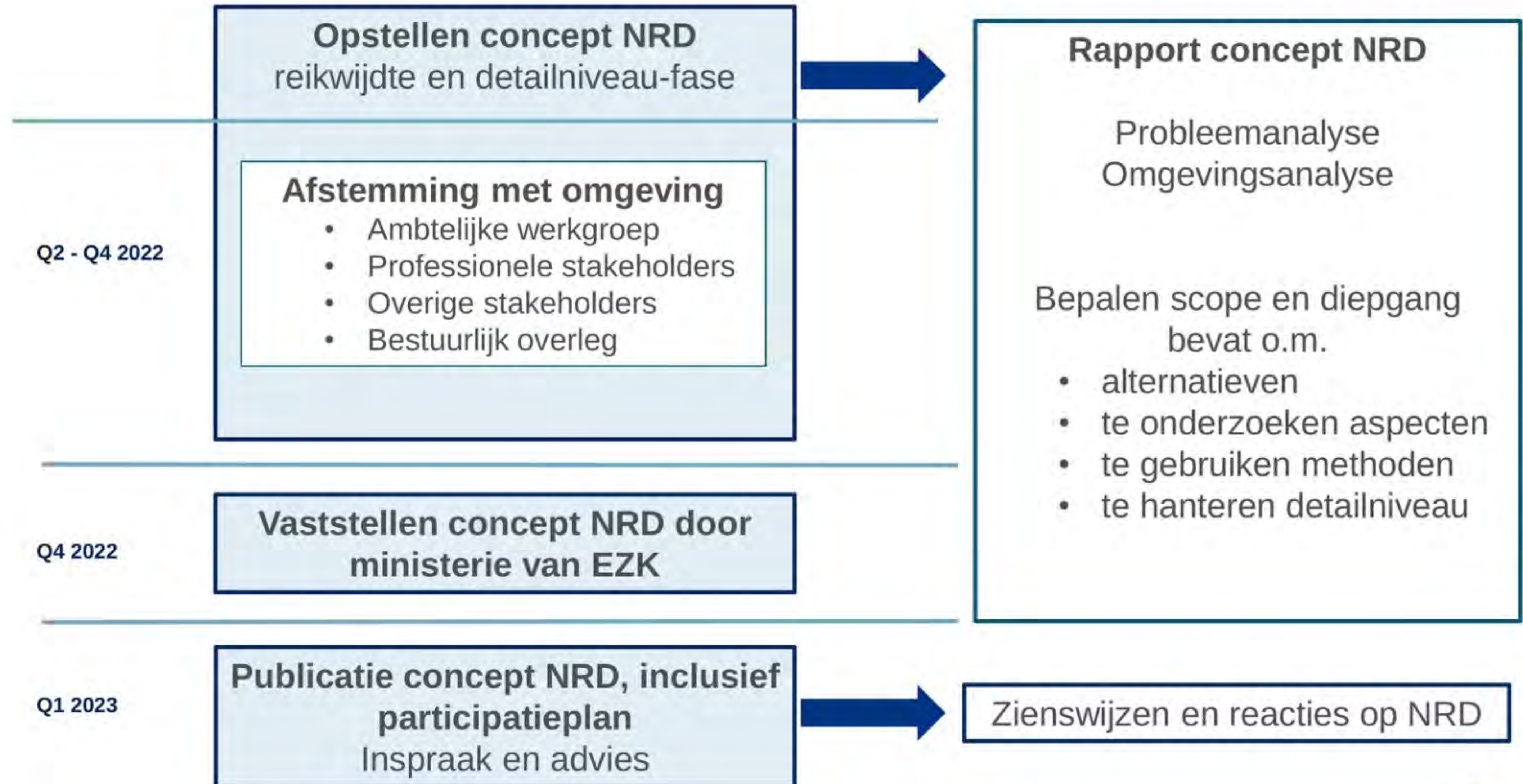
m.e.r.-procedure

- De Notitie Reikwijdte en Detailniveau vormt het startpunt van de m.e.r.-procedure die we doorlopen bij de voorbereiding van de formele besluiten
- De MER wordt in twee delen opgesteld:
  1. MER 1^e fase (Plan-MER) wordt opgesteld in de verkenningsfase en ondersteunt de keuze en het besluit over het voorkeursalternatief
  2. MER 2^e fase (Project-MER) wordt opgesteld tijdens de planuitwerkingsfase en ondersteunt de uitwerking van het voorkeursalternatief en de besluiten over hoe het project wordt ingepast en uitgevoerd

Doelen Notitie Reikwijdte en Detailniveau

- Het doel van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau is om betrokkenen vooraf te informeren en te raadplegen over de gewenste inhoud en diepgang van het MER:
  - de **reikwijdte** betreft het 'wat' en geeft aan wat het voornemen is, welke alternatieven en varianten in het MER worden onderzocht en welke (milieu- en omgevings-)thema's in beeld worden gebracht
  - Het **detailniveau** betreft het 'hoe', ofwel de diepgang en methode van het onderzoek

Het proces t/m publicatie concept NRD

Onderwerpen voor participatie tot concept NRD

- Participatie in de processtap tot publicatie concept NRD gaat over de inbreng van:
  - Issues en belangen
  - Participatiebehoefte
  - Oplossingen
  - Gebiedsontwikkelingen
  - (Meekoppel)kansen en belemmeringen
  - Lokale gebiedsinformatie
  - De ontwikkeling van alternatieven
  - Het beoordelingskader

Vragen?

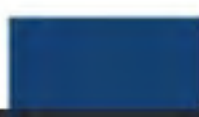

En nu jij!

Deelsessie: link in jouw mail

Even pauze...

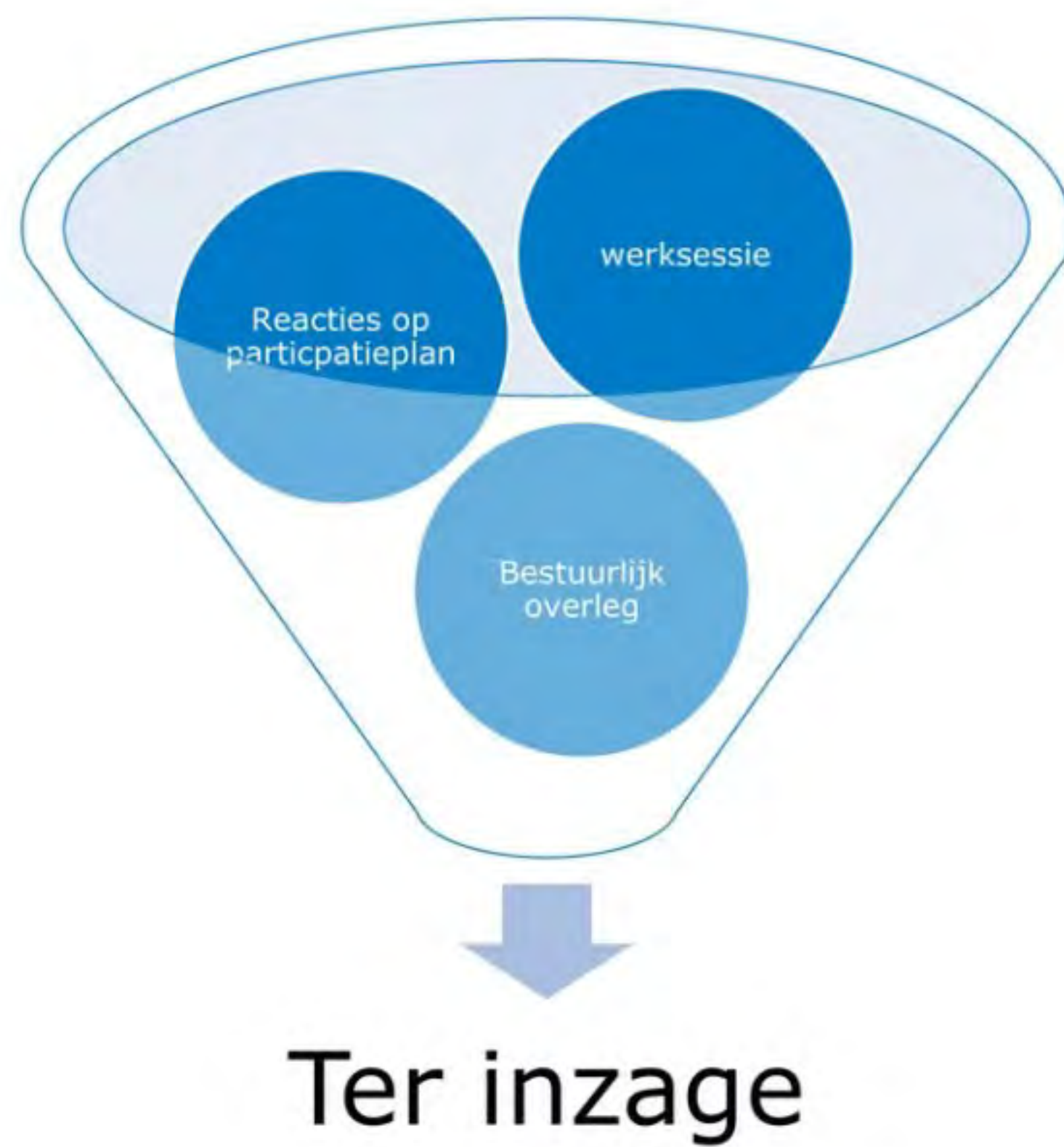

Plenaire terugkoppeling

Vervolgproces

Feedback op de workshop participatie 4-3-2022

Goed!

Goed om te bespreken

Fijne bijeenkomst. Ik kijk al uit naar de volgende keer

Zinvol

met elkaar zorgvuldigheid inbouwen

Graag nog een bijeenkomst die concreet de uitkomsten laat zien

Voor herhaling vatbaar

Goede inhoudelijke en mooi dat de agenda binnen de tijd past.

Goed voorbereid

Feedback op de workshop participatie 4-3-2022

Prima bijeenkomst. Ben blij om te horen dat participatie serieus wordt genomen. En dat we vroegtijdig starten met het nadenken hierover.

Goed voor de relatieopbouw. Als je elkaar weet te vinden/ kent, is het ook makkelijker om te communiceren. Weer heel goed georganiseerd!

Er zijn nog open issues voor het participatieplan

Workshop Participatie Diemen Ens

4 maart 2022

Presentatie EZK

Presentatie vanuit EZK gaat in op het proces voor participatie. Om de zienswijze vanuit de deelnemers te krijgen is er gevraagd om een Mentimeter in te vullen. Resultaat hiervan is hier onder weer gegeven.

Vraag: wat komt er bij je op bij het woord participatie?:

Enkele toelichtingen:

- Participatie moetheid. Er liggen meerdere vraagstukken voor de omgeving om hierbij te participeren. Vanuit het project moet er gewaakt worden om de omgeving niet te overvragen, "participeren om het participeren". Hierbij moet gezocht worden naar een balans en moet er duidelijkheid gegeven worden waar over te kunnen participeren als omgeving.
- Voor de bühne. Sluit aan op de voorgaande opmerking. Mensen moeten bewust gemaakt worden wat hun invloedssfeer is. Belangrijk hierbij is om de kaders aan te geven. Bijvoorbeeld, het uitgangspunt is dat de hoogspanningsverbinding gerealiseerd wordt. De mogelijkheden voor participatie liggen hiermee op het vlak waar wordt de verbinding gerealiseerd.

Presentatie TenneT

Presentatie gaat over het voorstel voor het participatieplan. Naar aanleiding van de presentatie zijn de volgende vragen gesteld:

Omgevingswet

In de presentatie wordt aangegeven om te werken in de geest van de omgevingswet. Deze is formeel nog niet in werking. Is hier geen risico op strijdigheden, omissies?

Terugkoppeling: geen grote risico's. De oude en nieuwe wetgeving verschillen procedureel niet veel van elkaar. Dit geldt vooral voor de planologische fase. Hierbij zijn er inhoudelijk weinig verschillen. Daarnaast worden de wijzigingen / effecten (juridisch) getoetst binnen EZK.

Alternatieven en kaders

Wat zijn de alternatieven? Liggen deze vast in kaders of kunnen stakeholders dat ook zelf verzinnen?

Terugkoppeling: procesmatig gezien liggen oplossingsrichtingen boven alternatieven. Volgorde hierbij is als volgt:

1. Zoekgebied bepalen
2. Oplossingsrichtingen binnen het zoekgebied bepalen.
3. Alternatieven binnen een oplossingsrichting bepalen.

In de omgevingswet is benoemd dat iedereen oplossingen aan kan dragen. Hier wordt verder op ingegaan in het voornemen.

Participatieplan

Komt er één participatieplan?

Terugkoppeling: Er komt één plan maar dit plan wordt per fase geactualiseerd. Dit omdat de inzichten of stakeholders per fase kunnen verschillen.

Verwachtingen

Welke verwachtingen? Toevoeging is om vanaf de start zo duidelijk als mogelijk te zijn. Hierbij hoort ook de verduidelijking over de nut en noodzaak. Zoals eerder aangegeven, uitgangspunt is dat de hoogspanningsverbinding wordt gerealiseerd en dat begin- en eindpunt vaststaan. Dit moet duidelijk benoemd worden.

In relatie tot de verwachtingen en het participatieplan is het van belang om niet alleen aan te geven waar de omgeving wel op kan participeren, maar ook waar kan de omgeving niet op participeren. Verder is de vraag om de doorlooptijden aan te geven. Deze planning staat benoemd bij het voornemen. Dit is een belangrijke reden om deze twee documenten gelijktijdig te publiceren.

Toevoeging is om lering te trekken uit andere projecten zoals bijvoorbeeld het traject airport Lelystad.

Integrale effecten analyse

De integrale effecten gaan om meer dan natuur en ruimtelijke inpassing. In de presentatie komen alleen deze punten naar voren. Suggestie is om in de documenten duidelijk aan te geven dat onderwerpen zoals kosten/baten, betrouwbaarheid ook onderdeel zijn van de IEA.

Workshop Groep 1

Voorzitter: [REDACTED], TenneT

Notulist: [REDACTED], TenneT

Deelnemers:

- [REDACTED] (EZK)
- [REDACTED] (Zeewolde)
- [REDACTED] (Almere)
- [REDACTED] (Gooise Meren)
- [REDACTED] (Gooise Meren) (deels aanwezig)

Afwezig:

- [REDACTED] (NOP)
- [REDACTED] (Prov. Noord-Holland)
- [REDACTED] (Liander)
- [REDACTED] (Lelystad)

Terugkoppeling in het plenaire deel: [REDACTED]

Toetsen van stakeholders en de issues:

- Partijen komen nog met aanvullingen op de issue en stakeholderlijst.
- Windpark Zeewolde is een stakeholder.
- Defensie i.v.m. zendmast is ook een stakeholder.
- Oosterwold is een meervoudige samenwerking van Almere, Zeewolde, Rijksvastgoedbedrijf, provincie en waterschap. Dit zien we als separate stakeholder.
- Uit de zienswijzen uit de vergunningenprocedure bij Beter Benutten Diemen-Lelystad en uit zienswijzen uit de startnotitie Noord-West380kV kunnen mogelijk stakeholders worden gedestilleerd.
- Een belangrijk issue is de ontwikkeling van luchthaven Lelystad. Welke partijen zijn hierbij betrokken. Deze partijen zijn waarschijnlijk ook belangrijk voor de 380kV verbinding.

Over welke onderwerpen willen we stakeholders betrekken?

- Het is nu nog vrij abstract. In een later stadium kunnen partijen reageren op een concreet plan.
- Een vraag is hoe gaan we het participatieplan naar lokaal niveau vertalen (of is dit al opgenomen in het participatieplan zelf?). Van belang is hoe je dit voor het voetlicht brengt. Maatwerk per gebied of per deelgroep belanghebbenden. Hoe vullen we dit aan per gemeente? Mogelijk vraagt dit een vertaling naar lokaal niveau per gemeente.

Hoe willen regionale overheden betrokken worden?

- Gesprek voeren over welke sporen ga je doorlopen in de verkenningsfase en planuitwerkingsfase. We zien het communicatiespoor, het participatiespoor, het planologisch spoor en het bestuurlijke spoor. Elk spoor heeft zijn eigen expertise binnen een overheid. Als deze sporen meer inzichtelijk worden gemaakt kunnen de regionale overheden bekijken wie waarbij wordt betrokken.
- Ook duidelijk aangeven hoe het bestuurlijk spoor eruit ziet en wat de inbreng van de besturen is. Ieder formeel besluitmoment impliceert een bestuurlijk overleg. Op welke wijze worden deze momenten ambtelijk voorbereid?
- Brief vanuit EZK over het project wordt komende week verstuurd naar het dagelijks bestuur van de regionale overheden (college van B en W, Gedeputeerde Staten). Het is aan het dagelijks bestuur om te bezien wanneer en hoe zij het algemeen bestuur (gemeenteraad, provinciale staten) wil informeren.

- Belangrijk is om de rolverdeling van EZK/TenneT/regionale overheden voor participatie en communicatie scherp te krijgen. Voor de communicatie zal, zoals gebruikelijk bij een RCR-project, een werkgroep communicatie worden ingericht. Hierin zijn de gemeenten ook deelnemer. EZK verzorgt de formele communicatie. Vragen hierbij zijn: wat is dan de rol van de gemeenten? En hoe is dan de scheiding participatie / communicatie. Hier helderheid in brengen.

Bij welke overleggen kunnen wij (EZK/TenneT) aansluiten om ons verhaal te doen?

- Almere is in overleg met het Rijk over doorontwikkeling van Almere. Hoe worden dit soort ontwikkelingen onderling binnen het Rijk afgestemd? Uit dit soort ontwikkelingen volgt ook een participatietraject. Deze kunnen niet los van elkaar worden gezien. We zullen hier de samenwerking op moeten zoeken. Hoe gaan we dit organiseren? Wat zijn de goede gremia om hierop te kunnen aantakken?

Is een informatiebijeenkomst over voornemen en participatie op dit moment van meerwaarde voor de stakeholders?

- Hier geldt de participatieparadox.
- Een goede informatieve website en een uitgebreide Q&A is bij de kennisgeving voldoende voor de deelnemers.
- Er moet eerst duidelijkheid zijn over de keuzes die gemaakt worden. Het scheidt verwachtingen door te communiceren over het project, terwijl je nog geen essentiële informatie hebt om te delen. Wel motiveren waarom je het niet doet. In het participatieplan geven we belanghebbenden en belangstellenden wel de ruimte en mogelijkheid om te reageren.

Hoe de stakeholdersgroepen te betrekken/te benaderen?

- Goede ervaring met fysieke werksessies met belanghebbenden om tafel, met kaartmateriaal aanwezig waarop getekend en geklad kon worden.
- Voordat de kennisgeving voornemen en participatie wordt gepubliceerd eerst georganiseerde belangengroepen schriftelijk inlichten. Dan worden ze niet verrast.

Wat is verder nog van belang?

- Leerervaringen uit andere projecten of andere grootschalige inpassingsplannen:
  - Bijvoorbeeld luchthaven Lelystad. Daar is veel leergeld betaald. Er heeft wel correcte participatie plaatsgevonden, terwijl het project toch verliezers kent. Vermoedens bij de stakeholders → is er wel integer gehandeld. Kijken bij provincie wat hierbij de ervaringen zijn.
  - Ander voorbeeld het datacenter Zeewolde. Welke invloed hebben bewoners nog en welke niet? Hier heel helder in zijn. Toen de landelijke pers ermee vandoor ging (beeldvorming over datacenter in algemene zin) raakte men de regie kwijt. Had hierop geanticipeerd kunnen worden?
- Hoe betrekken we de bevolking?
- Wat hebben de inwoners zelf voor verwachtingen van participatie. Checken!
- Cruciaal is om het vigerend beleid bij controversiële issues in beeld te hebben.

Workshop Groep 2

Voorzitter: [REDACTED], TenneT

Notulist: [REDACTED], TenneT

Deelnemers:

- [REDACTED] (Almere)
- [REDACTED] (Noordoostpolder)
- [REDACTED] (Noordoostpolder)
- [REDACTED] (Flevoland)
- [REDACTED] (Zeewolde)

Afwezig:

- [REDACTED] (Diemen)
- [REDACTED] (Lelystad)

Terugkoppeling in het plenaire deel: [REDACTED]

Terugkoppeling lijst stakeholders & issues

- Verzoek om werelderfgoed Schokland toe te voegen aan de lijst stakeholders.
- De te doorlopen stappen en procedures zullen voor Vierverlaten-Ens over het algemeen hetzelfde zijn.
- Wens om naar bewoners in de Noordoostpolder de verbindingen Vierverlaten-Ens en Diemen-Ens als geheel te communiceren. Qua tijdsplanning gaat het wel uit elkaar lopen. Hiermee zal rekening moeten worden gehouden.
- Binnenkort zal expliciet de vraag uitgezet worden welke ontwikkelingen raakvlakken hebben.
- Vraag over bewerkstelligen van voldoende urgentie op Rijksniveau bij de verschillende ministeries (sense of urgency). TenneT en EZK zullen hier op inzetten.
- In het kader van EMC het verzoek om het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum op te nemen als stakeholder i.v.m. gevoeligheid van hun apparatuur.
- Verzoek om duidelijkheid naar buiten te betrachten voor wat betreft o.a. magneetvelden en gezondheid, boven- vs. ondergronds en over welke onderdelen wel of geen plaats voor discussie is. Dat geldt ook voor uitsluiten van plaatsen waar de verbinding niet gaat komen.
- Middels een proces van trechters zullen locaties afvallen en dit zal telkens goed onderbouwd worden.

Hoe wil jij betrokken worden?

- Suggestie om ook enkele grote stakeholders te betrekken en op het concept participatieplan te laten reflecteren. Hier zal nog over nagedacht worden. Wellicht beter om enkele grote(re) stakeholders op een andere manier eerder te betrekken.
- Wens om een vertegenwoordiging te hebben van burgers/bewoners als stakeholdergroep. Suggestie om hiervoor middelen ter beschikking te stellen. Bijvoorbeeld een adviseur, omdat de meeste bewoners niet alle materie goed snappen. TenneT neemt dit mee om over na te denken, de overweging is o.a. dat het wellicht nu ook nog te vroeg is voor bijvoorbeeld een klankbordgroep.
- Er worden verschillende voorbeelden genoemd van betrokken groepen bewoners (o.a. Tegengas (tegen schaliegas), agrariërs bij Lelystad Airport en de 'meedenkgroep' bij de aanleg van glasvezel in oost- en zuid-Flevoland. De ervaring is dat dit voor meer draagvlak kan zorgen.
- Suggesties voor het informeren en organiseren van informatiebijeenkomsten:
  - In twee delen de gemeenten en provincies informeren; eerst brief naar overheden, daarna kun je ook de gemeenteraadsleden uitnodigen voor een bijeenkomst. Nodig ook andere stakeholders actief uit.

- Is er ook een rol voor de gemeenten of doen TenneT/EZK de communicatie? Dit wordt nader besproken. Indien gewenst kunnen gemeenten ook een rol spelen in de communicatie. De basisinformatie wordt geleverd door TenneT (inhoud) en EZK (proces).
- Behoeftte om concept participatieplan incl. onderbouwing nut en noodzaak eerst te zien en daarna pas de vorm van de informatievoorziening te bespreken. TenneT en EZK zullen dit verzorgen.

Op welk moment worden gemeenteraden geïnformeerd?

- Bestuurlijk overleg was gepland in mei, dat wordt begin juni. Dat zal nog gecommuniceerd worden.
- Op dit moment nog te vroeg voor TenneT en EZK om eventueel aan te schuiven bij bijvoorbeeld een raadsvergadering voor een toelichting. Wel wenselijk om dit te doen. Vooral om duidelijk te maken welke rollen en bevoegdheden de gemeenteraden en Provinciale Staten hebben, gezien de bevoegdheden van het Ministerie in deze projecten. En ook om helder te maken om welke rollen en bevoegdheden het dus niet gaat. Hoe dit precies plaats gaat vinden, gaan we samen met elkaar verder vormgeven.
- Er wordt benadrukt dat er behoefte is om de gemeenteraad meer te betrekken dan alleen informeren middels een brief. Er is vanuit TenneT en EZK zeker bereidheid om nadere tekst en uitleg te (komen) geven. Ook om het proces nader toe te lichten, dat is misschien ook niet voor iedereen meteen duidelijk.
- Suggestie om de Omgevingstafel in te zetten conform Omgevingswet. In welke structuur overlegd zal worden, zal nader worden uitgewerkt en met elkaar besproken. Het is nu nog niet duidelijk welke vorm dat precies moet krijgen.
- Er wordt aangegeven dat het plan voor de nieuwe verbinding niet geheel onbekend is binnen de gemeenten; in het investeringsplan, gepubliceerd door TenneT, is dit immers al benoemd en bijvoorbeeld door Almere is een zienswijze ingediend en daar leeft het onderwerp al als actueel thema in de raad. Het is dus nog niet breed gedeeld, maar wel bekend.

Workshop Groep 3

Voorzitter: [REDACTED]

Notulist: [REDACTED]

Deelnemers:

- [REDACTED] (EZK)
- [REDACTED] (TenneT)
- [REDACTED] (Gemeente Zeewolde)
- [REDACTED] (Provincie Flevoland)
- [REDACTED] (Gemeente Dronten)
- [REDACTED] (TenneT)
- [REDACTED] (Provincie Noord-Holland)
- [REDACTED] (Gemeente Lelystad)
- [REDACTED] (Alliander)

Terugkoppeling in het plenaire deel: [REDACTED]

Aandachtspunten:

- Opnemen stakeholder Project energie Zeewolde (per mail aangeleverd)
- Opnemen stakeholder Gastvrije Randmeren (per mail aangeleverd)
- Stakeholders van het IJsselmeer bij tracé door het water
- Woningbouw Almere
- Effect van extra 380kV verbinding op het 150kV net en evt. groeicapaciteit van 150kV net
- Benoem Lelystad consequent in de benaming aangezien dit een van de aanlandingspunten is.

Zijn de meegestuurde stakeholders herkenbaar en zijn hier aanvullingen op?

- Bestuurlijk samenwerkingsverband MRA (metropoolregio Amsterdam)
De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 31 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam
  - Enkel informeren van dit bestuurlijk samenwerkingsverband (middels presentatie) aangezien niet alle betrokkenen gemeenten (t.a.v. de nieuwe verbinding) betrokken zijn in de samenwerkingsverband MRA
- Bedrijfsleven/-clusters (bedrijfsverenigingen/ bedrijventerreinen)
Bedrijfsleven meer betrekken dan de benoemde partijen in de stakeholder lijst.
Contactgegevens ophalen bij gemeenten/ provincies aangezien zij gesprekken voeren met deze bedrijven.
- Regio Zwolle (Regiozwolle.nl)
Regio Zwolle is een samenwerkingsverband van 22 gemeenten en 4 provincies. In Regio Zwolle werken we bestuurlijk en ambtelijk samen op basis van regionale opgaven in een netwerk van ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Gemeenten uit o.a. noord oost polder zijn hierbij aangesloten.
  - Benadering hetzelfde als MRA.
- Strategische omgevingsvisie Flevoland
Overlegorgaan ten aanzien van de strategische opgaven in Flevoland.
- Telecombedrijven
Naast KPN zijn er meerdere telecombedrijven actief in het gebied
- Gezondheidsinstanties
o.a. GGD
- Veiligheidsregio's
Gooi en vechtstreek

De bestuurders van de colleges zijn op tal van terreinen actief binnen hun provincie of eigen deelregio. We moeten voorkomen dat dezelfde personen, in steeds andere overlegstructuren steeds opnieuw geïnformeerd worden over de nieuwe verbinding. Dit zorgt voor het gevoel van: daar heb je ze weer.

Over welke onderwerpen willen we de stakeholders betrekken?

- Nut en noodzaak
Deze moet helder en begrijpelijk zijn voor iedereen
- Kennisniveau
Kennisniveaus tussen verschillende stakeholders zijn groot. Advies om actief deze kennis op te halen zodat hierop ingespeeld kan worden bij informatiesessies -> kennissessies (informatie geven aan stakeholders).
Dit zorgt ervoor dat iedereen de nodige basiskennis krijgt om mee te praten over het onderwerp/ erover mee kan nadenken.
- Betrokkenheid
Ophalen hoe stakeholders betrokken willen worden in het proces.

Hoe de stakeholders betrekken?

- Brief sturen voor de kennisgeving
Grote waarschijnlijkheid dat stakeholders al kennisnemen van de nieuwe 380kV verbinding voordat kennisgeving plaatsvindt. Door deze stakeholders te informeren middels een brief, over mogelijk voornemen en de te nemen processtappen van het project, kunnen zij beter inspelen op het voornemen/ participatie.
- Informatiebijeenkomsten organiseren in de vorm van een markt
Voorstel om bij kennisgeving voornemen één bijeenkomst te organiseren op een centrale plek (b.v. provinciehuis). Voorstel om na publicatie concept NRD meerdere bijeenkomsten te organiseren in de gemeentehuizen.

Doel: informeren en mogelijkheid bieden tot het stellen van vragen.

Informeren door middel van banners, panelen en informatie-stands.

Mogelijkheid tot stellen van vragen: Zorgen voor voldoende ondersteuning t.a.v. het beantwoorden van vragen. (Hoog kennisniveau is hierbij noodzakelijk). Ook lege kramen opzetten waar vragen achtergelaten kunnen worden. Laat mondelinge vragen omzetten naar schriftelijke omdat mensen het vaak moeilijker vinden om zich schriftelijk uit te drukken dan mondeling.

Aandachtspunten betrekken stakeholders:

- Voornemen niet opstellen in ambtelijke taal.
- Zorg dat duidelijk gecommuniceerd wordt dat er bij het voornemen nog geen tracés zijn en dat er in het NRD voorstellen voor corridors gedaan worden. Stakeholders kunnen meedenken in alternatieven. Nadruk op het aanleveren van kansen en ideeën.
- Zorgen voor openheid en transparantie in benadering.

Hoe om gaan met stakeholders die later aanhaken in het proces/ hoe komen zij tot het juiste informatieniveau?

- Projectsites opzetten
- Planning delen op de sites (visuele informatie tijdlijn opzetten)
- Contactpersonen bekend maken waar men vragen kan stellen
- Doorlinken vanuit gemeentes en provincies naar projectsites EZK en TenneT. Bewoners zoeken eerder op gemeentepagina.

Op welk moment informeren van gemeenteraden?

- Brief aan dagelijks bestuur van gemeenten en provincies is het vertrekpunt. Gebruik hierbij de colleges om de kennis te delen. Dus colleges informeren en vragen of zij de raden willen informeren.
- 7 juni eerste bestuurlijke bijeenkomst.
- Gezien aankomende verkiezingen en daaruit voortkomende wisselingen is het een drukke periode tot de zomer. Daarom voorstel om in Q3 extra informatiebijeenkomsten te organiseren om de raden bij te praten en evt. toelichtingen te geven.
- Mogelijk dat in inwerktrajecten stil gestaan kan worden bij de aankomende energieprojecten, waaronder de extra 380kV verbinding. Zodat ze hier al de eerste kennis t.a.v. de nieuwe verbinding krijgen.

Aandachtspunten bij het betrekken van de gemeenteraden:

- Gemeenten hebben flinke groei ambities. De ambitie tot groei is enkel mogelijk door het uitbreiden van bestaande infrastructuren.
- Zorg voor integraliteit in projecten.

Ervaringen t.a.v. workshops/ hoe zouden jullie betrokken willen worden?

Workshops worden als prettig ervaren om mee te mogen denken. Zorgt voor betrokkenheid bij aanwezigen. Gebruik deze betrokkenheid als een ambassadeursfunctie. Zorg dat de kennis en denkkracht wordt gehaald uit de lokale betrokkenen. Het zou goed zijn om ook een keer een workshop op locatie te organiseren, b.v. in het provinciehuis van Flevoland.

Vervolgproces

Korte toelichting gegeven op de vervolgstappen.

- Er volgt een 2de sessie voor de workshop voornemen (in april). De uitnodigingen hiervoor kunnen op korte termijn verwacht worden. Verzoek is om alvast te kijken wie hiervoor uitgenodigd moet worden.
- Verwachting is dat het document, voornemen en participatieplan, begin juni wordt voorgelegd in het bestuurlijk overleg.
- Verwachting is dat het voornemen en het participatieplan na de zomer ter inzage worden gelegd.

W.v.t.t.k

Geen verdere vragen.

Voor de evaluatie van de workshop is gevraagd om een 2de Mentimeter in te vullen. Het resultaat is toegevoegd in de presentatie.

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: maandag 17 oktober 2022 14:49
Aan: [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rvo.nl; [redacted]@wdodelta.nl;
 [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@alliander.com; [redacted]@dronten.nl;
 [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@lelystad.nl;
 [redacted]@gooisemer.nl; [redacted]@zuidzeeland.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemer.nl; [redacted]@kampen.nl;
 [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@waternet.nl;
 [redacted]@waternet.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl;
 [redacted]@overijssel.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@zuidzeeland.nl; [redacted]@lelystad.nl;
 [redacted]@rws.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl;
 [redacted]@huizen.nl; [redacted]@diemen.nl; [redacted]@regiogv.nl;
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl;
 [redacted]@almere.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@minezk.nl;
 [redacted]@huizen.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@kampen.nl

Onderwerp: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Zoals aangekondigd in de werksessie van afgelopen donderdag 29 september, willen we in de periode van 21 november t/m 2 december het eindconcept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter review voorleggen aan de ambtelijke werkgroep. We willen vragen om hiervoor alvast tijd te reserveren in jullie agenda en/of die van betrokken collega's.

Zoals afgesproken willen we deze review gezamenlijk aftrappen in de vorm van een plenaire bijeenkomst voorafgaand of aan de start van de reviewperiode.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst in het provinciehuis in Lelystad.

Er is een mogelijkheid om digitaal aan te haken

- Donderdag ochtend 17 nov
- Vrijdagochtend 18 nov

Op basis van beschikbaarheid wordt vervolgens een datum gekozen.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
 LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
 M +31 (0)6 [redacted]
 E [redacted]@tennet.eu
 I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
 Utrechtseweg 310
 Arnhem
 Postbus 718

6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted] @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 1 juni 2022 14:45
Aan: [redacted]
 [redacted] dronten.nl;
 [redacted] dronten.nl;
 [redacted] zeewolde.nl;
 [redacted] noordoostpolder.nl;
CC: [redacted]
Onderwerp: Uitnodiging werksessie nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroepbijeenkomsten,

Graag vernemen we uiterlijk vrijdag 10 juni a.s. van u wie wil deelnemen aan de komende werksessie en welke datum (woensdagochtend 6 juli of maandagmiddag 11 juli a.s.) de voorkeur heeft. U kunt uw reactie zenden aan: [redacted] @tennet.eu.

Aanstaande dinsdag, 7 juni a.s., vindt het eerste gezamenlijke bestuurlijk overleg plaats over de start van de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens. In dit overleg wordt stil gestaan bij het voornemen om de verkenning te starten en het voorstel tot participatie, de eerste processtappen in de verkenning. De kennisgeving van het voornemen en het voorstel tot participatie is begin september gepland.

Parallel daaraan wordt door TenneT, tezamen met de adviescombinatie van Witteveen+Bos en Tauw, gestart met de voorbereiding van de volgende processtap: de publicatie van het concept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), waarin de onderzoeksopgave wordt beschreven (de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieu-effectrapport (MER). Ook bij het voorbereiden en opstellen van de concept NRD willen we jullie als regionale overheden betrekken via drie werksessies:

- Sessie 1 'Kansen en belemmeringen': we bespreken kansen, belemmeringen en waarden in het onderzoeksgebied en zetten samen de eerste stappen in het verkennen van de oplossingsruimte voor mogelijke alternatieven daarbinnen voor de nieuwe 380 kV verbinding.
- Sessie 2 'Beoordelingskaders en methodiek': we bespreken een voorstel voor het MER-beoordelingskader en voor het afwegingskader in de integrale effectanalyse (IEA). Ook gaan we in op wat we t.z.t. in het voorkeursalternatief wel en niet willen vastleggen.
- Sessie 3 'Naar kansrijke alternatieven': als vervolg op werksessie 1 trechteren we samen verder van mogelijke alternatieven naar de kansrijke alternatieven die we willen onderzoeken in het MER en de IEA. Tussen werksessie 1 en 3 werken TenneT en de combinatie Witteveen+Bos/Tauw aan de benodigde informatie om deze stap te kunnen zetten.

Het voorstel is om de eerste werksessie begin juli, voor de zomervakantie, te houden en sessies 2 en 3 na de zomervakantie.

Voor de eerste werksessie hebben we twee data als optie:

- Woensdag 6 juli – 9 tot 12 uur
- Maandag 11 juli – 13 tot 16 uur

Op basis van de reacties wordt de definitieve datum vastgesteld. De bijeenkomst vindt waarschijnlijk plaats in het provinciehuis in Lelystad of (als daar geen plaats is) in een andere vergaderlocatie in Lelystad of Almere. Voor

nadere vragen over de werksessie kunt u het beste contact opnemen met [REDACTED] van TenneT,
[REDACTED]@tennet.eu, tel: 06 – [REDACTED]

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw reactie!

Met vriendelijke groet,
mede namens [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06- [REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 14 februari 2022 10:23
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Uitnodiging werksessie participatie 380KV Diemen-Ens (opnieuw)

Goedemorgen [REDACTED]
Eerder hebben [REDACTED] en ik gereageerd dat wij voorkeur hebben voor 4 maart van 10.00 - 12.45 uur.

Groet,

Van: [REDACTED]@rvo.nl>
Verzonden: maandag 14 februari 2022 09:34
Onderwerp: Uitnodiging werksessie participatie 380KV Diemen-Ens (opnieuw)

Goedemorgen,

Ik begrijp uit verschillende reacties dat door een eerdere mailstoring onderstaande mail niet is ontvangen. Ik zie graag spoedig jouw reactie tegemoet, zodat ik een datum kan prikken.
Geef ook door wie er naast jou meekomt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

.....
Directie Warmte en Ondergrond
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

M 06 [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 7 februari 2022 09:39
Onderwerp: Uitnodiging werksessie participatie 380KV Diemen-Ens

Goedemorgen,

Graag nodigen wij u uit voor een werksessie in het kader van de kennisgeving participatie ten behoeve van de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Over deze opgave hebben wij met u eind vorig jaar de eerste gesprekken gevoerd. Hierbij hebben wij ook gesproken over het proces dat we willen inrichten: via werkgroepbijeenkomsten en bestuurlijke overleggen, waarvoor we de betrokken gemeenten, provincies en Liander uitnodigen.

De eerste werkgroepbijeenkomst is reeds achter de rug. Dit was de workshop voor het te publiceren voornemen afgelopen vrijdag 4 februari. In de volgende bijeenkomst willen wij input ophalen voor de kennisgeving participatie(plan) die gelijktijdig gepubliceerd wordt met het voornemen.

In de kennisgeving Participatie staat waarover partijen worden betrokken, op welk moment en hoe. In de kennisgeving staat ook de rol van het bevoegd gezag en wat de rol van de initiatiefnemer bij het betrekken van partijen is.

In een digitale sessie willen we met elkaar het gesprek voeren over:

- Participatie: wat is het, waarom vinden wij het belangrijk?
- Gezamenlijk een eerste beeld krijgen met de deelnemers hoe participatie een rol krijgt in dit project
- In beeld brengen van de participatiemogelijkheden voor de periode tot de publicatie van het concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)
- Onderwerpen waarvoor participatie belangrijk is en/of kan zijn.

Voor deze sessie willen wij graag vanuit uw organisatie mensen uitnodigen met zicht op het grotere plaatje waarbinnen het project gaat spelen en acteren. Hierbij denken wij aan uzelf en bijvoorbeeld bestuursadviseurs, omgevingsmanagers of communicatieadviseurs.

Datum en tijd

De sessie vindt plaats op vrijdag 4 maart van 10 uur tot 12.45 uur of donderdag 10 maart van 13.30 tot 16.15 uur.

Graag hoor ik wie vanuit uw organisatie wil aansluiten en welke van de twee momenten hij of zij beschikbaar is. Voorafgaand aan de werksessie volgt nog verdere informatie.

Mede namens [redacted] en TenneT,

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

.....
Directie Warmte en Ondergrond
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

M 06 [redacted]
[redacted]@rvo.nl

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 5 april 2022 10:51
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: vergaderzaal bestuurlijk overleg 7 juni

Beste [redacted]

Is het mogelijk om voor het bestuurlijk overleg over de verkenning naar een nieuwe 380 kV tussen Diemen en Ens een vergaderzaal in het provinciehuis te reserveren? Het overleg vindt plaats op dinsdag 7 juni, van 15.30 tot 17.00 uur. Een zaal voor 20 personen is groot genoeg, bij voorkeur ook met een inbelverbinding, zodat mensen ook via Teams aan kunnen sluiten.

Ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted] @minezk.nl>
Verzonden: donderdag 22 september 2022 14:56
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Verslag 1e workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens en concept verslag 2e workshop 'Afwegingskader en beoordelingskader' 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: 128157-5.2-22-012.999-vsld-verslag werksessie 1 380 kV DIM-ENS kansen en belemmeringen.pdf; 128157-5.2-22-012.996-vsldc01-Verslag werksessie 380 kV DIM-ENS beoordelingskaders.pdf

Van: [redacted] @tennet.eu>
Verzonden: dinsdag 13 september 2022 14:34
Aan: [redacted] @urk.nl; [redacted] @rvo.nl>;
 [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @diemen.nl; [redacted] @flevoland.nl; [redacted] @zeewolde.nl;
 [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @dronten.nl; [redacted] @noord-holland.nl;
 [redacted] @flevoland.nl; [redacted] @rws.nl; [redacted] @alliander.com; [redacted] @flevoland.nl;
 [redacted] @dronten.nl; [redacted] @amsterdam.nl; [redacted] @urk.nl; [redacted] @almere.nl; [redacted] @lelystad.nl;
 [redacted] @zuidzeeland.nl; [redacted] @goisemeren.nl; [redacted] @minbzk.nl; [redacted] @alliander.com;
 [redacted] @waternet.nl; [redacted] @flevoland.nl; [redacted] @lelystad.nl; [redacted] @urk.nl;
 [redacted] @zeewolde.nl; [redacted] @urk.nl; [redacted] @zuidzeeland.nl; [redacted] @lelystad.nl;
 [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @noordoostpolder.nl; [redacted] @almere.nl; [redacted] @almere.nl;
 [redacted] @noord-holland.nl; [redacted] @rws.nl; [redacted] @witteveenbos.com;
 [redacted] @witteveenbos.com; [redacted] @witteveenbos.com; [redacted] @WitteveenBos.com;
 [redacted] @tauw.com; [redacted] @tauw.com; [redacted] @tennet.eu>;
 [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @tennet.eu>;
 [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @witteveenbos.com; [redacted] @tauw.com;
 [redacted] @minezk.nl>; [redacted] @rws.nl;
 [redacted] @rws.nl; [redacted] @WitteveenBos.com>; [redacted]
 [redacted] @regiogv.nl>; [redacted] @rws.nl>; [redacted]
 [redacted] @tennet.eu>; [redacted] @rws.nl>; [redacted]
 [redacted] @tennet.eu>

Onderwerp: Verslag 1e workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens en concept verslag 2e workshop 'Afwegingskader en beoordelingskader' 380 kV Diemen-Ens

Beste deelnemers en genodigden,

Naar aanleiding van de vruchtbare workshops ontvangt u bijgaande twee verslagen vanuit de werksessies voor het project 380 kV hoogspanning Diemen-Ens.

- Definitief verslag vanuit de 1^e workshop 'Kansen en belemmeringen' 380 kV Diemen-Ens.
- Concept verslag vanuit de 2^e workshop 'Afwegingskader en beoordelingskader' 380 kV Diemen-Ens.

Indien u wilt reageren op het concept verslag kunt u mij deze voor 23 september toesturen, ik zie deze dan ook graag tegemoet.

De volgende workshop zal plaatsvinden op 29 september met als onderwerp 'Naar kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens.

Hiervoor ontvangen jullie volgende week een agenda en begin van de week erna (enkele dagen voor de sessie) bijbehorende inhoudelijke stukken.

Mochten er vragen verneem ik deze graag.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]
LPN Area Central

[REDACTED]
T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

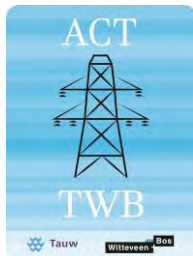
Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

VERSLAG

Onderwerp	Werksessie 1 kansen en belemmeringen 380 kV DIM-ENS
Project	380 kV Hoogspanningsverbinding DIM-ENS
Projectcode	128157
Verslagnummer	Definitief
Datum overleg	11-07-2022, 13:00 - 16:00 uur
Plaats	Provinciehuis Lelystad
Referentie	128157-5.2/22-012.999
Merdian nummer	N.v.t.
Auteur(s)	██████████
Datum verslag	09-09-2022
Bijlage(n)	Presentatie werksessie
Aanwezig	Zie deelnemers bij agendapunt 1
Afwezig	Overige genodigden
Kopie	Overige genodigden

---

1 WELKOM

Opening overleg

██████████ (EZK) heet iedereen welkom en start het voorstelrondje.

Tabel 1.1 Programma

Tijd	Agenda
13:00 uur	opening bijeenkomst, welkom, terugkoppeling op laatste wijzigingen in voornemen
13:10 uur	plenaire presentatie met een introductie op de werksessie, een toelichting op de aanpak komende maanden en een nadere uitleg van doel en programma vandaag (zie dia's als bijlage bij dit verslag)
13:30 uur	werktafels - ronde 1 (zie onderdeel 3 van dit verslag)
14:05 uur	werktafels - ronde 2
14:30 uur	pauze
14:50 uur	werktafels - ronde 3
15:15 uur	terugkoppeling plenair: Vanuit elke tafel een mondelinge terugkoppeling over: - belangrijkste bespreekpunten; - belangrijkste resultaten/conclusies/aanvullingen; - openstaande vragen
15:45 uur	toelichting vervolgproces & afsluiting

Aanwezigen

- ██████████ - gemeente Noordoostpolder
- ██████████ – gemeente Noordoostpolder
- ██████████ - provincie Flevoland
- ██████████ – ministerie van EZK
- ██████████ - gemeente Zeewolde
- ██████████ RWS MN/BZK
- ██████████ - Alliander
- ██████████ gemeente Almere
- ██████████ - gemeente Lelystad
- ██████████ - Waterschap Zuiderzeeland
- ██████████ BZK
- ██████████ – provincie Flevoland
- ██████████ – gemeente Zeewolde
- ██████████ - gemeente Almere
- ██████████ - gemeente Almere
- ██████████ - Provincie Noord-Holland
- ██████████ - Waternet
- ██████████ - ACT - TWB
- ██████████ - ACT-TWB
- ██████████ - ACT - TWB
- ██████████ - ACT - TWB
- ██████████ - ACT - TWB
- ██████████ - TenneT LPN
- ██████████ - TenneT LPN
- ██████████ - TenneT LPN
- ██████████ - ACT TWB
- ██████████ - ACT TWB

2 PLENAIRE PRESENTATIE

█ geeft een presentatie ter introductie van de werksessie. Deze presentatie is opgenomen in bijlage I.

Toelichting doel van de werksessie:

- een compleet beeld van belemmeringen en kansen in het projectgebied voor ontwikkeling van de nieuwe 380 kV verbinding vanuit verschillende perspectieven: milieuthema's, ruimtelijke kwaliteit, omgevingsbelangen en -zorgen en technische randvoorwaarden;
- een gedeeld beeld van de afwegingsruimte in het projectgebied: wat zijn harde kaders (no go's), wat zijn zwaarwegende aspecten/belangen en wat zijn andere meewegende aspecten/belangen?
- vanuit voorgaande twee punten een eerste, globale trechtering van het projectgebied naar mogelijke alternatieven/oplossingsruimte.

Tabel 2.1 Vragen naar aanleiding van de plenaire presentatie

Vraag	Toelichting
vraag (gemeente Almere): wat is de status van onze inbreng?	de inbreng heeft geen formele status. Ambtenaren mogen vrij mee denken over de belemmeringen en kansen die spelen in de regio. Resultaten worden na de sessie als input voor producten gebruikt die nog ter review voorgelegd worden aan de overheden en vervolgens langs een bestuurlijk overleg gaan voor advies
vraag (gemeente Almere): Graag een duiding/disclaimer in het document dat de status 'ambtelijk meedenken' niet betekent dat er meebesloten is of dat de stukken door bestuurders akkoord zijn bevonden	dat is akkoord. We vermelden duidelijk TenneT en ministerie EZK als eigenaars/opstellers van de stukken en presenteren het niet als een gezamenlijk opgesteld stuk
vraag (gemeente Almere): Wat is de termijn om stukken na te sturen?	u kunt stukken blijven aanleveren zonder deadline. De concept NRD staat gepland voor november. Informatie die daarin moet worden meegenomen moet voor die tijd binnen zijn
vraag (gemeente Almere): Komt er een projectmailadres t.b.v. delen informatie aan het project?	u kunt reactie op het verslag en input delen met █ van TenneT. Zij kan de informatie verder verspreiden in het team. Haar adres: █@tennet.eu
vraag (provincie Flevoland): Wat zijn de technische belemmeringen en de afwegingen die maken dat iets wel of niet kan/mag? Mag het ondergronds? Kan het gecombineerd in één mast? Wat is nodig voor de leveringszekerheid?	we gaan dit in de komende fase verder uitwerken naar heldere kaders/uitgangspunten en onderbouwing daarvan. Het resultaat is input voor werksessie 3 en wordt als onderdeel van het proces en/of de NRD ook gedeeld
vraag (gemeente Zeewolde): Kunnen de netbeheerders (ruimtelijk) inzichtelijk maken wat de kansen zijn voor het elektriciteitsnet? Maak inzichtelijk waar huidige problematiek zit die gebaat zou zijn met de komst van een tracé	onder nut en noodzaak wordt bij de NRD ook stilgestaan bij de kansen voor verzwaring op het onderliggende middenspanningsnet

3 DEELTAFELS

Na de plenaire presentatie zijn de deelnemers verdeeld over drie groepen. Roulerend zijn de drie groepen langs elk van de drie werktafels gegaan. Bij elke werktafel was een gesprekleider en een notulist vanuit ACT TWB/TenneT. Aan de tafels voerden we het gesprek aan de hand van conceptkansen, belemmeringen en waardenkaarten, die door ACTTWB zijn voorbereid. We vulden de kaarten aan met opmerkingen, vragen,

aanvullingen. De groepen vullen daarbij aan op wat de groep voor hen al heeft ingevuld. De drie deeltafels waren:

- 1 *Gebouwde omgeving (wonen, werken, recreatie), ruimtelijke ontwikkeling en belangen:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit de gebouwde omgeving, de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen en de belangen en issues in de omgeving. Hebben we alle relevante ontwikkelingen, bebouwing, functies en belangen in beeld? In welke gebieden is ontwikkeling van de 380 kV een 'no go' en waar zien we zwaar- of meewegende belangen?
- 2 *Natuur, landschap en cultuurhistorie:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit natuur en landschap. Hebben we alle relevante waarden en ontwikkelingen in beeld? Doorkruising/aantasting van welke waarden is een 'no go'? En waar zien we zwaar-/meewegende aspecten of belangen? We gaan hier onder andere in op Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland, UNESCO Werelderfgoed en andere (beschermd) waarden.
- 3 *Kansen en mogelijke alternatieven/oplossingsrichtingen:* aan deze tafel draaien we de vraag om. Waar zien we ruimte/mogelijkheden voor een stationslocatie (met koppeling naar bestaande verbinding) en voor een tracé? Wat zijn aanknopingspunten (bijv. logische lijnen) gezien vanuit ruimtelijke kwaliteit en het huidige ruimtegebruik? Waar zien we kansen om rond Almere (naast realisatie van een nieuwe verbinding) ook de bestaande 380 kV verbinding te verplaatsen?

Verslaglegging per deeltafel

De hoofdpunten van hetgeen per deeltafel is besproken zijn opgenomen als aanvulling op de dia's van de plenaire presentatie. De presentatie, inclusief aanvulling is opgenomen als bijlage bij dit verslag.

4 PLENAIRE AFSLUITING

In de plenaire afsluiting is per deeltafel een terugkoppeling gegeven op de belangrijkste bespreekpunten, conclusies en openstaande vragen. We delen met elkaar het beeld dat de opgave complex is. Er spelen veel ruimteclaims, belangen en belemmeringen in het zoekgebied, waardoor het komen tot mogelijke alternatieven ingewikkeld is.

De vervolgstappen zien er als volgt uit:

- het team van TenneT, ministerie van EZK en Tauw en Witteveen+Bos werkt de kansen en belemmeringenkaarten verder uit met de input van de werksessie. Hierin brengt het team zo goed mogelijk in beeld wat de harde kaders/no go's zijn en welke andere belangen/waarden in beeld zijn en hoe zwaarwegend deze zijn;
- er zijn diverse vragen gesteld door betrokken overheden over de technische uitgangspunten, bijbehorende (on)mogelijkheden en onderbouwing daarvan. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om mogelijkheden voor het combineren of bundelen van (energie)infrastructuur, de mogelijkheden voor (gedeeltelijk) ondergronds realiseren van de verbinding (op land en op water), de mogelijkheden rond inpassing van de stations (Diemen, Ens en Lelystad) en de afbakening van het zoekgebied voor de verbinding. TenneT werkt aan het concretiseren en onderbouwen van de uitgangspunten. Hierbij kijken we zowel naar wat hard is als naar waar ruimte voor afwijken/aanpassen bestaat. In verband met de diverse nationale opgaven (die allen een ruimtelijke claim leggen op de provincie) werd vanuit de gemeente Almere gewezen op Novex-programma. De provincie moet de ruimtelijke puzzel in Q4 2023 in beeld hebben;
- begin september volgt een tweede werksessie waarbij we met elkaar in gesprek gaan over het afwegingskader dat in de verkenning wordt ingezet voor de afweging van kansrijke alternatieven naar een voorkeursalternatief (in de integrale effectanalyse) en het onderliggende beoordelingskader voor de effecten op milieu en omgeving. In de sessie wordt een voorzet gedeeld die we met elkaar bespreken;
- eind september volgt een derde werksessie waarin we de vervolgstap zetten richting kansrijke alternatieven. We presenteren hier de uitwerking van werksessie 1 en de bijbehorende acties rond verhelderen van uitgangspunten en (on)mogelijkheden en gaan in gesprek over de doorvertaling naar nader te onderzoeken alternatieven.

Een aantal concrete afspraken naar aanleiding van de afsluiting:

- verzoek aan alle deelnemers om relevante informatie over kansen, belemmeringen en (ruimtelijke) ontwikkelingen te delen via [REDACTED] ([REDACTED]@tennet.eu). Reacties op het verslag kunnen ook aan [REDACTED] worden gestuurd;
- we spreken af dat in de uitwerking richting alternatieven gebruik wordt gemaakt van de informatie die partijen delen en van eerder uitgevoerde studies en inzichten daaruit. We kiezen bewust ervoor om nog één keer vanuit een open blik alles af te pellen, zodat we transparant toewerken naar de nader te onderzoeken alternatieven.

5 NAGEKOMEN REACTIES

De gemeente Gooische Meren en Dronten konden niet aanwezig zijn bij de sessie maar hebben wel naderhand per mail hun reactie gestuurd. Deze reacties worden gelijkwaardig meegenomen met de ingebrachte informatie tijdens de werksessie.

BIJLAGE: PRESENTATIE WERKSESSIE (INTRODUCTIE EN VERSLAG WERKTAFELS)

Toelichting presentatie en verslag

Voor u ligt het resultaat van de werksessie 'kansen, belemmeringen en mogelijke alternatieven' voor het project 380 kV Diemen-Ens. Deze werksessie vond plaats op 11 juli 2022.

In dit bestand is de plenaire presentatie uit de sessie opgenomen (dia's 2 – 14). Daarna vindt u vanaf dia 15 het verslag met belangrijkste bevindingen uit de werktafels

380 kV Diemen - Ens

Werk sessie onderzoeks gebied en mogelijke alternatieven

11 juli 2022

Inhoud

- Introductie team TAUW en Witteveen+ Bos (ACT TWB)
- Toelichting aanpak alternatievenontwikkeling en NRD
- Toelichting werksessies
- Doel en programma voor vandaag

Adviescombinatie TAUW en Witteveen+Bos

- Adviseur voor hele traject van verkenning tot en met planstudie

Aanpak alternatievenontwikkeling

- Start vanuit een breed onderzoeksgebied
- Identificeren kansen, waarden, belemmeringen en harde kaders
- In beeld brengen mogelijke alternatieven
- Afwegen/ontwikkelen naar kansrijke alternatieven (trechterstap 1)
  - Input: waarden, belemmeringen, kansen, (technische) eisen en kaders
- Beschrijving kansrijke alternatieven in de NRD

Aanpak en planning opstellen concept NRD

- Opbouw parallel aan alternatievenontwikkeling
- Stap 1: structuur, algemene hoofdstukken (deze periode)
- Stap 2: beoordelingskader en onderzoeksmethodiek (juni – september)
- Stap 3: beschrijving alternatieven (juli – september)
- Afronding (concept) na terinzagelegging voornemen (september – oktober)
- Eind oktober concept gereed voor review betrokken overheden
- Terinzagelegging Q1 2023

Drie werksessies

1. **Kansen en belemmeringen:** eerste stap om samen de ontwikkelruimte nader te definiëren richting mogelijke alternatieven
2. **Beoordelingskaders en methodiek:** afstemmen afweegkader en beoordelingskaders voor het MER en de trechtering (begin september)
3. **Trechteren naar kansrijke alternatieven:** samen doorlopen van eerste trechterstap en definiëren van de kansrijke alternatieven (medio/eind september)

Doel vandaag

- Compleet beeld van kansen en belemmeringen
- Gedeeld beeld van de afwegingsruimte in het onderzoeksgebied:
  - Wat zijn harde kaders / no go's?
  - Wat zijn zwaarwegende aspecten / belangen?
  - Wat zijn meewegende aspecten / belangen?
  - Wat zijn (meekoppel)kansen?
- Ontwikkeling mogelijke alternatieven

Programma vandaag

- 13.30 Werktafels ronde 1
- 14.05 Werktafels ronde 2
- 14.30 Pauze
- 14.50 Werktafels ronde 3
- 15.15 Plenaire terugkoppeling
- 15.45 Toelichting vervolg en afsluiting

Toelichting werktafels

- 3 rondes, iedereen komt aan elke tafel
- Kaarten op tafel, kansen, belemmeringen, waarden, ideeën stickeren en bespreken
- Wat zijn de kaders /no go's? Wat weegt zwaar of minder zwaar?
- Tafel 1: belemmeringen en waarden vanuit gebouwde omgeving, ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsbelangen
- Tafel 2: belemmeringen en waarden vanuit natuur, landschap en cultuurhistorie
- Tafel 3: kansen en aanknopingspunten mogelijke alternatieven

Groepsindeling

- Groep 1: [redacted]
- Groep 2: [redacted]
- Groep 3: [redacted]

Gespreksleiding / verslag:

- tafel 1: [redacted]
- tafel 2: [redacted]
- tafel 3: [redacted]

Terugkoppeling vanuit de werktafels

- Wat waren de belangrijkste bespreekpunten?
- Wat zijn uitkomsten en conclusies?
- Welke vragen staan nog open?

Per tafel: 5 minuten terugkoppeling, 5 minuten vragen/gesprek

Vervolgstappen

- Aanvullen kansen en belemmeringenkaarten
- Combineren met (technische) eisen
- Vertalen naar ontwikkelruimte en mogelijke alternatieven
- Uitwerken mogelijke alternatieven / lijnen / corridors
- Werksessie 2, afweegkader en beoordelingskader
- Werksessie 3, trechteren naar kansrijke alternatieven

Afsluiting

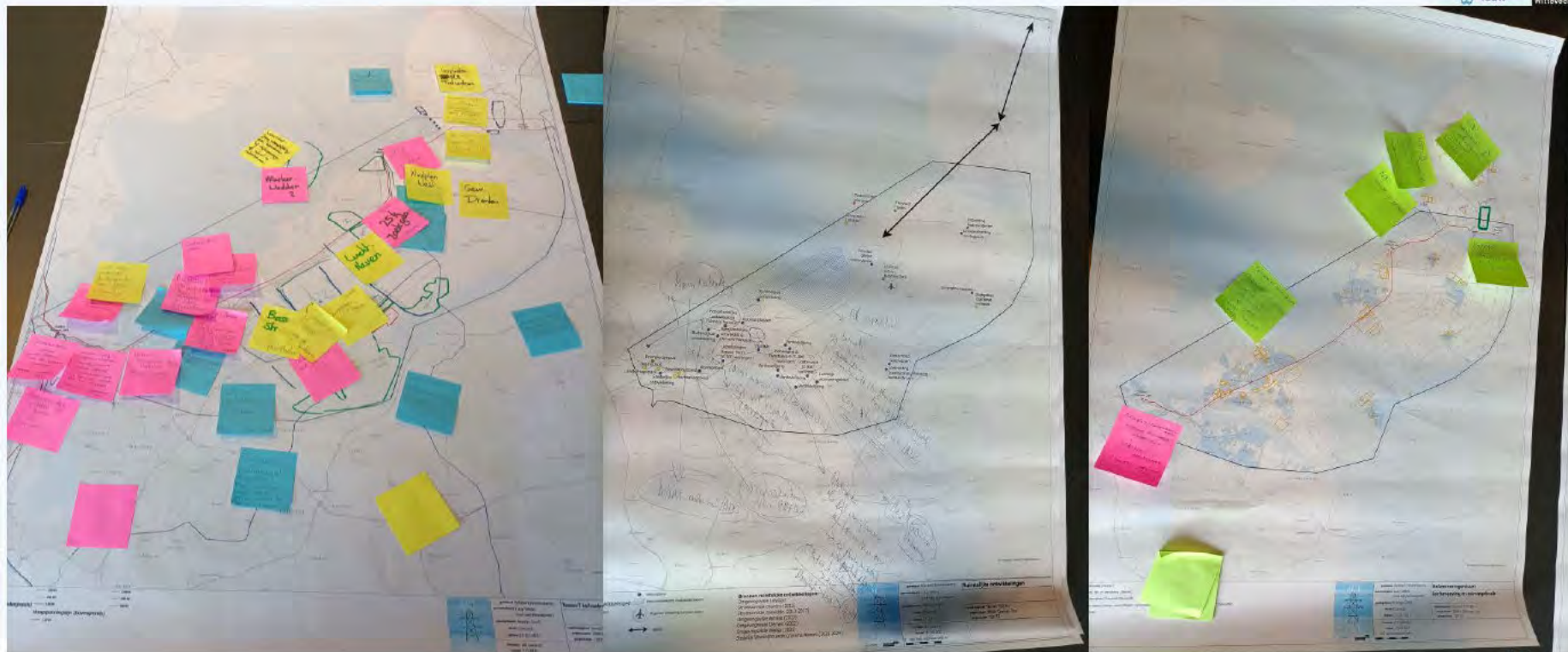
- Vragen, reacties, opmerkingen?

Tafel 1: gebouwde omgeving en ruimtelijke ontwikkeling

- Veel ruimtelijke ontwikkelingen binnen het projectgebied
- Woningbouwopgave door Almere en Lelystad aangegeven als meest zwaarwegend belang:
  - 380kV wordt ervaren als bedreigende ruimteclaim
  - Binnen die ruimte kan immers ook de woningbouwopgave worden gerealiseerd
- Grote gebiedsontwikkelingen: Oosterwold, Pampus, Bloemendalerpolder, perspectief Oostflank e.a.

Beeldverslag tafel 1 (hieraan kunnen geen rechten worden ontleend)

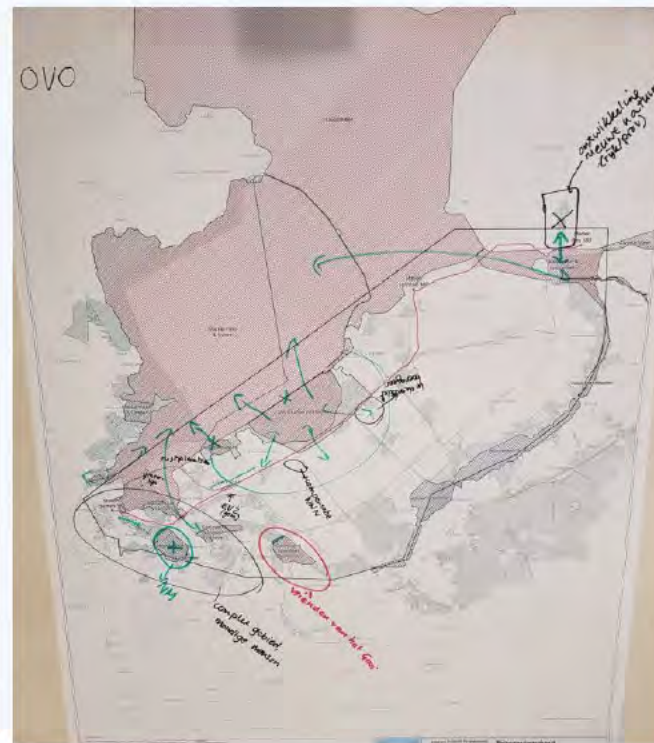
Tafel 1: gebouwde omgeving en ruimtelijke ontwikkeling

- Grote opgaven:
  - Luchthaven Lelystad
  - Bedrijventerreinen
  - Markerwadden 2
  - MIRT ABA – Metrolijn
  - Windparken (Windplan West e.a.)
  - Zonneparken (nog 500 ha)
- Andere relevante ontwikkelingen:
  - Bossenstrategie
  - Korte golf defensieradar
  - PEH
  - Lelylijn
  - Te saneren windturbines
  - Kustvisie Randmeren

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Locaties waar (harde) belemmeringen worden gezien vanuit natuur, komen veelal niet overeen met de (harde) belemmeringen vanuit landschap / cultuurhistorie.
  - d.w.z.: de belemmeringen vanuit deze twee invalshoeken overlappen elkaar nauwelijks
  - het is lastig tot een oplossing (corridor / alternatief) te komen die én niet aan de belemmeringen vanuit landschap raakt én de belemmeringen vanuit natuur.

Beeldverslag tafel 2 (hieraan kunnen geen rechten worden ontleend)

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Toevoegingen aan de kaarten:
  - Verscheidende compensatie-opgaven voor NNN / N2000 / soorten
  - Nieuw te ontwikkelen natuur (o.a. rondom Schokland)
  - Belangrijke foerageerroutes van vogels, verbindingen tussen broedhabitat en foerageergebieden (veelal verbindingen tússten N2000-gebieden)
  - Zonneveld A6
  - Oude loop van de Eem
  - Nationaal Wederopbouwgebied
  - Stedelijk groen in de dorpen en steden
  - Strekdammen: belangrijke rustplaatsen voor vogels
  - Project Oostvaardersoevers

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Harde kaders
  - Open landschap
  - Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam (o.a. schootsvelden Naarden)
  - Schokland
  - Grondgebied Almere
  - Naardermeer (oudste natuurgebied in Nederland)
  - Zeewolde randmeren (doorkruising zou mogelijk wel kunnen)
  - Oosterwold
  - Mag niet ten koste gaan van bestaande bossen

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Zwaarwegend:
  - Doorkruisen Oostvaardersplassen / nationaal park Nieuw Land
  - Overgangsgebied tussen Markermeer / IJmeer en land (draadslachtoffers)
  - Westzijde van Flevoland vermijden (draadslachtoffers), meeste foerageerbewegingen van vogels zitten in dat gebied
- Meewegend:
  - Natura 2000 en NNN doorkruisen (zolang er geen natuurwaarden aangetast worden)
  - Liever geen verbinding parallel aan de Vogelweg (in het midden door het open landschap).

Tafel 3: kansen en mogelijke alternatieven

In de deelsessie kansen is met stakeholders vooruitgeblikt op mogelijke alternatieven om bij het opstellen van het NRD nader te onderzoeken. Er is gesproken over:

- routing via het water, dicht langs de kust of juist verder, via Marker-/Ijsselmeer of Gooimeer
- koppeling / bundeling aan bestaande 150 en 380 kV-lijnen
- koppeling aan het tracé van de A6, gasleidingen en landelijke opgaven (Lelylijn of Ijmeerverbinding)
- mogelijkheden om de nieuwe verbinding (deels) te verkabelen onder de bestaande verbinding

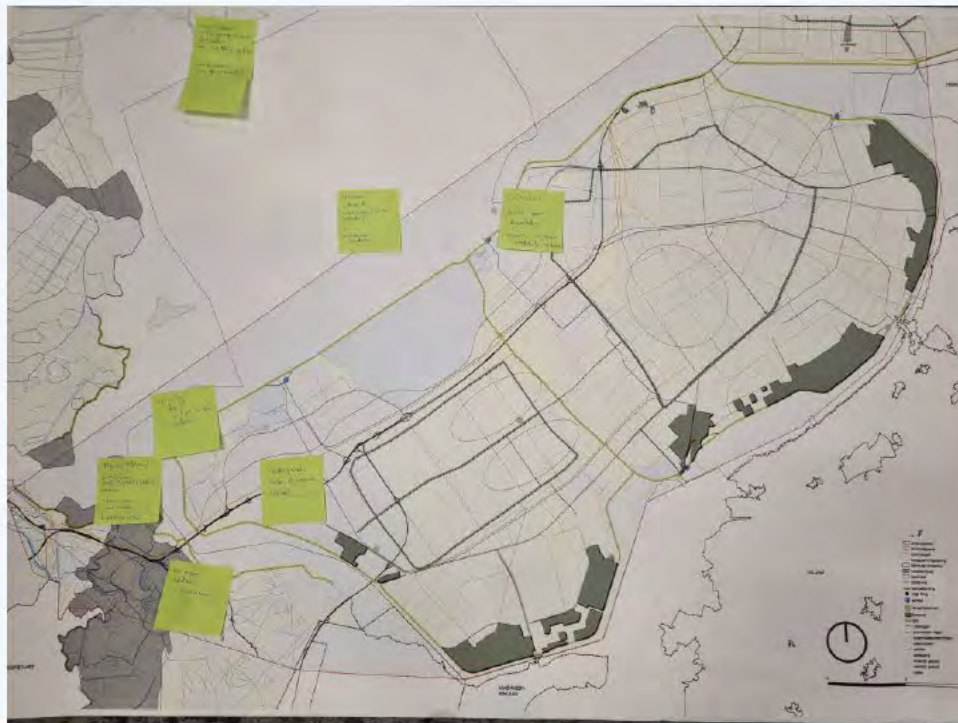
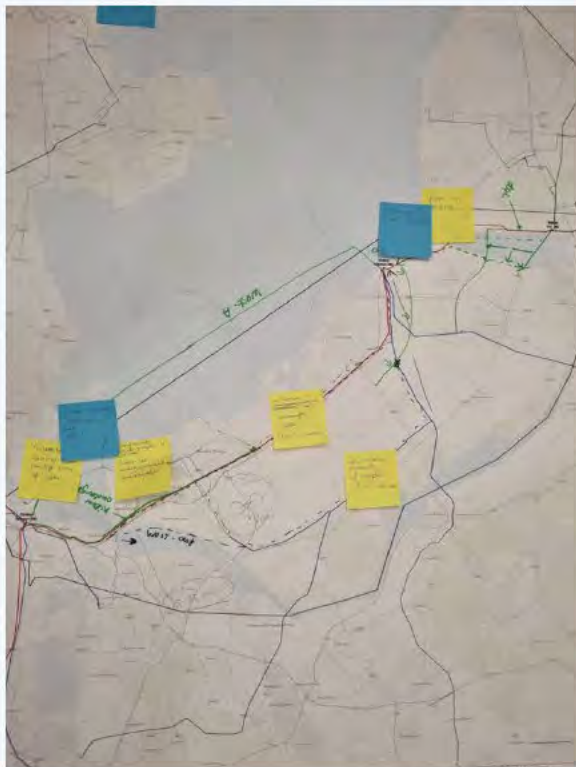
Tafel 3: kansen en mogelijke alternatieven

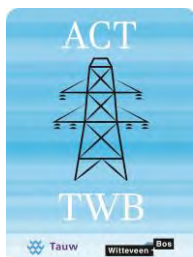
Vervolg:

- aansluiting bij windturbines
- combineren van ruimtelijke ontwikkelingen
- mogelijkheden voor “ruilverkaveling” : woningen naar huidig tracé
- opties masttypen

Beeldverslag tafel 3 (hieraan kunnen geen rechten worden ontleend)

VERSLAG

Onderwerp	Werksessie beoordelings- en afwegingskader 380 kV DIM-ENS
Project	380 kV Hoogspanningsverbinding DIM-ENS
Projectcode	128157
Verslagnummer	Concept01
Datum overleg	1 september 2022, 09:00 - 12:00 uur
Plaats	Provinciehuis Lelystad
Referentie	128157-5.2/22-012.996
Merdian nummer	n.v.t.
Auteur(s)	██████████
Datum verslag	12 september 2022
Bijlage(n)	Presentatie werksessie
Aanwezig	Zie deelnemers bij agendapunt 1
Afwezig	Overige genodigden
Kopie	Overige genodigden

---

1 WELKOM

Opening overleg

█ (EZK) heet alle aanwezigen welkom bij deze 2^e werksessie in het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en 5^e werksessie in totaal van deze verkenning van de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens. █ geeft aan dat vandaag een bijzondere dag is omdat het Voornemen en voorstel participatie is gepubliceerd. Deze ligt nu ter inzage, waarmee openbaar bekend is dat dit project is gestart.

█ geeft het woord aan █ (adviescombinatie Witteveen+Bos en TAUW) voor het eerste deel van de plenaire presentatie.

Tabel 1.1 Programma

Tijd	Agenda
09.30 uur	Welkom en opening
09.35 uur	Terugblik werksessie 1 en doel van vandaag
09.45 uur	Toelichting Afwegingskader IEA en Beoordelingskader MER
10.15 uur	Pauze en verdelen over twee groepen
11.15 uur	Plenaire terugkoppeling
11.30 uur	Toelichting vervolg en afsluiting

Tijdens het overleg is gaandeweg besloten om niet in twee groepen verder te praten. Het gesprek over afwegingskader en beoordelingskader is direct tijdens en aansluitend op de presentaties gevoerd.

Aanwezigen

- █ - ACT TWB
- █ - Rijkswaterstaat
- █ - ACT TWB
- █ - gemeente Zeewolde
- █ - gemeente Lelystad
- █ - Liander
- █ - gemeente Dronten
- █ - TenneT LPN
- █ - TenneT LPN
- █ - provincie Flevoland
- █ - TenneT LPN
- █ - ACT TWB
- █ (digitaal) - provincie Noord Holland
- █ – Decisio (t.b.v. gemeente Almere)
- █ - gemeente Almere
- █ - gemeente Noordoostpolder
- █ (digitaal) - Regio Gooi en Vechtstreek
- █ - Ministerie EZK

2 OPENING, TERUGBLIK EN DOEL

De slides van de presentatie zijn opgenomen in bijlage 1. ██████ licht het doel en programma van vandaag toe. Ook wordt kort teruggeblikt op de vorige werksessie (11 juli 2022), over het inventariseren van kansen en belemmeringen. De in die werksessie opgehaalde informatie en aanvullingen worden verwerkt in de kansen- en belemmeringenkaarten en stoplichtkaarten. Gecombineerd met de traceringsprincipes en input vanuit het ruimtelijke kwaliteits-spoor geeft dit een beeld waar in het zoekgebied wel of geen mogelijkheden zijn voor de nieuwe verbinding. De sessie van vandaag gaat over de te hanteren kaders en in de volgende sessie (29 september 2022) werken we toe naar de kansrijke alternatieven die in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgenomen worden.

Het verzoek is gedaan aan de aanwezigen om uiterlijk in de week na deze sessie (5 – 9 september) nog de laatste opmerkingen door te geven op het verslag van werksessie 1. Vanwege de tussenliggende zomervakantie wordt daar nog ruimte voor geboden. Het definitieve verslag wordt samen met voorliggend verslag van werksessie 2 aan alle genodigden verstuurd.

Doel van de werksessie

Het delen en bespreken van een voorstel voor:

- het afwegingskader voor de Integrale Effectanalyse (IEA)
- het beoordelingskader voor het MER fase 1 en MER fase 2

3 AFWEGINGSKADER INTEGRALE EFFECTANALYSE (IEA)

██████ heeft in het overleg een toelichting gegeven op het afweegkader voor de integrale effectanalyse (IEA), zie hiervoor ook de presentatie in bijlage I. Alle vragen die hierover zijn gesteld, zijn in onderstaande tabel opgenomen, inclusief beantwoording.

Tabel 3.1 Vragen en beantwoording IEA

	Vraag	Toelichting
1	Hoe beoordeelt TenneT of de alternatieven die meegenomen worden technisch haalbaar zijn? Dat kan best nauw komen. De oproep wordt gedaan om juist in deze eerste stap te komen tot kansrijke alternatieven en nog geen keuze te maken vanuit techniek, maar eerst de (on)mogelijkheden breed, vanuit verschillende kanten te onderzoeken en in beeld te brengen. Dan blijkt daar wel uit of een alternatief haalbaar is of niet.	Aan de voorkant zijn traceringsprincipes bepaald. Dit zijn uitgangspunten voor de trasering. Daar zit dus impliciet al een toets aan de maakbaarheid. Elk alternatief beschouwen we daarnaast op technische haalbaarheid en complexiteit. We bekijken daarmee of de mogelijke alternatieven realiseerbaar zijn. Daarnaast kijken Tennet-medewerkers van Assetmanagement in deze fase al mee bij de ontwikkeling van alternatieven. Als er vanuit hen onderbouwde bezwaren zijn, dan overwegen we kritisch of een alternatief kansrijk is of niet. De regionale overheden worden hierover geïnformeerd. Zo nodig worden de overwegingen besproken in de werkgroep met de regionale overheden. We willen daarmee voorkomen dat we onderzoeken gaan doen naar corridors of alternatieven die overduidelijk niet technisch uitvoerbaar zijn en met zekerheid later in het proces afvallen. Uitgangspunt is dat er alleen alternatieven afvallen als het technisch echt niet mogelijk is (dus niet als het minder wenselijk is). Tijdens werksessie 3 bespreken we dit soort overwegingen met de regionale overheden.
2	In hoeverre is de IEA anders dan een maatschappelijke kosten baten analyse?	De MKBA is een vertaling van alle effecten naar economische waarden. Alles wordt in geld uitgedrukt; het resultaat is de eindsom (een getal). In een IEA worden de

		meest effecten niet naar geld vertaald. Een IEA geeft inzicht in de voor- en nadelen van de verschillende varianten (dit is overwegend kwalitatieve informatie).
3	Aangegeven wordt dat in de IEA geen weging toegepast wordt. Op welke manier wordt er dan wel gewogen; hoe kom je tot een besluit?	De IEA geeft informatie over de effecten en de voor- en nadelen van de verschillende tracéalternatieven en eventuele varianten. Op grond hiervan kan de politiek een keuze maken inzake het voorkeustracé. Deze keuze wordt ambtelijk voorbereid. Op grond hiervan kan er een regio-advies opgesteld worden (of meerdere adviezen van regionale overheden). Uiteindelijk nemen de minister voor KE en de minister voor VRO een besluit.
4	Hoe kunnen bestuurders een keuze maken als er geen weging is? Dan is de keuze onderhevig aan onderbuik gevoel en politieke voorkeur. De ervaring is ook dat plussen en minnen tot subjectieve discussies leiden. Een vertaling van de uitkomsten naar bijvoorbeeld euro's zou dan beter zijn.	De IEA geeft wel een waarde aan de uitkomsten; er wordt een duidelijk beeld geschetst van de zwaarwegende effecten en de IEA (en achterliggende stukken) geeft een toelichting op welke van die effecten te verzachten of op te lossen zijn. Ook is de IEA al een selectie van de bepalende informatie, zodat de besluitvormers een overzichtelijk beeld mee krijgen. De IEA geeft echter geen weging of prioritering aan de beslisinformatie.
5	Is ook een link te leggen met hoe de toekomst van de energie infrastructuur eruit ziet? Het is aan te raden om ook te kijken naar een combinatie of samengaan met andere ontwikkelingen en kansen voor de energie-infrastructuur. Dat zou bij toekomstvastheid meegenomen kunnen worden in de IEA.	We gaan bekijken of en hoe we dit in het thema toekomstbestendigheid (of een ander thema binnen de IEA) een plek kunnen geven.
6	Technische complexiteit en kosten hebben een duidelijk verband. Als iets technisch complex is, gaan de kosten vaak omhoog. Wordt hier op gelet dat het niet dubbel beoordeeld wordt? In algemene zin wordt aangegeven dat alle thema's van de IEA onafhankelijk van elkaar moeten zijn.	Dit soort aspecten hangt inderdaad met elkaar samen. Als iets technisch complex is, vertaalt zich dat vaak ook door in de kosten. Dit is echter niet altijd het geval, technische complexiteit kan bijvoorbeeld ook de leveringszekerheid of veiligheid beïnvloeden. Als er wel overlap tussen thema's is, dan benoemen we dat expliciet in de IEA, zodat daar bij de uiteindelijke keuze rekening mee gehouden wordt. Het is vrijwel onmogelijk om dit compleet los van elkaar te beschouwen, een dergelijke overlap zal er altijd in enige mate zijn, ook bij andere thema's. Zo lang dit expliciet wordt gemaakt, hoeft dit de besluitvorming niet te beïnvloeden.
7	Ruimtelijke kwaliteit in Flevoland is niet homogeen en een alternatief beslaat vele kilometers door het hele gebied heen. Als een deel van het tracé op een aspect positief scoort en op een ander deel van het tracé negatief, hoe wordt daar dan mee om gegaan bij het scoren van de effecten?	Als er onderscheid zit op verschillende delen van het tracé, dan wordt dit duidelijk benoemd. We vertalen dat niet door naar één gemiddelde score, de plussen en minnen worden niet bij elkaar opgeteld. Het kan dan ook zinvol zijn om het tracé op te delen in deeltracés, als dit voor veel aspecten het geval is.
8	De beoordeling is geredeneerd vanuit de projectopgave, niet vanuit de gebiedsopgave. Kunnen we daar een vorm van beoordeling aan geven? Bijvoorbeeld door te kijken naar de toekomstvastheid van het gehele gebied, niet alleen van de verbinding?	Toekomstvastheid gaat inderdaad om het project zelf, in het kader van het energiesysteem. De toekomstvastheid van het gebied en de impact op aanwezige (en toekomstige) functies krijgt o.a. wel een plek onder andere thema's (zoals bij kosten, ruimtelijke kwaliteit en in het MER onder het thema gebruiksfuncties). Daarnaast heeft de minister voor VRO aan de provincies gevraagd om voor 1 juli 2023 aan te geven welke ruimtelijke claims er zijn voor hun grondgebied. Dat zou een goede basis kunnen zijn voor een gebiedsgerichte afweging.
9	De toelichting dat resultaten van de werksessies in het participatieverslag worden opgenomen, leidt tot de vraag of de samenwerking met betrokken overheden niet tekort wordt gedaan met dit benoemen als	Deze sessie maakt onderdeel uit van het participatietraject met de betrokken regionale overheden. De samenwerking met de regionale overheden vormt inderdaad een zware vorm van participatie. De bovenste

	'participatie'. Het lijkt daarmee op hetzelfde niveau te worden gezet als bijvoorbeeld de brede publieksparticipatie.	trede van de participatieladder is ten slotte 'meebeslissen'. Dit is een zwaardere vorm van participatie dan de participatie van andere partijen en omwonenden. We zullen dit juist verwoorden in het participatieverslag.
10	Worden ook kosten berekend van 'niets doen'? Dat is feitelijk een aanvullende kostengedreven onderbouwing van de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding.	We kunnen dit zeker als aandachtspunt meenemen. We gaan bekijken of en hoe we dat mee kunnen nemen in de onderzoeken. Omdat het eigenlijk een onderbouwing is van de nut en noodzaak is de vraag of dit helemaal in de IEA thuis hoort. Erkend wordt dat het nuttig is om de kosten die gemaakt worden voor de nieuwe verbinding in verhouding te plaatsen met wat de samenleving aan kosten kwijt zou zijn wanneer de verbinding niet wordt gerealiseerd.
11	Als onderdeel van de kosten worden gedeerde opbrengsten in beeld gebracht. Hoe ver ga je daarin en welke toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen neem je daar dan allemaal in mee?	Daar wordt in aanloop naar de volgende fase nog verder over doorgepraat, in een apart overleg met de benodigde specialisten erbij. Er moet in elk geval genoeg over de toekomstige ontwikkelingen bekend zijn om een reële inschatting van de gedeerde opbrengsten te kunnen maken. Bij beantwoording komt ook ter sprake dat de ontwikkeling van de 380 kV verbinding vooruitloopt op een integrale afweging van diverse ontwikkeling en ruimteclaims in de provincie. De provincie gaat komend jaar aan de slag met een integrale afweging. EZK gaat met de provincies in gesprek over hoe beide processen zich tot elkaar verhouden.
12	Aangegeven wordt dat je dit ook andersom kan beredeneren: welke meekoppelkansen zouden niet tot uitvoering komen als we geen nieuwe hoogspanningsverbinding zouden realiseren?	Dit is een interessante suggestie. Het plan was om de meekoppelkansen enkel kwalitatief in beeld te brengen onder het thema omgeving. In een vervolgesprek over de kosten zullen we bekijken of het ook mogelijk en nuttig is om meekoppelkansen naar kosten/opbrengsten te vertalen.
13	Wanneer en waar worden de kansrijke alternatieven vastgelegd?	In de NRD. In de volgende werksessie hopen we tot een gedeeld beeld te komen van de kansrijke alternatieven. Zowel de kansrijke alternatieven als de onderbouwing nemen we op in de NRD. Volgens de huidige planning gaat de NRD in maart 2023 ter inzage.
14	Het is best een klus om tot een gedeeld beeld van de kansrijke alternatieven te komen. Afgevraagd wordt of dit in één sessie zal lukken? Daarnaast bestaat de wens om het voorstel voor de alternatieven voorafgaand aan de sessie intern (binnen de gemeente) te kunnen afstemmen en zelf ter voorbereiding naast de ontwikkelingen, kansen en belemmeringen te leggen.	We gaan proberen om vooraf informatie toe te sturen (zie ook laatste pagina van dit verslag). Het is momenteel nog niet duidelijk welk abstractieniveau we aanhouden en in welk detailniveau de alternatieven naar voren komen. Daarnaast geldt dat als het niet lukt om eind september tot een goed beeld te komen, we dan zullen overwegen om een extra stap in het proces toe te voegen. Na de sessie in september zijn er in ieder geval nog twee toetsmomenten als het gaat om de kansrijke alternatieven. Ten eerste wordt het concept NRD ter review gelegd in de ambtelijke werkgroep en daarna ook vrijgegeven voor bestuurlijk overleg. Daarnaast is er in het kader van de ter inzage legging van de NRD ook nog ruimte om te reageren en/of nieuwe alternatieven of aanpassingen aan te dragen die meegenomen kunnen worden naar de volgende fase.
15	IEA staat voor Integrale Effect Analyse. Maar wat wordt er eigenlijk geanalyseerd, als er nog niks wordt gewogen en nog geen keuzes gemaakt worden?	Het is een standaard begrip. Er zit wel een analyse in, want onder de IEA ligt een veelheid aan informatie, verspreid over verschillende onderzoeken. Geanalyseerd is dan wat de verschillen en grote belemmeringen/risico's zijn en wat belangrijke informatie is. Met analyse wordt in

		deze context bedoeld; de vertaling van alle info naar de relevante / onderscheidende beslisinformatie.
16	In het MER is er per criterium een beoordeling(swijze). Bij de IEA is dat er niet? Wordt de methodiek nog verder uitgewerkt?	Het IEA is alleen een selectie van de informatie. Dat is de vertaling van de onderliggende rapportages, zoals de MER. In de IEA komt dus ook niet alleen één plussen- en minnentabel, maar zijn er ook tekstuele beschrijvingen en duiding van de effecten en risico's. In de NRD komt nog een iets verdere uitwerking van hoe de IEA wordt ingevuld.
17	Bij het milieueffectrapport is de Cie m.e.r. een onafhankelijke toetsers. De gemeente vertrouwt op deze onafhankelijke toetsing. Bij de IEA is dit er niet? Hoe wordt de kwaliteit dan geborgd? De wens bestaat om ook het IEA door een onafhankelijke partij te laten toetsen. Dit zou de gemeenten helpen.	Over dit verzoek gaan we nadenken. We komen hier in een volgend overleg op terug. Overigens zit op alle onderdelen (de IEA en alle onderliggende rapporten en onderzoeken) een kwaliteitsborging, maar niet overal door een externe instantie.
18	Is er ruimte voor voortschrijdend inzicht of is het concept NRD in beton gegoten? Gemeente Almere geeft aan dat er bij de publicatie van de NRD voor de opwaardering van de huidige 380kV verbinding ook goed onderbouwde aandachtspunten en aanvullingen zijn meegegeven, maar dat hier vervolgens niks mee gedaan is. Dat raakt het vertrouwen.	Het is niet in beton gegoten. Het concept van de NRD wordt gepubliceerd en men kan daar een reactie op geven. Dat geeft de mogelijkheid om nog aanpassingen door te voeren. Ook na vaststelling van de NRD kan in de volgende fase nog afgeweken worden van bijvoorbeeld het beoordelingskader MER, mits het goed onderbouwd wordt. We wegen ingebrachte aandachtspunten en aanvullingen op de concept NRD en later op het MER en de IEA zorgvuldig af. In gevallen waarin deze niet worden overgenomen in de vervolgfase, zullen we dit duidelijk onderbouwen.
19	De integraliteit is nu specifiek toegespitst op het project, niet op hoe dit project zich verhoudt tot de andere grote strategische opgaven voor de provincie Flevoland; dus de integraliteit binnen de provincie. De oproep wordt gedaan om meer vanuit het gebied; overkoepelender te kijken naar de impact van de nieuwe verbinding.	█ (EZK) geeft aan dat hij hierover contact opneemt met de provincie, om dit te bespreken. Een provinciale visie zou hiervoor de beste plek zijn, echter wordt erkend dat deze visies veelal globaler ingestoken zijn en vaak (qua planning) achterlopen op dit soort projecten. Zie ook het antwoord op vraag 8.
20	De projectorganisatie heeft veel tijd om het project helemaal te doorgronden. De betrokken overheden / partijen hebben deze tijd niet. Hoe wordt geborgd dat ook al deze partijen goed zijn aangehaakt en vertrouwen hebben in de resultaten. De aanwezigheid bij de deze sessies betekent bijvoorbeeld niet dat we per definitie het plan of de alternatieven omarmen en achter de uitwerking ervan staan.	Dit raakt aan wat er in de eerste werksessie besproken is, het is belangrijk om de verantwoording en rolverdeling van de overheden goed te beschrijven in de stukken. De concept-NRD, de MER en de IEA zijn de verantwoordelijkheid van EZK, VRO en TenneT. Bij de totstandkoming van de producten vragen we advies van de regionale overheden. Het staat de regionale overheden vrij om kritiek te hebben of afstand te nemen van de stukken.
21	Toetst de Cie m.e.r. ook de IEA?	Nee, de IEA wordt ter informatie meegezonden met het milieueffectrapport maar de Cie m.e.r. adviseert hier in principe niet over. De rol van de Cie m.e.r. is het uitbrengen van een advies over de inhoud van milieueffectrapportages. Wel beschrijven we in de NRD het afwegingskader voor de IEA. De Cie m.e.r. adviseert over de NRD en daarmee kan het zijn dat zij ook ingaat op het afwegingskader van de IEA.
22	Wanneer is bezwaar en beroep mogelijk?	In de planuitwerkingsfase is beroep bij de Raad van State mogelijk op het (door de ministers voor KE en VRO vastgestelde) Projectbesluit. In de verkenningsfase kan dit nog niet. Op de Concept NRD kunnen enkel reacties worden ingebracht en op de Ontwerp-

		Voorkeursbeslissing kunnen zienswijzen worden gegeven. Dit staat ook beschreven in het Voornemen en voorstel voor participatie.
23	In de IEA staan nu aantal onderzoeken/thema's, wordt nog met experts gekeken hoe jullie dat gaan invullen en wanneer en hoe? Hoe werken jullie de thema's uit, operationaliseren jullie dat?	█ geeft aan dat ze hieromtrent nog werksessie verwacht t.b.v. de IEA.
24	Een belemmering voor de één kan een kans zijn voor de ander. Hoe gaat de IEA om met het in beeld brengen van dit soort belangen?	Onder het thema omgeving nemen we in de IEA dit soort punten mee. Hier kunnen we feitelijk voorkeuren/belangen van partijen benoemen. Het is vervolgens aan de besluitvormers om dit mee te nemen in de afweging.
25	In hoeverre is DIM-LLS-ENS onafhankelijk van de overige verbindingen zoals Ens-VVL?	In principe kunnen de tracés grotendeels onafhankelijk worden ontwikkeld. Wel is er regulier afstemming om zoveel mogelijk methodiek gelijk te houden en daarmee ook voorspelbaar te zijn richting de omgeving. Daarnaast is er afstemming op de raakvlakken.

4 BEOORDELINGSKADER MER

█ geeft een toelichting op het Beoordelingskader voor het milieueffectrapport (voor zowel MER fase 1 als MER fase 2). Zie hiervoor de presentatie in bijlage I. In bijlage II is daarnaast een meer uitgebreide versie van het beoordelingskader opgenomen. Alle vragen die hierover zijn gesteld, zijn in onderstaande tabel opgenomen, inclusief beantwoording.

Tabel 4.1 Vragen en beantwoording MER

	Vraag	Toelichting
1	Toegelicht is dat het beoordelingskader is gebaseerd op een standaard TenneT beoordelingskader voor on-shore projecten (projecten op land). Hoewel we niet midden op zee zitten, hebben we veel water in dit gebied. Is het kader daar wel geschikt voor?	Het on-shore kader is zeker ook geschikt voor beoordeling van effect op (doorkruising) van water(wegen).
2	Waarom wordt ruimtelijke kwaliteit niet in het beoordelingskader voor het MER opgenomen in plaats van in het afwegingskader van de IEA? En waarom zou je dan bijvoorbeeld niet 'natuur' ook onderdeel laten uitmaken van het IEA	We hebben t.a.v. ruimtelijke kwaliteit om advies gevraagd bij een specialist op het gebied van landschap en tevens adviseur bij de Commissie m.e.r. Samen met hem is ervoor gekozen om ruimtelijke kwaliteit los te houden van het milieueffectrapport, om dit onderdeel voldoende waarde te geven en dubbelingen met de beoordeling in het MER te voorkomen. Daarnaast is ruimtelijke kwaliteit meer te zien als ontwerpprincipes omdat het uitgaat van kansen en mogelijkheden voor logische ruimtelijke combinaties, in plaats van het beoordelen van effecten. Voor ruimtelijke kwaliteit zijn er geen normen of waarden waar je aan kunt toetsen. Dit is anders dan voor natuur, waar je wel toetst aan de wettelijke vereisen uit bijvoorbeeld de Wet natuurbescherming en de kernkwaliteiten en waarden van de NNN zoals vastgelegd in de provinciale verordeningen. Ook geldt dat we bij ruimtelijke kwaliteit geen effect toetsen, maar een beschouwing geven op hoe de alternatieven wel/niet passen binnen het ruimtelijk kwaliteitskader. Dit is een heel andere methodiek dan de beoordelingen in het MER.

3	Waar zit het effect op woonfuncties in dit beoordelingskader?	Dit is onderdeel van het thema gebruiksfuncties. We zullen de gebruiksfuncties nog beter omschrijven. Deze dekken nu nog niet alle relevante functies rond wonen, werken en recreëren.
4	Wat wordt verstaan onder Waterveiligheid?	Waterveiligheid kijkt naar het effect op regionale en primaire waterkeringen en behoud van de waterveiligheid. Zowel bij masten als bij stationslocaties.
5	Recreatievaart, waar valt dit onder? Veiligheid op het water valt onder verkeer?	Recreatievaart valt onder gebruiksfunctie recreatie. Als het om veiligheid en beroepsvaart gaat dan valt dit onder het aspect nautische veiligheid.
6	Aangegeven is dat niet-gesprongen-explosieven beoordeeld wordt in MER fase 1 op basis van historische data; deze is er echter niet en zeker niet compleet.	Er wordt een risicoanalyse uitgevoerd. Als er inderdaad nog geen beschikbare informatie is, dan nemen we dat daar in op. In de fase daarna (planuitwerking/MER fase 2) wordt een stappenplan opgesteld en het reguliere protocol gevolgd voor vervolgonderzoek en het in beeld brengen van de ontbrekende informatie. Het is niet nodig om dit in de eerste fase al te doen, dat brengt een grote onderzoekslast met zich mee en levert voor de keuze van het voorkeursalternatief geen relevante informatie op.
7	Bij Natura 2000 en overige soorten is aangegeven dat bureauonderzoek wordt uitgevoerd. We hebben in Flevoland echter nog lang niet overal alle soorten in beeld, ook niet in de NDFF. Als conclusies enkel op basis van eerder uitgevoerde bureauonderzoeken plaatsvinden, dan worden de conclusies mogelijk te snel getrokken. Verzoek wordt gedaan om de veldonderzoeken naar voren te halen.	In deze fase baseren we de effectbeoordeling inderdaad grotendeels op bureauonderzoeken, maar wanneer nodig worden er ook oriënterende veldbezoeken uitgevoerd. Zeker als blijkt dat er op bepaalde locaties te weinig of geen informatie beschikbaar is over de te verwachten soorten en dat we daardoor geen gedegen inschatting kunnen maken van de effecten.
8	Waar wordt de beoordeling van het nationaal park Nieuw Land in meegenomen, in NNN?	Als het gaat om de natuurfuncties van het park, dan worden de effecten beoordeeld als onderdeel van het thema Natuur (Natura 2000, NNN, beschermde soorten). Als het gaat om de recreatieve functie van het park, dan maakt het onderdeel uit van de effectbeoordeling bij het aspect recreatie. En tot slot de landschappelijke functie van het park wordt beoordeeld onder het aspect landschap.
9	Magneetvelden worden beoordeeld op basis van 0,4 microtesla. Weet dat defensie hier mogelijk anders over denkt, aangeraden wordt om bij hen na te gaan hoe zij hier in staan (mede i.r.t. de zender in Zeewolde die van nationaal belang is).	Dat is een goed aandachtspunt. We hebben reeds contact met hen en gaan hierover in gesprek.
10	Het beleid t.a.v. magneetvelden is al lang in ontwikkeling. Op dit moment loopt er een onderzoek om het huidige beleid mogelijk te wijzigen. Zo gaan ze bijvoorbeeld mogelijk de grens van 0,4 microtesla loslaten en juist werken met vaste afstanden.	█ (projectleider EZK) geeft aan zelf ook betrokken te zijn bij dit onderzoek en de mogelijke herijking van het huidige voorzorgbeleid t.a.v. magneetvelden en verbreding ervan naar o.a. kabels en hoogspanningsstations. De voorlopige conclusie van dat onderzoek is dat het werken met vaste afstanden niet goed uitvoerbaar is in de uitvoeringspraktijk en er verschillende bezwaren aan kleven. Het ziet er op dit moment naar uit dat het beleid voor bovengrondse hoogspanningslijnen niet zal wijzigen. De voorstellen moeten echter nog voorgelegd worden aan de ministers.
11	Stikstof; is dat hier aan de orde?	Ja, dat is voor de aanlegfase zeker relevant. We gaan het effect van stikstofdepositie berekenen en bekijken in hoeverre we mitigerende maatregelen kunnen toepassen om de emissies zo laag mogelijk te houden in de aanlegfase. Dit speelt voornamelijk in de planuitwerkingsfase, omdat dit thema niet sterk onderscheidend is voor vergelijking van alternatieven.

12	Hoe wordt defensie in deze en de komende fasen betrokken? En de eisen die zij stellen?	Er vindt afstemming plaats met hen. De eisen die defensie stelt worden opgehaald en geregistreerd als klanteisen. Aan het einde van deze fase moet er helderheid zijn over de haalbaarheid van de alternatieven, ook t.a.v. de eisen die defensie stelt.
13	In het buitengebied van Lelystad zijn ook bedrijven gevestigd die op basis van de toegekende functie niet als gevoelige bestemming gezien worden, maar mensen wel langdurig verblijven. Wordt bijvoorbeeld ook gekeken naar het aantal uren dat mensen op kantoor zitten? Hoe wordt langdurig verblijf gezien?	Met gevoelige objecten in het kader van magneetvelden, worden scholen, crèches, woningen en kinderdagverblijven bedoeld. Langdurig verblijf in het kader van magneetvelden, is een verblijf van tenminste 14 tot 16 uur per dag voor een periode van minstens één jaar. Geluidgevoelige bestemmingen is een term uit de Wet geluidhinder. Dan gaat het om bestemmingen die als geluidgevoelig zijn aangemerkt, zoals woningen, ziekenhuizen en scholen. Kantoren zijn geen geluidgevoelige bestemmingen.
14	HIA, is dat een onderdeel van de MER?	We toetsen ten behoeve van het milieueffectrapport het effect op UNESCO werelderfgoed. De HIA is daarbij de methodiek om de beoordeling uit te voeren. Dit voegen we toe aan het beoordelingskader.
15	Er staat in de tabel die de algemene beoordelingswijze (vijfpuntsschaal) laat zien, bij het negatieve effect 'te accepteren'. Dat lijkt subjectief te zijn. In het MER worden de effecten toch objectief beoordeeld?	Die term is inderdaad niet helemaal passend. Met 'te accepteren' wordt hier bedoeld dat de effecten bijvoorbeeld niet leiden tot een situatie die niet-vergunbaar is of dat het tijdelijke effecten betreft die niet tot permanente schade / impact leiden. We gaan dit anders verwoorden.
16		
17	Hoe ziet het vervolgproces eruit. Komen er ook tussenproducten die wij te zien krijgen?	█ licht aan de hand van slide 23 het vervolgproces toe. TenneT zal tijdig communiceren over het reviewproces voor de concept NRD. In januari '23 vindt het bestuurlijk overleg plaats, dan wordt de concept NRD voorgelegd. In maart volgt publicatie en ter inzage legging.
18	Hoe verhoudt de planning van de NRD zich tot de mogelijkheid van bestuurders om nog te onderhandelen over de kansrijke alternatieven. De suggestie wordt gedaan om bestuurders al eerder mee te nemen in de ontwikkeling van kansrijke alternatieven, zodat wat eruit komt, zodat wat eruit komt meer bestuurlijk draagvlak heeft.	De NRD is in essentie bedoeld voor het vaststellen van het beoordelingskader voor het milieueffectrapport en het delen van de uit te werken en te onderzoeken kansrijke alternatieven. We vragen bestuurders middels de NRD dus eigenlijk om toestemming voor het uitwerken en onderzoeken van een aantal kansrijke alternatieven in de vervolgfase (MER fase 1). Volgens de planning wordt er in januari een bestuurlijk overleg gepland over het concept-NRD. Het staat de regionale overheden natuurlijk vrij om tussentijds bestuurders te informeren en onderling overleg te organiseren. Het projectteam zal in het participatieplan voor de volgende fase aangeven op welke momenten en over welke onderwerpen we bestuurders willen betrekken.
19	Op welke manier gaan we de voorbereiding optimaal vormgeven voor de volgende werksessie. Krijgen we vooraf dingen toegestuurd?	De wens is helder. We gaan bekijken of en hoe het lukt om vooraf informatie toe te sturen. Mocht dit toch niet lukken, dan kunnen we ervoor kiezen om de sessie anders in te richten en de sessie te gebruiken om een toelichting te geven op ons voorstel voor de alternatieven. En later een moment toe te voegen om de reacties op te halen. Wat we in ieder geval vooraf kunnen toe sturen zijn de traceringsprincipes en het concept ruimtelijk kwaliteitskader. Dat is informatie die wij gebruiken om tot de mogelijke alternatieven te komen.

20	Wordt de notitie nut en noodzaak een formeel document? En waarom is de notitie toentertijd wel ingebracht in het bestuurlijk overleg van 7 juni?	Nee het wordt geen formeel document. Een toelichting op nut en noodzaak wordt wel onderdeel van de NRD en het MER. Op verzoek vanuit het ambtelijk overleg is de notitie over nut en noodzaak in het bestuurlijk overleg van 7 juni behandeld.
21	Hoe komen de windmolens terug in het beoordelingskader? Waar vallen die onder?	Effect op windmolens valt onder het thema gebruiksfuncties. Dit is één van de bestaande functies in het projectgebied waarop we de eventueel impact in beeld brengen. Dit wordt toegevoegd aan het beoordelingskader.
22	Kan de provincie straks een toets doen op het MER via hun coördinator om te kijken of het MER compleet is?	De provincie geeft aan dit na te gaan bij hun coördinator.
23	Aan de commissie m.e.r. worden straks twee vragen gesteld om het MER te toetsen en ruimtelijke kwaliteit, komen er dan ook twee aparte adviezen?	De commissie m.e.r. krijgt twee documenten maar ze krijgen één vraag en komen tot één integraal advies.
24	Waar wordt het bestuurlijk overleg straks voor gebruikt?	Bestuurders worden gevraagd of ze zich in de stukken kunnen vinden. Uiteindelijk is het een besluit van de minister, maar kunnen rekening houden met input.

5 AFSLUITING

Bij de afsluiting hebben we kort vooruit geblikt naar werksessie 3. Hierbij hebben de deelnemers verzocht om waar mogelijk bespreekstukken en inhoud van de werksessie vooraf toe te sturen, zodat een goede voorbereiding mogelijk is. We hebben afgesproken om in ieder geval de basis voor de alternatievenontwikkeling tijdig te delen (traceringsprincipes, concept ruimtelijk kwaliteitskader en relevante kaarten) en waar mogelijk ook al eerste voorstellen toe te sturen.

Verzoek aan de deelnemers is om naar werksessie 3 een collega mee te nemen vanuit ruimtelijke ordening, -ontwikkeling of ruimtelijke kwaliteit.

BIJLAGE: PRESENTATIE WERKSESSIE

380 kV
hoogspanningsverbinding
Diemen - Ens

Werk sessie 2
Afwegingskader en Beoordelingskader

1 september 2022

1

Programma vandaag

- 09.30 Welkom en opening
- 09.35 Terugblik werksessie 1 en doel van vandaag
- 09.45 Toelichting Afwegingskader IEA en Beoordelingskader MER
- 10.15 Pauze en verdelen over twee groepen
mogelijkheid om een reactie te geven op zowel afwegingskader als beoordelingskader
- 11.15 Plenaire terugkoppeling
- 11.30 Toelichting vervolg en afsluiting

2

Drie werksessies

1. **Kansen en belemmeringen:** eerste stap om samen de ontwikkelruimte nader te definiëren richting mogelijke alternatieven (11 juli 2022)
2. **Afwegingskader en beoordelingskader:** afstemmen afwegingskader voor de IEA en het beoordelingskader voor het MER
3. **Trechteren naar kansrijke alternatieven:** samen doorlopen van eerste trechterstap en definiëren van de kansrijke alternatieven (29 september)

3

3

Terugblik werksessie 1

- Vanuit verschillende perspectieven, kansen en belemmeringen in beeld gebracht voor de ontwikkeling van een nieuwe 380 kV verbinding.
- Gesprek over belemmeringen en kansen. Kaarten aangevuld met vragen, opmerkingen, aanvullingen
- Vervolgstappen in werksessie 3

4

Doel van vandaag

Het delen en bespreken van een voorstel voor:

- het afwegingskader voor de Integrale Effectanalyse (IEA)
- het beoordelingskader voor het MER fase 1 en MER fase 2

Mogelijkheid bieden aan de aanwezigen over de beide kaders vragen te stellen en aandachtspunten mee te geven

5

5

Wat doen we met uw input?

```

graph TD
    A[Aanvullingen en aandachtspunten] --> B[Overzicht en beantwoording in het verslag van de sessie]
    B --> C[Waar van toepassing, aanscherping van het Afwegingskader en/of Beoordelingskader]
    B --> D[Vastlegging van de belangrijkste aandachtspunten in het participatieverslag]
  
```

6

6

Afwegingskader voor de Integrale Effectanalyse

7

7

Afwegingskader IEA

- IEA = integrale effectanalyse
- Samenvatting van de onderscheidende en grote effecten/impact van de kansrijke alternatieven voor de nieuwe 380kV verbinding
- Doel: beslisinformatie voor vergelijking van de kansrijke alternatieven en keuze van een voorkeursalternatief
  - Integraal (alle thema's)
  - Objectief (geen weging)
  - Focus op de dominante (grote) en onderscheidende effecten

8

8

Afwegingskader IEA

- Beschrijving van de thema's waarop de kansrijke alternatieven worden beoordeeld
- De wijze waarop die beoordeling tot stand komt
- Welke onderzoeken ten grondslag liggen aan de informatie in de IEA

 Integrale Effect Analyse (IEA)

Techniek

**Toekomst-
vastheid**

**Ruimtelijke
kwaliteit**

Omgeving

Kosten

Milieu

9

9

Afwegingskader IEA

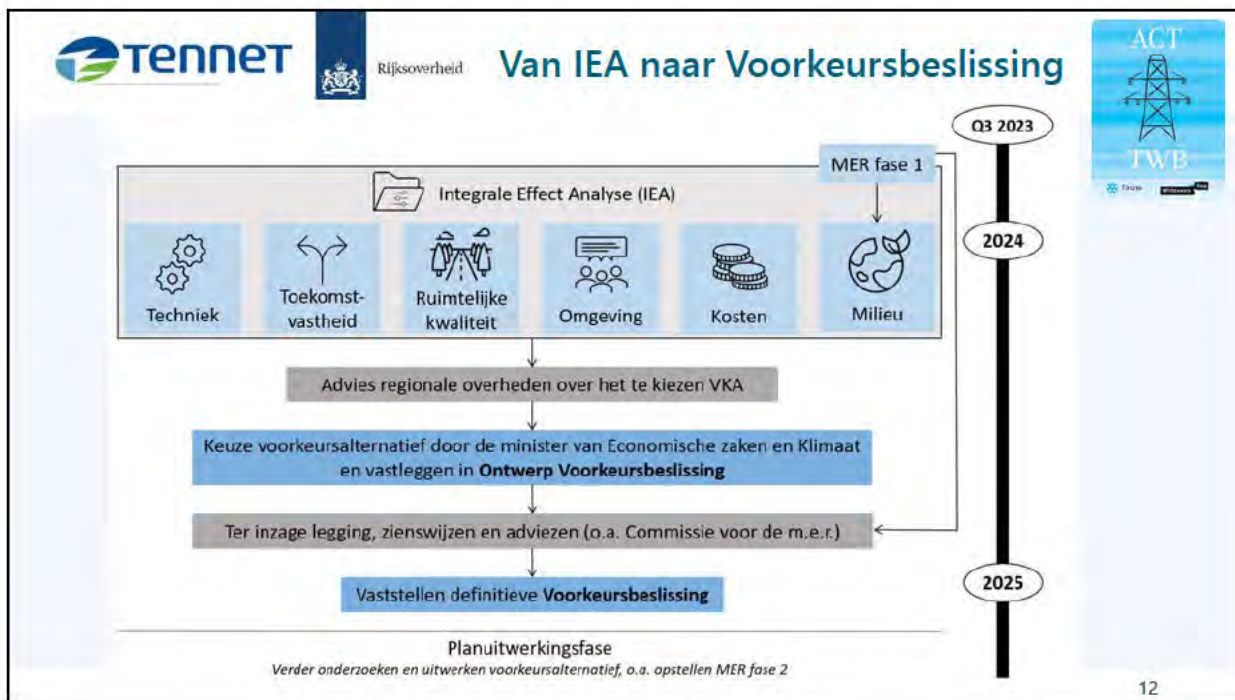
Thema	Onderzoek / rapport	Op welke wijze vindt de vertaling naar de IEA plaats?
Techniek 	Analyse uitvoerbaarheid en maakbaarheid; risicoanalyse complexiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Onderscheidende beoordeling en grote kansen/risico's van de tracéalternatieven en stationslocaties, ten aanzien van leveringszekerheid, technische complexiteit, uitvoerbaarheid, maakbaarheid, beheer en onderhoud en veiligheid
Toekomstvastheid 	Analyse toekomstvastheid	Onderscheidende beoordeling en grote kansen/risico's van de tracéalternatieven en stationslocaties ten aanzien van: <ul style="list-style-type: none"> • uitbreidbaarheid (mogelijkheden voor toekomstige capaciteitsuitbreiding) • flexibiliteit (mate waarin met de oplossing ingespeeld kan worden op toekomstige ontwikkelingen in het onderliggend hoogspanningsnet)
Ruimtelijke kwaliteit 	Ruimtelijk kwaliteitskader	Toetsing van de tracéalternatieven en stationslocaties aan het ruimtelijk kwaliteitskader, met kwalitatieve beoordeling op: <ul style="list-style-type: none"> • Belevingswaarde • Gebruikswaarde • Toekomstwaarde

10

10

Thema	Onderzoek / rapport	Op welke wijze vindt de vertaling naar de IEA plaats?
Omgeving 	Participatieverslag (verantwoording participatieproces)	Benoemen van de belangrijkste en onderscheidende aandachtspunten van de tracéalternatieven en stationslocaties: <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen, kansen en wensen vanuit omgevingspartijen • Meekoppelkansen
Kosten 	- Kostenramingen en nota's van kansrijke alternatieven - Analyse gedeerde opbrengsten	<ul style="list-style-type: none"> • In beeld brengen van de investeringskosten en LCC (life cycle costs) van de tracéalternatieven en stationslocaties • Kwalitatieve onderbouwing belangrijkste verschillen zoals complexe boringen • Gedeerde opbrengsten als gevolg van belemmering van bestaande en geplande functies en toekomstige ontwikkelingen
Milieu 	- Milieueffectrapport - Onderliggende onderzoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Onderscheid tussen de effecten van de tracéalternatieven en stationslocaties • Volledig overzicht effecten in het MER, selectie van grote en/of onderscheidende effecten in de IEA

11

12

Integrale benadering

De Omgevingswet gaat uit van een integrale benadering. Daarbij gaat het om:

- inhoud/belangen → inhoudelijke integratie van alle belangen (IEA)
- proces/besluitvorming → integrale afweging van deze belangen (advies/besluit obv IEA)

Integraliteit:

- alle belangen in samenhang (integraal) afgewogen en leiden tot een besluit: voorkeursbeslissing (resultaat verkenning), projectbesluit (resultaat planuitwerking)
- niet alle belangen per definitie evenredig geïntegreerd in het besluit (politieke/bestuurlijke afweging en prioritering van tegenstrijdige belangen)

13

13

Beoordelingskader voor het milieueffectrapport

14

14

Beoordelingskader MER

- Kader voor het onderzoek naar en beoordeling van milieueffecten
- Beoordeling van kansrijke alternatieven in MER fase 1 (planMER)
- Beoordeling van het voorkeursalternatief in MER fase 2 (projectMER)
- Verschillende detailniveaus voor MER fase 1 en MER fase 2

15

15

Beoordelingskader MER

- Uniform kader voor onshore TenneT projecten
- Mogelijkheid om projectspecifiek te maken

Bestaande uit:

- overzicht van milieuthema's
- bijbehorende beoordelingscriteria
- beschrijving van de wijze waarop de onderzoeken en effectbeoordeling uitgevoerd worden

16

16

Beoordelingskader MER

Thema	Aspect 1	Aspect 2	Aspect 3	Aspect 4	Aspect 5
Bodem	Bodemkwaliteit	Draagkracht	-	-	-
Water	Grondwater	Oppervlaktewater	-	-	-
Natuur	Natura 2000	Overige soorten	Houtopstanden	NNN	-
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Landschap: gebiedsniveau	Landschap: objectniveau	Cultuurhistorie	Aardkunde	Archeologie
Veiligheid	Externe veiligheid	Nautische veiligheid	Niet gesprongen explosieven	Verkeersveiligheid	Waterveiligheid
Leefomgeving en gezondheid	Gezondheid	Geluid	Magneetvelden	Luchtkwaliteit	-
Gebruiksfuncties	Recreatie	Landbouw	Verkeer	-	-
Duurzaamheid	Circulariteit	Klimaat	Energiegebruik	-	-

17

17

Onderscheid MER fase 1 en 2

MER fase 1: focus op onderscheidende effecten voor de keuze van een Voorkeursalternatief
 MER fase 2: ten behoeve van de vergunningaanvragen en ontwerpbesluiten

<p>Beoordeling voor MER fase 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwalitatief / expert judgement - Kentallen en indicatieve berekeningen - Bureau- en oriënterende veldonderzoeken - GIS-analyses (kwantificering oppervlaktes of aantal doorsnijdingen etc.) 	<p>Nv0 Beoordeling voor MER fase 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanvullende (bureau- en veld)onderzoeken - Verdieping op effectbeoordelingen en reeds uitgevoerde onderzoeken - Berekeningen op basis van ontwerp met diverse rekenmodellen (zoals voor geluid, externe veiligheid, verhard oppervlak)
---	---

18

18

Dia 18

Nv0 alleen als dit in deze fase nodig is, bijv als twijfel is over haalbaarheid van een van de tracéalternatieven

Nieuwpoort, Jose van; 2022-08-30T06:52:10.226

Voorbeeld verdieping per thema

Thema	Leefomgeving en gezondheid
Aspect	Magneetvelden
Criterium	Gevoelige objecten binnen magneetveldzone (gebruiksfase)
Beoordeling MER fase 1	GIS analyse: aantal gevoelige bestemmingen binnen richtafstand(en)
Beoordeling MER fase 2	Berekening met rekenmodel: aantal gevoelige objecten binnen magneetveldzone 0,4 microtesla

19

19

Wijze van beoordelen

- Algemeen voorbeeld van de vijfpuntsschaal
- In het MER wordt dit per beoordelingscriterium gespecificeerd en SMART gemaakt.

Score	Betekenis	Wanneer toegekend
---	sterk negatief effect	effect leidt tot een sterke verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie, bijvoorbeeld normoverschrijdingen.
-	negatief effect	effect leidt tot een verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie, maar het effect is te mitigeren/accepteren
0	geen of nauwelijks effect	geen of nauwelijks effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect	effect leidt tot een verbetering ten opzichte van de referentiesituatie
++	sterk positief effect	effect leidt tot een sterke verbetering ten opzichte van de referentiesituatie

20

20

Rijksoverheid

Verdelen over 2 groepen

Per groep:

Bespreken van het Afwegingskader en het Beoordelingskader

- Zijn er vragen of aandachtspunten?
- Worden er zaken gemist?

21

21

Rijksoverheid

Terugkoppeling vanuit de twee groepen

- Wat waren de belangrijkste bespreekpunten?
- Wat zijn uitkomsten en conclusies?
- Welke vragen staan nog open?

22

22

Rijksverheid

Vervolgstappen

- Opstellen verslag van de sessie
- 12 september soortgelijke sessie met natuur- en milieuorganisaties
- Indien nodig: aanscherpen afwegingskader / beoordelingskader
- Belemmeringenkaarten i.c.m. technische eisen vertalen naar mogelijke alternatieven
- Uitwerken mogelijke alternatieven / lijnen / corridors
- Werksessie 3: trechteren naar kansrijke alternatieven

23

23

Rijksverheid

Afsluiting

- Vragen, reacties, opmerkingen?

24

24

BIJLAGE: BEOORDELINGSKADER MER

Voorstel Beoordelingskader MER fase 1 en MER fase 2

Nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen - Ens

Thema / aspect	Criterium	Methodiek MER fase 1 (planMER)	Methodiek MER fase 2 (projectMER)
Bodem			
bodemkwaliteit	invloed op de bodemkwaliteit	beoordelen op basis van historische data (GIS-analyse aantal doorsnijdingen verdachte gebieden)	beoordeling o.b.v. veld- en bodemonderzoeken
draagkracht	risico op zettingen	beoordelen zettingsrisico's op basis van bodemopbouw-informatie (GIS-analyse, lengte binnen risicogebieden)	beoordeling o.b.v. veld- en bodemonderzoeken
Water			
grondwater	invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	omvang grondwateronttrekking op basis van kentallen en ontwerpuitgangspunten. Afgeleide effecten op basis van beïnvloedingsgebied (GIS-analyse gevoelige gebieden en functies binnen beïnvloedingsgebied)	beoordeling o.b.v. resultaten uit bemalingsadvies
	invloed op waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en KRW-grondwaterlichamen	omvang grondwateronttrekking op basis van kentallen en ontwerpuitgangspunten. Afgeleide effecten op basis van beïnvloedingsgebied (GIS-analyse waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en KRW-grondwaterlichamen binnen beïnvloedingsgebied)	beoordeling o.b.v. resultaten uit bemalingsadvies
oppervlaktewater	invloed op oppervlaktewater(kwaliteit)	beoordelen invloed op oppervlaktewater(kwaliteit) (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling op basis van basisontwerp
	toename verharding	n.v.t.	berekening toename verhard oppervlak op basis van basisontwerp
Natuur			
Natura 2000	effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	kwalitatief/kwantitatief bureauonderzoek op basis van instandhoudingsdoelen Natura 2000, verspreidingskaarten en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit voortoets / passende beoordeling
overige soorten	effecten op beschermde soorten	kwalitatief bureauonderzoek op basis van verspreiding(kaarten) van soorten, (oriënterende veldbezoeken) en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit gericht soortenonderzoek (mitigatie- en compensatieplan)
houtopstanden	effecten op houtopstanden	berekenen oppervlakteverlies (GIS-analyse). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit bomeninventarisatie
NNN	effecten op NNN, weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebied	kwalitatief/kwantitatief bureauonderzoek op basis van (beleids)kaarten en dosis-effectrelaties uit literatuur	beoordeling o.b.v. resultaten uit mitigatie- / compensatieplan
Landschap, cultuurhistorie en archeologie			
landschap - gebiedsniveau	invloed op de gebiedskarakteristiek	beoordelen invloed op gebiedskarakteristiek (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op specifieke elementen en hun samenhang	beoordelen invloed op specifieke elementen en hun samenhang (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
landschap - objectniveau	invloed op specifieke elementen en hun samenhang	beoordelen invloed op specifieke elementen en hun samenhang (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte), veldbezoek en visualisaties). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
cultuurhistorie	invloed op historische (steden)bouw	beoordelen invloed op historische (steden)bouw (GIS-analyse ligging). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op historische geografie	beoordelen invloed op historische geografie (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
	invloed op UNESCO-werelderfgoed	beoordelen invloed op UNESCO-werelderfgoed (GIS-analyse ligging / doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
aardkunde	invloed op aardkundige waarden	ligging assets t.o.v. aardkundige waarden (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)

archeologie	aantasting van bekende archeologische waarden	ligging assets t.o.v. bekende waarden conform gemeentelijke beleidskaarten (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit nader bureauonderzoek, inclusief benodigde vervolgstappen (veld- en bodemonderzoek)
	aantasting van verwachte archeologische waarden	ligging assets binnen verwachtingswaarden conform gemeentelijke beleidskaarten (GIS-analyse doorsnijding (lengte / oppervlakte)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	beoordeling o.b.v. resultaten uit nader bureauonderzoek, inclusief benodigde vervolgstappen (veld- en bodemonderzoek)
Veiligheid			
externe veiligheid	invloed op het groepsrisico en plaatsgebonden risico	ligging risicobronnen binnen richtafstanden assets (GIS-analyse afstanden). Bepaling risicobronnen door bureauonderzoek.	berekenen groepsrisico en plaatsgebonden risico (rekenmodel)
nautische veiligheid	invloed op de nautische veiligheid	ligging risicobronnen binnen / nabij vaarroutes (GIS-analyse afstanden)	resultaten uit fase 1 aangevuld met een analyse van de gevolgen van aanlegwerkzaamheden voor de veilige afwikkeling van de scheepvaart
niet-gesprongen explosieven	activiteiten in verdachte gebieden voor niet-gesprongen explosieven	n.v.t.	beoordeling o.b.v. resultaten uit bureauonderzoek op basis van historische data.
verkeersveiligheid	invloed op de verkeersveiligheid (aanlegfase)	ligging assets t.o.v. uitvalswegen (GIS-analyse afstanden)	analyse toename intensiteit i.r.t. wegfunctie en huidig gebruik (bureauonderzoek)
waterveiligheid	invloed op waterkeringen	ligging assets binnen invloedsgebied primaire keringen (GIS-analyse doorsnijding (lengte / afstand))	invloed op de faalmechanismen primaire keringen (rekenmodel)
Leefomgeving en gezondheid			
gezondheid	invloed op de milieugezondheidskwaliteit	Fase 1: kwalitatieve beschrijving op basis van resultaten onderliggende effecten (geluid, luchtkwaliteit, magneetvelden)	toepassen GES- of MGR-methodiek
geluid	overschrijdingen geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten (aanlegfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	overschrijdingen geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten (gebruiksfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen VNG richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	geluidsbelasting onder de norm op geluidsgevoelige objecten (gebruiksfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in klassen van 5 dB (rekenmodel)
	cumulatieve geluidsbelasting op geluidgevoelig objecten (gebruiksfase)	n.v.t.	berekening en GIS-kaart met geluidscontouren in cumulatie met snelwegen, industrie en windturbines (rekenmodel)
magneetvelden	gevoelige objecten binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	kwantitatief - aantal gevoelige objecten binnen magneetveldzone 0,4 microtesla (rekenmodel)
luchtkwaliteit	invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	aantal gevoelige bestemmingen binnen richtafstand(en) (GIS-analyse aantallen)	berekening en GIS-kaart met contouren (rekenmodel)
Gebruiksfuncties			
recreatie	invloed op recreatie	doorkruising van recreatiegebieden en -routes (GIS-analyse aantallen en lengte (paralleligging)). Waardebepaling door bureauonderzoek.	resultaten fase 1, al dan niet aangevuld met gerichte veldbezoeken (indien nodig)
landbouw	oppervlakteverlies landbouwareaal	berekenen oppervlakteverlies (GIS-analyse oppervlakte)	berekenen oppervlakteverlies o.b.v. basisontwerp
	lengte doorsnijding landbouwgrond	doorsnijding van akkerland en grasland (GIS-analyse lengte)	doorsnijding van akkerland en grasland o.b.v. basisontwerp
verkeer	bereikbaarheid	n.v.t.	analyse van omrijdroutes en -afstanden
Duurzaamheid			
circulariteit	materiaalgebruik	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
klimaat	uitstoot broeikasgassen (CO ₂ , SF ₆) tijdens aanleg- en gebruiksfase	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
energiegebruik	energiegebruik tijdens de aanleg- en gebruiksfase	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp
	energieverliezen tijdens transport	Kwantitatief op basis van kengetallen	Kwantitatief op basis van het basisontwerp

Van: [redacted]@dronten.nl>
Verzonden: maandag 21 februari 2022 14:20
Aan: [redacted]
 [redacted] zeewolde.nl;
 [redacted] @zeewolde.nl;
 [redacted] noordoostpolder.nl; [redacted] @diemen.nl;
CC: [redacted] tennet.eu;
Onderwerp: RE: Verslag werkbijeenkomst 380 kV Diemen-Ens d.d. 2022 02 04
Bijlagen: startbrief bestuurders 0.4_Dronten.docx

Beste [redacted]

Hierbij kleine aanvullende reactie vanuit Dronten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Postbus 100 | 8250 AC Dronten | Tel. algemeen: 14 0321

[Gemeente Dronten](#) is partner van [Dronten Marketing](#) en [Regio Zwolle](#)

[Proclaimer](#)

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print.

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: maandag 21 februari 2022 11:11
Aan: [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@dronten.nl>;
 [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@alliander.com>;
 [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@lelystad.nl>;
 [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@dronten.nl>; [redacted]@gooisemeren.nl>;
 [redacted]@alliander.com>; [redacted]@lelystad.nl>;
 [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl>;
 [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@noord-
 holland.nl>; [redacted]@lelystad.nl>; [redacted]@noord-
 [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemeren.nl>;
 [redacted]@diemen.nl; [redacted]@almere.nl>; [redacted]
 [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@almere.nl>

CC: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@rvo.nl>; [redacted]@tennet.eu'
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Verslag werkbijeenkomst 380 kV Diemen-Ens d.d. 2022 02 04

Aan allen die betrokken waren bij de werkbijeenkomst van 4 februari jl. over de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens,

Hierbij stuur ik u het verslag van de werkbijeenkomst van 4 februari jl. en de presentaties. Mocht u naar aanleiding hiervan vragen of opmerkingen hebben, dan hoor ik die graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Projectleider RCR
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Verlag Workshop Voornemen Diemen Ens

4 februari 2022

Presentatie ██████████

██████████, gemeente Almere: Goed dat er al gewerkt gaat worden in lijn met de Omgevingswet.

Vraag: tot juni/kennisgeving enkel in gesprek met gemeenten en provincies. Gemeenteraad heeft nieuwe nota over participatie aangenomen met daarin aantal eisen t.a.v. het betrekken van partijen voorafgaand aan besluitvorming. College moet vooraf ook raad informeren. Verwacht wordt dat dit ook voor dit project nodig is.

██████████: in volgende workshop over participatie gaan we het hebben over welke partijen we voorafgaand aan de verschillende besluitvormingsmomenten (waaronder de kennisgeving voornemen en participatie) moeten informeren of betrekken. Op dit moment zijn enkel gemeenten, provincies en regionale netbeheerders geïnformeerd.

██████████, gemeente Dronten: De gemeenteraad van Dronten heeft participatiebeleid vastgesteld. Hiermee graag rekening houden. Participatie gaat hierbij verder dan aandragen van oplossingen, ook de afwegingen vanuit de omgeving moeten meegenomen worden. Het antwoord van ██████████ geeft voldoende duidelijkheid op dit moment.

██████████, netarchitect Liander: Op welk moment komen andere netbeheerders in beeld, zoals Prorail en netbeheerders van warmtenetten?

██████████: ook dit komt aan de orde in de volgende workshop over participatie, begin maart. Dan gaan we het hebben over wie willen we betrekken, hoe we dat kunnen/moeten gaan doen en wanneer.

████████████████████ gemeente Almere: Vraagstuk rond nut en noodzaak. In het noorden is er een heel uitgebreide rapportage over nut en noodzaak geweest. Er is behoefte in dit project aan een vergelijkbare rapportage, waarin op een degelijke manier wordt onderbouwd hoe EZK/TenneT tot keuzes is gekomen, welke alternatieven zijn afgevallen, waarbij aandacht moet zijn voor de hardheid van de onderbouwing.

██████████ afgesproken is dat in het bestuurlijk overleg in mei we met een factsheet over nut en noodzaak van de aanleg van de nieuwe 380 kV-verbinding komen. Deze factsheet wordt aan de ambtelijke werkgroep ter commentaar voorgelegd.

Presentatie ██████████

Nu geen plenaire vragen, vragen kunnen tijdens de workshop gesteld worden.

Workshop Groep 1

Voorzitter: ██████████, TenneT

Notulist: ██████████, TenneT

Deelnemers:

- ██████████, verantwoordelijk voor ██████████ bij de Gemeente Almere.
- ██████████ voor de gemeente Noordoostpolder.
- ██████████, gemeente Dronten.
- ██████████. Bij de provincie Flevoland.
- ██████████ voor de gemeente Lelystad. Is de ██████████ van de gemeente.
- ██████████ voor de gemeente Gooise Meren.
- ██████████ bij de Gemeente Zeewolde.

Terugkoppeling in het plenaire deel: ██████████

Eerste reactie op de presentatie

De vraag is gesteld wat de eerste reactie is op de uitgangspunten zoals benoemd in de presentatie van TenneT.

██████████: Vraag over het principe van bundelen: wat is de afstand waar rekening mee moet worden gehouden als er uitgegaan wordt van bundelen? Antwoord: afstand is de valafstand van een mast, ook wel omvalcriterium genoemd.

██████████: Wens is om de bestaande lijn bij de gemeente Almere te amoveren indien er een nieuwe verbinding komt. In elk geval het deel dat door de stad loopt. Verder is de wens om vakwerkmasten als uitgangspunt te nemen. Daarnaast is er behoefte aan een betere onderbouwing van nut en noodzaak.

██████████: Vraag is om meer achtergrondinformatie voor het omvalcriterium te geven. Er zijn meerdere mogelijkheden om te voorkomen dat een omvallende mast problemen in het net veroorzaakt. Verder de vraag om dezelfde type masten (vakwerkmasten / windtrackmasten) in de omgeving te kiezen en hierbij aan te sluiten op het huidige landschap.

██████████: Bij de uitgangspunten is bouwen in/over het water niet benoemd. Bevestigt dat dit ook tot de mogelijkheden behoort bij het definiëren van het zoekgebied?

Zijn in de knelpuntenberekening van TenneT ook toekomstige ontwikkelingen zoals de bouw van datacenter(s) meegenomen? Toekomstige ontwikkelingen, zoals de bouw van datacenters, zijn input voor de berekening van de capaciteit van het onderliggend regionaal 150kV elektriciteitsnetwerk. Voor de berekening van de benodigde transportcapaciteit van het 380 kV-hoogspanningsnet is TenneT uitgegaan van verschillende scenario's. In de factsheet over nut en noodzaak, die opgesteld wordt, zal hier nader op in gegaan worden.

██████████: In de factsheet over nut en noodzaak duidelijker aangeven wat het voordeel is voor Flevoland. Dit om een groter draagvlak te creëren.

Algemeen: Onder alle deelnemers bestaat de nadrukkelijke behoefte om door TenneT en EZK een nadere en uitgebreidere toelichting te krijgen over de nut en noodzaak en wat het bijdraagt aan de regio.

Zoekgebied

De vraag is gesteld wat de mening is over het voorgestelde zoekgebied. Hierbij is benoemd dat het uitgangspunt is dat de benoemde stations uit de presentatie vanuit TenneT aangedaan worden.

██████████: Vanuit het bundelingsprincipe komt hierbij het voorstel om vooral de gebieden ten noorden van Swifterband en/of in het water te onderzoeken. De overige gebieden bieden minder kansen i.v.m. de andere projecten zoals woningbouw. Toevoeging is om het zoekgebied wel breed te houden maar een overzicht te creëren met alle functies. Bijvoorbeeld de onderbouwstations. Deze opmerking wordt ondersteund door meerdere mensen.

██████████: Afwegingskaders voor de beoordeling van een mogelijke corridor / tracé. Wat zijn de kaders en hoe worden deze gewogen? Vraag is om deze zo snel als mogelijk te verduidelijken.

██████████: Onderstreept de opmerking om andere functies toe te voegen aan het zoekgebied om zodoende gebieden uit te kunnen sluiten.

■■■■: Geeft aan, het is niet aan ons om het zoekgebied nu al te vernauwen. Voorstel is om zo breed als mogelijk naar buiten te gaan. Onderstreept hierbij dat de wens voor mogelijk alternatief voor de gemeente Almere is om in het water / om de stad heen te gaan.

■■■■: Onderstreept nogmaals om de bestaande functies zoals bewoning aan te geven op de kaart. Verder wordt aangegeven om het zoekgebied zo breed als mogelijk te houden en bijvoorbeeld Natura 2000 niet bij voorbaat uit sluiten.

■■■■ Op basis van de opmerkingen van andere deelnemers komt het voorstel om het zoekgebied anders in kaart te brengen. Voorstel komt om vanuit binnenuit te beredeneren. Hierbij de gebieden die een grotere kans van slagen hebben een donkere/ andere kleur te geven en de gebieden met een kleinere kans een lichtere kleur te geven.

Voorkeursadvies bevoegde gezagen

De vraag is gesteld, moet er een unaniem (regio)advies liggen van de bevoegde gezagen/ moet deze processtap worden opgenomen in het voorkeursalternatief?

■■■■: Aangegeven nu onvoldoende informatie te hebben en geeft aan de voorkeur te hebben om eerst te overleggen met collega's.

■■■■: Geeft aan de voorkeur te hebben om samen toe te werken naar consensus maar wil wel de mogelijkheid behouden om aan te kunnen geven om niet voorgedragen alternatief te steunen. Hierbij komt eerder genoemde aandachtspunt, voordelen voor Flevoland, weer naar voren.

■■■■: te vroeg in het proces om hier een besluit over te nemen. Eerst moet er nog een analyse uitgevoerd worden en moeten de alternatieven in zicht worden gebracht.

■■■■ Algemeen standpunt is dat het te vroeg in het proces is om op dit punt een keuze te maken. Verder aangegeven dat het doel een gedragen voorkeursalternatief is maar er geen algemene consensus nodig is.

Additionele aandachtspunten aan de hand van de rondvraag

■■■■: Bij de opwaardering van de bestaande lijn, in 2018, is door de gemeenteraad de uitspraak gedaan dat een eventuele extra hoogspanningsverbinding niet over het grondgebied van de gemeente Almere mag lopen. Nu wordt aangegeven dat er een nieuwe hoogspanningsverbinding nodig is. Aandachtspunt / wens is om deze verbinding te combineren met de bestaande verbinding dan wel terug te kijken naar de ervaringen van de regioprojecten in het verleden. Hierbij zijn meerdere alternatieven gepresenteerd waarbij de huidige bestaande verbinding geamoveerd wordt. Dit blijft een duidelijke wens.

■■■■: De realisatie van een nieuwe verbinding moet gecombineerd worden met meerdere belangen, zoals de realisatie van woningen. Hier graag rekening mee houden en daarmee ook de wens om het zoekgebied zo snel als mogelijk te verkleinen. Daarnaast is er de wens om een open en eerlijke gesprekshouding aan te houden voor het vervolg van het traject / proces.

■■■■: Onderstreept het punt van het integraal benaderen van het project.

■■■■: Onderstreept eveneens dat de realisatie van een nieuwe hoogspanningsverbinding samen valt met de realisatie van windmolens + woningbouw + groot datacenter.

■■■■: Onderstreept het punt van snel duidelijkheid over de zoekgebieden. Dit ook vanwege ambities die er liggen op het gebied van woningbouw.

■■■■ Geeft aan dat de participatie een belangrijk aandachtspunt is.

Workshop Groep 2

Voorzitter: ██████████, Ministerie van EZK, TenneT

Notulist: ██████████, TenneT

Deelnemers:

- ██████████, gemeente Lelystad
- ██████████, gemeente Zeewolde
- ██████████, gemeente Almere
- ██████████, provincie Noord Holland
- ██████████, Liander
- ██████████ TenneT
- ██████████, gemeente Noordoostpolder

Eerste reactie op presentaties

██████████: In hoeverre wordt rekening gehouden met ontwikkelingen elders? In hoeverre zijn de ambities met betrekking tot versnelling uit het Regeerakkoord relevant? TenneT geeft aan bovengronds te willen bouwen; dat zal in binnenstedelijk gebied een probleem opleveren voor bewoners.

██████████: De wens om te versnellen snappen wij goed; dit moet wel zorgvuldig gedaan worden. Daarom werken we ook met de Omgevingswet en in samenwerking met de omgeving. Ondergronds verbindingen aanleggen is niet mogelijk, tenzij het echt niet anders kan, maar dan wel over een korte afstand, dit in verband met bereikbaarheid bij calamiteiten en leveringszekerheid

██████████: Ter aanvulling daarop: het gedrag van een kabel ondergronds is anders dan bovengronds, er komen aanvullende zaken bij kijken. In verband met leveringszekerheid gaat de voorkeur daarom uit naar bovengronds. Waar nodig wordt onderzocht om te kijken wat de mogelijkheden ondergronds zijn.

██████████: De opgave van TenneT is herkenbaar, wij staan ook voor deze uitdagingen. Het moet wel helder en in duidelijke taal uitgelegd worden.

██████████: Dank; mijn collega ██████████ kijkt en adviseert mee daar waar het gaat om de communicatie hierover.

██████████: Wij moeten rekening houden met gebieden die ontwikkeld gaan worden, bijvoorbeeld woningbouw en stedelijke uitbreiding. Wanneer komt dat aan de orde? En wat zijn andere randvoorwaarden, met name ruimtelijke kaders? Voor ons speelt het open landschap een belangrijke rol; in hoeverre is het mogelijk dit te ontzien? Wat zijn de lichtrode cirkels op de kaart? Waarom zijn er deze twee specifieke windparken getoond op de kaart? Wat zijn situaties waarbij wel ondergrondse aanleg verantwoord zou zijn?

██████████: In het voornemen staat het hoe en wat in het algemeen toegelicht; in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt daar dieper op ingegaan. Dit gebeurt in overleg met jullie, ook op welk detailniveau dus, maar ook landschappelijke waarden en ruimtelijke kaders. Ook bij andere projecten van TenneT zijn op deze manier input en wensen meegenomen, dat zullen wie hier ook doen.

██████████: Landschappelijke inpassing is van belang. In Noord-Holland staat ook in de omgevingsverordening dat dit een eis is.

■■■■■ Wat is de hardheid van het feit dat er aanlanding moet plaatsvinden bij station Lelystad in het kader van nut en noodzaak? En hoe is de afweging van de investering daarbij gemaakt?

■■■■■: We baseren ons op de berekeningen van TenneT, er wordt heel veel informatie verzameld en op basis daarvan worden voorspellingen gedaan hoeveel en waar de capaciteit moet komen. Per gebied gaat TenneT met aanvullende gegevens berekenen wat er mogelijk is met betrekking tot de stations en de verbindingen. Daaruit is gekomen dat Lelystad aangesloten moet worden.

■■■■■: Ik heb nog een aantal opmerkingen:

- Er is een duidelijke uitspraak vanuit onze raad dat er geen tweede 380 kV verbinding mag komen over het grondgebied van Almere.
- We hebben een grote verstedelijkingsopgave, aansluitend op Zeewolde en in samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf. Dat is geen gebied dat je zomaar kunt doorkruisen.
- Almere is met het Rijk en de regio Amsterdam-Almere-Markermeer / Almere 2.0 bezig met een integrale verstedelijkingsopgave, Oosterwold. Wij staan voor een opgave om te versnellen, dat is ook van nationaal belang. Er moeten tussen 65.000 en 85.000 woningen tot 2050 bijkomen.

■■■■■: Vraag aan ■■■■■: wij staan ook voor een verstedelijkingsopgave, net als Almere. Waarom de stelling dat een verbinding niet over het grondgebied van Almere zou mogen?

■■■■■: Dat is een uitspraak van de gemeenteraad.

■■■■■: Lelystad zit ook met het probleem van stroom. Wij hebben een opgave van 40.000 woningen. Waar precies is nog onbekend. Gedurende het project zullen we daar een gezamenlijke invulling aan moeten geven. De aansluiting op station Lelystad lijkt nu meer een vaststaand feit te zijn; in hoeverre is dat ook zo?

■■■■■: Tijdens eerdere gesprekken heb ik aangegeven dat het de voorkeur had om station Lelystad aan te sluiten, omdat we nog speelden met de gedachte om een directe verbinding te maken tussen Diemen en Ens. Daarna zijn aanvullende berekeningen door Tennenet gemaakt, waaruit is gebleken dat de nieuwe verbinding via het hoogspanningsstation in Lelystad moet lopen om de transportkelpunten geheel op te lossen.

■■■■■: Wij hebben ook een woningbouwopgave. Het tracé zal die opgave waarschijnlijk niet raken. Ik zou ons zoekgebied, dat wij hebben vastgesteld voor ons Zonbeleid, ook willen aandragen. We willen ook wind niet uitsluiten. Zuidermeerdijk richting Ramspol is wellicht ook een geschikt gebied voor een windpark in de toekomst.

In het Regeerakkoord is ook de Lelylijn genoemd, dat is een grote wens. Gemeente Noordoostpolder zal daar energie in gaan steken, goed om dit mee te nemen. Zou daar iets in gecombineerd kunnen worden, hoewel dat qua proces nu niet gelijk loopt?

Landschappelijke inpassing speelt bij ons ook in verband met een open middengebied. Windmolens hebben we daarom ook aan de zijkant geplaatst.

■■■■■: Ik snap de wens, dat zou mooi zijn. De Lelylijn staat echter nog niet vast en is nog onzeker. We nemen het wel mee en zullen kijken hoe we daar slim mee kunnen omgaan.

■■■■■: Open, constructieve en transparante communicatie is van belang. We moeten samen met de gemeenten de input van de bewoners goed meenemen. We hebben daarom ook een communicatiewerkgroep met de communicatieadviseurs van de gemeenten.

██████████: Het zoekgebied loopt heel dicht langs Weesp, wat straks onderdeel van Amsterdam is. Wellicht goed om die ook erbij te betrekken?

██████████: Is Urk ook uitgenodigd?

██████████: We gaan bekijken of we deze partijen betrekken en hoe en wanneer we dat gaan doen.

██████████: We gaan nog toetsen hoe we het proces verder gaan vormgeven en met welke partijen eventueel nog meer die er nu nog niet bij zijn, zoals Amsterdam, Weesp en Urk.

██████████: Nog even terugkomend op uitspraak ██████, dat zij de grote opgave erkennen, maar niet op eigen grondgebied willen realiseren, is dat niet onhoudbaar?

██████████: Er ligt een raadsuitspraak uit 2018, daar moet je het mee doen. Dit raadsbesluit is tot stand gekomen na een periode van 15 jaar praten met het Rijk. In 2010 waren er ook plannen voor een tweede 380 kV lijn, dat ging niet van harte. TenneT kwam tot het inzicht dat tweede 380 kV lijn op dat moment niet nodig was. Dit leidde vervolgens tot een gesprek in de raad en die heeft toen dat besluit genomen.

██████████: Om die reden is er ook sprake van een Rijkscoördinatieregeling. Deze nieuwe hoogspanningsverbinding is van nationaal belang. De Gemeente Almere is geen bevoegd gezag voor dit project en kan dus niet in zijn ééntje besluiten waar deze nieuwe lijn wel of niet gaat lopen. We vergelijken met elkaar verschillende alternatieven en daaruit zal blijken of de nieuwe verbinding wel of niet over het grondgebied van Almere gaat lopen.

██████████: Ik wil duidelijk maken dat we ons ambtelijk en bestuurlijk in deze aanpak kunnen vinden.

██████████: Welke uitgangspunten zijn voor jullie echt van belang?

██████████: De instandhouding van een meerkernig stedelijk concept van Almere. Dat de verbinding niet in het stedelijk woongebied komt. Er loopt al een 380 kV verbinding door de stad. Belangrijk punt voor ons hoe deze in de discussie wordt meegenomen.

██████████: Maar ook het landelijk gebied moet niet als makkelijk te doorkruisen gebied worden gezien; landschappelijke openheid is een belangrijke waarde. Ik voel wel voor een mogelijke aansluiting op bestaande infrastructuur.

██████████: Rekening houden met totale energie-infrastructuur. In hoeverre kun je er rekening mee houden dat deze lijn eventuele andere ontwikkelingen verstoort of doorkruist?

██████████: Als je trechtert van groot naar klein, kom je uiteindelijk op een tracé. Als je nu al trechtert, krijg je de vraag hoe je daar bent gekomen. Beter is om vanaf het begin iedereen mee te nemen in de trechtering, zowel raad als inwoners.

██████████: Dat heeft zeker voordelen. Een nadeel is dat er langer onzekerheid is over waar de verbinding wel of niet komt

██████████: Nog een toevoeging: Almere is 1 van de 14 grote verstedelijkingslocaties in het Regeerakkoord.

Workshop Groep 3

Voorzitter: ██████████, TenneT

Notulist: ██████████, TenneT

Deelnemers:

- ██████████, gemeente Lelystad ██████████, thema duurzaamheid
- ██████████, provincie Noord-Holland, ██████████ Gooi en Vechtstreek
- ██████████, Liander, ██████████ Flevoland, Liander is eigenaar van het 150kV net in de polder.
- ██████████, provincie Flevoland. Werk samen met ██████████ aan dit grote project van nationaal belang
- ██████████, TenneT, ██████████, ontwikkelingen 150kV-net

██████████ NOP, is niet aanwezig

Terugkoppeling in het plenaire deel: ██████████

Eerste reactie op presentaties

██████████ mooi om zo vroegtijdig betrokken te zijn, de opgave is erg groot. Zorg voor Lelystad is de onderbouwing van nut en noodzaak, dit is nogal mager toegelicht in de presentatie. Gemeente heeft grote woningopgave, stad gaat verdubbelen (nu 35.000 woningen, komen er 40.000 bij (raadsambitie, komende 25 jaar). Dit gaat gepaard met de ontwikkeling van wegen, groen, bedrijventerreinen etc. Een Almere-situatie moet voorkomen worden. Waarom is een verbinding door Lelystad nodig in route Diemen- Ens? Behoeftte aan onderbouwing. Hoever zuidelijk kan het tracé komen? Ook onderbouwing nodig voor bovengronds i.p.v. ondergronds.

██████████: Het is heel belangrijk dat dit proces heel open wordt gevoerd. BG moet hier erg proactief inzitten, tot nu toe is hij hier positief over. Nut en noodzaak moet heel scherp worden neergezet. Onderbouwd moet worden waarom een nieuwe lijn wordt voorgesteld in het licht van de bestaande situatie en de toekomstige opgave waarvoor Flevoland zich gesteld ziet, met name de woningbouwopgave.

BG-en moeten inzichtelijk gaan maken op korte termijn waar die woningbouwopgave ruimtelijk gezien ligt. Op meta-niveau blijven acteren om inzichtelijk te maken of we alle initiatieven meenemen (integrale opgave) en ook de juiste stakeholders.

Andere ontwikkeling is Lelystad Airport waarmee rekening gehouden moet worden.

██████████: Verhaal was al bekend, in vooroverleg al besproken. Andere netbeheerders (w.o. Prorail) moeten tijdig betrokken worden.

██████████: Fijn om in vroegtijdig stadium betrokken te worden. Nut en noodzaak is belangrijk. Beeld kan ontstaan dat er al een keuze is gemaakt. Aandacht gevraagd voor landschappelijke inpassing, en aandacht voor Hollandse waterlinie.

Vraag: Hoe sluit zo'n hoogspanningsnet aan op andere ontwikkelingen bij snelwegen/spoorweg?

██████████: NOVI (Nationale Omgevingsvisie) geeft aan: streven naar bundeling van bovenregionale infrastructuur. Dit moeten we nog allemaal gaan onderzoeken, gaat mee bij de bepaling van de corridors.

██████████: Aanwezig als toehoorder. Belangrijk om te realiseren dat lokale woningbouwontwikkelingen veelal via de regionale netbeheerder worden aangesloten.

██████████ Eerder al aangegeven in kader van nut en noodzaak: waarom worden de procedures (Diemen- Ens en Ens-Vierverlaten) gesplitst. Hiervoor moet aandacht zijn, uitleggen waarom dit is.

T.a.v. landschap: [REDACTED] is bij een excursie Vierverlaten – Duitse grens geweest. Op basis hiervan adviseert hij de aanpak van Groningen voor de landschappelijke inpassing te gebruiken voor dit project, is op goede manier invulling gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit. Hierbij zijn de landschapsarchitecten en experts van de overheden (gemeenten en provincies) gezamenlijk tot een aanpak gekomen.

Medeoverheden willen al aan de voorkant over landschap en ruimtelijke kwaliteit meedenken.

Onderzoeken variant over water. Als je afgewogen hebt dat over water echt niet kan, dan helder en transparant plek geven in je afweging.

Zoekgebied

[REDACTED]: in het voornemen beginnen we met een breed zoekgebied. Stations zijn duidelijke start- en eindpunten, alle gemeenten aan tafel.

[REDACTED] Als station Lelystad echt moet, is het voor bestuurders heel belangrijk dat goed wordt onderbouwd waarom dit echt niet anders kan. Dit beperkt namelijk een gebied, hier kunnen geen nieuwe woningen komen.

[REDACTED] Station moet aangetakt worden omdat we anders de leveringszekerheid niet kunnen waarborgen. Dit knelpunt blijft als we station Lelystad niet inlussen.

[REDACTED]: Is dit voor leveringszekerheid voor station Lelystad, of voor het landelijke net? Voor het verzorgingsgebied Lelystad of voor het hele land?

[REDACTED] is een verbinding van nationaal belang, we komen nog terug op meerwaarde voor de regio.

[REDACTED] Kan de Ens-Diemenverbinding ook over Harderwijk? Waarom is deze partij er niet bij, waarom niet mee gesproken? Realiseer je dat woningbouw ook een landelijke opgave is.

[REDACTED]: Woningbouwopgave is opgave vanuit een ander departement. Prettig daarom dat het een RCR-procedure is. Belangrijk dat op landelijk niveau - door de nieuwe minister voor VRO - een integrale afweging plaatsvindt van de verschillende grote gebiedsopgaven, bijvoorbeeld woningbouw vs. energieopgave.

Gemeente Almere is niet aanwezig in onze groep. Het totale grondgebied van Almere heeft een stedelijke opgave, dus je hebt geen keuze om de toekomstige woningbouw te vermijden.

[REDACTED] Lelystad is voorstander van het intensiveren van het knooppunt Lelystad. Als al bepaald is dat verbinding via station Lelystad moet lopen, onderbouw dit, en laat dit vooral ook zien op de kaarten, trek maar een lijn naar het station als het echt moet. Dit betekent wel dat er dan geen ruimte is voor woningbouw.

Unaniem advies bevoegde gezagen

■: Positief over ambitie unaniem besluit van overheden, maar op gegeven moment moet minister ook een besluit nemen, omdat het de vraag is of het haalbaar is om tot een unaniem regionaal voorkeustracé te komen.

Belangrijkste is dat alle overheden hebben kunnen laten weten wat ze ervan vinden. Verwachtingen moeten hierin duidelijk zijn.

■ geen voorstander van Poolse landdagen. Het moet duidelijk zijn: dit moet gebeuren. Dan is het fijn dat er iemand (minister) is die daar een klap op geeft. Het moet natuurlijk wel goed uitgelegd worden aan de bestuurders.

■ iedere gemeente heeft eigen participatiebeleid. Hiermee moet zoveel mogelijk rekening gehouden worden.

Duidelijk maken aan gemeenten en provincies welke niveau van participatie gevraagd wordt van de partijen. Waarop is welk input nodig en waarop niet?

■: denk aan het vroegtijdig informeren van de gemeenteraad. Geef daarbij duidelijk aan waar nog ruimte zit voor andere keuzes en waar niet. Moet de nieuwe lijn persé aantakken bij station Lelystad of niet?

■: Bij de volgende workshop moet duidelijk zijn of aansluiting bij het hoogspanningsstation Lelystad persé nodig is.

■: Behoeft aan goede onderbouwing bovengronds/ondergronds.

■: in principe is bovengronds, belangrijk in de 380kV-ring. Zie ook de uitgangspunten uit de presentatie. Daar waar het echt niet anders kan, onderzoeken we of het ondergronds kan.

Dit hangt samen met de kerntaak van TenneT: continue beschikbaarheid van stroom. Bij een ondergronds tracé duurt herstel/reparatie langer, omdat niet zichtbaar is waar de storing zit en de kabel niet snel bereikbaar is. Bovengronds gaat detectie en reparatie veel sneller. Ondergronds is daarnaast storingsgevoeliger.

Terugkoppeling plenair

Workshop 1 ([REDACTED])

Terugkoppeling via [REDACTED]

- Leuke sessie, waarin open en transparant dingen aangegeven zijn, goede start voor het proces.
- Zoekgebied: laat dingen open, maar maak duidelijk wat er niet kan.
- Goed om bestaande aspecten als infrastructuur en bebouwing in beeld te brengen. Zoekgebied moet ruim blijven, vooraf dingen niet laten afvallen.
- Integraal en toekomst: wat is betekenis van deze verbinding voor de provincie. Verder kijken dan enkel transportknooppunten.
- Aangeven "What's in it for us".

Workshop 2 ([REDACTED])

[REDACTED]:

- Nut en noodzaak wordt door iedereen erkent, echter moet goed onderbouwd worden en waarom hier, dus in dit zoekgebied.
- Alle ruimtelijke ontwikkelingen moeten een plek krijgen, met name woningbouw, ook bedrijventerreinen, wind. Hou hiermee op juiste wijze rekening.
- Open polder is belangrijk als landschappelijk input.
- Kun je gebruik maken van de bestaande verbinding of bestaande infrastructuur als traceringsprincipe.
- Verschillende raden hebben al uitspraak gedaan over verbinding op hun grondgebied. Dit is niet bepalend (Nimby), goed dat hier RCR geldt.
- Discussie over het moment van trechteren. Wenselijk is zoveel mogelijk open te houden, maar duidelijkheid te geven waar wel/niet ruimte zit.
- Participatie: verschillen in participatiebeleid bij de gemeenten. Daarom wenselijk dat EZK en TenneT hier handen en voeten aan geven.

Workshop 3 ([REDACTED])

[REDACTED]:

- Uitvoering stil gestaan bij nut en noodzaak, met name waarom moet station Lelystad ingelust worden.
- Onderbouw hoe je tracé bepaalt (wordt het enkel stedelijk gebied of juist landelijk gebied).
- Wat is je scope, bewust zo breed mogelijk? Als zaken uitgesloten zijn, dit dan ook benoemen. Zorg dat je alles verkend (bijv. optie via Harderwijk).
- Landschap/ruimtelijke kwaliteit, kijk naar ervaringen Vierverlaten – Duitse grens hoe dat daar op goede, zorgvuldige manier is gedaan.
- Integrale belangenafweging: op metaniveau bekijken wat er allemaal speelt op ruimtelijk vlak. Op landsniveau inzichtelijk maken dat dit vraagstuk niet los staat, maar een integrale afweging in maken. Dit moet op rijksniveau, waarin de gemeente en provincies wel meegenomen moet worden.
- Vraag is of het haalbaar is dat er een unaniem advies komt van alle partijen. Mogelijk zijn de belangen te wisselend voor een unaniem voorstel vanuit de regio. Neem raden hierin vroeg mee. Als iedereen overtuigd is dat de opgave belangrijk is, dan hoeft er niet gestreefd te worden naar een unaniem besluit van de gemeenten en provincies. Het unanieme besluit moet niet het doel zijn.
- Belangrijk voor draagvlak wat de meerwaarde voor de regio en gemeenten is.

W.v.t.t.k

■■■■ Kennis en expertise ontbreekt om te bepalen of het wenselijk is een besluit over het VKA voor te leggen.

■■■■ EZK gaat notitie opstellen met voor- en nadelen van het vastleggen van een VKA in een voorkeursbeslissing.

■■■■: Graag in notitie meenemen of unaniem besluit hierin vereist is.

■■■■ samenvatting:

- Zoekgebied: In begin open laten, maar goed al aan te geven wat in ieder geval niet kan.
- Nu al ophalen wat er allemaal speelt en dit meenemen in de afweging/trechtering.
- In zoekgebied aangeven wat zijn de go's en no-go's (wellicht met kleuren werken, bijv. groen, oranje en rood).
- Nut en noodzaak moet duidelijk op papier komen: waarom moet dit door dit zoekgebied lopen en waarom moet station Lelystad aangetakt worden.
- Kijk naar bestaande infrastructuren (bestaande verbinding).
- Kan bestaande lijn in Almere in samenhang met nieuwe verbinding verplaatst worden? Afgesproken is dit te onderzoeken. Over de uitkomsten kunnen echter op voorhand geen garanties gegeven worden.
- Aandacht voor landschap en landschappelijke inpassing.

■■■■: In mei 2022 willen we graag het voornemen kennisgeving en participatie bespreken met de bestuurders, voor de publicatie in juni.

■■■■: Zorg dat je gemeenteraden en provinciale staten ook informeert. Geef volksvertegenwoordiging niet het gevoel dat ze niet worden meegenomen. Bestuurlijke aanhaking is heel belangrijk.

■■■■: Nemen we mee in de workshop over de participatie.

■■■■: EZK kan eind febr. colleges B&W en GS brief sturen over project en de RCR. Is dit wenselijk of zijn besturen al voldoende geïnformeerd?

Het wordt wenselijk gevonden dat EZK deze brief verstuurt. Een concept van de brief zal ter commentaar aan de ambtelijke contactpersonen worden voorgelegd.

■■■■: Met het oog op de participatie is het heel belangrijk dat gemeenten/provincies maar ook bewoners weten waarover ze kunnen meepraten. Gebruik hierbij de participatieladder.

■■■■ belangrijk om waterschappen ook al op dit moment te betrekken.

■■■■: Ook Waternet.

■■■■: Urk ontbreekt bij de gemeenten die aangehaakt zijn. Wellicht moet er ook een brief naar deze gemeente worden gestuurd met toelichting over het project.

■■■■: De reden dat we Urk nog niet benaderd hebben, is erin gelegen dat we niet verwachten dat de nieuwe verbinding over het grondgebied van Urk komt te liggen. Maar het is wel goed om ze tijdig te informeren. We zullen contact met Urk opnemen en ook met Weesp.

■■■■: Op 4 of 10 maart willen we graag een workshop over het participatietraject organiseren. Hiervoor ontvangen jullie nog een uitnodiging. Onderwerpen die we dan willen bespreken zijn: wat is participatie, wie gaan we daarbij betrekken, met betrekking tot welke onderwerpen.

Energietransitie en nieuwe hoogspannings- verbindingen

Werken aan het energiesysteem van de toekomst

De energietransitie is in volle gang. Op zee komen windmolenparken, op land verandert akkerland in zonneparken. En ook in onze directe omgeving zien we steeds meer elektrische auto's, zonnedaken en warmtepompen.

Om al deze ontwikkelingen te faciliteren moeten we ons elektriciteitsnet uitbreiden; zowel lokaal, regionaal als het landelijke stroomsnelwegnet (380kV).

Het huidige net kan het elektriciteitstransport van productie naar gebruiker niet aan. Dit betekent dat we voor 2030, naast alle onderhoud aan en opwaardering van bestaande verbindingen, ook nieuwe hoogspanningsstations en –verbindingen moeten bouwen.

De opgave van TenneT

Continue beschikbaarheid van elektriciteit

- Onderhoud bestaande hoogspanningsverbindingen en stations
- Opwaarderen bestaande hoogspanningsverbindingen en stations
- Aanleg nieuwe hoogspanningsverbindingen
- Bouw nieuwe hoogspanningsstations

Het 380 kV-net

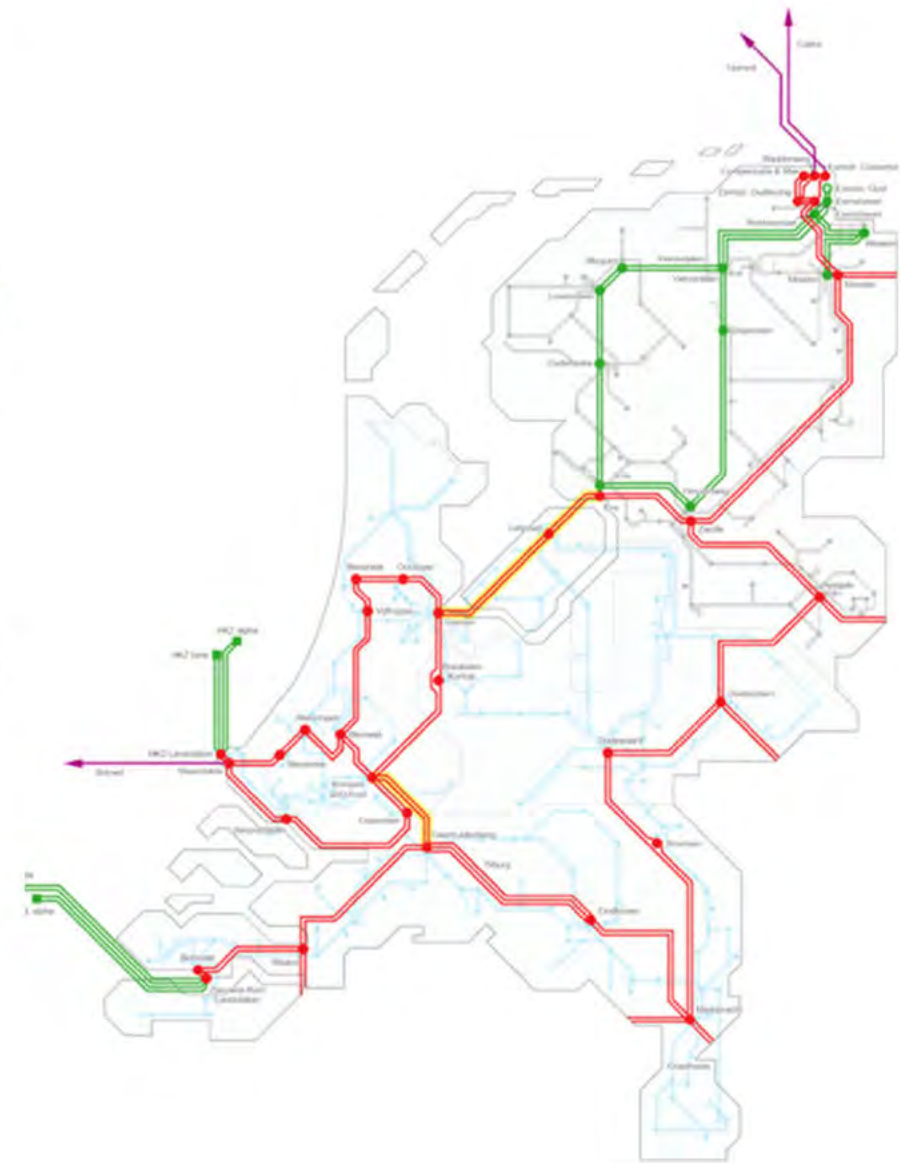
De ruggengraat

- Het Nederlandse 380 kV-net is de ruggengraat van het landelijk hoogspanningsnet, en
- Zorgt voor het transport van grootschalig opgewekt vermogen door heel Nederland én van en naar het buitenland.
- Het bestaat uit een landelijke ringstructuur met verbindingen naar kustlocaties waar grootschalig productievermogen is aangesloten.
- Daarnaast zijn er verbindingen met Duitsland, België, Noorwegen, Groot-Brittannië en Denemarken.
- Het 380 kV-net zorgt voor de voeding van het onderliggende wijd vermaasde elektriciteitsnet.

Investeringsplan TenneT

Ten behoeve van het Investeringsplan berekent TenneT 2-jaarlijks op basis van scenario's en ontwikkelingen het hoogspanningsnet door voor de komende 10 jaar.

Energietransitie

De scenario's.

- Meer energie opwekken uit duurzame energiebronnen, zoals wind en zon.
- Regionale Energiestrategie
- Uitvoering Klimaatakkoord
  - Verduurzamen bedrijven
  - Huishoudens
  - Vervoer
- ❖ Dit vraagt om extra capaciteit op het elektriciteitsnet

Voorziene knelpunten tot 2030 nationale net Investeringsplan TenneT

- Een verdere toename transport elektriciteit (verdubbeling)
  - Ontwikkelingen (aanbod) in en via het Eemshavengebied
  - Toename internationale energietransporten tussen Noord-Duitsland en België.
  - Groei van duurzaam opgewekte energie, zoals wind- en zonne-energie, -parken op land en op zee
  - Verhoging van het elektriciteitsverbruik, als gevolg van de energietransitie (elektrificatie van auto's, huizen en industrie).
- Zicht op mogelijke alternatieven op de markt voor energietransport en -opslag, maar nog niet ver genoeg ontwikkeld

Het IP2020/IP2022 Knelpunten:

In het IP2020 wordt een knelpunt in de transportcapaciteit van het hoogspanningsnet berekend op de verbindingen tussen de stations Diemen en Lelystad en de verbinding tussen de stations Lelystad en Ens.

Dit wordt in het IP2022 nog eens bevestigd

De opgave

De bestaande hoogspanningsverbindingen tussen Diemen en Ens hebben (straks) hun maximale capaciteit.

Deze capaciteit is vanaf 2030 niet meer toereikend. Er zal een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding moeten komen tussen de stations Diemen, Lelystad en Ens.

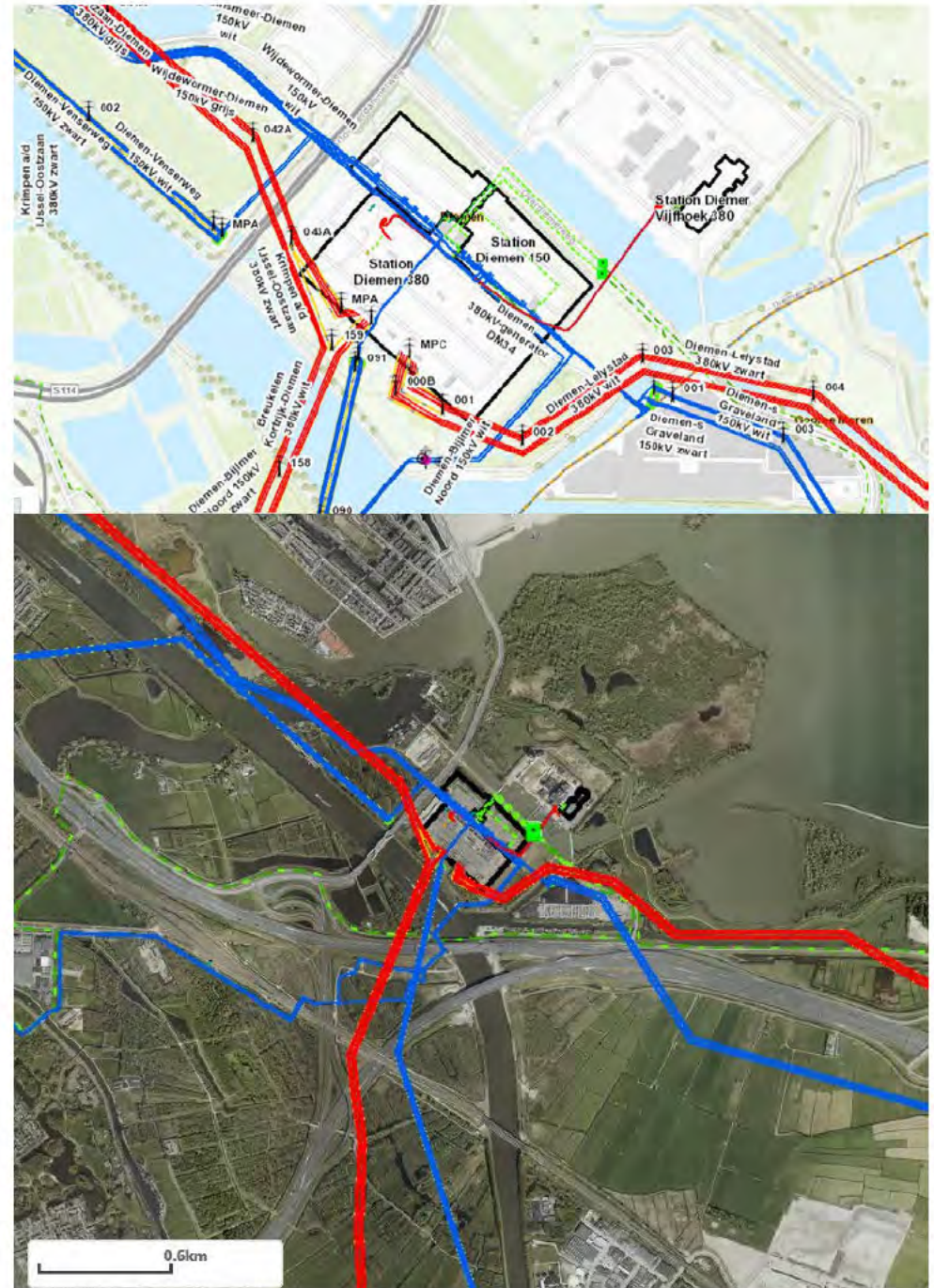
Hiervoor gaan EZK en TenneT, samen met de regionale overheden, zoeken naar het meest geschikte tracé.

Bestaande hoogspanningsverbindingen

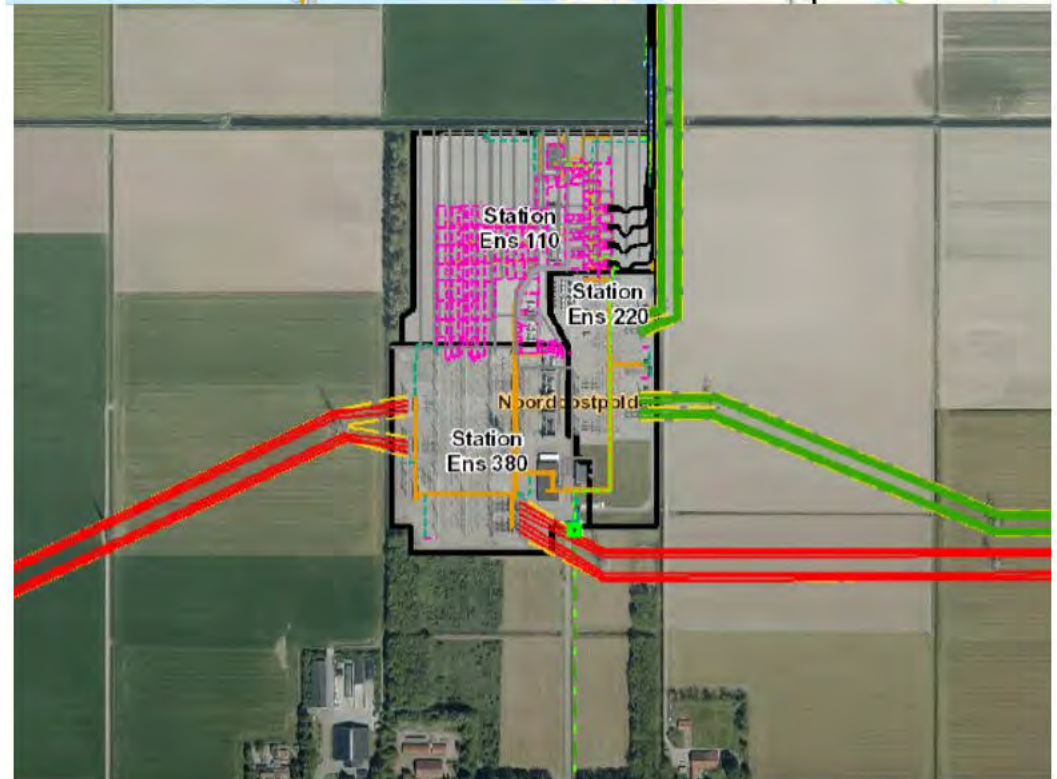
Bestaand station Diemen

Bestaand station Lelystad

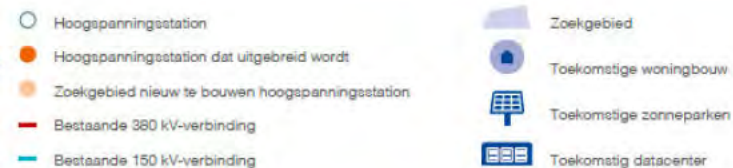
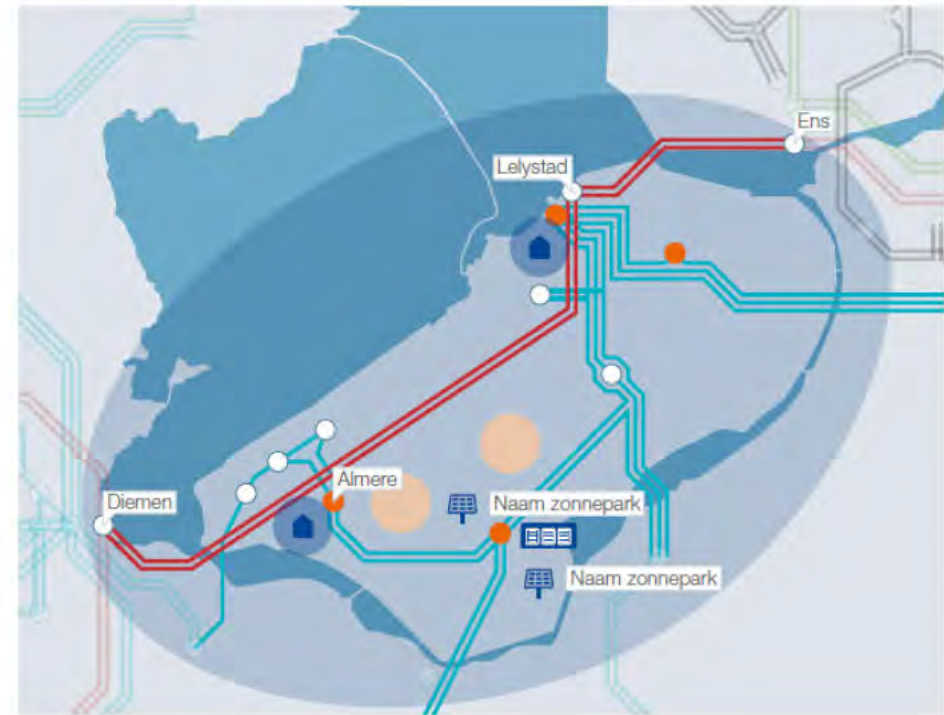
Bestaand station Ens

Verkenning nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen - Ens

- Flevoland is een belangrijke schakel in het nationale en internationale elektriciteitstransportnetwerk;
  - Verbonden met Noord Nederland (Eemshaven, net op zee)
  - Idem via Zwolle met Oost-Nederland
  - Onderdeel landelijke 380 kV-ring
- Regionaal: Opwek van stroom, afname, opslag en doorvoer;
- Flevoland zet in op duurzame energie, de economie groeit en ze maakt ruimte voor duurzaam wonen, werken, recreëren.

Uitgangspunt: integrale afweging tracé keuze (onder meer technische mogelijkheden, gebiedskenmerken en gebiedsontwikkelingen)

Netuitbreiding tussen Diemen en Ens

Uitgangspunten:

- De nieuwe hoogspanningsverbinding verbindt de stations Diemen, Lelystad en Ens met elkaar.
- De nieuwe hoogspanningsverbinding komt apart van de bestaande hoogspanningsverbindingen tussen de stations Diemen, Lelystad en Ens. In de toekomstige situatie zijn de nieuwe en bestaande verbinding elkaars back up. Dit in verband met leveringszekerheid. Om die reden mag een verstoring van de ene verbinding niet leiden tot een verstoring van de andere.
- De nieuwe hoogspanningsverbinding komt bovengronds. Daar waar inpassing bovengronds echt niet mogelijk is, kan onderzocht worden of over korte afstand de verbinding ondergronds kan worden aangelegd.
- De nieuwe hoogspanningsverbinding krijgt direct de capaciteit die de opgewaardeerde hoogspanningsverbindingen nu ook krijgen (Diemen-Lelystad) of hebben (Lelystad-Ens).
- De nieuwe 380kV-verbinding zal rond 2030 klaar moeten zijn. Dan treedt het capaciteitsknelpunt ook daadwerkelijk op.

Disclaimer

Deze powerpoint wordt u aangeboden door TenneT TSO B.V. ("TenneT").
De inhoud ervan - alle teksten,

beelden en geluiden - is beschermd op grond van de auteurswet. Van de inhoud van deze powerpoint mag niets worden gekopieerd, tenzij daartoe expliciet door TenneT mogelijkheden worden geboden en aan de inhoud mag niets worden veranderd. TenneT zet zich in voor een juiste en actuele informatieverstrekking, maar geeft ter zake geen garanties voor juistheid, nauwkeurigheid en volledigheid.

TenneT aanvaardt geen aansprakelijkheid voor (vermeende) schade, voortvloeiend uit deze powerpoint,

noch voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen op basis van gegevens en informatie op

deze powerpoint.

TenneT is een toonaangevende Europese netbeheerder (Transmission System Operator, TSO) met zijn belangrijkste activiteiten in Nederland en Duitsland. Met meer dan 23.000 kilometer aan hoogspanningsverbindingen zorgen we voor een betrouwbare en zekere elektriciteitsvoorziening aan de 41 miljoen eindgebruikers. TenneT is een van Europa's grootste investeerders in nationale en grensoverschrijdende netaansluitingen op het land en op zee, waarbij de Noordwest-Europese energiemarkten worden samengebracht en de energietransitie vooruit wordt gebracht. TenneT zet zich in om te voldoen aan de behoeften van de samenleving door verantwoordelijk, betrokken en verbonden te zijn.

www.tennet.eu

WERKSESSIE VOORNEMEN
PROJECTBESLUIT NIEUWE 380 kV-
VERBINDING DIEMEN-ENS

4 februari 2022

Agenda bijeenkomst

- 10.00: Welkomstwoord/korte inleiding
- 10.15: Mogelijkheid voor vragen/reacties (plenair)
- 10.30: Korte toelichting op opgave en uitgangspunten voornemen
- 10.45: In 3 deelgroepen:
  - Reactie op voorstellen
  - Inventarisatie van ideeën
- 11.45: Plenaire terugkoppeling
- 12.15: Vervolgafspraken/rondvraag

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

DE OPGAVE:

REALISEREN VAN EEN NIEUWE
380 KV-HOOGSPANNINGSLIJN
TUSSEN DIEMEN EN ENS, IN
GEBRUIK 2030

Uitgangspunten proces

- Rijkscoördinatieprocedure: EZK en BZK bevoegd gezag (min voor KE en voor VRO)
- In samenwerking met lokale overheden:
  - Ambtelijke werkgroep:
    - Informatie en ideeën inbrengen
    - Concepten becommentariëren
  - Bestuurlijk overleg:
    - Bestuurlijk issues bespreken
    - Voorstellen vaststellen (die ter inzage gaan)
- Samen met:
  - Landelijk netbeheerder TenneT (initiatiefnemer)
  - Regionale netbeheerder Liander
  - Ondersteunend adviesbureau

Resultaten om naar te streven

- Toekomstbestendig 380 kV-hoogspanningsnetwerk
- Goede ruimtelijke inpassing
- Integrale afstemming met andere ruimtelijke ontwikkelingen
- Bundeling van kennis en expertise verschillende organisaties
- Naar tevredenheid van gemeentelijk, provinciaal en landelijk bestuur

Planning

- Februari 2022: werksessie Voornemen
- Maart 2022: werksessie Participatieplan
- Mei 2022: bestuurlijk overleg
- Juni 2022: publicatie Voornemen en Participatieplan
- Q2 2022: werksessie Onderzoeksopgave (NRD)

- Eind 2022: publicatie concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau
- Q1/Q2 2024: publicatie concept MER en Integrale Effect Analyse
- Q4 2024: publicatie voorkeurstracé

Kennisgeving voornemen

Met de kennisgeving voornemen geeft het bevoegd gezag aan dat het een verkenning gaat uitvoeren naar een opgave in de fysieke leefomgeving.

In de verkenning onderzoekt het bevoegd gezag onder andere mogelijke oplossingsrichtingen voor deze opgave.

Doel voornemen:

- iedereen informeren over het starten van de verkenning
- iedereen de mogelijkheid geven om met ideeën en suggesties te komen over mogelijke oplossingsrichtingen voor de opgave

Onderdelen van het voornemen

- Een beschrijving van de opgave waarvoor de verkenning wordt uitgevoerd
- Kaart van de locatie of tracé
- Hoe de verkenning wordt uitgevoerd
- Binnen welke termijn
- Wel of geen voorkeursbeslissing vóór het vaststellen van een projectbesluit
- Binnen welke termijn een ieder mogelijke oplossingen voor de opgave kan aandragen
- De uitgangspunten voor het in beschouwing nemen van die oplossingen
- Bevoegd gezag van de projectprocedure

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Verslag werksessie 3 "naar kansrijke alternatieven" 380 kV Hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Datum: vrijdag 14 oktober 2022 15:10:23
Bijlagen: [image001.png](#)
[image004.png](#)

Beste [REDACTED]

Hartelijk dank voor het bericht.

Uiteraard zal uw naam toegevoegd worden aan de lijst met aanwezigen, mijn excuses voor het ongemak.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[REDACTED]

[REDACTED]

LPN Area Central

[REDACTED]

T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>

Verzonden: vrijdag 14 oktober 2022 14:11

Aan: [REDACTED]@tennet.eu>

Onderwerp: RE: Verslag werksessie 3 'naar kansrijke alternatieven' 380 kV
Hoogspanningsverbinding Diemen-Ens

Beste [REDACTED]

Bedankt voor het toezenden van het verslag. In het verslag mis ik de lijst van aanwezigen mijn naam. Zou je deze nog toe willen voegen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Provincie Flevoland

A Strategie en beleid

T 06- [REDACTED]

E [REDACTED]@flevoland.nl

Van: [redacted]@tennet.eu>

Verzonden: donderdag 13 oktober 2022 15:01

Aan: [redacted]@urk.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@dronten.nl;
[redacted]@rws.nl; [redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@rvo.nl;
[redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@flevoland.nl;
[redacted]@rws.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@dronten.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@urk.nl; [redacted]@almere.nl;
[redacted]@lelystad.nl; [redacted]@gooisemeren.nl; [redacted]@zuidereeland.nl;
[redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@gooisemeren.nl;
[redacted]@kampen.nl; [redacted]@minbzk.nl; [redacted]@alliander.com;
[redacted]@waternet.nl; [redacted]@waternet.nl; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@urk.nl;
[redacted]@overijssel.nl; [redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@urk.nl;
[redacted]@zuidereeland.nl; [redacted]@lelystad.nl; [redacted]@rws.nl;
[redacted]@noordoostpolder.nl; [redacted]@rws.nl; [redacted]@huizen.nl;
[redacted]@diemen.nl; [redacted]@regiogv.nl; [redacted]@noordoostpolder.nl;
[redacted]@zeewolde.nl; [redacted]@almere.nl; [redacted]@almere.nl;
[redacted]@rws.nl; [redacted]@minezk.nl; [redacted]@huizen.nl;
[redacted]@noord-holland.nl; [redacted]@kampen.nl; [redacted]@witteveenbos.com;
[redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@witteveenbos.com;
[redacted]@WitteveenBos.com; [redacted]@tauw.com; [redacted]@tauw.com;
[redacted]@witteveenbos.com; [redacted]@tauw.com;
[redacted]@WitteveenBos.com; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>; [redacted]
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>

Onderwerp: Verslag werksessie 3 'naar kansrijke alternatieven' 380 kV Hoogspanningsverbinding Diemen-Ens

Beste deelnemers en genodigden,

Naar aanleiding van de laatste workshop ontvangt u bijgaande het verslag vanuit de werksessie 'naar kansrijke alternatieven' voor het project 380 kV hoogspanning Diemen-Ens.

Indien u wilt reageren op het concept verslag kunt u mij deze toesturen, ik zie deze dan ook graag tegemoet.

Mochten er vragen verneem ik deze graag.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
[redacted]

LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

disclaimer
<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 28 september 2022 16:24
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Vraagstelling tbv workshop 3 'Naar kansrijke alternatieven 380KV Diemen-Ens 29 september
Bijlagen: Inzicht in omgang ruimteclaims Flevoland inzake brief Minister van VROM 17 mei 2022

Mooi integraal benadert en duidelijk, dank voor de toevoeging van mijn bijdrage.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Provincie Flevoland

Op 28 sep. 2022 om 15:57 heeft [REDACTED]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemiddag [REDACTED]

Je hebt deze mail nav ons contact van gisteren nog tegoed. Ik heb nog eens goed op een rij gezet wat de herkomst is van ons contact (de aanleiding), het tussentijdse contact met EZK (mail van mij aan EZK d.d. 8-9), de concrete vraag die aan de provincie (in wezen aan jou) gesteld wordt om deze morgen te beantwoorden en jouw toegevoegde waarde

Vraagstelling tbv workshop 29-9: Waar en hoe vindt de ruimtelijke integrale afweging door de provincie plaats ten aanzien van de trace's?

Subvragen: Hoe verhoudt dit project zich tot de andere grote strategische opgaven voor de provincie Flevoland? Hoe wenst de provincie Flevoland om te gaan met de ruimteclaims waar de Minister voor VRO inzicht om vraagt vóór 1 juli 2023? In hoeverre kan dit project worden gezien vanuit de gebiedsopgave waar de provincie zich voor gesteld weet?

Tussentijds contact met EZK dmv mail d.d. 8 september.

Op 8 september heb ik [REDACTED] van EZK bijgevoegde mail gestuurd. De input daarvoor heb ik afgestemd met [REDACTED].

Toegesplitst op bovenstaande vraag/subvragen richt de provincie zich nav de brief van de Minister voor VRO op:

1. het bouwen van een samenleving; hierbij gaan woningbouw, bedrijvigheid, etc hand in hand;
2. voor deze samenleving is van belang een toekomstvast infrastructuur (energie-infrastructuur, OV/weg), werkgelegenheid, hoger onderwijs etc;
3. vestigingsbeleid datacenters
4. project Energie in Balans (in balans brengen van opwek en gebruik);
5. inzet waterstof (o.a. Maximacentrale);
6. opgave wind- en zonne-energie (6,8 TWh tov de landelijke doelstelling van 35 TWh).

N.B. de bovenstaande onderdelen worden ingebracht in het Programma Novex (BZK).

De ruimteclaims waar in de brief van de minister wordt gesproken betreffen meer thema's uiteraard:

- Woningbouw:

- Industrie:
- Landbouw:

N.B. in de bijgevoegde mail vind je nog nadere info tav deze claims.

Toegevoegde waarde:

De vraagstelling nodigt uit tot een reactie vanuit een integraal perspectief. Jij met een helikopterview bent iemand die bij uitstek deze vraag kan beantwoorden op dit moment. Het voorgaande laat zien dat de vraagstelling verschillende thema's bij elkaar laat komen waarvan [REDACTED] aangeeft: "In regionaal verband wordt het leggen van de ruimtelijke puzzel door alle Flevolandse gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland en Provincie voorbereid." De bovenstaande thema's laten ook zien dat Flevoland een centrale ligging heeft in NL en daarbij ook van belang is voor de doorvoer van elektriciteit naar andere delen van NL.

Het doel van Flevoland is dat ze graag mee in de lead wil zijn bij de energietransitie en de grote mate van samenwerkingsbereidheid met vele partners. Daarbij wil de provincie verantwoordelijkheid nemen zonder ook de belangen van anderen (wie dan ook) uit het oog te verliezen.

Ik hoop oprecht dat dit zo voor jou voldoende is. Mocht je niettemin toch nog vragen hebben schroom niet mij te contacteren.

Gr

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 8 september 2022 17:31
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Inzicht in omgang ruimteclaims Flevoland inzake brief Minister van VROM 17 mei 2022

Urgentie: Hoog

Goedemiddag [REDACTED]

Zoals beloofd stuur ik je de reactie op jouw vraag die is opgeworpen naar aanleiding van de workshop vorige week vrijdag inzake 380KV Diemen-Ens. De vraag betreft hoe de provincie Flevoland omgaat met de ruimteclaims waarover gesproken wordt in de brief van de Minister van VROM van 17 mei 2022.

De Provincie Flevoland beschikt over een Omgevingsvisie (OV). Deze visie wordt in 2023/2024 herzien. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het programma Novex waarbij Flevoland al met BZK een start gemaakt heeft. Bij het maken van een Strategische Agenda Rijk Regio Flevoland heeft Provinciale Staten aangegeven dat het bouwen van een samenleving en niet het bouwen van woningen voorop staat. Er is in Flevoland ruimte voor woningbouw maar alleen als dit gepaard gaat met voldoende en tijdig aangelegde OV/weg infrastructuur, energie infrastructuur, werkgelegenheid om de uitgaande pendel te verminderen, hoger onderwijs etc. In regionaal verband wordt het leggen van de ruimtelijke puzzel door alle Flevolandse gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland en Provincie voorbereid. In deze voorbereiding is ook de tijdige realisatie van een toekomstvaste 380 KV-verbinding door Flevoland opgenomen. Deze verbinding maakt deel uit van de opgave Energietransitie waar de provincie Flevoland voor staat. Flevoland draagt als koploper duurzame energie met haar wind en zonne-energie (6,8 TWh) stevig bij aan de landelijke doelstelling van 35 TWh. Naar de toekomst toe is ook voldoende regelvermogen, opslag, inzet waterstof (o.a. Maximacentrale), in balans brengen van opwek en gebruik (Energie In Balans) nodig. Deze onderdelen worden door de regio ingebracht in het proces van Programma Novex.

De ruimteclaims waar in de brief van de minister wordt gesproken betreffen meer thema's uiteraard:

- **Woningbouw:** er ligt een behoefte van 100.000-130.000 woningen die met name van buiten de provincie (MRA, Regio Zwolle) komt. Deze is als volgt verdeeld: Almere (60.000 w.v. 35.000 Almere Pampus ontsloten met IJmeerverbinding), Lelystad (40.000), Dronten (ca. 17.000) en Emmeloord (ca. 10.000 afhankelijk van aanleg Lelylijn). De locaties voor Almere en Lelystad zijn binnenstedelijk gelegen waarbij de grootschalige locaties Pampus en Warande al lang gereserveerd zijn voor verstedelijking. Voor Dronten en Emmeloord wordt verwacht dat het aansluitend aan de kern zal gebeuren. Bij Emmeloord is eea afhankelijk van de komst van de Lelylijn.
- **Industrie:** verwacht wordt dat de ontwikkeling van bedrijvigheid binnen het bestaande stedelijk gebied gerealiseerd wordt. Bij Flevokust kunnen hogere categorieën bedrijvigheid gevestigd worden. In Almere kan - indien door de gemeente en provincie gewenst en gefaciliteerd met voldoende netcapaciteit/onderstations om te voorkomen dat andere bedrijvigheid zich niet kan vestigen – colocatie datacenters aan de orde zijn vanwege de nabijheid van Amsix. Provinciale Staten stellen hiertoe de komende maanden provinciaal beleid vast om te voorkomen dat datacenters de ontwikkelingsmogelijkheden van andere bedrijvigheid belemmert.
- **Landbouw:** Flevoland wordt terecht door het rijk gezien als een robuust, productief en toekomstbestendig landbouwgebied voor mn akkerbouw net zoals Groningen en Zeeland. Innovatie en extensivering zullen samen met het rijk gestimuleerd dienen te worden. Het huidige landbouwgebied zal m.u.v. van het gebied ten noorden van de A27 en bij Dronten en Emmeloord voor het overgrote deel onaangetast blijven.

Mocht je nog vragen hebben naar aanleiding van het bovenstaande, dan ben ik bereid tot een toelichting.

Met vriendelijke groeten,
 [REDACTED]

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: donderdag 27 oktober 2022 10:32
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: zaal provinciehuis Flevoland

Beste [redacted]

Hoe gaat het met je? Naar omstandigheden goed?

In januari willen we wederom een bestuurlijk overleg inplannen m.b.t. 380 kV Diemen-Ens. Is het mogelijk om daarvoor weer gebruik te maken van jullie mooie provinciehuis?

De datum is: woensdag 18 januari, van 10.00 tot 12.00 uur.
Aantal personen: circa 20

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[redacted]
[redacted]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Product code	1075939				
Product omschrijving	RFA Ruimtelijk Kwaliteitskader				
Kenmerk, versie					
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam	
Reviewer(s)					
Voor review geraadplaagde documenten	1075601 Ruimtelijk Kwaliteitskader				
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging	
	0			Document ter acceptatie ingediend	
	A1			Commentaar ingevuld	
	A2			Ondernomen acties	
	Afgehandeld	B1		Commentaar ingevuld	
	Verwerken	B2		Ondernomen acties	
Bespreken	C1		Commentaar ingevuld		
Geen aanpassing	C2		Ondernomen acties		
Status document	In behandeling		X	Goedgekeurd door	
	Goedgekeurd			Datum	
				Paraaf	

Nr.	Hfd.	Blz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	4.1	37		hier wordt geen relatie gelegd in de visie tussen de visie en voorgaande onderwerpen: principes uit de verschillende beleidsdocumenten. Dan wel een relatie met aspecten van Ruimtelijke kwaliteit: belevingswaarde, gebruikerswaarde, toekomstwaarde.		
2	4.1	37		de visie houdt geen rekening met de aantrekkende werking van het tracee, en toekomstige impact op de ruimtelijke kwaliteit van het tracee. Bijvoorbeeld aantrekking van grote energievragers en opslagstations (accu), die zich logischerwijs gaan vestigen langs het tracee door de aanwezigheid van energie op die plek. ga uit van nieuwe infrastructuur met de ontwikkelingen die komen door de komst van de infrastructuur; toekomstwaarde van het gebied		
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

Product code	1075926			
Product omschrijving	RFA notitie reikwijdte en Detailniveau			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)				
Voor review geraadplaatste documenten	1075597 Notitie reikwijdte en Detailniveau			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	Paraaf
	Goedgekeurd		Datum	

Nr.	Hfd.	Blz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	2	11	■	In legenda van fig. 2.1 ontbreekt de betekenis van de gele lijn		
2	4	25	■	3e alinea autonome ontwikkeling. Er wordt aangegeven dat de autonome ontwikkeling kan per thema verschillen. Dat is raar. Het moet duidelijk zijn omschreven welke ontwikkeling je als autonoom ziet. Het kan wel zijn dat niet elke ontwikkeling voor elk thema even relevant is.		
3	2	9	■	Verbinden met het netwerk: indien er al duidelijk is dat de bestaande stations bij Ens/Lelystad/Diemen geen ruimte bieden voor de nieuwe aansluiting, beschrijf dan duidelijker dat bij deze aansluitpunten ook nieuwe HS-stations nodig zijn. Benoem ook dat hiermee in		
4	2	14	■	Toevoeging van een alinea waarin de toekomtsbestendigheid van deze nieuwe lijn wordt omschreven. Leg een link richting de energietransitie en de groei van de vraag naar elektriciteit, de warmtetransitie (woningen van het gas af) en het elektrificeren van de industrie.		
5	4	25-26	■	Autonome ontwikkelingen; in de kabinetsplannen wordt rekening gehouden met het realiseren van de Lely-lijn van Lelystad via Emmeloord en Heerenveen naar Groningen. Het tracé hiervan is nog niet bekend en dient dus ook ingepast te worden in het projectgebied.		
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

380 kV
hoogspanningsverbinding
Diemen - Ens

Warme overdracht NRD en NKA

17 en 18 november 2022

1

Doel warme overdracht

Toelichting op:

- Wat hebben we gedaan in de periode na de laatste werksessie tot nu?
- Hoe zijn we omgegaan met jullie inbreng?
- Wat ontvangen jullie ter review?
- Waar krijgen we graag jullie reactie op?
- Hoe ziet het reviewproces eruit?

2

Inhoud presentatie

1. Terugblik doorlopen proces
2. Toelichting verwerking belangrijkste bespreekpunten
3. Toelichting te reviewen stukken
4. Het reviewproces

3

3

Proces afgelopen periode

1. Werksessie 1 - Kansen en belemmeringen, 11 juli 2022
2. Werksessie 2 – Beoordelingskaders, 1 september 2022
3. Werksessie 3 - Trechters naar kansrijke alternatieven, 29 september
4. Drie deelsessies – kansrijke alternatieven op de kaart
  1. Almere – Zeewolde – Flevoland, 18 oktober
  2. Lelystad – Ens (incl Kampen) - Flevoland, 24 oktober
  3. Gooische Meren – Diemen – Noord-Holland, 7 november
5. Informeren provincies Overijssel en Gelderland en gemeentes Kampen en Oldebroek

4

4

Drie deelsessies

- Nader inzoomen op de kansrijke alternatieven per deelgebied
- Kaarten op tafel
- Ophalen aanvullingen voor kaarten (ontwikkelingen, aanwezige functies)
- Ophalen aandachtspunten voor kansrijke alternatieven

- verbeteringen, aanvullingen doorgevoerd in (kaarten bij) NKA en NRD
- diverse aandachtspunten voor verdere uitwerking in volgende fase

5

5

Verwerking bespreekpunten

1. Nadere uitleg voornemen en technische kaders
2. Wat is een conceptueel kansrijk alternatief?
3. Hoe om te gaan met Natura 2000 gebieden
4. Hoe om te gaan met UNESCO werelderfgoed
5. Hoe om te gaan met ruimtelijke ontwikkelingen
6. Hoe om te gaan met fysieke objecten / functies
7. Maatschappelijke Kosten Batenanalyse (MKBA)

6

6

Uitleg voornemen (1)

- Basis toelichting in hoofdstuk 1 NKA, samenvatting in de NRD
- Uitgebreide uitleg voornemen en technische kaders in hoofdstuk 5 NKA
- *Waarom station Almere-Zeewolde nodig?*
  - Versterken 150 kV-net in deze regio
  - Aparte 'pockets' Lelystad en Almere-Zeewolde → ieder eigen aansluiting op 380 kV; nodig voor voldoende transportcapaciteit

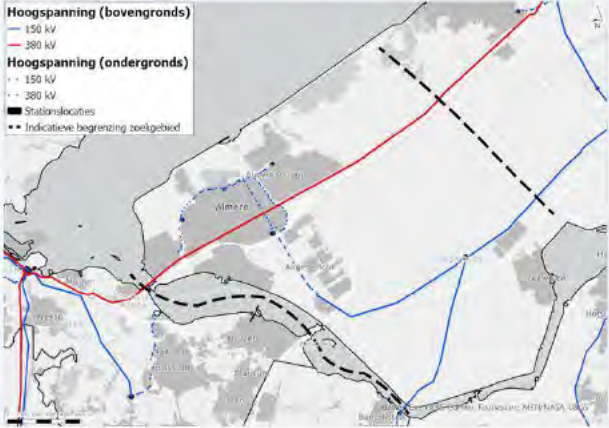
7

7

Zoekgebied station Almere - Zeewolde

- Nabij bestaand of nieuw 380 kV
- Nabij 150 kV
- In 'pocket' Almere – Zeewolde
- Begin 2023 in beeld brengen kansrijke locaties; onderzoek en afweging in m.e.r. en IEA

8

8

Rijksverheid

Zoekgebied station Lelystad

- Voorkeursoptie: uitbreiding direct aan of nabij bestaand station
- Onzeker of haalbaar
- Daarom ook in zoekgebied 3 kansrijke locaties bepalen
- Kansrijke locaties binnen 1, 2 en 3 mee in onderzoek m.e.r. en IEA

Hoogspanning (bovengronds)
 — 150 kV
 — 380 kV

Hoogspanning (ondergronds)
 - - 150 kV

■ Stationslocaties

Zoekgebied 1 + 2

Zoekgebied 3

Uitsnede, Esri, HERE, Garmin, OpenStreetMap contributors, SW, MEF, SASA, USGS

9

9

Rijksverheid

Uitleg voornemen (2)

Waarom bovengronds en niet combineren bestaande en nieuwe 380 kV?

- Onderdeel landelijke en Europese hoofdstructuur
- Falen van de verbinding heeft onacceptabele gevolgen
- Ondergronds groter risico op falen, oplossen problemen moeilijker en verdere risico's nog niet goed in te schatten (beperkte ervaring)
- Bij combineren geen backup bij (tegelijk) falen of onderhoud
- Op basis van huidige kennis maximaal 10 km ondergronds (eventueel in delen) mogelijk, tussen DIM – LLS én tussen LLS – ENS

10

10

Rijksverheid

Wat is een conceptueel kansrijk alternatief?

Kansrijk om te onderzoeken; kansrijk om te realiseren weten we nog niet!

NRD fase (nu)

Verkenning (Plan-m.e.r.)

Planuitwerking (Project-m.e.r.)

11

11

Voorstel kansrijke alternatieven

Station Lelystad uitgebreid op/bij bestaande locatie

Hoek van zoekgebied voor een nieuw 380 kV-station Lelystad

12

12

Hoe om te gaan met Natura 2000 gebieden? (1)

- Tracé over langere afstand door Natura 2000 op basis van quick scan en eerdere m.e.r.-procedure NW 380 als niet kansrijk ingeschat, maar
  - Andere tracés ook complex en niet 100% zeker haalbaar
  - Quick scan is globaal en eerdere verkenningen gedateerd en andere context
  - Richting omgeving, betrokken overheden, bestuur onvoldoende uitlegbaar om nu te laten afvallen
- Daarom nader onderzoek volgende fase

13

13

Hoe om te gaan met Natura 2000 gebieden? (2)

- Vroeg in de verkenning (Q1/Q2 2023) uitvoeren uitgebreide voortoets
  - voor tracés door Markermeer én voor de kansrijke alternatieven
- Te beantwoorden vragen:
  - Zijn significant negatieve effecten op voorhand uit te sluiten?
  - Zo nee, is mitigatie mogelijk? En zijn er wel/geen alternatieven?
- Conclusie over haalbaarheid tracé(s)
- Besluit over wel/niet toevoegen kansrijke alternatieven door het Markermeer
- Proces met RVO/BG, natuurorganisaties en onafhankelijke toetsing

14

14

Hoe om te gaan met UNESCO Werelderfgoed?

- Kansrijke alternatieven doorkruisen Hollandse Waterlinies en/of Schokland
- Zwaar beschermingsregime (vergelijkbaar met Natura 2000)
- Onzeker of effect op kernkwaliteiten te voorkomen is
- Voorstel:
  - Vroeg in de verkenning uitvoeren strategische Heritage Impact Assessment
    - toets op haalbaarheid van de verschillende alternatieven
  - Proces doorlopen samen met betrokken partijen (o.a. siteholders, RCE)

15

15

Hoe om te gaan met ruimtelijke ontwikkelingen

- Alle plannen ('hard' en 'zacht') zijn relevant in de onderzoeken en integrale afweging
- Onderscheid in:
  - Autonome ontwikkelingen: plannen vastgesteld of in procedure
  - Andere plannen: variërend van onzeker tot concreet
- Uitsluiting doorkruising van grote woonkernen (bestaand en autonome ontwikkeling)
- Alle andere mogelijk geraakte ontwikkelingen mee in effectenstudies en integrale afweging
- Actualisatie (autonome) ontwikkelingen bij start effectenstudies

16

16

Hoe om te gaan met fysieke objecten / functies

- Uitsluitingen grondgebied Lelystad Airport en militair zendstation Zeewolde

Geen uitsluiting, wel aandachtspunt alternatievenontwikkeling en onderzoeken:

- Gebieden rond Lelystad Airport en zendstation Zeewolde
- Windturbines
- Industrie- en bedrijventerreinen
- Recreatiegebieden

17

17

Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA)

- Voorstel om toe te voegen als onderdeel integrale effectanalyse
- Vertaling effecten naar maatschappelijke kostprijs per kWh (prijs per afgeleverd kWh) → resultaat één vergelijkbaar getal per alternatief
- Hierin meegenomen onder andere:
  - Investerings- en levensduurkosten
  - Transportcapaciteit
  - Effecten op bestaande functies, milieu, ruimtelijke kwaliteit
  - Effecten op toekomstige ontwikkelingen (zekere en minder zekere plannen)

18

18

Te reviewen stukken en reviewproces

19

19

Toelichting te reviewen stukken (1)

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD):
  - Start van de milieueffectrapportage (m.e.r), aanleiding voornemen
  - Welke alternatieven gaan we onderzoeken?
  - Hoe gaan we het onderzoek uitvoeren?
  - Welk beoordelingskader plan-m.e.r.? (aspecten, criteria, methodiek)
  - Welke afwegingskader integrale effect analyse? (thema's, aanpak)
- Het hoofddocument voor de review en tzt voor terinzagelegging

20

20

Toelichting te reviewen stukken (2)

- Notitie kansrijke alternatieven (NKA):
  - Bijlage bij de NRD, zelfstandig leesbaar
  - Hoe zijn de kansrijke alternatieven tot stand gekomen?
  - Toelichting en onderbouwing
- Ruimtelijke kwaliteitskader (RKK):
  - Kader voor alternatievenontwikkeling en voor uitwerking in het vervolg
  - Traceringsprincipes op tracéniveau
  - In verkenning aanvulling naar 'lijnniveau' en in planuitwerking naar 'mastniveau'

21

21

Focus van de review

- Juistheid → staan er feitelijke onjuistheden in?
- Volledigheid (passend binnen deze fase) → welke informatie missen jullie?
- Navolgbaarheid → waar is het nog moeilijk te begrijpen?
- Bestuurlijke gevoeligheden → waar raken we een gevoelige snaar?
- Redactioneel (taal/spelling/structuur): hoeft niet → er volgt nog redactieslag op NRD door tekstschrijver voor oplevering aan bestuurlijk overleg

22

22

Reviewproces

1. Verzending stukken maandag 21 november ochtend
2. Reviewopmerkingen via een reviewtabel per product:
  1. Review retour uiterlijk 2 december
  2. Graag één gebundelde tabel per product, per organisatie
3. 8 december integrale sessie bespreking hoofdpunten review
4. Verwerking laatste punten week 50 en 51
5. Week 51 oplevering voor bestuurlijk overleg, incl. beantwoording reviewtabellen

23

23

Reviewproces participatieplan en -verslag

1. Voorstel: schriftelijke afhandeling
2. 7 december (week 49) verzending conceptplan en -verslag
3. Review retour uiterlijk 14 december (week 50)
  - Reviewopmerkingen via een reviewtabel
  - Eén gebundelde reactie per overheid
4. Verwerking laatste punten week 50 / 51
5. Week 51 oplevering voor bestuurlijk overleg, incl. beantwoording reviewtabellen

24

24

Rijksverheid

Afsluiting

Vragen?

Product code	1075936			
Product omschrijving	RFA Notitie Kansrijke alternatieven			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)				
Voor review geraadplaaide documenten	1075600 Notitie Kansrijke alternatieven			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	Paraaf
	Goedgekeurd		Datum	

Nr.	Hfd.	Blz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	1	6	■	verbinden met het netwerk: aanpassen zoals aangegeven bij NRD		
2	1	6	■	Faciliteren versterking 150KV-net: niet opgenomen in de NRD > oevogden in NRD. Dit geeft weer dat naar de bovengrondse lijnen en nog een aanvullende ruimteclaim is voor het nieuwe HS-station. Toelichting op pocket-ontwikkeling voor Flevoland.		
3	1	6-7	■	advies is om deel 1.2 te kopiëren en in te voegen in de NRD, maakt NRD-beeld completer.		
4	3.2	18	■	afbeelding 3.2: Niet navolgbaar waarom dit het hoofdpatroon is.		
5		18	■	afbeelding 3.3: mis hier de windturbine opstellingen, zijn namelijk vergelijkbaar van aard, als infrastructuur		
6	3.3	19	■	1.b. flevopolder en NOP: houdt rekening met de belevingsassen van de polder		
7		20	■	waarom zit er geen alternatief bij op over het Markermeer?		
8	4	23	■	toevoegen plannen voor Lely-lijn als toekomstige ontwikkeling en ruimteclaim. Van Lelystad via Emmeloord naar noorden van Nederland		
9	5	32	■	Geef aanvullend duiding of er een mogelijkheid om boven een ondergronds kabel-tracé bebouwing kan plaatsvinden of dat deze gehele lengte ondergronds bebouwingsvrij dient te blijven		
10	5	33	■	toelichting gelijkstroom: is er toe te voegen wat betrekking heeft op de storingsgevoeligheid bij gelijkstroom over een tracé waarbij ook een aantal circuits wisselstroom gebruikt worden. Hoe wordt een reparatietermijn bij gelijkstroom (onder water) ingeschat.		
11	6	38	■	Opnemen als knelpunt dat bovengroindse 380KV-HS-lijnen elkaar bovengronds niet mogen kruisen. Hier zou een ondergrondse bekabeling mogelijk zijn echter welke voorkeur hiervoor?		
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

Product code	1075936			
Product omschrijving	RFA Notitie Kansrijke alternatieven			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)	F	(prov Flevoland)		
Voor review geraadplaaide documenten	1075600 Notitie Kansrijke alternatieven			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	Paraaf
	Goedgekeurd		Datum	

Nr.	Hfd.	Biz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	1	6		verbinden met het netwerk: aanpassen zoals aangegeven bij NRD		
2	1	6		Faciliteren versterking 150KV-net: niet opgenomen in de NRD > oevogden in NRD. Dit geeft weer dat naar de bovengrondse lijnen en nog een aanvullende ruimteclaim is voor het nieuwe HS-station. Toelichting op pocket-ontwikkeling voor Flevoland.		
3	1	6-7		advies is om deel 1.2 te kopiëren en in te voegen in de NRD, maakt NRD-beeld completer.		
4	4	23		toevoegen plannen voor Lely-lijn als toekomstige ontwikkeling en ruimteclaim. Van Lelystad via Emmeloord naar noorden van Nederland		
5	5	32		Geef aanvullend duiding of er een mogelijkheid om boven een ondergronds kabel-tracé bebouwing kan plaatsvinden of dat deze gehele lengte ondergronds bebouwingsvrij dient te blijven.		
6	5	33		toelichting gelijkstroom: is er toe te voegen wat betrekking heeft op de storingsgevoeligheid bij gelijkstroom over een tracé waarbij ook een aantal circuits wisselstroom gebruikt worden. Hoe wordt een reparatietermijn bij gelijkstroom (onder water) ingeschat.		
7	6	38		Opnemen als knelpunt dat bovengroindse 380KV-HS-lijnen elkaar bovengronds niet mogen kruisen. Hier zou een ondergrondse bekabeling mogelijk zijn echter welke voorkeur hiervoor?		
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

Product code	1075936			
Product omschrijving	RFA Notitie Kansrijke alternatieven			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)		- Liander		
Voor review geraadplaatste documenten	1075600 Notitie Kansrijke alternatieven			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0			Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling		X	Goedgekeurd door
	Goedgekeurd			Datum
				Paraaf

Nr.	Hfd.	Biz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	3.4	20		In het rood zijn drie opties (A, B en C) weergegeven, kleur in figuur is grijs en niet rood	Aangepast	
2	4	22		Hoofdstuk 4 gaat nu eigenlijk alleen over belemmeringen. Er kunnen ook positieve effecten van een HS-lijn zijn. Een nieuw tracé op land creëert een strook zonder bebouwing, een open landschap en wellicht een corridor tussen N2000 gebieden. Ik kan mij ook voorstellen dat mastfundaties in het water uitgevoerd als eilandjes mogelijkheden scheppen voor (broed-)vogels.	De eerste trechtering in de NKA is nog niet op een detailniveau dat kansen op een betekenisvolle en consistente manier kunnen worden meegenomen. Eventuele positieve (milieu)effecten krijgen een plek in de beoordeling in het MER.	
3	1	7		Onderdeel van de verkenning is ook de aansluiting van de nieuwe verbinding in of buiten de bestaande hoogspanningsstations in Diemen en Ens	Het uitgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
4	2	12		In tabel 2.2 ontbreekt de aansluiting of buiten de bestaande stations Diemen en Ens.	Het uitgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
5	5	36		Hoe groot is het zoekgebied buiten het bestaande station Diemen?	Uitbreiding station Diemen niet voorzien in de huidige fase van het project (zie tevens bovenstaande opmerking)	
6	7	57		Diemervijfhoek is Diemer Vijfhoek	aangepast	
7	7	58		Hoe groot is het zoekgebied buiten het bestaande station Diemen?	zie nummer 5	
8	bijlage 1	71		De bovengrondse 150 kV verbinding tussen Diemen en Venserweg ontbreekt	De verbinding valt net achter het label 'Station Diemen', maar is wel bij ons in beeld voor de verdere tracéuitwerking	
9	bijlage 1	74		De bovengrondse 150 kV verbinding tussen Diemen en Venserweg ontbreekt	zie nummer 8	
10	3	18		ontbrekend bij andere beleidskaders: structuurvisie Kampen 2030, concept-omgevingsvisie Kampen en omgevingsvisie Overijssel.	Opgenomen in bijlage 1 van het RKK, de omgevingsvisie van Overijssel wordt meegenomen in het uitbreiden van het RKK en PlanMER-landschap, omgevingsvisie van Kampen nemen we mee in de volgende fase	
11	3.3.	19		ruimtelijke analyse: ruimtelijke analyse van het oude land (Kampen/Kampereiland) ontbreekt.	In de vervolfase willen we de huidige situatiebeschrijving uitbreiden. Dan wordt ook het oude land meegenomen	
12	3.4.	19		tabel 3.1.: Kampen/oude land ontbreekt	Het meenemen van een route via Kampen / oude land komt voort uit de geconstateerde knelpunten uit de invalshoeken fysieke leefomgeving / techniek en is daarom nog geen onderdeel van de aangedragen alternatieven vanuit ruimtelijke kwaliteit. Het ruimtelijk kwaliteitskader wordt in de volgende fase aangevuld voor Kampen / het Oude Land en dit vormt input voor de verdere uitwerking van de alternatieven.	
13	figuur 3.5	21		mogelijke richting alternatieven: kaart wijkt af van andere kaarten met alternatieven - eenduidigheid ontbreekt (tussen de verschillende rapportages) zie ook opm. bij andere rapportages.	Dat klopt. (de kaart in) H3 geeft de mogelijke alternatieven vanuit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit weer. Hierin zijn de invalshoeken techniek en fysieke leefomgeving dus nog niet meegenomen. In H7 worden de uiteindelijke KANSRIJKE alternatieven gepresenteerd die niet alleen zijn voortgekomen uit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit, maar ook uit de invalshoeken fysieke leefomgeving en techniek. Derhalve verschillen de kaartjes van elkaar. De kaart in H3 is een processtap om te komen tot de uiteindelijke te onderzoeken kansrijke alternatieven in H7. Verduidelijkende teksten toegevoegd in H3	
14	4.3	26		nu Kampen wordt toegevoegd aan alternatievenstudie moet bij ecologie ook worden ingegaan op NNN (Reevediep) en weidevogelgebieden (Ijsseldelta is aangewezen weidevogelgebied).	Zoals aangegeven in hoofdstuk 4.1 wordt onderscheid gemaakt tussen belemmeringen die een bepaalde oplossingsrichting op voorhand onhaalbaar maken (uitsluiting) en belemmeringen die een aandachtspunt vormen in de afweging en keuze voor een alternatief (in de plan-MER). Deze uitsluitingen zijn bijvoorbeeld op voorhand onverenigbare situaties. Derhalve wordt in dit hoofdstuk ingegaan op Natura 2000-gebieden, waarvan de verenigbaarheid twijfelachtig is. NNN-gebieden en weidevogelgebieden zijn onderdeel van de alternatievenbeoordeling en -keuze in de plan-m.e.r.-fase	
15	4.5.	29		belemmeringen Kamper grondgebied staan niet op tekening: Reevediep, woongebieden, recreatiegebieden, industrie. Verder: Kampereiland is overstromingsrisico-/waterbergingsgebied en heeft beperkt beschermingsniveau (ongeveer 1: 500)	De afbeelding maakt onderscheid tussen uitsluitingen (rood) en aandachtspunten (licht oranje/roze) en is met name bedoeld om de harde uitsluitingen in deze fase in kaart te brengen (zie ook nummer 14). De kaart is aangevuld met een aantal nog ontbrekende uitsluitingen (woongebieden; gepland, in aanbouw en gerealiseerd) en aandachtspunten voor het Kamper grondgebied. Belemmeringen die nog geen harde uitsluiting zijn zijn toegevoegd op de respectievelijke belemmeringenkaarten (zie reacties op opmerkingen op belemmeringenkaarten)	
16	6.7	47		hier wordt route via Ijsselooog benoemd. Hier toelichting geven waarom via Ijsselooog (= geen N2000 gebied) (ook iets vertellen over wel/niet externe werking van Ijsselooog).	Toelichting toegevoegd: minder masten in N2000-gebied en in open water (masten in open water is technisch ingewikkelder). (mate van) externe werking is onderdeel van de effectenstudies in de volgende fase (plan-m.e.r.)	
17	6.7.	47		laatste aandachtsstreepte: route over grondgebied Oldebroek betekent dat ook Oldebroek (en Gelderland) betrokken moeten worden bij project. Echter voorgestelde route via N50 richting noorden (Ramspol/Ens) is niet mogelijk omdat route niet over woongebieden mag lopen. ten westen van N50 liggen woongebieden (en Reevediep). Daarom deze route in zijn geheel niet benoemen (route via nieuwe land richting noorden en dan evt. ten noorden van Flevoweg (N302) richting Kampen of ook Oldebroek/Gelderland bij project betrekken. Eerste optie meest logisch.	Woongebieden toegevoegd. Route ingetekend langs N50, niet over concentraties woningen. Knelpunt wordt nader beschouwd voor uitwerking alternatieven begin volgende fase.	
18	6.7	48		getekende pijlen lijken logisch wanneer je woongebieden en recreatiegebieden Kampen niet hebt ingetekend. Wanneer je die wel intekent (zie kaart bij brief 18-10-2022), zullen bepaalde pijlen afvallen en komen er 2 routes bij: blauwe pijl die rechtdoor richting noorden gaat en (evt. via Ijsselooog) Ketelmeer kruist of route die ten noorden van bos Roggebot oostelijk gaat en Vossemeer (net ten zuiden van Ketelpolder) oversteekt naar Kampen.	Woongebieden toegevoegd. Route ingetekend langs N50, niet over concentraties woningen. Knelpunt wordt nader beschouwd voor uitwerking alternatieven begin volgende fase.	
19	7	52		kaartjes voorgestelde alternatieve routes over oude land aanpassen aan realiteit (zie eerdere opmerkingen) en eenduidig toepassen in de 3 rapportages.	aandachtspunten en uitsluitingen toegevoegd. Op basis van uitsluiting (woongebied Reeve) oranje route	
20		54		uitbreiding naar overijssel en gelderland: zie eerdere opmerkingen (o.a. bij pag. 47 maar ook bij andere 2 rapportages).	aandachtspunten en uitsluitingen toegevoegd. Op	

76	5.1	30	■	Voetnoot: 'een verbinding kan bestaan uit twee of meerdere circuits.' Dit roept verwarring op; meerdere? 3 wel en 4 niet?. Er wordt stellig beweerd dat de bestaande en nieuwe verbinding (totaal 4 circuits) niet gecombineerd kunnen worden en dan wordt hier gezegd dat meer dan twee circuits tot de mogelijkheden behoort op één verbinding. Svp ondubbelzinnig opschrijven wat wel en niet kan.	In algemene zin bestaan hoogspanningsverbinding in Nederland uit twee of meer circuits. Voor de voorgenomen verbinding is dit niet aan de orde omdat de impact van een eventueel falen op deze verbinding daarmee te groot wordt.		Almere
77	5.1	31	■	Onderdeel nieuw station regio Almere-Zeewolde: Dit is onduidelijk. Het kopje veronderstelt één nieuw station, maar het gaat om meerdere nieuwe onderstations/verbindingen. Suggestie: maak subkopjes (380/150 kV-onderstation, 150/20 kV-onderstation, nieuwe 150 kV-verbinding. En wat betreft die laatste: de verbinding Almere-Zeewolde betreft een nieuwe verbinding tussen het bestaand 150 kV-onderstation Zeewolde en het bestaand 150 kV-	Tussenkopjes en verduidelijkende tekst toegevoegd		Almere
96	5.1	32	■	'om leveringszekerheid te borgen en risico's te beheersen moeten voor 380 kV-verbindingen op cruciale verbindingen (zoals de landelijke ring) er altijd minimaal twee bovengrondse circuits zijn". Slaat het 'moeten' op de twee circuits of op dat ze ook bovengronds moeten zijn? En is dat een wettelijke of technisch moeten?			Almere
106	5	32	■	Geef aanvullend duiding of er een mogelijkheid om boven een ondergronds kabel-tracé bebouwing kan plaatsvinden of dat deze gehele lengte ondergronds bebouwingvrij dient te blijven.			Flevoland
107	5	33	■	toelichting gelijkstroom: is er toe te voegen wat betrekking heeft op de storingsgevoeligheid bij gelijkstroom over een tracé waarbij ook een aantal circuits wisselstroom gebruikt worden. Hoe wordt een reparatietermijn bij gelijkstroom (onder water) ingeschat.			Flevoland
151	Alg.			Op het deel bij Weesp en Muiden is weinig ruimte voor een hoogspanningsverbinding, zeker gezien de bestaande 150 kV, 380Kv tracé en de toekomstige woningbouwontwikkeling (zie naastgelegen figuur). Ook vanuit ruimtelijke kwaliteit is het waardevol om te onderzoeken of het nieuwe hoogspanningstracé onder de bestaande kan worden gelegd.			Amsterdam

Product code	1075926			
Product omschrijving	RFA notitie reikwijdte en Detailniveau			
Kenmerk, versie				
Auteur	Init.	Naam	Init.	Naam
Reviewer(s)		gemeente Diemen		
Voor review geraadpleegde documenten	107597 Notitie reikwijdte en Detailniveau			
Geschiedenis RFA	Versie	Initialen	Datum	Wijziging
	0	PvdM		Document ter acceptatie ingediend
	A1			Commentaar ingevuld
	A2			Ondernomen acties
Afgehandeld	B1			Commentaar ingevuld
Verwerken	B2			Ondernomen acties
Bespreken	C1			Commentaar ingevuld
Geen aanpassing	C2			Ondernomen acties
Status document	In behandeling	X	Goedgekeurd door	Paraaf
	Goedgekeurd		Datum	

Nr.	Hfd.	Biz.	Init.	Commentaar	Ondernomen actie door auteur	Reviewer eens met actie?
1	2	9		Onduidelijk is hoe groot het zoekgebied is voor een aansluiting buiten het bestaande hoogspanningsstation Diemen	Uitbreiding station Diemen is niet voorzien in de huidige fase van het project. Zie ook onderstaande reactie.	
2	2	9		Onderdeel van de verkenning is ook de aansluiting van de nieuwe verbinding in of buiten de bestaande hoogspanningsstations Diemen en Ens	Het uitgangspunt voor het MER is dat met de nieuwe verbinding wordt aangesloten op de bestaande stations in Diemen en Ens. Deze aansluiting maakt inderdaad deel uit van de verkenning en wordt gerekend onder het onderdeel 'nieuwe verbinding'	
3	3	19		De bestaande bovengrondse 150 kV verbinding tussen station Diemen en Venserweg ontbreekt in figuur 3.5	De verbinding valt net achter het label 'Station Diemen', maar is wel bij ons in beeld voor de verdere tracéuitwerking	
4	4	25		Over de IJmeerverbinding is nog geen besluit genomen, zie recent MIRT overleg en deze metrolijn past daardoor niet in autonome ontwikkeling	verwerkt	
5	figuur 3.2.	16		woongebieden Kampen niet volledig: woongebied Reeve (tussen Kampen en Drontmeer) ontbreekt; Reevediep (bypass) ontbreekt op tekening.	Woongebieden zijn toegevoegd op de kaart. Er is gebruik gemaakt van een openbaar beschikbare ondergrond, voor deze GIS-kaarten. Het Reevediep (bypass) staat daar nog niet goed op aangegeven en daarom ontbreekt dat ook nog op deze kaart.	
6	figuur 3.3.	17		ontbreekt op kaart: weidevogelgebieden omgeving Kampen en ook begrenzing Nationaal Landschap IJsseldelta. Tevens NNN (Reevediep) ontbreekt	De kaarten zijn hier op aangepast. Weidevogels en NNN op natuur kaart. Nationaal landschap op cultuurhistorie kaart.	
7	figuur 3.6.	22		figuur 3.6 en 3.7: alternatieven zijn conceptueel maar door de 3 rapportages heen worden verschillende trace's getekend voor route over oude land. Dat wekt verwarring: wanneer is het nog conceptueel, wanneer ingezoomd. Verwarring wordt ook veroorzaakt door dezelfde kleur/aanduiding van de alternatieven te gebruiken.	Bepaalde kaarten in de Notitie Kansrijke alternatieven geven de mogelijke alternatieven vanuit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit weer. Hierin zijn de invalshoeken techniek en fysieke leefomgeving dus nog niet meegenomen. Figuren 3.6 en 3.7 komen overeen met de kansrijke alternatieven die ook in de NKA staan. Dit zijn de alternatieven die niet alleen zijn voortgekomen uit de invalshoek ruimtelijke kwaliteit, maar ook uit de invalshoeken fysieke leefomgeving en techniek. Derhalve verschillen de kaartjes van elkaar.	
8	figuur 3.7	23		zie vorige opmerking	Zie reactie hierboven	
9		23.		De getekende route over oude land in figuur 3,6 en 3,7 loopt ook over grondgebied van Oldebroek en dus ook provincie gelderland. Omdat route over oude land zoals getekend in deze figuren niet mogelijk is zonder over woongebieden Kampen te gaan, lijkt het verstandiger om de kaarten aan te passen naar reële routes waarmee ook geen route meer loopt over grondgebied Oldebroek/Gelderland	Kaarten zijn aangepast door rekening te houden met harde uitsluitingen (woongebieden). Dat betekent dat het oranje alternatief nu is opgeschoven tegen de N50 aan. Precieze inpassing ook irt andere aandachtspunten / knelpunten zoals recreatiegebieden / weidevogelgebieden etc. vormen onderdeel van de uitwerking en beoordeling van de alternatieven. Woongebieden Kampen, zie ook 5 en 11.	
10	4.	25		woongebieden Kampen zijn niet ingetekend op de diverse kaarten; idem Reevediep. Alle kaarten daarop controleren/aanpassen.	Woongebieden zijn toegevoegd op de kaart. Deel woningen is toegevoegd. Deel van de woningen viel buiten de grens van de dataverzameling.	
11	figuur 4.1.	26		kaart woongebieden c.a. Kampen klopt niet: zie kaart bij aangeleverde brief 18-10-2022.	Zie opm. hierboven.	
12	ALGEMEEN			Wij missen de volledige procesbeschrijving van toepassen van HIA, MKBA, IEA en (plan) M.E.R. We hebben afgesproken dat de HIA voor werelderfgoed Unesco, vooruitlopend op MER wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt de MKBA onderdeel van de IEA, maar dit zien we niet terug in de beschrijving van IEA. Wij hebben het tot nu toe niet volledig terug kunnen vinden als beoordelingskaders in de toegestuurde document, klopt dat? Deze punten zijn wel beschreven in de presentatie op pagina 15 en 18. (inmiddels 28-11-2022 e-mail ontvangen van Jose van Nieuwpoort. Deze toelichting graag verwerken in de NRD)	Zoals bij de reviewsessie is toegelicht gaat de NRD in de basis over het detailniveau en reikwijdte van de m.e.r.-procedure, niet over de IEA. Om aan de behoefte tegemoet te komen hebben we in H1 (proces op hoofdlijnen), H3.4 en H5 uitgebreid / toegevoegd om de bredere context te schetsen en de relatie van m.e.r. met de IEA.	
13	1	6		Stappen projectprocedure graag ook visueel/met plaatje weergeven. Geeft verduidelijking	In hoofdstuk 6 staat een figuur met de stappen van de projectprocedure en de raakvlakken met de m.e.r. en participatie.	
14	1	7		meteen een koppeling maken met HIA bij de MER	In hoofdstuk 1 is dat nog niet zo passend. Dat is een introductie op het project, op de m.e.r.-procedure en de NRD. De uitleg over de HIA komt later terug in het document; bij H3.4	
15	1	7		Ook hier graag visueel/met plaatje weergeven . Geeft in één oogopslag verduidelijking	Om teveel herhaling te voorkomen hebben we de figuur die in H6 is opgenomen, niet nogmaals laten terugkomen in H1. Er is in de tekst verwezen naar een uitgebreidere toelichting en procesplaat in H6.	
16	3	15		Muidenberg ipv Muidenberg	aangepast	
17	3	18		Een werelderfgoed heeft internationale verplichtingen waar het Rijk zich aan moet houden, wel belangrijk om te benoemen	aangepast	
18	3	18		Menselijke sporen gaan niet 300.000 jaar terug maar 10.000 jaar	We hebben hiervoor de definitie van de RCE aangehouden, daar gaat het om 300.000 jaar: https://www.cultureelerfgoed.nl/domeinen/archeologie	
19	3	18		Noordoostpolder is volledig aangewezen als Nationaal Wederopbouwgebied. Verankerd in de NOVI. = Cultuurhistorie. Ik mis hier de omschrijving van Cultuurhistorie. Dit is van belang bij de uiteindelijke inpassing in het Landschap en het beoordelen van alternatieven.	Wederopbouwgebied is beschreven in paragraaf 3.1, bij het onderdeel cultuurhistorie, archeologie en aardkunde. Een definitie van cultuurhistorie is toegevoegd.	
20	3	22		het zijn toch 5 alternatieven? Kleur blauw wordt nu niet genoemd in tekst op pagina 22. Later op pagina 23 wel weer?	De haalbaarheid van het vijfde alternatief moet nog worden aangetoond via de Voorvoets. Daarom spreken we voor nu nog van 4 alternatieven, waarbij het een mogelijkheid is dat er een 5e bij komt. Dit is beschreven onder het kopje 'nader onderzoek mogelijk vijfde alternatief'.	

Vragen ten behoeve van de beantwoording van nut en noodzaak van de nieuwe verbinding Diemen-Lelystad-Ens.

1. **Waarom moet er een extra 380 kV-verbinding komen tussen Diemen-Lelystad-Ens? Graag ook een kwantitatieve onderbouwing (welke berekeningen liggen hieraan ten grondslag, welke ontwikkelingen zijn er meegenomen in de berekening, wat is de prognose voor 2030/2035, wat is de capaciteit nu, enz).**

Aan de hand van scenario's wordt bepaald wat de vraag en aanbod van elektriciteit is in het jaar 2022, 2025 en 2030 (de steekjaren). Hiervoor zijn drie scenario's beschouwd. Deze zijn beschreven in het investeringsplan 2022 (IP2022). Zie hoofdstuk 3 "Methodiek" en hoofdstuk 4 "Ontwikkelingen en scenario's". De scenario's zijn tot stand gekomen in afstemming met de andere landelijke en regionale Nederlandse netbeheerders en omvatten een realistische inschatting van de toekomst voor zover deze van invloed is op de inrichting van de elektriciteitsnetten die door TenneT worden beheerd. Deze scenario's schetsen een beeld voor het jaar 2030 dat op een logisch pad ligt naar de doelstellingen voor een klimaatneutraal energiesysteem in 2050, zoals voorgesteld in de Integrale Infrastructuurverkenning 2030-2050 (II3050) die op 28 april 2021 door de gezamenlijke netbeheerders aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat is aangeboden.

De scenario's worden uitgewerkt in marktanalyses, waarin voor ieder uur van een steekjaar bepaald wordt wat de belasting (gebruik van elektriciteit) is op alle elektriciteitsstations in Nederland en wat het aanbod van elektriciteit is. Dit aanbod is voor wind- en zonne-energie afhankelijk van het tijdstip en omstandigheden (geen zon op winteravonden bijvoorbeeld). Verder wordt bepaald welke elektriciteitscentrales hoeveel elektriciteit tegen welke prijs kunnen produceren en wordt de import en/of export naar onze buurlanden bepaald.

Deze gegevens worden ingevoerd in een model van het landelijk elektriciteitsnet. Vervolgens wordt dan bepaald hoeveel stroom er van welk station naar welk station gaat lopen. Dit wordt gedaan voor de situatie dat alle verbindingen beschikbaar zijn; dit wordt 'N-0' genoemd: alle verbindingen (N) zijn beschikbaar, er zijn geen (0) storingen. Maar er moet ook getoetst worden of een storing te allen tijde opgevangen kan worden (de 'N-1' situatie). Dat is namelijk een wettelijke eis, uit de Elektriciteitswet (artikel 16.4): het transport van elektriciteit moet ook verzekerd zijn als er zich een uitvalsituatie voordoet.

De bestaande verbinding tussen Diemen en Lelystad en de verbinding tussen Lelystad en Ens bestaan ieder uit twee parallelle circuits (dubbele rode lijnen op de kaart hieronder). Normaliter wordt ieder circuit tot ongeveer 50 % belast, zodat bij uitval van een circuit (N-1) het parallelle circuit het transport over kan nemen. Ieder circuit heeft een transportcapaciteit van 2635 MVA ¹ (de 100%-waarde). Dit is wat technisch maximaal haalbaar is, de schakelaars om de lijnen in- en uit te schakelen kunnen niet meer stroom voeren.

---

¹ Vermogen wordt berekend door spanning en stroom te vermenigvuldigen, en wordt uitgedrukt in Volt-Ampère. De spanning is 380.000 Volt en de stroom is 4.000 Ampère. Omdat ieder circuit drie fasen heeft, wordt het vermogen met $\sqrt{3}$ (1,73) vermenigvuldigd. $380.000 \times 4.000 \times \sqrt{3} = 2635.000.000$ Volt-Ampère (afgerond). Dus 2635 miljoen Volt-Ampère. De factor miljoen wordt weergegeven met het woord "Mega".

Zoals aangegeven wordt voor alle uren van een steekjaar berekend hoeveel vermogen er over de verbindingen getransporteerd wordt, dit verschilt per uur (een jaar heeft 8760 uur). Maar op enig uur wordt een maximale waarde vastgesteld. Daarnaast wordt vastgesteld hoeveel uur van het jaar er een overschrijding van 100% is.

Uit de berekeningen voor het IP2022 komen de volgende maximale resultaten:

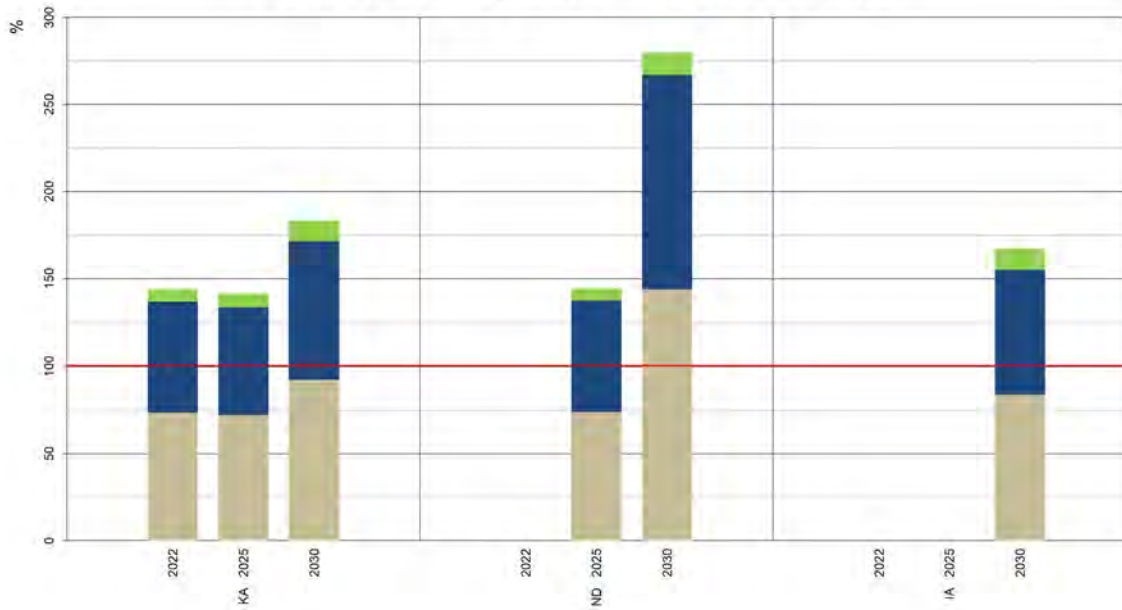
DIM-LLS380 (2 circuits 2635 MVA)

Figuur 1: Scenario's t.a.v. huidige situatie DIM-LLS380

LLS-ENS380 (2 circuits 2635 MVA)

Figuur 2 Scenario's t.a.v. huidige situatie LLS-ENS380

Toelichting op bovenstaande grafieken:

KA, ND en IA zijn de verwijzingen naar de drie scenario's.

KA: "Klimaat akkoord"

ND: "Nationale drijfveer"

IA: "Internationale ambitie"

Alle scenario's houden rekening met de Nederlandse klimaatdoelstellingen. Het scenario 'Klimaatakkoord' bevat de vastgestelde en voorgenomen maatregelen om de doelstelling van 49% CO₂-emissiereductie uit het Klimaatakkoord te behalen. De scenario's 'Nationale Drijfveer' en 'Internationale Ambitie' bevatten verdergaande maatregelen ten aanzien van duurzame elektriciteitsopwek, elektrificatie en duurzame gassen.

De lichtbruine staaf geeft de belasting van ieder circuit aan bij een volledig beschikbaar net (N-0), het blauwe deel daar bovenop geeft aan tot hoeveel procent de verbinding belast wordt bij uitval van één circuit (N-1). Het groene stuk heeft de belasting van de verbinding aan, als er onderhoud aan een verbinding uitgevoerd wordt én er treedt een storing op (N-2).

Uit de grafieken is af te lezen dat er vandaag de dag al een transportknelpunt is op beide verbindingen. De staafgrafiek bij KA 2022 laat zien dat het blauwe staaf tot 115% (DIM-LLS) en 135% (ENS-LLS) komt, terwijl de wettelijk eis is dat de blauwe staaf < 100 % moet zijn. Het effect is dat de bedrijfsvoering van TenneT vaak actief moet ingrijpen om het transport te verlagen. Dit doet men o.a. door redispatch: het verplicht inzetten én uitschakelen van productie op verschillende locaties in Nederland, zodat de stroom niet meer via de verbinding DIM-LLS-ENS naar de verbruikers gaat maar een andere weg kiest. Hiervoor moet wel een vergoeding betaald worden aan de producenten

omdat hun vrije marktpositie verstoord wordt. TenneT heeft in 2021 ruim 2,2 miljard moeten uitgeven voor redispatch-acties (zie het jaarverslag note 4, blz 112). Deze kosten worden uiteindelijk gesocialiseerd.

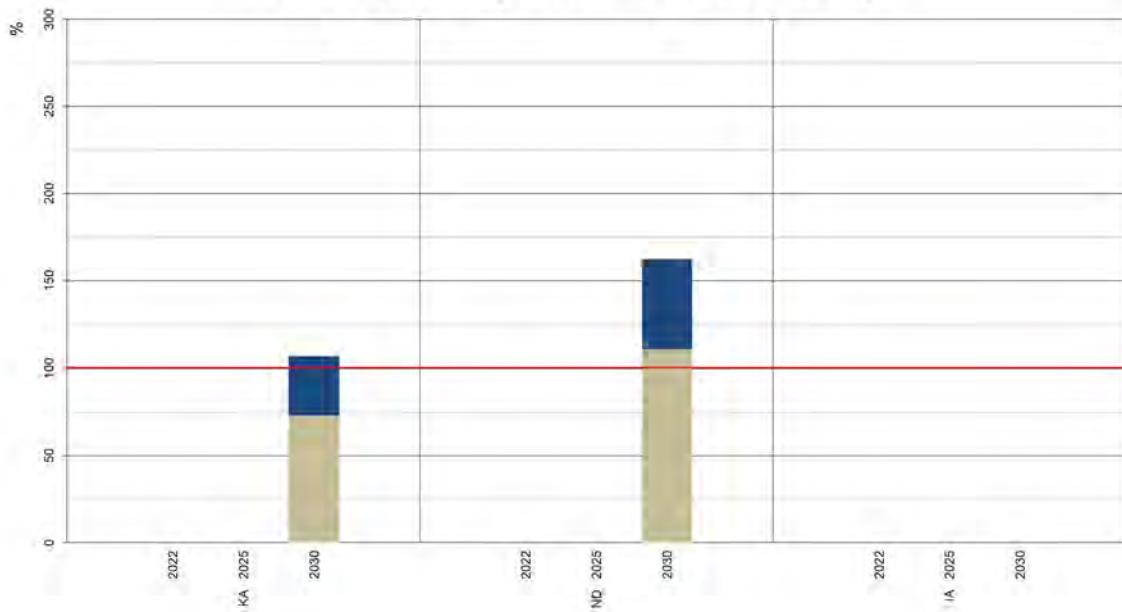
Op de langere termijn richting 2030 nadert in alle scenario's de lichtbruine staaf al de 100%-waarde, in het ND-scenario zelfs ruim groter dan 100%. Voor dit ND-scenario betekent dat er zonder rekening te houden met een storing al te weinig transportcapaciteit beschikbaar is.

De berekeningen voor het KA- en ND-scenario voor het jaar 2030 zijn herhaald met uitbreiding van de transportcapaciteit DIM-LLS en LLS-ENS met een derde circuit van 2635 MVA. Hierbij is alleen de N-1 analyse uitgevoerd. Zie de grafieken hieronder. Uit de grafieken is af te lezen dat er dan nog niet voldoende transportcapaciteit is. In het KA-scenario ligt de N-1 grens nog boven de 100% en in het ND-scenario is er zelfs bij een volledig beschikbaar net nog steeds een knelpunt. Met 3 circuits in 2030 ontstaan alsnog knelpunten want er is dan geen storingsreserve. 3 circuits geeft dus onvoldoende oplossing. Waar een extra 4^e circuit moet zorgen voor voldoende capaciteit voor de aankomende 10 jaar.

DIM-LLS380 (3 circuits 2635 MVA)

LLS-ENS380 (3 circuits 2635 MVA)

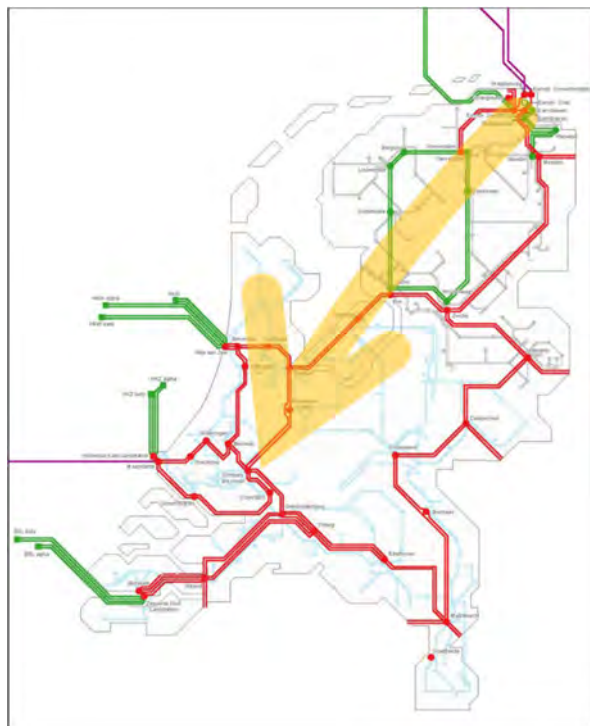
2. Waarom moet de extra 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens lopen? Kan deze niet elders aangelegd worden?

Bij de reactie op deze vraag spelen twee zaken:

- Waar wordt veel elektriciteit opgewekt en waar wordt het gebruikt?
- Hoe kan het elektriciteitsnet groeien.

Er zijn meerdere vermogensstromen door Nederland te onderscheiden, maar een belangrijke is het transport van elektriciteit uit Noord-Nederland (Eemshaven met de koppeling met Noorwegen, Denemarken en Duitsland) naar het westen van Nederland en België. Kijkend naar de netkaart volgt dit transport de route via Ens, Lelystad en Diemen.

Het elektriciteitsnet in Nederland is opgebouwd uit ringstructuren, met in het midden de "landelijke ring", de ruggengraat van het Nederlandse elektriciteitsnet. Symbolisch weergegeven met de paarse gestreepte ovaal. Dit ontwerp heeft als sterk punt dat bij onderbreking van een ringstructuur de voorziening altijd via de andere zijde nog kan plaatsvinden. Een nadeel is dat door het aantal knooppunten in

dit ontwerp er zeer grote stromen gaan lopen bij een kortsluiting. Het doorsnijden van de landelijke ring (verder vermazen), door bijvoorbeeld een nieuwe verbinding tussen Ens en Tilburg leidt tot een niet-toelaatbare groei van de kortsluitstromen. Daar zijn de installaties in de stations niet tegen bestand.

Aangezien er veel vraag is naar transportcapaciteit over de verbinding Diemen-Lelystad-Ens en het niet wenselijk is om de netstructuur verder te vermazen, is de meest doelmatige oplossing om capaciteit van de verbinding Diemen-Lelystad-Ens uit te breiden met extra circuits.

3. Welke alternatieven zijn er onderzocht en waarom zijn deze afgefallen? Hoe heeft de afweging plaatsgevonden?

Er zijn een aantal net-technische opties onderzocht:

- Operationeel oplossen (Redispatch)
- Nieuwe circuits Diemen-Lelystad-Ens
- Een nieuwe verbinding tussen Ens en Doetinchem en combinatie met seriespoelen in de verbinding Ens-Lelystad. (eenvoudig gezegd is een seriespoel te beschouwen als een extra weerstand die de stroom 'tegenhoudt')
- Een nieuwe verbinding tussen Ens en Geertruidenberg of Tilburg
- Een nieuwe gelijkstroomverbinding Ens en Tilburg

Van deze opties is onderzocht hoe effectief ze het transportknelpunt oplossen, hoe de oplossing past in het beleid, hoe de impact is op de omgeving, wat de investeringskosten zijn (eerste inschatting). In een tabel zijn de oplossingen getoetst aan de TenneT-bedrijfswaarden ('secure supply', 'engage stakeholders', 'safety', 'financial', 'environment' en 'compliance')

De optie Operationeel oplossen is op kosten afgefallen

De overige opties zijn met name afgefallen op het niet effectief zijn in het oplossen van het knelpunt. Zie ook de toelichting bij vraag 2.

Naast de net-technische opties is er ook breder onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieven. In 2021 is in opdracht van het ministerie van EZK door onderzoeksbureau Berenschot onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieven voor het versterken van de 380 kV-hoogspanningsverbindingen². Daarbij is gekeken naar de potentiële mogelijkheden van:

---

² Onderzoek naar nut en noodzaak van versterking van hoogspanningsinfrastructuur in Noord-Nederland, Berenschot, 11 februari 2021

- curtailment: het stellen van een grens aan het maximale vermogen van zonne- en windparken, dat mag worden geleverd aan het elektriciteitsnet;
- grootschalige inzet van batterijen;
- de inzet van waterstof (power-to-gas);
- de inzet van de batterijcapaciteit van elektrische voertuigen (vehicle-to-grid);
- het creëren van flexibiliteit in de vraag van de industrie;
- een gelijkstroomverbinding.

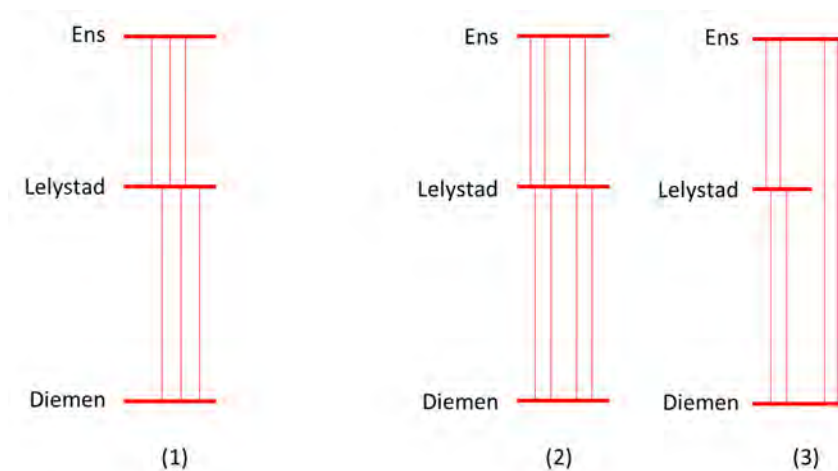
Berenschot concludeert na analyse van de potentiële alternatieven dat:

- het toepassen van curtailment zinvol is wanneer veel duurzaam opwekvermogen opgesteld is. TenneT gaat in haar scenario's ervan uit dat 80% van de piekcapaciteit van zonneweides wordt aangesloten op het net. Hierdoor vindt er al 20% curtailment plaats. Wanneer gestreefd wordt naar 30% resulteert dit in 0,5 GW minder belasting op het net;
- grootschalige batterijen niet kosteneffectief zijn om grote langdurige overschotten van hernieuwbare elektriciteit op te vangen;
- een aantal technologieën, zoals power-to-gas (P2G) en vehicle-to-grid (V2G), op korte termijn niet op grote schaal voorhanden is. De inzet van deze technologieën kan niet worden gewaarborgd op korte termijn, waardoor knelpunten in 2030 niet opgelost kunnen worden;
- de flexibiliteitscapaciteit in 2030 naar verwachting te klein is om de enorme aanbodknelpunten te ontlasten;
- integratie van gelijkstroom aanpassingen vereist in de bestaande infrastructuur. Op korte afstanden wegen de voordelen van gelijkstroom niet op tegen de nadelen.

De onderzochte alternatieven lijken op dit moment geen volwaardig substituut te zijn voor verzwaring van het 380 kV-net. Alleen curtailment is haalbaar en betaalbaar, maar lost de voorziene knelpunten slechts gedeeltelijk op, waardoor netverzwaring nog steeds noodzakelijk is.

4. Waarom is het noodzakelijk om hoogspanningsstation Lelystad aan te takken? Ook hier graag een kwantitatieve onderbouwing.

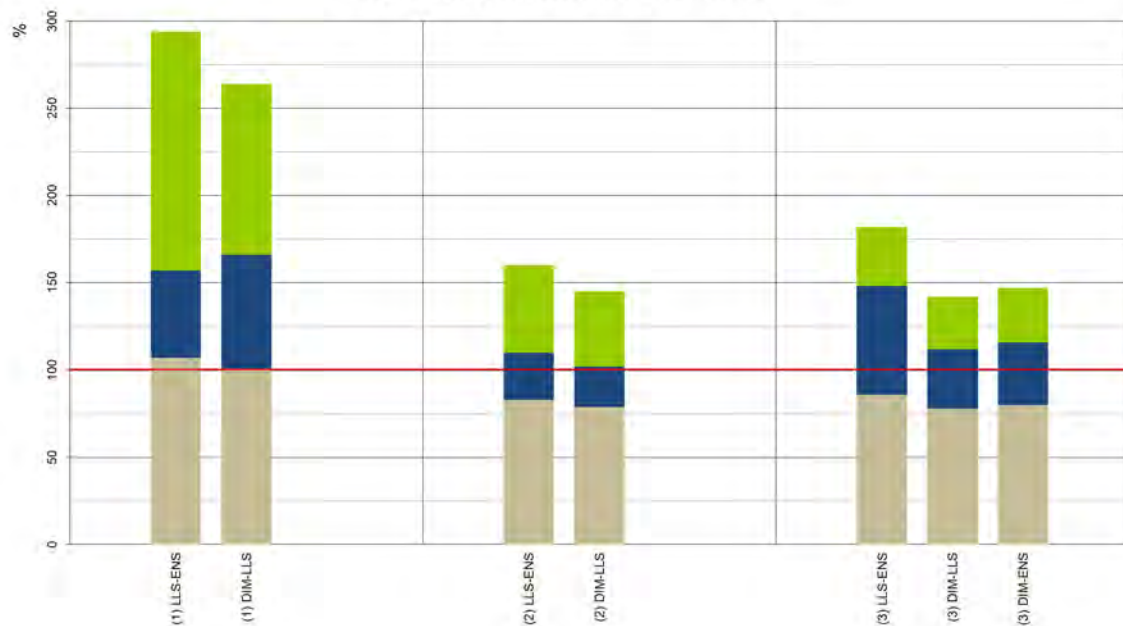
Gegeven de meest doelmatige oplossing om de transportcapaciteit van de verbinding Diemen-Lelystad-Ens door middel van extra circuits, is vervolgens met de methodiek zoals beschreven bij de reactie op vraag 1, getoetst of de aanlanding op station Lelystad noodzakelijk is. In het bestaande netmodel zijn de verschillende netconfiguraties toegevoegd en vergeleken op basis van het scenario ND 2030:

- (1) Drie circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, allemaal ingelust op Lelystad380
- (2) Vier circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, allemaal ingelust op Lelystad380
- (3) Vier circuits tussen Diemen en Ens met elk een transportcapaciteit van 2635 MVA, waarvan er twee zijn ingelust op Lelystad380

N.B.: in deze aanvullende analyse is ook het effect van een nieuw 380kV-station nabij Almere geanalyseerd. Uit de resultaten van de complete analyse zijn de gepresenteerde getallen afgeleid.

wel/niet inlussen in LLS

Uit de resultaten volgt dat er bij configuratie (3), geen inlusing in LLS380, er nog N-1 knelpunten gesignaleerd worden. In configuratie (2), met de inlusing op LLS380, zijn deze nagenoeg verdwenen. Op basis van deze constatering is vastgesteld dat inlusing op Lelystad380 netstrategisch noodzakelijk is. Indien we niet inlussen is er dus niet voldoende ruimte voor storingsreserve/onderhoud. Het restrisico bij een storing/onderhoud dient operationeel opgelost te worden.

Momenteel voert TenneT nader onderzoek uit naar de mogelijkheden voor een ander punt dan station Lelystad. Eerste indrukken laten zien dat het mogelijk is om een ander punt in de verbinding te zoeken (ongeveer halverwege de verbinding). Voorwaarde hierbij is de 4 circuits (2 bestaande en 2 nieuwe) samenkomen. Nader onderzoek is hierbij benodigd. Een mogelijk nieuw koppelstation betekent extra kosten, deze zijn nu niet opgenomen in het budget van het project.

5. Wat zijn de voordelen voor de regio van de nieuwe verbinding (is het b.v. mogelijk om grootschalige woningbouw in Flevoland te realiseren zonder deze verbinding)? Hoe is de relatie met het onderliggende 150kV-net?

De realisatie van de nieuwe verbinding tussen Diemen- Lelystad - Ens is een van de netuitbreidingen die nodig is om de energietransitie in Nederland te kunnen laten slagen. Met deze verbinding kan de enorme groei van de duurzaam opgewekte elektriciteit getransporteerd worden. Dit betreft dan niet alleen de offshore opgewekte windenergie, maar ook de zon- en windenergie die door de regionale duurzame initiatieven (zoals in de provincie Flevoland) opgewekt wordt en op

de regionale stations ingevoed wordt. Met deze netuitbreiding kan de regionale netbeheerder zijn aansluitcapaciteit met het landelijk hoogspanningsnet verder versterken. Verder draagt deze netuitbreiding bij aan een robuust en stabiel netwerk.

6. Wat zijn de ontwikkelingen voor het 150kV-net in Flevoland

Het 380kV-hoogspanningsnet faciliteert de beoogde elektrische transporten van en naar het regionale 110/150 kV-netwerk, die nodig zijn om de grootschalige gebiedsontwikkelingen waar Flevoland voor gesteld staat te kunnen realiseren. Het 110/150kV-netwerk in Flevoland is op de hoogspanningsstations Ens en Lelystad via transformatoren gekoppeld met het 380kV-hoogspanningsnet. De versterking van het 150kV-netwerk wordt gerealiseerd door dit wijd vermaasde 150kV-net op te 'knippen' in zgn. pockets. Deze pockets hebben een eigen aankoppeling met het 380kV-net. Het 110kV-net in de Noordoostpolder is al een pocket achter hoogspanningsstation Ens. Het 150kV-net in de Flevopolder moet nog als pocket achter station Lelystad worden geschakeld. Hiervoor is een extra koppeltransformator op station Lelystad noodzakelijk, rond 2027. Via de vier koppeltransformatoren op station Lelystad zal dan grootschalige opwek/verbruik in de regio worden uitgewisseld met het landelijk 380kV-net. De nieuwe 380kV-verbinding is noodzakelijk om de elektrische transporten van/naar het 110/150kV-net te kunnen faciliteren. In de volgende fase wordt het 150kV-net in de Flevopolder verder 'opgeknipt' en geschakeld in een nieuwe separate pocket rond Almere. Hiervoor is een extra koppelpunt met het 380kV-net nodig nabij Almere. Dit nieuwe koppelpunt (380/150kV-station) kan zowel worden ingelust op de bestaande 380kV-verbinding als op de nieuw te ontwikkelen 380kV-verbinding. Dit koppelpunt zorgt ervoor dat het 150kV-net verder wordt versterkt en maakt deze robuuster. Deze ontwikkeling wordt nu rond 2030 voorzien. We nemen in de verkenning naar de nieuwe 380kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens al wel de mogelijke locatiekeuze van het 380/150kV-station nabij Almere mee. De versterking van het 150kV-net is geen onderdeel van de scope van de nieuwe 380kV-verbinding.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Nieuwe 380 kV-lijn Diemen-Ens

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Notulen vorig bestuurlijk overleg d.d. 07.06.2022
3. Bespreking van het proces: korte inleiding door [REDACTED]
[REDACTED] projectleider EZK
4. Bespreking Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau: korte inleiding door [REDACTED], projectleider TenneT
5. Bespreking geactualiseerd voorstel voor Participatie: korte toelichting door [REDACTED], plv. projectleider EZK
6. Inspraakbundel en Reactienota
7. Rondvraag en sluiting

Doel van dit overleg

Advies krijgen van (de bestuurders van) de regionale overheden over de te publiceren documenten:

- Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en bijlagen;
- Geactualiseerd voorstel voor participatie;
- Reactienota.

De minister voor Klimaat en Energie en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zijn als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de documenten.

Procedure en planning

- Sept. 2022: Publicatie Voornemen en Participatieplan
- Jan 2023: Bestuurlijk Overleg: concept NRD en bijl.
- Maart 2023: Publicatie concept NRD, actueel Participatieplan en Reactienota
- Juni/juli 2023: Bestuurlijk Overleg: resultaten voortoetsen
- Voorjaar 2024: Bestuurlijk Overleg: MER en IEA

- Zomer 2024: Bestuurlijk Overleg: Regionaal advies of adviezen
- Najaar 2024: Publicatie ontwerp Voorkeursbeslissing
- Begin 2025: Publicatie definitieve Voorkeursbeslissing
- 2027: Inpassingsplan (Projectbesluit)
- Vanaf 2028: Realisatie

Producten NRD-fase

- Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD):
  - Welke alternatieven onderzoeken we?
  - Hoe? / Op welke thema's, aspecten en criteria?
- Notitie kansrijke alternatieven (NKA):
  - Hoe zijn we tot de kansrijke alternatieven gekomen?
Waarom zijn dit ze?
- Ruimtelijk kwaliteitskader (RKK):
  - Principes vanuit ruimtelijke kwaliteit voor de uitwerking van de alternatieven

Doorlopen proces met de ambtelijke werkgroep

1. Werksessie kansen en belemmeringen: Waar in het onderzoeksgebied kan het echt niet? Waar liggen kansen?
2. Werksessie beoordelingskader milieueffectrapport en afwegingskader integrale effectanalyse: hoe gaan we straks onderzoeken en beoordelen?
3. Werksessie 'naar kansrijke alternatieven': doornemen eerste voorstel, redeneerlijn logisch?, wat moet erbij of eraf?
4. Sessies per deelgebied: nader inzoomen op de kansrijke alternatieven in deelgebieden. Wat passen we nu aan? Wat zijn aandachtspunten voor nadere uitwerking?

Onderzoekopgaven Diemen-Ens 380 kV

Onderzoek tracé nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Lelystad-Ens (ligging hier volledig indicatief aangegeven)

Hoogspanningsstation
Ens

Aansluiten op/nabij
hoogspannings-
station Ens

Onderzoek naar uitbreiden bij bestaand hoogspanningsstation Lelystad of aanleg nieuw 380 kV-hoogspanningsstation (zoeklocatie is indicatief)

Onderzoek tracé nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad (ligging hier volledig indicatief aangegeven)

Onderzoek naar mogelijkheden voor verplaatsen huidige 380 kV-verbinding door stedelijk gebied Almere

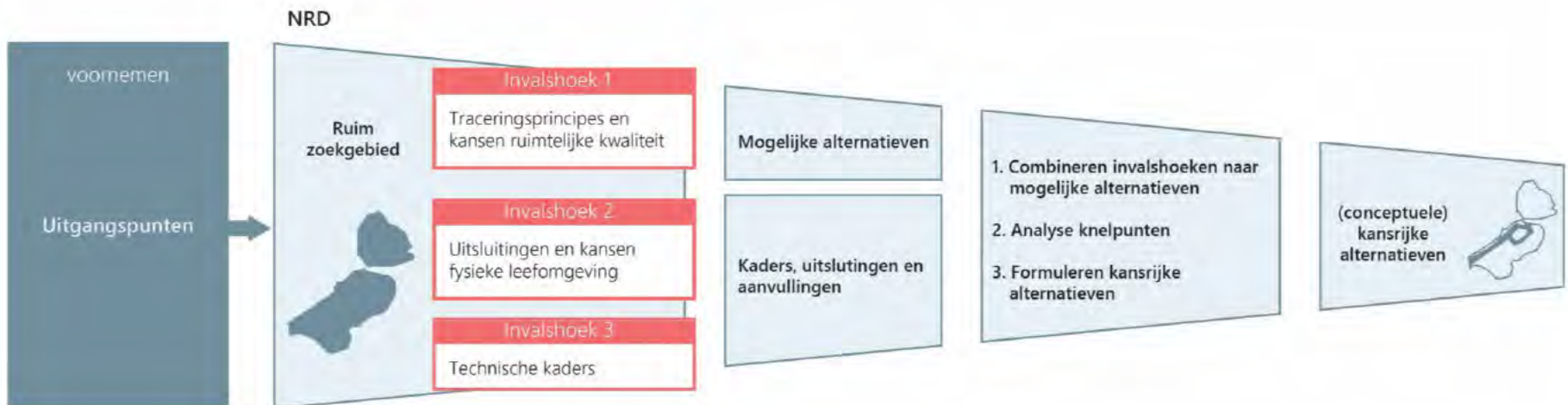
Onderzoek nieuw 150/380 kV-hoogspanningsstation Almere-Zeewolde (zoeklocatie is indicatief, maar nabij de bestaande of nieuwe verbinding)

Aansluiten op/nabij hoogspanningsstation Diemen

- ⚡ Hoogspanningsstation
- Bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding
- Bestaande 150 kV-hoogspanningsverbinding
- ⋯ Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding (nog te traceren; deze lijn geeft alleen een begin- en eindpunt weer)

Van zoekgebied naar kansrijke alternatieven

NOORDOOSTPOLDER

Station
Els 380

MARKERMEER

Station
Lelystad 380

C.

B.

A.

FLEVOPOLDER

Blauw

Paars

Groen

Geel

Oranje

Station
Diemen 380

VECHTSTREEK EN 'T GOOI

Alternatieve tracés
(blauw, paars, groen, geel, oranje)

Verbinding met 380 kV-
hoogspanningsstation (A, B, C)

Huidig 380 kV-
hoogspanningsstation Lelystad

Voortoets Natura 2000 en HIA

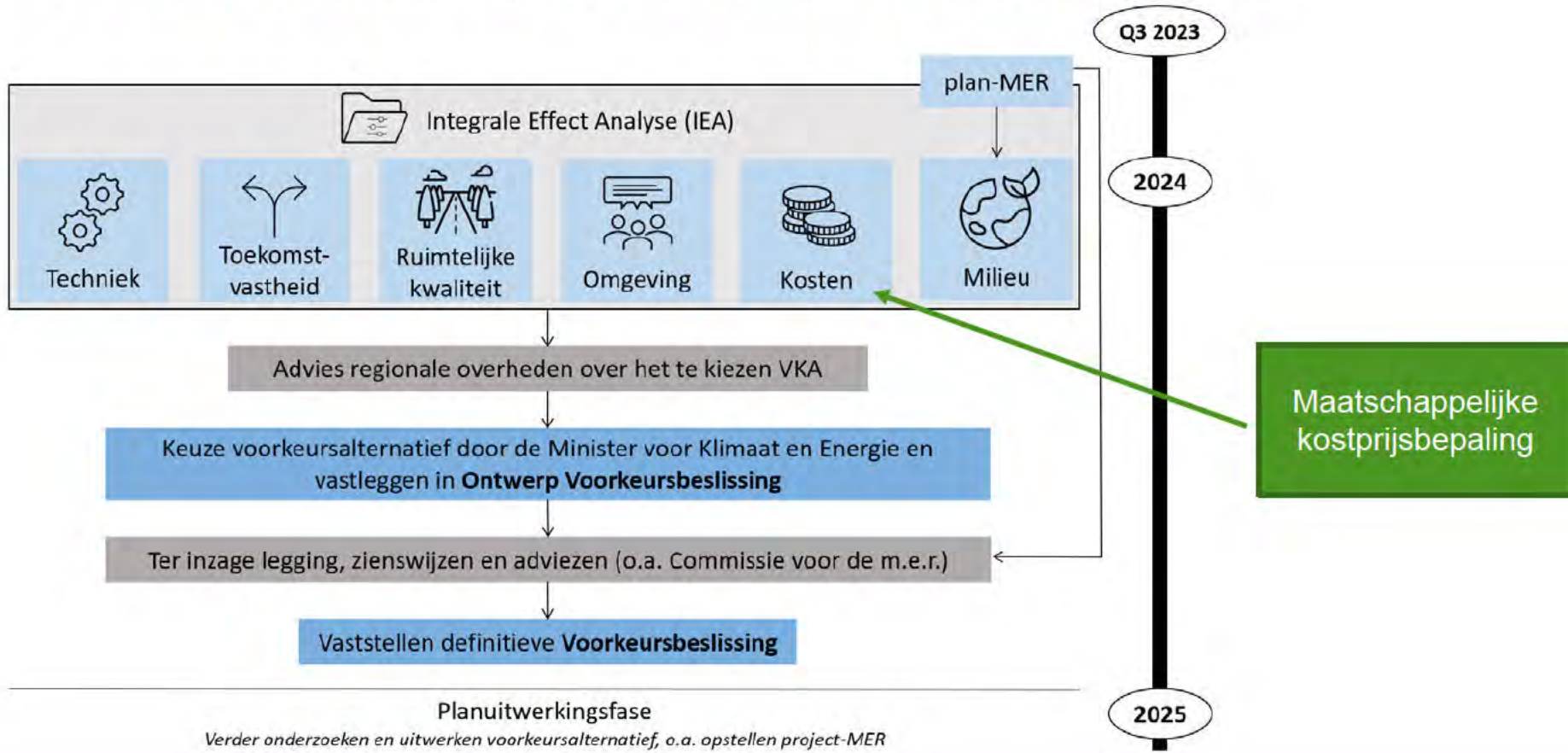
- Sterke wens om nader te onderzoeken / onderbouwen of een tracé over langere afstand door Natura 2000 kansrijk is
- Onzekerheid op enkele punten rond Natura 2000 en UNESCO werelderfgoed in meerdere alternatieven

Daarom komende maanden:

- Voortoets Natura 2000
  - Heritage Impact Assessment
  - Doel: inzicht in wat wel/niet kansrijk is
- Vervolgens definitief vaststellen kansrijke alternatieven (met evt. aanscherping/aanvulling)

Via IEA naar een voorkeursalternatief

Participatieplan

- Participatieplan is geactualiseerd
- Opbrengst en bevindingen van de participatie toegevoegd
- Gelijktijdig met de concept NRD gepubliceerd.
- De vergadering wordt om een advies op het voorstel voor participatie gevraagd.

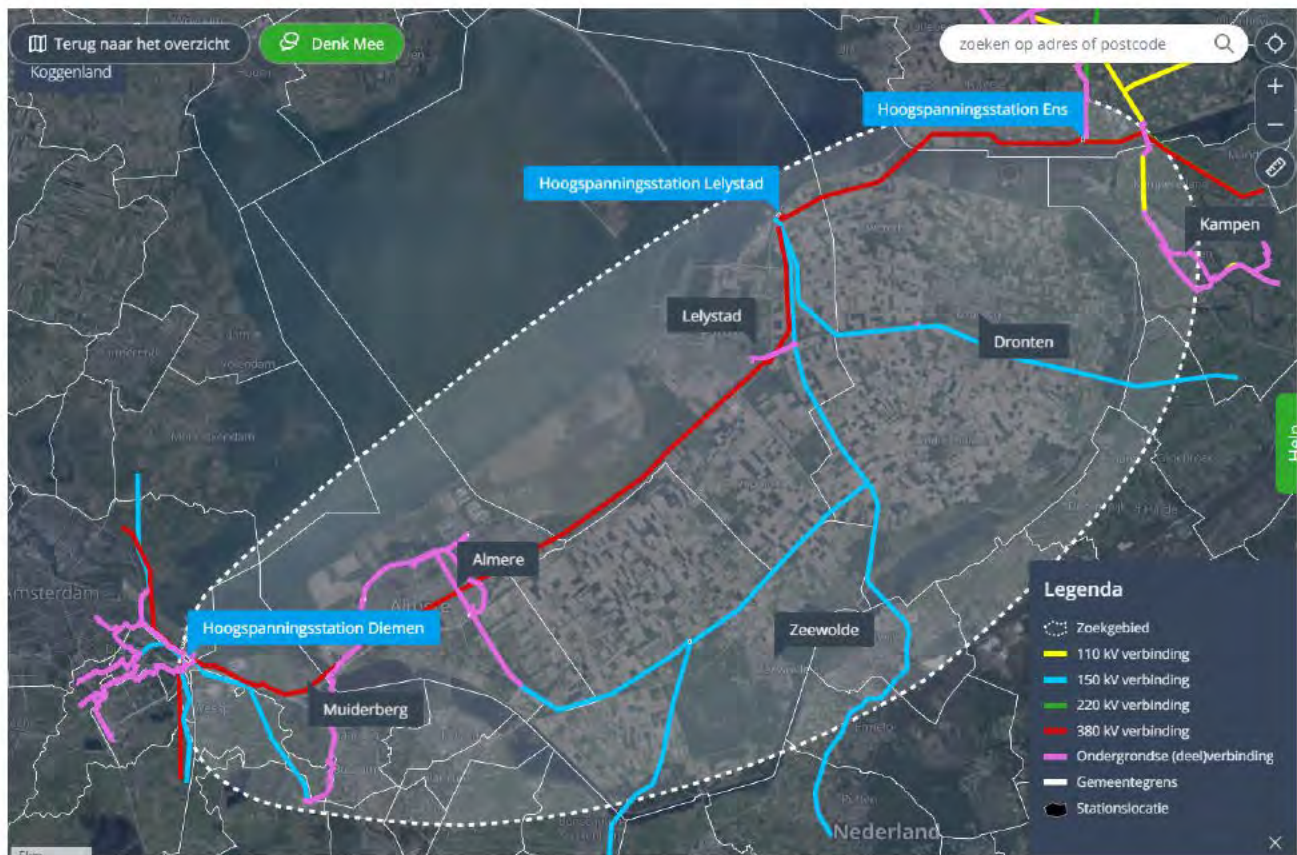

Voorstel activiteiten communicatie en participatie (ingekort)

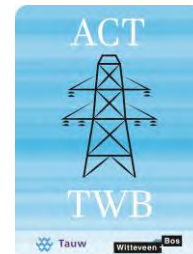
- 4 fysieke informatiebijeenkomsten b.v. in Muiden, Almere, Lelystad en Ens
- Roadshow TenneT: op wisselende data en locaties
- Werkbijeenkomsten en themasessies met specifieke thema's
- Projectatlas
- Digitale nieuwsbrieven
- Ambtelijk overleg, ter voorbereiding op bestuurlijk overleg
- Ambtelijk overleg: afstemming communicatie

Projectatlas

[Project Atlas | Diemen - Ens](#)

AGENDA

Onderwerp	Deelsessie alternatievenontwikkeling - groep 2
Project	Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Projectcode	134304
Datum en tijd	22 maart, 14:00 - 17:00
Plaats	Stadhuis Almere
Auteur(s)	██████████
Bijlage(n)	-

---

1 INTRODUCTIE (25 MIN)

- Kennismaking;
- Toelichting doel en context van de deelsessie;

2 BESPREKEN MOGELIJKE STATIONSLOCATIES (60 MIN)

- Bespreken uitgangspunten alternatievenontwikkeling stationslocaties
- Bespreken van mogelijke locaties
  - Mogelijke locaties vanuit de gemeente(n)
  - Bespreken mogelijkheden locaties tabel 1 en afbeelding 1;
    - Aandachtspunten
    - Huidige situatie voldoende in beeld?

3 BESPREKEN KNELPUNTEN (90 MIN)

- Bespreken van onderstaande knelpunten (zie afbeelding 2 en tabel 2 voor toelichting);
  - Huidige situatie voldoende in beeld?
  - Voldoende oplossingsrichtingen in beeld?
- Bespreken eventuele aanvullende knelpunten;

4 TOELICHTING VERVOLG (5 MIN)

Afbeelding 1 eventuele stationslocaties ter bespreking

Tabel 1 Toelichting per locatie

#	Toelichting
1	Buitenhout en Buitenveld
2	Industrie / bedrijventerrein Twentsekant
3	Industrie / bedrijventerrein Stichtsekant
4	Industrie / bedrijventerrein Trekkersveld

Afbeelding 2 knelpunten ter bespreking

Tabel 2 Toelichting per knelpunt

#	Toelichting
a	Mogelijkheden rondom kruising Gooimeer
b	Mogelijke varianten in relatie tot bebouwing kuststrook Almere Haven
c	Complexe infrastructurele en ruimtelijke situatie rondom knooppunt A27/N305
d	Beperkte ruimte rondom A6 i.r.t. Almere-Hortus en De Steiger
e	Beperkte ruimte rondom A6 i.r.t. Nobelhorst/Twentsekant en Sallandsekant
f	Mogelijke varianten i.r.t. (kust)recreatie Nijkerkernauw
g	Mogelijke varianten i.r.t. Horsterwold
h	Mogelijkheden rondom kruising Nijkerkernauw
i	Mogelijke varianten i.r.t. Militaire zendinstallatie
j	Mogelijke varianten i.r.t. ontwikkelingen Oosterwold

AGENDA

Onderwerp	Deelsessie alternatievenontwikkeling - groep 3
Project	Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Projectcode	134304
Datum en tijd	23 maart, 14:00 - 17:00
Plaats	
Auteur(s)	██████████
Bijlage(n)	-

---

1 INTRODUCTIE (25 MIN)

- Kennismaking;
- Toelichting doel en context van de deelsessie;

2 BESPREKEN MOGELIJKE STATIONSLOCATIES (60 MIN)

- Bespreken uitgangspunten alternatievenontwikkeling stationslocaties
- Bespreken van mogelijke locaties
  - Mogelijke locaties vanuit de gemeente(n)
  - Bespreken mogelijkheden locaties tabel 1 en afbeelding 1;
    - Aandachtspunten
    - Huidige situatie voldoende in beeld?

3 BESPREKEN KNELPUNTEN (90 MIN)

- Bespreken van onderstaande knelpunten (zie afbeelding 2 en tabel 2 voor toelichting);
  - Huidige situatie voldoende in beeld?
  - Voldoende oplossingsrichtingen in beeld?
- Bespreken eventuele aanvullende knelpunten;

4 TOELICHTING VERVOLG (5 MIN)

Afbeelding 1 eventuele stationslocaties ter bespreking

Tabel 1 Toelichting per locatie

#	Toelichting
1	A6 nabij bestaande station
2	A6 Flevokust Haven
3	BioScience Park / Oostervaart
4	A6 N309

Afbeelding 2 knelpunten ter bespreking

Tabel 2 Toelichting per knelpunt

#	Toelichting
a	Rustplaats Aalscholver / Lepelaar
b	Lelystad Airport (toekomstplannen (van en rondom Lelystad Airport) en bouwhoogtebeperking)
c	Mogelijke varianten rondom bedrijventerrein Larserpoort / Larserknoop
d	Mogelijke varianten rondom golfresidentie Dronten
e	Varianten kruising Veluwerandmeren naar Oude Land
f	Mogelijkheden i.r.t. kruising Ketelmeer

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Uitnodiging 3e workshop "Naar kansrijke alternatieven" 380 kV Diemen-Ens
Datum: donderdag 22 september 2022 14:41:19
Bijlagen: [image004.png](#)
[image002.png](#)
[image002.png](#)
[image001.png](#)
[image001.png](#)
[image003.png](#)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@tennet.eu>
Datum: 20 september 2022 om 16:39:43 CEST
Aan: [redacted] <[redacted]@urk.nl>, [redacted] <[redacted]@rvo.nl>, [redacted] <[redacted]@noordoostpolder.nl>, [redacted] <[redacted]@diemen.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@zeewolde.nl>, [redacted] <[redacted]@noordoostpolder.nl>, [redacted] <[redacted]@dronten.nl>, [redacted] <[redacted]@noord-holland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@rws.nl>, [redacted] <[redacted]@alliander.com>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@dronten.nl>, [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted] <[redacted]@urk.nl>, [redacted] <[redacted]@almere.nl>, [redacted] <[redacted]@lelystad.nl>, [redacted] <[redacted]@zuidzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@gooisemeren.nl>, [redacted] <[redacted]@minzck.nl>, [redacted] <[redacted]@alliander.com>, [redacted] <[redacted]@waternet.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@lelystad.nl>, [redacted] <[redacted]@urk.nl>, [redacted] <[redacted]@zeewolde.nl>, [redacted] <[redacted]@urk.nl>, [redacted] <[redacted]@zuidzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@lelystad.nl>, [redacted] <[redacted]@noordoostpolder.nl>, [redacted] <[redacted]@noordoostpolder.nl>, [redacted] <[redacted]@almere.nl>, [redacted] <[redacted]@almere.nl>, [redacted] <[redacted]@noord-holland.nl>, [redacted] <[redacted]@rws.nl>, [redacted] <[redacted]@witteveenbos.com>, [redacted] <[redacted]@witteveenbos.com>, [redacted] <[redacted]@witteveenbos.com>, [redacted] <[redacted]@tauw.com>, [redacted] <[redacted]@tauw.com>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@witteveenbos.com>, [redacted] <[redacted]@tauw.com>, [redacted] <[redacted]@minezk.nl>, [redacted] <[redacted]@witteveenbos.com>, [redacted] <[redacted]@regiogv.nl>, [redacted] <[redacted]@rws.nl>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@rws.nl>, [redacted] <[redacted]@tennet.eu>, [redacted] <[redacted]@noord-holland.nl>

Onderwerp: Uitnodiging 3e workshop 'Naar kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroep m.b.t. 380 kV Diemen-Ens,

Hierbij ontvangt u de agenda t.a.v. de 3e werksessie “Kansrijke alternatieven” 380 Kv Diemen-Ens.
Deze werksessie zal plaatsvinden op donderdagochtend 29 september van 09:00 tot 12:00 uur.

Dit is de 3e werksessie in het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

In tegenstelling tot de twee vorige werksessies vindt deze sessie niet plaats in het provinciehuis van Flevoland, maar in Hotel Van der Valk in Lelystad.

Hotel Van der Valk Lelystad
Larserplein 1, 8226 PB
Lelystad

Volgende week maandag 26 september ontvangt u nog een aantal inhoudelijke stukken ter voorbereiding van de werksessie, waaronder een notitie alternatievenontwikkeling, de traceringsprincipes, het ruimtelijk kwaliteitskader en een eerste quick scan ecologie.

Voor inhoudelijke vragen over de werksessie kunt u het beste contact opnemen met [REDACTED]

TenneT

[REDACTED]@tennet.eu [REDACTED]@tennet.eu
06 - [REDACTED]

Voor praktische zaken kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Agenda

9.00 Inloop

9.15 Opening werksessie en welkom

9.20 Plenaire presentatie en introductie

* Programma

* Doel van deze werksessie

9.30 Inhoudelijke presentatie

- Hoe is er tot deze alternatieven gekomen en welke informatie is hiervoor gebruikt.

- Drie invalshoeken:

1. Uitwerking belemmeringen vanuit ruimtelijke ontwikkeling en milieu / ecologie

2. Kansen voor alternatieven vanuit ruimtelijke kwaliteit

3. Technische principes / uitgangspunten

- Resulterend beeld en eerste voorstel kansrijke alternatieven

10.20 Korte pauze en opsplitsen in groepen

10.30 In groepen: gesprek aangaan over de alternatieven en bespreken van zorgen en aandachtspunten

- 11.20 Plenaire terugkoppeling vanuit de groepen
- 11.35 Verslag vorige werksessie beoordelingskader en afwegingskader
- 11:45 Toelichting vervolgproces en afsluiting met broodjes

In het geval u zelf niet bij de bijeenkomst aanwezig kunt zijn, en u een collega ter vervanging kunt sturen, is dit uiteraard mogelijk en horen we dat graag.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu<<http://www.tennet.eu/>>

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroepbijeenkomsten m.b.t. nieuwe 380 kV verbinding Diemen-Ens,

De eerder aangekondigde werkgroep bijeenkomst Naar kansrijke alternatieven zal plaatsvinden op donderdagmorgen 29 september van 9:00-12:00. Deze datum is gekozen op basis van beschikbaarheid.

Tijdens deze derde sessie 2 'Naar kansrijke alternatieven'; trechteren we als vervolg op werksessie 1 samen verder van mogelijke alternatieven naar de kansrijke alternatieven die we willen onderzoeken in het MER en de IEA.

Tussen werksessie 1 en 3 werken TenneT en de combinatie Witteveen+Bos/Tauw aan de benodigde informatie om deze stap te kunnen zetten.

De bijeenkomsten vinden waarschijnlijk plaats in het provinciehuis in Lelystad of (als daar geen plaats is) in een andere vergaderlocatie in Lelystad of Almere. De locatie zal in de loop van volgende week aan dit agenda-item

toegevoegd worden.

Rond half september ontvangt u de agenda voor de bijeenkomst. In het geval u zelf niet bij de bijeenkomst aanwezig kunt zijn, en u een collega ter vervanging kunt sturen, dan horen we dat graag.

Voor nadere vragen over de werksessie kunt u het beste contact opnemen met [redacted] van TenneT, [redacted]@tennet.eu>, tel: 06 [redacted]

Mede namens [redacted] en [redacted] van EZK en betrokken medewerkers van TenneT en Tauw/Witteveen+Bos.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]

LPN Area Central

[redacted]

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu>
I www.tennet.eu<<http://www.tennet.eu>>

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

<meeting.ics>

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]@tennet.eu"
Cc: [REDACTED]@tennet.eu; [REDACTED]
Onderwerp: RE: Bijeenkomst morgen 3e workshop "Naar kansrijke alternatieven" 380KV
Datum: woensdag 28 september 2022 20:44:49
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[image002.jpg](#)
Prioriteit: Hoog

Goedenavond [REDACTED]

Ik heb van [REDACTED] begrepen dat deze link mogelijk pas morgenochtend wordt gerealiseerd. Zij is morgenochtend vroeg reeds aanwezig. Ik ook dus zal vinger aan de pols houden, ok?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Afdeling Strategie & Beleid

Provincie Flevoland,

T 0320-[REDACTED]

M 06-[REDACTED]

E [REDACTED]@flevoland.nl

W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>

Verzonden: woensdag 28 september 2022 19:42

Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>

CC: [REDACTED]@minezk.nl> [REDACTED]@tennet.eu;

[REDACTED]@flevoland.nl>

Onderwerp: Re: Bijeenkomst morgen 3e workshop 'Naar kansrijke alternatieven' 380KV

Beste,

Graag zou ik nog een teams link ontvangen om mijn toelicht te kunnen geven.

Hartelijke groet,

[REDACTED]

06-[REDACTED]

Op 28 sep. 2022 om 16:43 heeft [REDACTED]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemiddag [REDACTED]

Ik heb mijn collega [REDACTED] bereid gevonden om nav het verslag jouw vraag tav de ruimteclaims in Flevoland irt dit project toe te lichten. Op zichzelf zal het een korte toelichting zijn. Nu kan [REDACTED] van 9-9.15 morgenochtend digitaal aanwezig zijn. Bij voorkeur graag het agendapunt 'verslag vorige werksessie' naar voren halen op dit punt en bespreken vanaf 9.10, zodat [REDACTED] deze toelichting kan geven. Ik heb reeds met [REDACTED] telefonisch contact gehad over het voorgaande én een digitale link. Ik heb jouw voicemail ingesproken [REDACTED] Ik hoop dat eea mogelijk kan worden gemaakt. Bedankt voor je bemoeienis [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Afdeling Strategie & Beleid

Provincie Flevoland,

T 0320- [REDACTED]

M 06 [REDACTED]

E [REDACTED]@flevoland.nl

W www.flevoland.nl

image002.jpg

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Workshop 380 kV Diemen-Ens d.d. 22.04.2022
Datum: vrijdag 22 april 2022 09:48:45
Bijlagen: [Notitie nut en noodzaak versie 2022_04_15.pdf.DRF](#)
[Document voornemen en voorstel voor participatie nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens dd 15 april 2022.docx.DRF](#)
[Notitie voorkeursbeslissing.docx.DRF](#)

[REDACTED]

Deze mail ontvang je ter lezing. Graag willen [REDACTED] en ik een keer met je zitten om info uit te wisselen, ok? Ik maak wel een afspraak.

Gr

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 21 april 2022 16:48
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Workshop 380 kV Diemen-Ens d.d. 22.04.2022

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 15 april 2022 14:51
Aan: [REDACTED]@noordoostpolder.nl>; [REDACTED]@zeewolde.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@alliander.com>; [REDACTED]@flevoland.nl>;
[REDACTED]@dronten.nl; [REDACTED]@lelystad.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@alliander.com>; [REDACTED]@waternet.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@gooisemeren.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@zuidzeeland.nl>; [REDACTED]@lelystad.nl>;
[REDACTED]@zeewolde.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@zuidzeeland.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@noord-holland.nl>; [REDACTED]@noordoostpolder.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@gooisemeren.nl>; [REDACTED]@diemen.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@lelystad.nl>; [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@noord-holland.nl>; [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]@rvo.nl>;
[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]
[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]@amsterdam.nl>;
[REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@noordoostpolder.nl>; [REDACTED]@urk.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@tennet.eu>

Onderwerp: Workshop 380 kV Diemen-Ens d.d. 22.04.2022

Aan de deelnemers van de workshop op vrijdag 22 april a.s. en andere betrokkenen bij de ambtelijke regionale werkgroep,

Op vrijdag 22 april a.s., van 10.00 tot 12.30 uur, is er een digitale workshop gepland met

betrekking tot de verkenning naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens. Hiervoor heeft u eerder een uitnodiging ontvangen.

Deze workshop staat in het teken van het bespreken van **bijgaande concept-stukken**:

- Het concept voornemen en participatieplan;
- De concept-notitie over nut en noodzaak van de nieuwe verbinding;
- Een notitie over het wel of niet nemen van een voorkeursbeslissing.

Ook als u niet deelneemt aan de workshop, kunt u op bijgaande stukken reageren. We ontvangen uw reactie dan graag uiterlijk dinsdag 26 april per e-mail retour.

De agenda van de workshop is als volgt:

- 10.00 uur: Opening en toelichting op de workshop
10.15 uur: Toelichting op de notitie nut en noodzaak, door [REDACTED] van TenneT
Aansluitend mogelijkheid om vragen te stellen.
10.45 uur: Splitsing in 2 deelgroepen:
- Deelgroep bespreking concept-voornemen (inclusief notitie voorkeursbeslissing)
  - Deelgroep bespreking concept-participatieplan
- 11.30 uur: Tweede deelgroepronde (met dezelfde deelgroepen)
12.15 uur: Plenaire terugkoppeling, vervolgspraken
12.30 uur: Afsluiting

Zonder tegenbericht wordt u willekeurig in één van de deelgroepen ingedeeld. Mocht u graag beide deelgroeprondes aan dezelfde deelgroep willen deelnemen (dus enkel aan de deelgroep over het concept-voornemen of enkel aan de deelgroep over het participatieplan), dan verneem ik dat graag uiterlijk donderdag 21 april. We zullen u dan indelen bij de deelgroep van uw voorkeur.

Met vriendelijke groet,
mede namens [REDACTED]

[REDACTED]
Ministerie van EZK
DGKE/Directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06 – [REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Nadere informatie over de voorkeursbeslissing

In de werksessie over het voornemen om een verkenning te starten voor de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens op vrijdag 4 februari 2022, kwam de vraag naar voren of het wel of niet gewenst is om in de ruimtelijke procedure expliciet een voorkeursbeslissing op te nemen. Om deze vraag beter te kunnen beantwoorden wordt in deze notitie de procedure geschetst om te komen tot een ruimtelijk besluit of, zoals de in de Omgevingswet gebruikte term is, een projectbesluit. Ook wordt ingegaan op de voor- en nadelen van de voorkeursbeslissing.

1. Procedure om te komen tot een projectbesluit¹

Waterschappen, provincies en het Rijk gebruiken de projectprocedure (afdeling 5.2 Omgevingswet) voor het vaststellen van een projectbesluit. Dit kan alleen als het project een publiek belang heeft. De projectprocedure vervangt de procedures en coördinatieregelingen uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de Tracéwet, de Waterwet en de Ontgrondingenwet.

De procedure om tot een projectbesluit te komen, bestaat uit vijf stappen:

1. kennisgeving voornemen
2. kennisgeving participatie
3. verkenning
4. voorkeursbeslissing (niet verplicht)
5. projectbesluit

1.1 Kennisgeving voornemen

Met de kennisgeving voornemen geeft het bevoegd gezag aan dat het een verkenning gaat uitvoeren naar een bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving. In de verkenning onderzoekt het bevoegd gezag onder andere mogelijke oplossingsrichtingen voor deze opgave.

In de kennisgeving staat:

- een beschrijving van de opgave waarvoor de verkenning wordt uitgevoerd
- hoe de verkenning wordt uitgevoerd
- binnen welke termijn
- of vóór het vaststellen van een projectbesluit een voorkeursbeslissing wordt genomen
- binnen welke termijn een ieder mogelijke oplossingen voor de opgave kan aandragen
- de uitgangspunten voor het in beschouwing nemen van die oplossingen
- welk bestuursorgaan bevoegd gezag is voor de projectprocedure

Het bevoegd gezag publiceert de kennisgeving voornemen in het publicatieblad voor het bestuursorgaan. Dit staat in artikel 12 van de Bekendmakingswet.

¹ Bron: www.iplo.nl (informatiepunt leefomgeving)

1.2 Kennisgeving participatie

In de kennisgeving participatie staat hoe het bevoegd gezag de verschillende partijen betreft. Partijen zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Is de overheid niet de initiatiefnemer voor een project? Dan staat in de kennisgeving wat de rol van het bevoegd gezag en wat de rol van de initiatiefnemer bij het betrekken van partijen is.

In de kennisgeving staat waarover partijen worden betrokken en op welk moment. In de kennisgeving staat ook waar extra informatie te vinden is over het project. Als die er nog niet is, dan staat er waar deze later beschikbaar komt. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat publiceert de kennisgeving 'participatie' tegelijk met de kennisgeving 'voornemen'. Maar dit is geen wettelijke verplichting. Het bevoegd gezag moet de kennisgeving participatie op zijn laatst bij de start van de verkenning publiceren.

1.3 Verkenning

Door de verkenning wil het bevoegd gezag inzicht krijgen in wat de opgave precies is en of er relevante ontwikkelingen zijn voor de fysieke leefomgeving. Ook geeft de verkenning inzicht in de mogelijke oplossingen voor die opgave. Hieronder vallen mogelijk ook oplossingen die door anderen zijn aangedragen en waarvan het bevoegd gezag na beoordeling besluit ze mee te nemen in de verkenning.

Het bevoegd gezag bepaalt zelf de invulling van de verkenning. De verkenning moet uiteindelijk voldoende informatie bieden om een projectbesluit te kunnen opstellen of om een voorkeursbeslissing te kunnen nemen.

1.4 Voorkeursbeslissing

De voorkeursbeslissing is de afsluiting van de verkenning. Het bevoegd gezag neemt een voorkeursbeslissing als dit in de kennisgeving voornemen is opgenomen. In de meeste gevallen bepaalt het bevoegd gezag of de voorkeursbeslissing deel uitmaakt van de projectprocedure en is het nemen van een voorkeursbeslissing dus geen verplichting.

Zoals gezegd kan het bevoegd gezag in het voornemen een keuze maken om de verkenning wel of niet te eindigen met een voorkeursbeslissing. Deze keuze heeft procedurele implicaties. Een keuze voor een voorkeursbeslissing leidt namelijk tot een extra stap in het proces. De voorkeursbeslissing wordt namelijk voorbereid met afdeling 3.4 van de Awb. Dat betekent dat er eerst een ontwerp-voorkeursbeslissing ter inzage moet worden gelegd, waarover belanghebbenden gedurende zes weken zienswijzen naar voren mogen brengen, voordat het bevoegd gezag zijn voorkeursbeslissing mag nemen. De voorkeursbeslissing is een politiek-bestuurlijk besluit. Om die reden staat er tegen het besluit geen beroep open. Bovendien kan voor de voorkeursbeslissing een plan-m.e.r.-plicht gelden, in het geval de voorkeursbeslissing kaderstellend is voor een m.e.r.-plichtig projectbesluit. Voor het project nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen-Ens is daarvan sprake. Voor de verkenning moet dan een milieueffectrapportage (m.e.r.) worden doorlopen. Het plan-milieueffectrapport (plan-MER) moet dan met de ontwerp-voorkeursbeslissing ter inzage worden gelegd. Het is dan tevens verplicht de Commissie voor de milieueffectrapportage om advies te vragen over het opgestelde plan-MER.

Een voorkeursbeslissing zal in het algemeen wenselijker zijn naarmate een project meer misverstanden kan oproepen in de omgeving, meer gevolgen heeft voor de fysieke leefomgeving en/of bestuurlijk gevoelig ligt. Daarnaast kan deze extra stap nuttig zijn om een complexe opgave te trechteren indien voor de opgave meerdere oplossingen (tracéalternatieven) mogelijk zijn.

In de voorkeursbeslissing geeft het bevoegd gezag aan welke oplossing de voorkeur van het bevoegd gezag heeft. Ook staat erin hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken. De voorkeursbeslissing geeft aan wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning. Hierbij wordt in ieder geval ingegaan op de mogelijke oplossingen die door derden zijn aangedragen en de adviezen die deskundigen daarover hebben uitgebracht. De voorkeursbeslissing geeft tevens aan hoe de participatie is uitgevoerd.

De voorkeursbeslissing geeft één van de volgende conclusies:

- Het bevoegd gezag gaat een project uitvoeren.
- Het bevoegd gezag kiest voor een andere oplossing en voert geen project uit.
- Het bevoegd gezag combineert de uitvoering van een project of de andere oplossing met de uitvoering van andere projecten.
- Het bevoegd gezag werkt geen oplossing uit. De opgave blijft bestaan. Of uit de verkenning blijkt dat de opgave zo beperkt is dat het bevoegd gezag geen oplossing hoeft uit te werken.

Als er voor gekozen wordt om het project uit te voeren, wordt de voorkeursbeslissing uitgewerkt in een ontwerp-projectbesluit.

1.5 Projectbesluit

In het projectbesluit beschrijft het bevoegd gezag hoe het project er uit zal zien. Ook geeft het bevoegd gezag inzicht in de maatregelen en voorzieningen voor de fysieke leefomgeving die genomen worden om het project te realiseren. Dit kunnen permanente of tijdelijke maatregelen en voorzieningen zijn.

Kan het project nadelige gevolgen voor de leefomgeving hebben? Dan geeft het bevoegd gezag aan welke maatregelen er komen om die nadelige gevolgen ongedaan te maken, te beperken of te compenseren. Dit zijn maatregelen tijdens de uitvoering van het project. Maar het kan ook gaan om maatregelen in de periode dat het project in gebruik is.

In het projectbesluit geeft het bevoegd gezag aan wat de resultaten van de verkenning zijn. Ook staat erin hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken. Het projectbesluit geeft dus mede aan hoe de participatie is uitgevoerd.

2. Wel of geen voorkeursbeslissing

De voorkeursbeslissing is dus het resultaat van de verkenning. In de voorkeursbeslissing geeft het bevoegd gezag (de minister van KE en de minister van VRO) aan voor welke oplossing gekozen wordt. In ons project betreft de voorkeursbeslissing (naar alle waarschijnlijkheid) de keuze voor een verder uit te werken voorkeursstracé voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding.

Het publiceren van het voorkeursbesluit door de ministers van KE en VRO volgt nadat aan de regionale overheden is gevraagd met een advies te komen inzake het gewenste voorkeursstracé. Dit advies van de regionale overheden wordt gevraagd na het gereed komen van de milieueffectrapportage en de integrale effectanalyse. Indien het regionale advies eensluidend is worden de ministers geadviseerd om het regionale advies over te nemen. Als het regionale advies niet eensluidend is, zal de minister geadviseerd worden zo veel mogelijk rekening te houden met het regionale advies.

Voordelen van het expliciet nemen van een voorkeursbesluit zijn:

- Het nemen van een formele voorkeursbeslissing verkleint de procedurele kwetsbaarheid. Je haalt de besluitvorming naar voren, waardoor je tussentijds zicht krijgt op politieke, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.
- Een (ontwerp) voorkeursbeslissing wordt gezien als mijlpaal in het hele voortgangsproces. Als er draagvlak is voor het besluit zal er in principe niet (zo snel) op teruggekomen worden.
- De politiek gedragen voorkeursbeslissing geeft een stabielere projectcontext voor de uitwerkingsfase (er wordt maar één alternatief uitgewerkt waardoor minder risico op wisselde scope, uitgangspunten en data).
- De ontwerp-Voorkeursbeslissing staat open voor het indienen van zienswijzen door iedereen:
  - Je introduceert een extra formeel moment om reacties uit de omgeving op te halen over wat belanghebbenden e.a. geïnteresseerden vinden van het besluit.
  - Je kunt aandachtspunten en suggesties voor de volgende fase (planuitwerking) ophalen.

Een nadeel is dat het vastleggen van het Voorkeursbesluit een extra procedurestap is, die tijd kost.

Wanneer het bevoegd gezag niet expliciet een voorkeursbeslissing neemt, laat ze pas bij publicatie van het projectbesluit zien voor welk tracé er gekozen is. Voor de omgeving (omwonenden, bedrijven, besturen van gemeenten en provincies, enz.) blijft dan dus langer onduidelijk wat het tracé is, waarvoor gekozen wordt. Dit geeft niet alleen meer onduidelijkheid, maar maakt het ook lastiger om, in samenspraak met de omgeving, te werken aan de ruimtelijke inpassing van het tracé. De discussie kan vertroebelen, omdat nog niet iedereen op de hoogte is van het uit te werken tracé en/of zich hier aan gecommitteerd heeft.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: Aanvulling: Stukken t.b.v. uitnodiging 3e workshop "Naar kansrijke alternatieven" 380 kV Diemen-Ens
Datum: dinsdag 27 september 2022 21:16:37
Bijlagen: [image001.png](#)
[image002.png](#)

Dag [REDACTED]

Bij deze de betreffende stukken.

Gr
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@tennet.eu>
Datum: 27 september 2022 om 10:35:20 CEST
Aan: [REDACTED]@urk.nl, [REDACTED]@rvo.nl,
[REDACTED]@noordoostpolder.nl, [REDACTED]@diemen.nl, [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>, [REDACTED]@zeewolde.nl,
[REDACTED]@noordoostpolder.nl, [REDACTED]@dronten.nl, [REDACTED]@noord-
holland.nl, [REDACTED]@flevoland.nl>, [REDACTED]@rws.nl,
[REDACTED]@alliander.com, [REDACTED]@flevoland.nl>,
[REDACTED]@dronten.nl, [REDACTED]@amsterdam.nl, [REDACTED]@urk.nl,
[REDACTED]@almere.nl, [REDACTED]@lelystad.nl, [REDACTED]@zuidzeeland.nl,
[REDACTED]@gooisemeren.nl, [REDACTED]@minbzk.nl, [REDACTED]@alliander.com,
[REDACTED]@waternet.nl, [REDACTED]@flevoland.nl>,
[REDACTED]@lelystad.nl, [REDACTED]@urk.nl, [REDACTED]@zeewolde.nl,
[REDACTED]@urk.nl, [REDACTED]@zuidzeeland.nl, [REDACTED]@lelystad.nl,
[REDACTED]@noordoostpolder.nl, [REDACTED]@noordoostpolder.nl,
[REDACTED]@almere.nl, [REDACTED]@almere.nl, [REDACTED]@noord-holland.nl,
[REDACTED]@rws.nl, [REDACTED]@witteveenbos.com,
[REDACTED]@witteveenbos.com, [REDACTED]@witteveenbos.com,
[REDACTED]@witteveenbos.com, [REDACTED]@tauw.com,
[REDACTED]@tauw.com, [REDACTED]@tennet.eu>,
[REDACTED]@tennet.eu>,
[REDACTED]@tennet.eu>, [REDACTED]@witteveenbos.com,
[REDACTED]@tauw.com, [REDACTED]@minezk.nl,
[REDACTED]@rws.nl, [REDACTED]@rws.nl, [REDACTED]
[REDACTED]@witteveenbos.com>, [REDACTED]@regiogv.nl>,
[REDACTED]@rws.nl>,
[REDACTED]@tennet.eu>,
[REDACTED]@rws.nl>, [REDACTED]@tennet.eu>,
[REDACTED]@noordoostpolder.nl
Onderwerp: Aanvulling: Stukken t.b.v. uitnodiging 3e workshop 'Naar kansrijke alternatieven' 380 kV Diemen-Ens

Beste genodigden,

Gisteren zijn de stukken verstuurd ter behoeve van de werksessie 'kansrijke alternatieven'

aanstaande donderdag.

Wegens het formaat van de bijlage is deze niet bij iedereen aangekomen.

De volledige email met informatie staat hier onder.

De link naar de bestanden:

Mochten er vragen zijn verneem ik deze graag, mocht u de stukken alsnog niet ontvangen/kunnen openen kijk ik graag met u mee voor een oplossing.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Beste genodigden,

Komende donderdag staat de werksessie kansrijke alternatieven gepland voor het project 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen-Ens.

Tijdens de tweede werksessie was er het verzoek om voorafgaand aan de sessie inhoudelijke stukken te delen.

We hebben hard gewerkt om dat mogelijk te maken. We begrijpen dat het kort dag is, maar hopen dat u nog ruimte kunt vinden om de stukken door te nemen.

De stukken zijn in verband met de grootte van de bestanden in een zip-bestand bijgevoegd.

De losse PDF bestanden (geen zip) kunt u ook vinden in de uitnodiging van aanstaande donderdag.

We delen hierbij drie stukken:

- Notitie alternatievenontwikkeling: deze notitie geeft een toelichting op het proces dat we in het projectteam van TenneT, EZK, Witteveen+Bos en Tauw hebben doorlopen om te komen tot een eerste voorstel voor kansrijke alternatieven. We

nemen u via de notitie mee in het denk-/werkproces dat we hebben doorlopen, inclusief het resulterende eerste voorstel voor kansrijke alternatieven. Dit is het belangrijkste stuk om voor donderdag door te nemen. We presenteren de inhoud donderdag ook en hebben vervolgens de ruimte om hier met elkaar in groepen over in gesprek te gaan;

- Quick scan ecologie: deze notitie beschrijft een quick scan die we hebben uitgevoerd om inzicht te krijgen in wat de (on)mogelijkheden zijn voor het realiseren van een nieuwe verbinding door Natura 2000 gebied;
- Ruimtelijk kwaliteitskader: dit is één van de invalshoeken voor de alternatievenontwikkeling en licht traceringsprincipes toe die we hierin hebben gehanteerd.

We begrijpen dat 3 dagen voor de werksessie erg kort dag is en geven daarom ook graag de mogelijkheid om tot een week na de werksessie (tot 7 oktober) op hoofdpunten op de stukken te reageren. Hiervoor hebben we een reactieformulier bijgevoegd met voor elk van de drie documenten een apart tabblad. Verzoek om dit formulier te gebruiken voor eventuele reacties. Het is niet nodig om nu al een volledige review uit te voeren, daarvoor komen de stukken nogmaals bij u langs in november. In deze ronden ontvangen wij graag de belangrijke aandachtspunten, omissies en vragen op de hoofdlijnen.

Graag zien wij u aanstaande donderdag.

Hotel Van der Valk Lelystad
Larserplein 1, 8226 PB
Lelystad

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

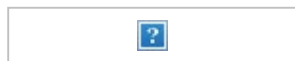
[Redacted signature]

LPN Area Central

[Redacted name]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted] [@tennet.eu](mailto:[Redacted]@tennet.eu)
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <[redacted]@zeewolde.nl>; [redacted] <[redacted]@rws.nl>
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Herstel: Uitnodiging deelsessie 2: Almere- Zeewolde – Flevoland_ project Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens
Datum: donderdag 6 oktober 2022 15:36:39
Bijlagen: [image001.png](#)

Dag [redacted]

Dank voor je bericht.

Uiteraard kunnen wij zorgdragen voor een locatie in het Stadhuis van Almere.

Ik ga direct inventariseren wie vanuit Almere ook kan aansluiten bij deze sessie, aangezien ik dat niet alleen kan.

Beschikbare data voor mij zijn:

- Donderdagochtend 13 oktober
- Donderdagmiddag 13 oktober
- Dinsdagochtend 18 oktober

Tot zover voor nu.

Hartelijke groeten,

[redacted] | Stedelijk Beleid | (06) [redacted] | [redacted]@almere.nl
[redacted]

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: donderdag 6 oktober 2022 15:32
Aan: [redacted]@almere.nl>; [redacted]@zeewolde.nl;
[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl;
[redacted]@rws.nl
Onderwerp: Herstel: Uitnodiging deelsessie 2: Almere- Zeewolde – Flevoland_ project Nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Beste deelnemer aan de ambtelijke werkgroep bijeenkomsten m.b.t. nieuwe 380 kV verbinding Diemen-Ens,

Afgelopen donderdag 29 september vond de werksessie "Naar kansrijke alternatieven" plaats Omdat we in deze werksessie niet zijn toegekomen aan de discussie in de drie deelgroepen worden drie deelsessies op locatie georganiseerd, te weten:

1. Gooische meren - Diemen - Noord Holland
2. Almere- Zeewolde – Flevoland
3. Lelystad – Ens

Deelsessie 2 Almere- Zeewolde – Flevoland

Voor deelsessie 2: Almere- Zeewolde – Flevoland hebben we de volgende twee datavoorstellen:

- Donderdag ochtend of middag 13 oktober
- Dinsdag ochtend of middag 18 oktober

We horen graag z.s.m. op welke data u beschikbaar bent voor deze deelsessie zodat we de datum kunnen vastleggen.

Deze deelsessies zijn bedoeld om de informatie die vorige week in de werksessie is gepresenteerd aan te vullen en om aandachtspunten mee te geven voor de alternatievenontwikkeling.

Een deel van de aanvullende informatie die we in de deelsessies ophalen zal relevant zijn voor de eerste fase van de ruimtelijke verkenning. Dit is de huidige fase van het project, waarin we toewerken naar kansrijke alternatieven/routes en waarin we werken aan de Notitie Kansrijke Alternatieven (NKA) en de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Daarnaast willen we informatie ophalen voor de volgende fase van de verkenning, waarin we bezig gaan met het uitwerken van de kansrijke alternatieven en de effectenstudies in het kader van het Milieueffectrapport (MER) en de Integrale effectanalyse (IEA) fase 1).

Vanuit TenneT en Tauw/Witteveen+Bos zullen een planoloog e/o een omgevingsmanager en een technisch specialist aanwezig zijn bij iedere deelsessie en zorgdragen voor de verslaglegging.

Locatie: Gemeente Almere of een andere door jullie overeen te komen passende locatie
[REDACTED] is het gemeentehuis Almere eventueel beschikbaar?

Notitie: Uiteraard zijn naast de deelnemers aan de AWG ook collega's vanuit de RO hoek van harte welkom zijn bij de deelsessies.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

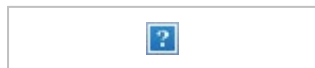
[REDACTED]
[REDACTED]

LPN Area Central

[REDACTED]

T +31 (0)26 [REDACTED]
M +31 (0)6 [REDACTED]
E [REDACTED]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Gemeente Almere

www.almere.nl | info@almere.nl

tel. 14 036 | [Proclaimer](#)

Postbus 200 | 1300 AE Almere
Stadhuisplein 1 | 1315 HR Almere

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - deelsessie 2 (Almere/Zeewolde/Flevoland) - dinsdag 18 oktober 2022 van 15:00 - 17:00 uur Stadhuis Almere
Datum: dinsdag 11 oktober 2022 12:41:15
Bijlagen: [image001.png](#)

Zoals het er nu voorstaat zal in vanuit de provincie aanwezig zijn bij deze bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 Afdeling Strategie & Beleid
 Lid kernteam RES-Flevoland
 [REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
 M 06- [REDACTED]
 [REDACTED]@flevoland.nl
www.flevoland.nl

signature_752592969

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 10 oktober 2022 10:26
Aan: [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]
 [REDACTED]@tennet.eu>
CC: [REDACTED]@zeewolde.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]@almere.nl>; [REDACTED]
 [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>;
 [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - deelsessie 2 (Almere/Zeewolde/Flevoland) - dinsdag 18 oktober 2022 van 15:00 - 17:00 uur Stadhuis Almere
Urgentie: Hoog

Goedemorgen [REDACTED]

Dinsdag is mijn [REDACTED] en zal hier niet bij kunnen zijn. Het is bovendien herfstvakantie. Ik weet niet of [REDACTED] dan beschikbaar zijn.

Gr

Van: [redacted]@almere.nl>

Verzonden: maandag 10 oktober 2022 10:20

Aan: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]

[redacted]@tennet.eu>

CC: [redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]

[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]

[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]

[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

[redacted]@almere.nl>

Onderwerp: Nieuwe 380 kV - deelsessie 2 (Almere/Zeewolde/Flevoland) - dinsdag 18 oktober 2022 van 15:00 - 17:00 uur Stadhuis Almere

Urgentie: Hoog

Dag [redacted], dag [redacted]

Uit de inventarisatie die ik (ook intern) gehouden heb qua beschikbaarheid van deze en gene voor data voor **deelsessie 2** (aanvullen informatie uit workshop 29.09.2022, plus (extra) aandachtspunten voor alternatievenontwikkeling corridors nieuwe 380 kV Diemen – Lelystad – Ens) ben ik tot de volgende dag en tijdsblok gekomen, namelijk:

dinsdag 18 oktober 2022 van 15:00 – 17:00 uur op het Stadhuis van Almere

Vanuit Zeewolde en Almere zullen aanwezig zijn:

- [redacted] (Zeewolde)
- [redacted] (Almere, [redacted], betrokken bij dit project)
- [redacted] (Almere, [redacted], betrokken bij dit project)
- [redacted] (Almere, [redacted] stedelijke programmering)
- [redacted] (Almere, [redacted], nieuwe Omgevingsvisie Almere)
- [redacted] (Almere, [redacted] programma Almere 2.0)
- [redacted] (Almere, [redacted], projectleider nieuwe 380 kV)

En uiteraard zijn [redacted] en [redacted] van provincie Flevoland van harte welkom hierbij aanwezig te zijn. Uiteraard geldt dit ook voor [redacted] van Flevoland, maar wat ons betreft gaan we het deze middag niet over de MER hebben (haar specialisme); daar hebben we al een workshop aan besteed (afwegings- en beoordelingskader) en dat komt verderop in het proces nog uitgebreid aan de orde.

Deze datum komt ook goed uit aangezien maandag de 17^e ook het Almeers Regieteam zich over deze vraagstelling heeft gebogen en wij de uitkomsten daarvan de 18^e kunnen inbrengen.

Graag ontvang ik bevestiging hiervan van de zijde van TenneT en de adviescombinatie Tauw/Witteveen+Bos (plus wie daarvan aanwezig zullen zijn).

Naar een beschikbare ruimte wordt gezocht. Vooraf heb ik graag nog overleg over de voorbereiding (met name als het gaat om beschikbaar kaartmateriaal op groot formaat). Alvast hartelijk bedankt.

Tot zover voor nu.

Hartelijke groeten,

[Redacted]

[Redacted] | Stedelijk Beleid | (06) [Redacted] | [Redacted]@almere.nl

Op vrijdag niet aanwezig

Gemeente Almere

www.almere.nl | info@almere.nl

tel. 14 036 | [Proclaimer](#)

Postbus 200 | 1300 AE Almere

Stadhuisplein 1 | 1315 HR Almere

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 27 oktober 2022 14:55
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Herinnering: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens

Beste [REDACTED]

Ik had eerder aangegeven dat ik 17 november tot 10 uur zou kunnen. Maar ik heb inmiddels de hele ochtend andere afspraken.

18 november kan ik wel.

Met vriendelijke groet,
 [REDACTED]

Van: [REDACTED]@tennet.eu>
Verzonden: donderdag 27 oktober 2022 14:04
Aan: [REDACTED]@urk.nl; [REDACTED]@noordoostpolder.nl; [REDACTED]@flevoland.nl;>
 [REDACTED]@noordoostpolder.nl; [REDACTED]@dronten.nl; [REDACTED]@rws.nl; [REDACTED]@noord-
 holland.nl; [REDACTED]@rvo.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]@zeewolde.nl;
 [REDACTED]@flevoland.nl; [REDACTED]@rws.nl; [REDACTED]@alliander.com; [REDACTED]
 [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@dronten.nl;
 [REDACTED]@amsterdam.nl; [REDACTED]@urk.nl; [REDACTED]@almere.nl; [REDACTED]@lelystad.nl;
 [REDACTED]@gooisemeren.nl; [REDACTED]@zuidereeland.nl; [REDACTED]@noordoostpolder.nl; [REDACTED]@noordoostpolder.nl;
 [REDACTED]@gooisemeren.nl; [REDACTED]@kampen.nl; [REDACTED]@minbzk.nl; [REDACTED]@alliander.com;
 [REDACTED]@waternet.nl; [REDACTED]@waternet.nl; [REDACTED]@flevoland.nl>;
 [REDACTED]@lelystad.nl; [REDACTED]@urk.nl; [REDACTED]@overijssel.nl; [REDACTED]@urk.nl;
 [REDACTED]@zuidereeland.nl; [REDACTED]@lelystad.nl; [REDACTED]@rws.nl; [REDACTED]@noordoostpolder.nl;
 [REDACTED]@rws.nl; [REDACTED]@huizen.nl; [REDACTED]@diemen.nl; [REDACTED]@regiogv.nl;
 [REDACTED]@noordoostpolder.nl; [REDACTED]@zeewolde.nl; [REDACTED]@almere.nl; [REDACTED]@almere.nl;
 [REDACTED]@rws.nl; [REDACTED]@minezk.nl; [REDACTED]@huizen.nl; [REDACTED]@noord-
 holland.nl; [REDACTED]@kampen.nl
CC: [REDACTED]@tennet.eu>
Onderwerp: Herinnering: Uitnodiging plenaire sessie aftrap NRD 380 kV Diemen-Ens
Urgentie: Hoog

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Zoals aangekondigd in de werksessie van afgelopen donderdag 29 september, willen we in de periode van 21 november t/m 2 december het eindconcept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter review voorleggen aan de ambtelijke werkgroep. We willen vragen om hiervoor alvast tijd te reserveren in jullie agenda en/of die van betrokken collega's.

Hierbij sturen wij graag een herinnering aan leden die nog niet gereageerd hebben dit zo spoedig mogelijk te doen zodat wij een datum kunnen reserveren waarbij zoveel mogelijk van jullie aanwezig kunnen zijn.

Zoals afgesproken willen we deze review gezamenlijk aftrappen in de vorm van een plenaire bijeenkomst voorafgaand of aan de start van de reviewperiode.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst in het provinciehuis in Lelystad.

Er is een mogelijkheid om digitaal aan te haken

- Donderdag ochtend 17 nov
- Vrijdagochtend 18 nov

Op basis van beschikbaarheid wordt vervolgens een datum gekozen.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[Redacted]
LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [Redacted]

Verzonden: maandag 17 oktober 2022 14:49

Aan: [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@dronten.nl>; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@noord-holland.nl>; [Redacted]@rvo.nl>; [Redacted]@wdodelta.nl>; [Redacted]@zeewolde.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@alliander.com>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@dronten.nl>; [Redacted]@amsterdam.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@almere.nl>; [Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@goisemeren.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@zuiderzeeland.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@goisemeren.nl>; [Redacted]@kampen.nl>; [Redacted]@minbzk.nl>; [Redacted]@alliander.com>; [Redacted]@waternet.nl>; [Redacted]@waternet.nl>; [Redacted]@flevoland.nl>; [Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@overijssel.nl>; [Redacted]@urk.nl>; [Redacted]@zuiderzeeland.nl>; [Redacted]@lelystad.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@huizen.nl>; [Redacted]@diemen.nl>; [Redacted]@regiogv.nl>; [Redacted]@noordoostpolder.nl>; [Redacted]@zeewolde.nl>; [Redacted]@almere.nl>; [Redacted]@almere.nl>; [Redacted]@rws.nl>; [Redacted]@huizen.nl>; [Redacted]@minezk.nl>; [Redacted]@noord-holland.nl>; [Redacted]@kampen.nl>

Onderwerp: Uitnodiging plenaire sessie astrap NRD 380 kV Diemen-Ens

Beste leden van de ambtelijke werkgroep nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Zoals aangekondigd in de werksessie van afgelopen donderdag 29 september, willen we in de periode van 21 november t/m 2 december het eindconcept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter review voorleggen aan de ambtelijke werkgroep. We willen vragen om hiervoor alvast tijd te reserveren in jullie agenda en/of die van betrokken collega's.

Zoals afgesproken willen we deze review gezamenlijk aftrappen in de vorm van een plenaire bijeenkomst voorafgaand of aan de start van de reviewperiode.

Graag horen wij op welke van onderstaande data u beschikbaar bent voor deze bijeenkomst in het provinciehuis in Lelystad.

Er is een mogelijkheid om digitaal aan te haken

- Donderdag ochtend 17 nov
- Vrijdagochtend 18 nov

Op basis van beschikbaarheid wordt vervolgens een datum gekozen.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[Redacted]
LPN Area Central

[Redacted]

T +31 (0)26 [Redacted]
M +31 (0)6 [Redacted]
E [Redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]@ gelderland.nl >
Verzonden: vrijdag 2 december 2022 09:13
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: 380kv diemen ens

Hoi [redacted]

Ook mijn collega's bij ruimte en energie kennen dit project niet en hebben geen stukken (NRD) ontvangen. Zij vragen bij Tennet na of we niet toch bijgepraat kunnen worden. Vooralsnog dus geen nadere reactie vanuit Gelderland op de voorliggende stukken. Als jullie aandachtspunten zien die mogelijk ook voor Gelderland relevant zijn, laat het mij weten. Dan kan ik ook vanuit Gelderland een reactie insturen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] | bestuurlijke en juridische zaken | provincie Gelderland
026 [redacted] | 06 [redacted] | [redacted]@ gelderland.nl | www.gelderland.nl

---

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 30 november 2022 12:54
Aan: [redacted]@ flevoland.nl >; [redacted]
[redacted]@ overijssel.nl >
Onderwerp: RE: 380kv diemen ens

Hoi [redacted]

Ik ken dit project (nog) niet. Maar dat zou gezien de werkafspraken die we intern bij de provincie Gelderland hebben ook goed mogelijk zijn. Heb net aan mijn collega's van Ruimte en van Energie gevraagd of zij wel betrokken zijn. Als ik nieuws heb, meld ik mij.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] | bestuurlijke en juridische zaken | provincie Gelderland
026 [redacted] | 06 [redacted] | [redacted]@ gelderland.nl | www.gelderland.nl

---

Van: [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>

Verzonden: woensdag 30 november 2022 11:23

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@overijssel.nl](mailto:[redacted]@overijssel.nl)>

CC: [redacted] <[\[redacted\]@ gelderland.nl](mailto:[redacted]@ gelderland.nl)>

Onderwerp: RE: 380kv diemen ens

Hoi [redacted]

Ik ben betrokken bij dit project en heb de stukken ook voor een review liggen. Ik ben aangehaakt via mijn collega's van ruimte en van energie.

Noord-Holland is overigens ook betrokken in dit project, er zitten behoorlijk wat aandachtspunten rondom Diemen.

Al weet ik niet of [redacted] zijn betrokken.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland

A Strategie en beleid

T 06-

E [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>

Van: [redacted] <[\[redacted\]@overijssel.nl](mailto:[redacted]@overijssel.nl)>

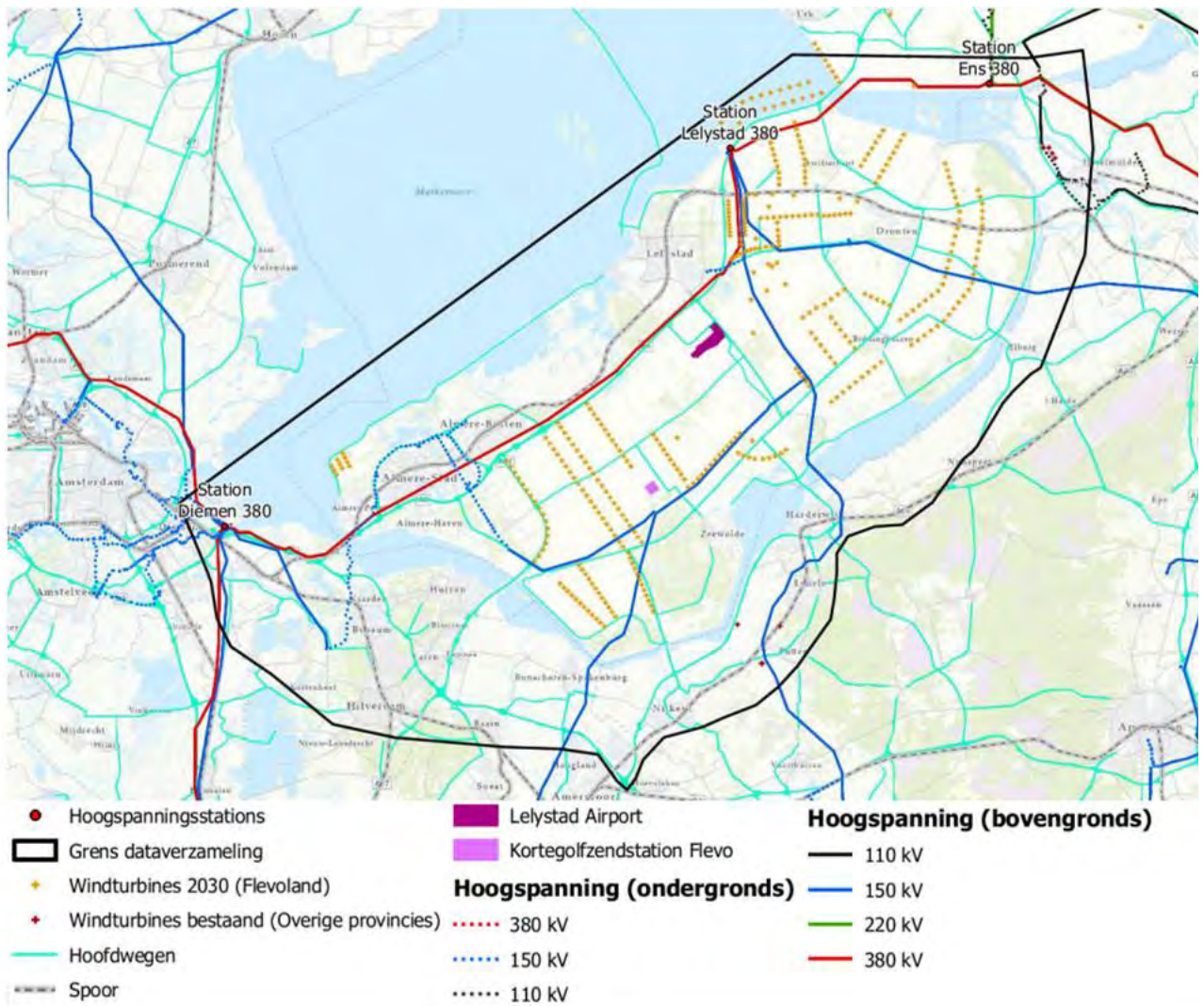
Verzonden: woensdag 30 november 2022 10:46

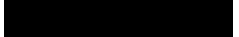
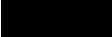
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@ gelderland.nl](mailto:[redacted]@ gelderland.nl)>

Onderwerp: 380kv diemen ens

Hoi

Zijn jullie betrokken in het RCR project uitbreiding 380kv diemen ens? Gaat met name om prov Flevoland, maar ook overijssel en gelderland worden nog geraakt in zoekgebied. NRD ben ik nu aan het beoordelen, overijssel is een beetje 'vergeten' bij de beschrijving van het gebied. Hebben jullie zaken waarin het goed is om als provincies samen op te hameren? Dan kan ik dat ook benoemen.

Eenheid Natuur en Milieu, Team Landelijk gebied en Milieu |
 | telefoon 038 | Provincie Overijssel | Postbus 10078 | 8000 GB Zwolle

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 1 december 2022 11:08
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: opmerkingen revisie aangeleverde documenten
Bijlagen: Reviewtabel 128157-3.222-016.642 Notitie Kansrijke alternatieven opm [REDACTED] Flevo.xlsx.DRF;
Reviewtabel 128157-2.222-016.666 Notitie Reikwijdte en detailniveau opm [REDACTED] Flevo.xlsx.DRF

Hi [REDACTED]
In de bijlagen mijn 2 (van de 3) revisietabellen.
Deze hebben betrekking op:

- De NRD als hoofddocument
- De NKA als bijlage van de NRD

Verder heb ik geen opmerkingen op de aangeleverde documenten.
Succes met verwerken en verzenden,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
Lid kernteam RES-Flevoland
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
M 06- [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)
www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: maandag 5 december 2022 15:23
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Agenda ambtelijke werkgroep 08.12.2022
Bijlagen: Verslag Werksessie 3 kansrijke alternatieven 380 kV Hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens.pdf.DRF

Aan de deelnemers van het ambtelijke overleg m.b.t. de nieuwe 380 kV-hoogspanningslijn tussen Diemen en Ens,

Beste mensen,

Aanstaande donderdag (8 december 2022) komen we als ambtelijke werkgroep bijeen om de (door jullie ingebrachte) opmerkingen op het concept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en de bijlagen te bespreken, alsmede de voorstellen van de adviescombinatie TWB hoe deze te verwerken in de concept NRD en overige stukken.

De bijeenkomst vindt plaats in het provinciehuis van de provincie Flevoland in Lelystad en start om 9.30 uur. Na afloop van de bijeenkomst zijn er voor de liefhebbers broodjes op zaal.

In overleg met TenneT en de adviescombinatie stel ik de volgende agenda voor:

- 9.15 uur: Inloop
 9.30 uur: 1. **Opening, kennismaking en gezamenlijk agenda vaststellen**
 9.45 uur: 2. **Toelichting maatschappelijke kostprijsbepaling**
 10.00 uur: 3. **Toelichting op en gesprek over belangrijkste reviewpunten**
 Uit de reviews hebben we onderwerpen geselecteerd (zie onderstaand lijstje) waar het goed lijkt om met elkaar het gesprek over te voeren. Per punt geven we een korte samenvatting en eerste reactie en vervolgens kunnen we met elkaar hier het gesprek over voeren. Bij het vaststellen van de agenda kunnen er nog onderwerpen aan de lijst toegevoegd worden.
 4. **Doorkijk naar het vervolg**
 12.00 uur: 5. **Verslag vorige bijeenkomst (zie bijlage)**
 6. **Rondvraag**
 Wat is de indruk van de aanwezigen, wat wil iedereen nog meegeven aan EZK/TenneT/ingenieursbureau?
 12:30 uur: Lunch, voor wie tijd heeft om nog even te blijven.

Bespreekpunten agendapunt 3:

1. Rol en invulling van de IEA en het totaalproces in de verkenning
2. Kansrijkheid Natura 2000 alternatieven
3. Opgave rond stations Diemen en Ens (geen zoekgebieden)
4. Gebruik van gemeentelijke beleidskaders voor tracering en ruimtelijk kwaliteitskader
5. Compleetheid en correctheid van de kaarten bij de NKA (de thematische kaarten)
6. Betekenis van de kansrijke alternatieven / lijnen en doorontwikkeling daarvan
7. Aanpak onderzoek uitplaatsing bestaande 380 kV verbinding Almere
8. Detailniveau effectbepaling in plan-m.e.r. en project-m.e.r.
9. Meerwaarde toevoegen: inzet ambitieweb/omgevingswijzer en meekoppelkansenproces

Indien u nog andere punten heeft die u graag wilt bespreken, horen wij dat bij voorkeur voorafgaand aan de vergadering. U kunt ook aan het begin van de vergadering bespreekpunten inbrengen.

Tot donderdag!

Met vriendelijke groet,

Mede namens [REDACTED] en TenneT,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie

Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED] [@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:
Aan:

Cc:

Onderwerp: Terugkoppeling bestuurlijk overleg
Datum: woensdag 18 januari 2023 14:11:11

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep m.b.t. de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens,

Vanochtend (woensdag 18 januari 2023) heeft het bestuurlijk overleg plaatsgevonden m.b.t. de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens. De bestuurders hebben een positief advies afgegeven met betrekking tot de publicatie van de concept NRD, de daarbij behorende bijlagen, het participatieplan en de reactienota.

Afgesproken is dat de regionale overheden tot en met **woensdag 25 januari 2023** per e-mail nog de mogelijkheid hebben om onjuistheden en omissies door te geven, die naar jullie mening in de rapporten staan (die aan de bestuurders gezonden zijn). U kunt eventuele e-mails met opmerkingen het beste sturen aan mij, met een afschrift aan [\[redacted\]@witteveenbos.com](mailto: [redacted]@witteveenbos.com), [\[redacted\]@tennet.eu](mailto: [redacted]@tennet.eu) en [\[redacted\]@rvo.nl](mailto: [redacted]@rvo.nl).

Binnenkort ontvangen jullie het concept verslag van het bestuurlijk overleg, ter informatie en ter correctie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06- [redacted]
[redacted]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted] @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 14 februari 2023 15:01

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: informatiebrief voor gemeenteraad of PS

Hoi [redacted]

In het bestuurlijk overleg van 18 januari jl. is besloten dat we als EZK deze tekst zouden opstellen voor de ambtelijke contactpersonen en niet direct zelf vanuit EZK een brief versturen aan de gemeenteraden (of Provinciale Staten of het algemeen bestuur). Van deze afspraak kunnen we nu niet afwijken (mede omdat andere overheden daar wellicht anders over denken). Als jullie het de volgende keer anders willen, adviseer ik je dit in het volgende bestuurlijk overleg aan te kaarten.

Hartelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] @flevoland.nl>

Verzonden: dinsdag 14 februari 2023 14:38

Aan: [redacted] @minezk.nl>; [redacted] @Dronten.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @urk.nl>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @rws.nl>; [redacted] @rws.nl>; [redacted] @alliander.com>; [redacted] @rws.nl>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @dronten.nl>; [redacted] @oldebroek.nl>; [redacted] @goisemeren.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @urk.nl>; [redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @alliander.com>; [redacted] @waternet.nl>; [redacted] @goisemeren.nl>; [redacted] @zuiderezeeland.nl>; [redacted] @flevoland.nl>; [redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @zuiderezeeland.nl>; [redacted] @rws.nl>; [redacted] @overijssel.nl>; [redacted] @urk.nl>; [redacted] @noord-holland.nl>; [redacted] @zeewolde.nl>; [redacted] @rws.nl>; [redacted] @diemen.nl>; [redacted] @huizen.nl>; [redacted] @lelystad.nl>; [redacted] @almere.nl>; [redacted] @noordoostpolder.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @regioqv.nl>;

@noord-holland.nl>; @noord-holland.nl>;
@kampen.nl>; @almere.nl>
CC: @rvo.nl>; @tennet.eu>; @tennet.eu>; @tennet.eu>;
@tennet.eu>

Onderwerp: RE: informatiebrief voor gemeenteraad of PS

Hi
Dank voor deze voorzet.

Voor het goed in beeld brengen van de positie van de afzonderlijke besturen en de rol van EZK/TenneT vanuit de RCR-regeling lijkt mij een formele brief vanuit EZK een betere optie.

Voor PS zal ik een aparte mededeling maken (vanuit GS) en verwijzen naar de bijlage, jullie formele brief.

Hierbij blijf de informerende rol vanuit GS de juiste, informatie delen van de RCR-insteek.

Als we de brief als basis gebruiken kan het verwarring wekken dat het een eigen (GS)-bericht is en niet vanuit EZK/TenneT.

Deze mogelijke verwarring voorkom je door een feitelijke/formele brief op te stellen.

Van: @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 14 februari 2023 13:36

Aan: @noordoostpolder.nl>;
@Dronten.nl>; @urk.nl>;
@flevoland.nl>; @rws.nl>;
@noordoostpolder.nl>; @rws.nl>;
@alliander.com>; @rws.nl>;
@flevoland.nl>; @flevoland.nl>; @dronten.nl>;
@oldebroek.nl>; @amsterdam.nl>;
@gooisemeren.nl>; @lelystad.nl>;
@urk.nl>; @allliander.com>; @waternet.nl>;
@gooisemeren.nl>; @zuidzeeland.nl>;
@flevoland.nl>; @lelystad.nl>;
@zuidzeeland.nl>;
@rws.nl>; @overijssel.nl>;
@urk.nl>; @noord-holland.nl>;
@zeewolde.nl>; @diemen.nl>;
@huizen.nl>; @lelystad.nl>; @almere.nl>;
@noordoostpolder.nl>; @regio.vn>;
@amsterdam.nl>;
@noord-holland.nl>; @noord-holland.nl>;
@kampen.nl>; @almere.nl>
CC: @rvo.nl>; @tennet.eu>; @tennet.eu>; @tennet.eu>;
@tennet.eu>

Onderwerp: informatiebrief voor gemeenteraad of PS

Aan de leden van de ambtelijke werkgroep naar een nieuwe 380 kV Diemen-Ens,

Zoals afgesproken in het bestuurlijk overleg stuur ik jullie hierbij een brief, die je kunt gebruiken voor het informeren van de gemeenteraad, Provinciale Staten of het algemeen bestuur over de terinzagelegging van de concept-NRD. Voel je vrij om de tekst van de brief te wijzigen, aan te vullen en af te stemmen op de lokale situatie in jouw gemeente, provincie of waterschap. Vanuit EZK en TenneT worden de gemeenteraden, Provinciale Staten en algemene besturen niet rechtstreeks geïnformeerd over de terinzagelegging. Omstreeks 8 maart a.s. publiceert EZK een algemene kennisgeving in de huis-aan-huisbladen en de Staatscourant.

Gelijktijdig met de terinzagelegging van de concept-NRD worden er door TenneT en EZK inloopbijeenkomsten georganiseerd, waarop iedereen welkom is. In overleg met jullie communicatie-adviseurs zijn de volgende bijeenkomsten gepland:

- Dinsdag 28 maart in Het Wapen van Ens, Baan 1A, Ens
- Donderdag 30 maart in de Nieuwe Bibliotheek, Stadhuisplein 101, Almere
- Dinsdag 4 april in Theater Meerpaal, De Rede 80, Dronten
- Donderdag 6 april in hotel Het Rechthuis, Googweg 1, Muidenberg
- Dinsdag 11 april in Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, Lelystad

De locatie Meeuwenhoeve is (in overleg met de adviseurs van Lelystad en Zeewolde gekozen en) zowel bedoeld voor de inwoners uit Lelystad als Zeewolde. Eventuele opmerkingen op de gekozen data en locaties vernemen wij graag z.s.m. en uiterlijk maandag 20 februari a.s. Voor vragen en reacties kunnen jullie bij [REDACTED] of mij terecht.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED]@minezk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [Jop Fackeldey](#); [Jan de Reus](#)
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: concept mededeling mbt terinzagelegging NRD Diemen, Lelystad en Ens
Datum: vrijdag 17 februari 2023 11:46:04
Bijlagen: [DOCUVITP-#3080658-v1-Mededeling_informatiebrief_concept-NRD_tracé_Diemen_Lelystad_en_Ens.DOCX](#)
[DOCUVITP-#3080656-v1-Brief_raden_en_staten_EZK_TenneT_inzake_NRD_tracé_Diemen_Lelystad_en_Ens.DOCX](#)
[image001.png](#)

Goedemorgen Jan en Jop,
Afgelopen woensdag een informatiebrief ontvangen vanuit EZK/TenneT met het verzoek deze door te zetten naar PS.

Vanwege de gecombineerde betrokkenheid RO en Energie jullie gecombineerde naam in de kantlijn.

In de bijlage de betreffende mededeling en bijlage (brief EZK/TenneT)

Nemen jullie hem mee naar GS dinsdag of nu digitaal via GS?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie & Beleid
[REDACTED] Energietransitie & Elektriciteitsinfrastructuur
M 06- [REDACTED]
[REDACTED] [@flevoland.nl](#)
[www.flevoland.nl](#)

signature_752592969

TEKST OM TE GEBRUIKEN VOOR HET INFORMEREN VAN GEMEENTERAAD OF PROVINCIALE STATEN

Hierbij informeren wij u dat van 10 maart tot en met 20 april 2023 de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna concept-NRD) voor de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens ter inzage ligt (zie: www.rvo.nl/diemen-ens). In de concept-NRD wordt een voorstel gedaan voor de te onderzoeken tracé-alternatieven en de aspecten waarop deze onderzocht gaan worden. De concept-NRD en het bijbehorende participatieplan zijn opgesteld in opdracht van het ministerie van EZK en TenneT, in afstemming met de regionale overheden. Iedereen kan tijdens de periode van terinzagelegging een zienswijze indienen. Ook wordt advies gevraagd aan de wettelijke adviseurs, waaronder de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en aan de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage (commissie m.e.r.).

Een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens

De verkenning naar de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens vindt plaats in het kader van de energietransitie. Het aandeel duurzame energie op land en op zee neemt gestaag toe. Er zijn plannen voor nieuwe kerncentrales. Tegelijkertijd wordt het verbruik van fossiele energie (gas, olie) teruggedrongen. Dit heeft grote gevolgen voor de elektriciteitsvoorziening in ons land. Het elektriciteitstransport en het elektriciteitsverbruik in Nederland gaan de komende (tientallen) jaren sterk stijgen. Netbeheerder TenneT heeft, in het kader van haar investeringsplannen, berekend dat de huidige transportcapaciteit van de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens na 2030 onvoldoende is. Ook na de onlangs uitgevoerde capaciteitsvergroting van de bestaande 380 kV-verbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. Uit alle door TenneT onderzochte scenario's blijkt dat er na 2030 extra transportcapaciteit nodig is tussen Diemen en Ens. Komt die er niet, dan hebben de netbeheerders na 2030 nog meer moeite om nieuwe wind- en zonneparken op het elektriciteitsnet aan te sluiten en nieuwe woonwijken en bedrijven ten allen tijden van stroom te voorzien.

Om die reden is er een ruimtelijke verkenning gestart naar de aanleg van een extra 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Omdat het om infrastructuur van nationaal belang gaat, is de minister voor Klimaat en Energie (K&E), samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing. Bij de ruimtelijke verkenning wordt nauw samengewerkt met betrokken gemeenten, provincies en waterschappen. De regionale overheden zijn zowel via een ambtelijke werkgroep als het bestuurlijk overleg betrokken bij het project. In overleg met de regionale overheden wordt ook afgesproken op welke wijze en wanneer inwoners en maatschappelijke organisaties bij de verkenning betrokken worden.

Sommigen van u zullen zich herinneren dat, ruim 10 jaar geleden, er een verkenning is uitgevoerd naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Eemshaven, Ens en Diemen. Van deze verbinding is alleen het tracé tussen Eemshaven en Vierverlaten (bij Groningen) gerealiseerd. Ten aanzien van het overige deel is indertijd besloten dat aanleg niet nodig was. De huidige berekeningen van TenneT laten zien dat dit nu anders ligt voor de periode na 2030. De informatie die indertijd opgedaan is bij de verkenning, wordt betrokken in de huidige verkenning.

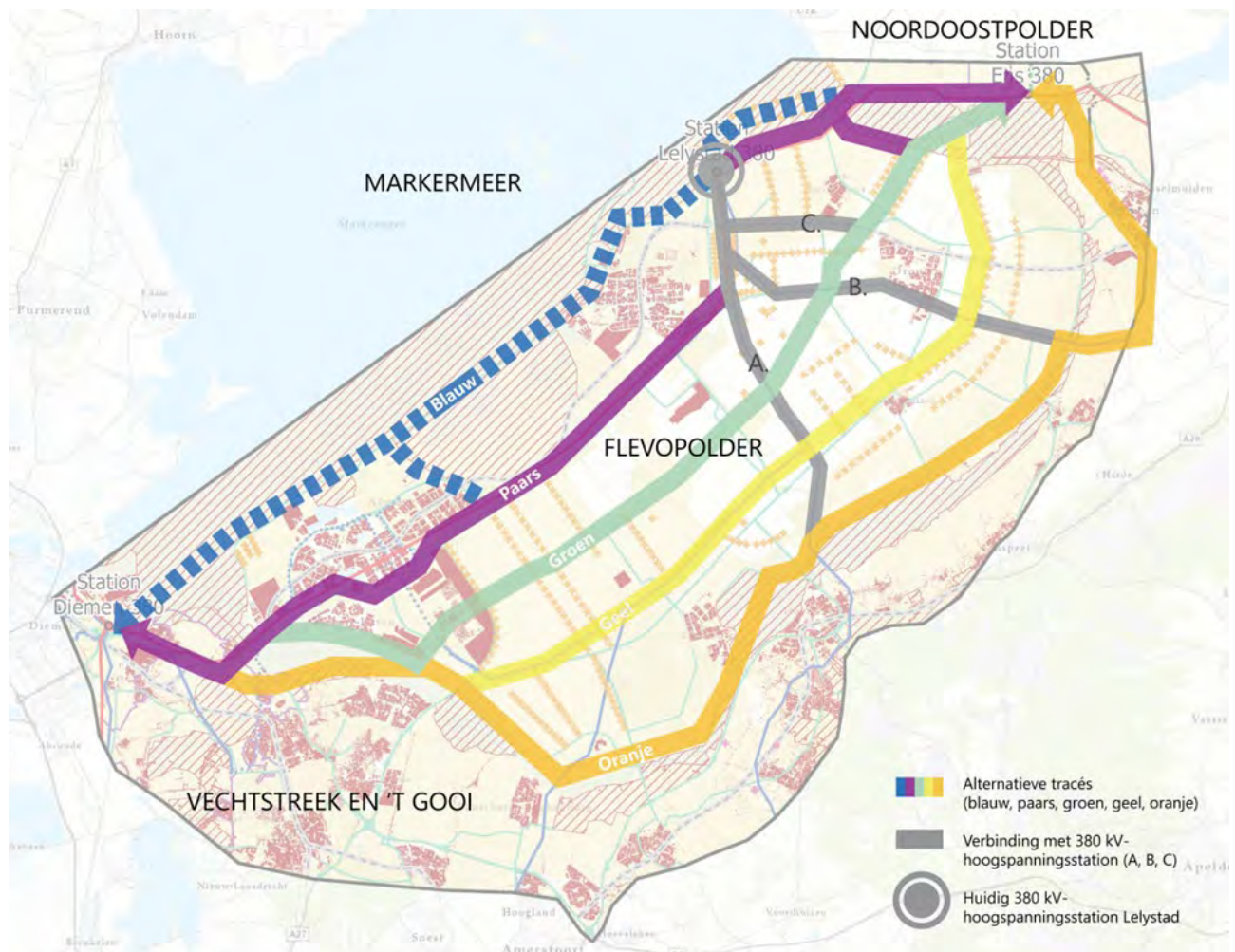
Naast de verkenning voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens is er ook een verkenning naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Vierverlaten en Ens gestart. Daar waar de tracés bij elkaar komen (bij het hoogspanningsstation Ens in de Noordoostpolder), worden beide verkenningen zowel inhoudelijk als procesmatig goed op elkaar afgestemd.

Inhoud concept-NRD

De concept-NRD beschrijft welke verschillende tracés (routes) in het MER onderzocht gaan worden, hoe gedetailleerd dat gebeurt en hoe omgevingspartijen worden betrokken. Behalve een onderzoeksplan voor het MER bevat de concept-NRD ook een onderzoeksplan voor de integrale effectanalyse (IEA). In de IEA wordt de belangrijkste milieu-informatie uit het MER samengevat en

wordt voor de verschillende tracés ook informatie opgenomen over omgeving, techniek, toekomstvastheid, kosten en ruimtelijke kwaliteit.

De tracés die in de concept-NRD voorgesteld worden om nader te onderzoeken, zijn weergegeven in de volgende figuur. De te onderzoeken tracés zijn vooralsnog *conceptueel* van aard. Dat wil zeggen dat nog niet bekend is waar deze exact gaan lopen. De aangegeven tracés zijn te vergelijken met een dikke viltstiftstreep op de kaart. Tijdens de onderzoeken wordt nader uitgezocht waar een tracé wel of niet mogelijk is.

Planning

Op 10 maart 2023 wordt de concept-NRD voor de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens gepubliceerd. Iedereen kan tijdens deze periode een zienswijze indienen. Deze zienswijzen kunnen leiden tot een aanpassing van de concept-NRD of verwerkt worden in MER of IEA. De zienswijzen worden beantwoord in de Nota van Antwoord. Na vaststelling van het definitieve NRD en de Nota van Antwoord door de ministers voor Klimaat en Energie (KE) en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), worden deze gepubliceerd. Daarna begint officieel een nieuwe fase. Dan start de uitvoering van het onderzoeksplan, zoals beschreven in de definitief vastgestelde NRD en worden het MER en de IEA opgesteld.

Het MER en de IEA worden volgens de huidige planning in de eerste helft van 2024 opgeleverd. Aan de regionale overheden wordt gevraagd aan te geven welk tracé-alternatief hun voorkeur heeft (in een regionaal advies of meerdere adviezen). Op basis hiervan nemen de ministers voor

K&E en voor VRO een voorlopig besluit. Op dit voorlopig besluit kan iedereen wederom een zienswijze indienen en wordt advies gevraagd aan de wettelijke adviseurs en de commissie m.e.r.

Wilt u meer informatie?

Meer informatie over de verkenning en de concept-NRD is te vinden op www.rvo.nl/diemen-ens en op www.tennet.eu/diemen-ens. Naar aanleiding van de concept-NRD zijn er ook inloopavonden gepland, waar u meer informatie kunt krijgen over de te onderzoeken tracés en uw suggesties kunt inbrengen. De inloopavonden vinden plaats op:

- Dinsdag 28 maart in Het Wapen van Ens, Baan 1A, Ens
- Donderdag 30 maart in de Nieuwe Bibliotheek, Stadhuisplein 101, Almere
- Dinsdag 4 april in Theater Meerpaal, De Rede 80, Dronten
- Donderdag 6 april in hotel Het Rechthuis, Googweg 1, Muidenberg
- Dinsdag 11 april in Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, Lelystad

Vooraf aanmelden is niet nodig. De bijeenkomsten vinden plaats tussen 19.00 en 21.00 uur. Tijdens de inloopbijeenkomst vindt u informatie over het project en over de procedure. Er zijn medewerkers van TenneT en het ministerie van EZK aanwezig aan wie u uw vragen kunt stellen.

Gemeenteraden en Provinciale Staten kunnen, indien zij dat op prijs stellen, EZK en TenneT ook uitnodigen voor een toelichting op de verkenning en de concept-NRD. De ambtelijke contactpersoon binnen uw gemeente of provincie kan dit voor u regelen (door contact op te nemen met de omgevingsmanagers van TenneT of EZK).

Van: [redacted]
Aan: [redacted] [Hans Tiji](#): [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: FW: brief 380 kV Diemen-Lelystad-Ens
Datum: maandag 7 maart 2022 15:51:03
Bijlagen: [Provincie Flevoland.pdf](#)

Ti ivm relatie tot woonopgave, energieopgave.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] Strategie en Beleid
Provincie Flevoland
06-[redacted]
www.flevoland.nl

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 7 maart 2022 15:24
Aan: Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>; Jan de Reus [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: brief 380 kV Diemen-Lelystad-Ens

Goedemiddag Jop en Jan,
In de bijlage de brief zoals deze afgelopen vrijdag naar GS (en in dezelfde vorm) ook naar de Flevolandse gemeenten is gestuurd.
Eerder hebben jullie als GS al een brief ontvangen in 2021 met de aankondiging van de nieuw te realiseren HS-lijn van Vierverlaten naar Ens (denk ook aan werkbezoek Vierverlaten in november vorig jaar). Deze eerdere brief is doorgezonden aan PS.

Binnen EZK en Tennet heeft de nieuwe HS-lijn van [Ens via Lelystad naar Diemen](#) een hogere prioriteit gekregen dan de lijn [Vierverlaten-Ens](#).
De reden hiervoor is in de brief toegelicht en betreft dat de capaciteit van de huidige HS-lijn door Flevoland rond 2030 zijn maximale capaciteit bereikt qua transport van elektriciteit.
Dit heeft nogal wat consequenties in zich voor Flevoland.
De beoogde groei door uitvoering te geven aan de motie Koerhuis kan eigenlijk niet plaatsvinden als er geen nieuwe HS-lijn door Flevoland komt met ook aantakkingen in Flevoland.
Om voldoende capaciteit binnen Flevoland-midden en Flevoland-west te kunnen leveren en doorleveren naar Gelderland via de al bestaande lijnen dient het HS-station bij Lelystad (bij de Maxima-centrale) als aansluitpunt meegenomen te worden.
Dit betekent concreet dat er een extra HS-lijn in ieder geval naar HS-station-Lelystad moet lopen. Hiermee kan dan ook een vervolg worden gegeven aan de meerjarig groei van Lelystad, Lelystad airport met LAB II en de bedrijvengroei.
De komst van een nieuw onderstation bij Lelystad (zuid) is slechts een deelaspect voor nu in Flevoland zelf maar nog niet toekomstgericht voor andere regio's die gevoed worden door de huidige bovengrondse lijnen.
In deze huidige brief wordt nog eens gerefereerd aan de eerdere brief mbt Vierverlaten-Ens

Een vraag die nu boven komt drijven is:

- Deze nieuwe brief vanuit Tennet en EZK doorsturen naar PS met een kleine toelichting in een mededeling
Of
- Deze brief doorsturen naar PS met een wat bredere uitleg in een mededeling mbt het bovenstaande, dit dan ook GS-breed deze bredere context

Mijn advies is de tweede optie.

De ontwikkelingen binnen de elektriciteitsinfrastructuur volgen elkaar snel op. De leveringsproblemen van elektriciteit zullen elkaar ook opvolgen.

De vraag is niet meer of groei mogelijk en dat de elektriciteits-infrastructuur zal volgen, het zal andersom gaan werken en dat groei pas mogelijk is als de elektriciteitsinfrastructuur is gerealiseerd.

Deze infrastructuur is niet meer een randaspect maar een ontwikkelingsvoorwaarde en vertrekpunt.

Deze brief zal meegenomen worden in het werkbezoek van GS dinsdagmiddag 12 april aan het HS-station in Ens.

Ik heb Tennet en Liander gevraagd in hun presentatie aandacht te schenken aan deze nieuwe HS-lijnen en de belangen hiervan voor Flevoland zelf en als doorvoer naar andere delen van het land.

Jullie reactie afwachtend en vriendelijke groet,

██████████

Van: ██████████ <[@minezk.nl](mailto:minezk.nl)>

Verzonden: maandag 7 maart 2022 12:04

Aan: ██████████ <[@flevoland.nl](mailto:flevoland.nl)>; ██████████

██████████ <[@flevoland.nl](mailto:flevoland.nl)>

Onderwerp: brief 380 kV Diemen-Lelystad-Ens

Beste ██████████

Bijgaand treffen jullie een afschrift aan van de brief die afgelopen vrijdag (4 maart 2021) per post aan het college van GS is verzonden. De brief betreft de start van de verkenning naar de aanleg van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens.

Inmiddels is ook bekend wanneer het bestuurlijk overleg over deze verkenning plaatsvindt. Het bestuurlijk overleg vindt digitaal plaats op dinsdag 7 juni a.s., van 15.30 tot 17.00 uur. Beide gedeputeerden en jullie hebben hiervoor inmiddels een uitnodiging ontvangen.

Op verzoek van ██████████ heb ik getracht in bijgaande brief goed aan te geven dat er (naast het tracé tussen Diemen en Ens) ook een verkenning gaat plaatsvinden naar een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens. Hierover is onderaan de brief een alinea toegevoegd. Pogingen van mijn kant om daar de brief direct mee te beginnen (en het integraal te verwoorden), zijn helaas intern bij ons gesneuveld. Achterliggende reden hiervan is dat de gemeenten in Fryslan, Groningen en Drenthe nog niet geïnformeerd zijn over deze verkenning. Gevreesd werd dat zij dat via bijgaande brief zouden vernemen, in plaats van dat zij rechtstreeks geïnformeerd worden (en een eigen brief ontvangen). Deze brief wordt later dit jaar verzonden. Mijn pogingen om recht te doen aan de opmerkingen van ██████████ zijn helaas dus maar deels gelukt.

Ik hoop dat jullie begrip hiervoor kunnen opbrengen. Mochten jullie nog vragen of opmerkingen hebben, dan hoor ik dat graag.

Mede namens ██████████,

Met vriendelijke groet,

██████████

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

DG Klimaat en Energie

Tel: 06-██████████

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [Griffie](#)
Cc: [REDACTED]; [Jan de Reus](#); [Jop Fackeldey](#); [REDACTED]
Onderwerp: PS Mededeling - Informatiebrief concept-NRD tracé Diemen, Lelystad en Ens
Datum: dinsdag 21 februari 2023 11:38:07
Bijlagen: [DOCUVITP-#3080658-v3-PS Mededeling - Informatiebrief concept-NRD tracé Diemen _Lelystad en Ens.PDF](#)

Hierbij ontvangt u namens Portefeuillehouders de Reus en Fackeldey een PS Mededeling m.b.t. Informatiebrief concept-NRD tracé Diemen, Lelystad en Ens.

Verzoek om deze op de komende LIS lijst plaatsen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Eenheid Juridische Zaken & Inkoop
Afdeling Concernzaken

tel 06-[REDACTED]
mail [REDACTED].@flevoland.nl

Van: [redacted]@almere.nl>
Verzonden: donderdag 20 oktober 2022 10:25
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - Almere - info over reactie op Voornemen en onderbouwing noodzaak MKBA

Hoi [redacted]

Dankjewel!

Groeten, [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 20 oktober 2022 10:12
Aan: [redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]@almere.nl>
CC: [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@lelystad.nl>;
[redacted]@dronten.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]
[redacted]@almere.nl>

Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - Almere - info over reactie op Voornemen en onderbouwing noodzaak MKBA

Als een MKBA een meerwaarde geeft in de voorbereiding en onderzoeken > DOEN

Tijdsverlies niet gewenst.

Aandacht op de juiste accenten en niet (alleen) op financiën.

Alles wat daarnaast versnellend kan werken > UITDAGING & DOEN

[redacted]

Van: [redacted]@zeewolde.nl>
Verzonden: woensdag 19 oktober 2022 12:12
Aan: [redacted]@almere.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]
[redacted]@lelystad.nl>; [redacted]@dronten.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]flevoland.nl>; [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@almere.nl>; [redacted]
[redacted]@almere.nl>; [redacted]@almere.nl>

Onderwerp: Re: Nieuwe 380 kV - Almere - info over reactie op Voornemen en onderbouwing noodzaak MKBA

Hoi [redacted]

mooi om terug te lezen. Even voor de duidelijkheid; gemeente Almere en provincie Flevoland willen beiden nu een MKBA?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Gemeente Zeewolde
[redacted]

telefoon: 06- [redacted]
e-mail: [redacted]@zeewolde.nl

post Postbus 1, 3890 AA Zeewolde
bezoek Raadhuisplein 1, 3891 ER Zeewolde
telefoon 036-5229522
e-mail info@zeewolde.nl
website www.zeewolde.nl
twitter [@gemzeewolde](https://twitter.com/gemzeewolde)

Op wo 19 okt. 2022 om 11:32 schreef [redacted] [@almere.nl](mailto:[redacted]@almere.nl)>:

Beste collega's,

Naar aanleiding van onderstaande mailwisseling tussen Almere en de provincie over de reactie van Almere op het Voornemen (voor een nieuwe 380 kV-verbinding door Flevoland) en het verzoek om een MKBA in dit proces hebben [redacted] en ik gisteren een goed overleg gehad, onder het genot van een bak koffie, en de betreffende mailwisseling besproken.

Het is nu volledig duidelijk dat er geen verschil van inzicht is in de positionering van Almere en/of provincie Flevoland met betrekking tot het proces van de ruimtelijke verkenning voor de inpassing van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. We hebben bevestigd dat we een gezamenlijk Flevolands belang hebben in dit proces.

Ook, en zeker zo belangrijk, zijn wij van mening dat het gezamenlijk optrekken van alle overheden in Flevoland een belangrijke meerwaarde is in het positioneren van onze provincie richting TenneT en EZK. Eventuele ideeën of voorstellen richting EZK en/of TenneT zullen sterker zijn als wij dit gezamenlijk en mogelijk zelfs eenduidig uitdragen. Wij zijn van mening dat dit ook een regionaal streven zou moeten zijn. Wij zien dit dan ook als een goede aanleiding om dit gezamenlijk op ambtelijk en bestuurlijk te bespreken en eventueel daar ook afspraken over te maken. Bijvoorbeeld in aanloop naar het komende Bestuurlijk Overleg van TenneT en EZK met alle betrokken overheden in januari 2023, waarbij de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau een belangrijk agendapunt zal zijn.

Het is volledig duidelijk dat de komst van deze nieuwe hoogspanningslijn ('snelweg') ook kansen en mogelijkheden biedt voor Flevoland, zeker met een extra 'afslag' (= een nieuw 380 kV-onderstation (TenneT), in samenhang met nieuwe 150 kV-onderstations (Liander). Zoals deze ook al opgenomen waren in de Investeringsplannen 2022- 2031 van beide netbeheerders. Laten we die kansen en mogelijkheden dan ook als zodanig benaderen en benutten. Waarbij een integrale benadering/afweging van de inpassing van deze nieuwe 380 kV-verbinding ten opzichte van verstedelijking, ecologie, natuur, duurzame energie-opwek, bedrijvigheid etc in alle Flevolandse gemeenten uiteraard centraal staat.

De koffie smaakte goed en eventuele onduidelijkheden over en weer in dit proces/project zijn van tafel.

Hartelijke groeten, ook namens [REDACTED],

[REDACTED]

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@almere.nl](mailto:[REDACTED]@almere.nl)>

Verzonden: donderdag 13 oktober 2022 15:34

Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@noordoostpolder.nl](mailto:[REDACTED]@noordoostpolder.nl)>; [REDACTED]

[REDACTED] <[\[REDACTED\]@lelystad.nl](mailto:[REDACTED]@lelystad.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@dronten.nl](mailto:[REDACTED]@dronten.nl)>; [REDACTED]

[REDACTED] <[\[REDACTED\]@zeewolde.nl](mailto:[REDACTED]@zeewolde.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>; [REDACTED]

[REDACTED] <[\[REDACTED\]@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@flevoland.nl](mailto:[REDACTED]@flevoland.nl)>

CC: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@almere.nl](mailto:[REDACTED]@almere.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@almere.nl](mailto:[REDACTED]@almere.nl)>; [REDACTED]

[REDACTED] <[\[REDACTED\]@almere.nl](mailto:[REDACTED]@almere.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@almere.nl](mailto:[REDACTED]@almere.nl)>

Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - Almere - info over reactie op Voornemen en onderbouwing noodzaak MKBA

Dag [REDACTED],

Bedankt voor je reactie op mijn mail en bijbehorende informatie van vorige week dinsdag 4 oktober. Daar had ik ook om verzocht.

Mijn collega's en ik zijn wel wat verrast door deze Flevolandse (wij nemen aan ambtelijke) reactie. Verrast om de volgende punten:

1.

Het gaat ons om het gegeven dat een MKBA een besluitvormingsondersteunend instrument is. Alsof dat bij prijsstijgingen niet meer het geval zou zijn, maar daar gaat het ons helemaal niet om.

2.

Het door jullie geschetste risico dat financiële aspecten wellicht een grotere rol gaan spelen dan het nut en de noodzaak van deze nieuwe 380 kV-verbinding zien wij totaal niet. Nut en noodzaak van deze nieuwe verbinding staat (voor Almere) niet ter discussie. Dat hebben wij al herhaalde malen uitgedragen (ook ik persoonlijk naar jou). Wij vinden het best opvallend dat nog steeds gedacht wordt dat Almere nut en noodzaak van deze verbinding ter discussie stelt. Dat is niet het geval. Wel is de vraag 'What's in it for us?', waarbij ik onder 'us' heel Flevoland versta. En dan vanuit de optiek dat de ruimtelijke inpassing dient te gebeuren in samenhang met alle andere ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland. Wij hebben daarin een gedeeld belang! En we zouden het op prijs stellen dat jullie dit ook delen. Wel zien wij graag dat het onderzoek naar een uiteindelijke Voorkeursvariant zorgvuldig gebeurt.

3.

Het lijkt erop alsof jullie het beeld schetsen dat een (aanvullende) MKBA (want de IEA gaan ze toch al opstellen) vertragend in het proces zou werken. Waarop baseren jullie dat? Op grond waarvan dan? Wij zien dat namelijk helemaal niet, getuige het onlangs doorlopen MIRT-onderzoek 'Amsterdam Bay Area', waarbij er parallel maar liefst 16 onderzoeken werden uitgevoerd, waaronder een MKBA. De stelling (als jullie dat bedoelen) dat een MKBA vertragend zou werken in het proces delen wij dus helemaal niet op basis van recente praktijkervaring.

4.

Ook zijn wij benieuwd wat Flevoland nou écht bedoelt met 'integraal belang'. Dat zit 'm namelijk niet alleen in de integraliteit van schaalniveaus (internationaal, nationaal, regionaal, lokaal), maar veel meer ook over hoe een inpassing van een nieuwe 380 kV-verbinding zich verhoudt tot verstedelijking, ecologie, natuur, duurzame energie-opwek, bedrijvigheid etc in Flevoland. Wij weten niet beter dat ook de provincie staat voor een integrale afweging voor dit project. Dat heeft gedeputeerde De Reus ook heel duidelijk aan EZK en TenneT aangegeven tijdens het Bestuurlijk Overleg van 7 juni jl. Het zou volgens ons niet alleen Almere, maar ook Lelystad, Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder (en wellicht in dit proces ook Urk) helpen als deze, ons inziens bestuurlijke, Flevolandse lijn ook ambtelijk (meer) uitgedragen wordt. Per slot van rekening gaat het uiteindelijk wel om het grondgebied van de Flevolandse gemeenten waarop deze verbinding ingepast moet worden.

Tot slot: wij ervaren inmiddels een zekere weerstand bij jullie op ons oprechte, onderbouwde en inmiddels ook bestuurlijk vastgestelde verzoek om een MKBA in dit proces. Echt inhoudelijk – op basis van het toegestuurde memo – hebben wij echter nog geen argument van jullie vernomen waarom het verzoek van Almere om een MKBA 'raar' zou zijn. Ook EZK en TenneT zijn tot op heden bij ons niet verder gekomen dan 'omdat het procedureel niet hoeft' als antwoord op ons verzoek om een MKBA. De omgekeerde wereld bij zo'n groot ruimtelijk inpassingsproject en feitelijk een zwaktebod.

Hier laat ik het voor nu bij. Ik stel voor dat we niet verder per mail hierover gaan discussiëren. Dan lijkt mij een gezamenlijk fysiek overleg meer zin hebben om te bepalen hoe wij als overheden, vanuit een gedeeld belang, **samen** in dit proces/procedure verder komen. De uitnodiging om daartoe in Almere (of op het provinciehuis) gezamenlijk koffie te komen/gaan drinken.

Hartelijke groeten,

■

Van: [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>

Verzonden: woensdag 12 oktober 2022 12:32

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@noordoostpolder.nl](mailto:[redacted]@noordoostpolder.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@almere.nl](mailto:[redacted]@almere.nl)>; [redacted]

[redacted] <[\[redacted\]@lelystad.nl](mailto:[redacted]@lelystad.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@dronten.nl](mailto:[redacted]@dronten.nl)>; [redacted]

[redacted] <[\[redacted\]@zeewolde.nl](mailto:[redacted]@zeewolde.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>; [redacted]

[redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@flevoland.nl](mailto:[redacted]@flevoland.nl)>

CC: [redacted] <[\[redacted\]@almere.nl](mailto:[redacted]@almere.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@almere.nl](mailto:[redacted]@almere.nl)>; [redacted]

[redacted] <[\[redacted\]@almere.nl](mailto:[redacted]@almere.nl)>

Onderwerp: RE: Nieuwe 380 kV - Almere - info over reactie op Voornemen en onderbouwing noodzaak MKBA

Gevoeligheid: Vertrouwelijk

Goedemorgen allen,

Vanuit de provincie begrijpen wij de denkrichting en de vraag om een MKBA.

Echter dienen we ons wel te realiseren dan een beeld van Kosten en Baten in een dergelijke analyse in de huidige tijd verre van geloofwaardig is.

Hiermee doelen wij op de actuele prijzen van materialen en beschikbaarheid hiervan, laat staan wat dit de komende jaren kan betekenen.

Prijzen die vandaag voor materialen op de markt gehanteerd worden zullen volgende week weer anders zijn.

Hierdoor ontstaat ook het risico dat financiële aspecten een grotere rol gaan spelen dan de nut & noodzaak van deze 380KV-lijn.

Een essentieel aspect is ook dat een dergelijk (aanvullend) onderzoek geen vertraging dient te veroorzaken in een proces als deze.

Vanuit de provincie is bij herhalen de vraag gesteld wat nodig is dit project/proces te versnellen.

Allen zijn wij ons bewust dat de elektriciteitsinfrastructuur de komende jaren verder onder druk zal komen te staan.

Ontwikkelingen en groei zullen de komende jaren beïnvloed worden door de beschikbaarheid van elektriciteit en de dan geldende congestie-actualiteit.

Dat vertraging of zelfs uitstel een gevolg is waar niemand op zit te wachten.

De ambities van de gemeenten en de provincie zullen op alle vlak hiermee rekening dienen te houden.

De provincie benadert dit 380KV-project vanuit een integraal belang.

Dus zowel op lokaal, provinciaal, nationaal en internationaal niveau. Dit is specifiek van toepassing op dit project.

In het traject van het 380KV-net zijn uiteindelijk EZK en Tennet degenen die hierin een standpunt zullen innemen.

Houd daarom rekening met het gegeven dat een vraag ook een negatief antwoord kan opleveren.

Vriendelijke groet namens

---

www.almere.nl | info@almere.nl

tel. 14 036 | [Proclaimer](#)

Postbus 200 | 1300 AE
Almere

Stadhuisplein 1 | 1315 HR
Almere

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Van: [redacted]@minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 7 maart 2023 09:50

Aan: [redacted]

Onderwerp: Uitnodiging inloopbijeenkomst voor de nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen, Lelystad en Ens

Bijlagen: Kennisgeving HSV Diemen, Lelystad en Ens.pdf

Beste mensen,

Via deze weg nodig ik u van harte uit om aanwezig te zijn tijdens één van de inloopbijeenkomsten die wij organiseren voor [de nieuwe hoogspanningsverbinding Diemen, Lelystad en Ens](#). Tijdens de inloopbijeenkomsten krijgt een ieder de kans om de plannen in te zien, suggesties in te brengen en middels een zienswijze te reageren op de concept-NRD.

De inloopbijeenkomsten zijn op:

- Dinsdag 28 maart 2023 van 19.00 tot 21.00 uur in het Wapen van Ens, Baan 1A, 8307 AS in Ens
- Donderdag 30 maart 2023 van 19.00 tot 21.00 in de Nieuwe Bibliotheek, Stadhuisplein 101, 1315 XC in Almere
- Dinsdag 4 april 2023 van 19.00 tot 21.00, in De Meerpaal, De Rede 80, 9251 EX in Dronten
- Donderdag 6 april 2023 van 19.00 tot 21.00, in het Rechthuis Hotel, Googweg 1, 1399 EP in Muiderberg
- Dinsdag 11 april 2023 van 19.00 tot 21.00 in de Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, 8218 NE in Lelystad

Het wordt op prijs gesteld als van iedere gemeente tenminste één iemand aanwezig is op de inloopbijeenkomst in de betreffende gemeente.

Voor de betrokken partijen, waaronder u, wordt er van 17.30 tot en met 18.30 uur via een buffet voor eten gezorgd. Bent u ook aanwezig en wilt u graag mee eten? Reageer dan op deze e-mail met een bericht aan [redacted]@rvo.nl, en geef uw voor- en achternaam, de naam van uw organisatie, eventuele dieetwensen en de bijeenkomst waaraan u deel wilt nemen door.

Ten slotte zou ik u willen vragen om de kennisgeving en het bericht over de inloopbijeenkomsten met zo veel mogelijk betrokken partijen en/of belanghebbenden te delen, via eigen communicatiekanalen, zodat de kans om een zienswijze in te dienen voor iedereen die hier belang bij heeft mogelijk wordt gemaakt. Gelieve de kennisgeving en het bericht niet eerder te delen dan 10 maart, omdat vanaf dit moment de stukken pas gepubliceerd worden. Alvast hartelijk dank.

Met vriendelijke groet,

Mede namens [redacted]

[REDACTED]
Bureau Energie Projecten

M 06 [REDACTED]
[REDACTED]@rvo.nl

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
Postbus 93144 | P2509 AC | Den Haag

[REDACTED]
.....
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Agendavoorstel overleg d.d. 16.12.2021
Datum: dinsdag 14 december 2021 15:03:02

Beste [REDACTED]

Aanstaande donderdag, 16 december 2021, aanvang 15.00 uur, hebben we een Teams-overleg gepland over de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens.

Wij hebben de volgende agendapunten geïnventariseerd, die we graag met jullie willen bespreken:

1. Opening en vaststelling agenda
2. Terugkoppeling gevoerde gesprekken met gemeenten en provincie Noord-Holland, door EZK/TenneT. Te bespreken aandachtspunten:
  - a. Algemeen beeld
  - b. Provincie Noord-Holland
  - c. Almere
  - d. Afstemming/koppeling met verstedelijkingsstrategie
  - e. Afstemming/koppeling met RES en participatiestrategie RES
  - f. Voorstel bestuurlijk overleg: mei in plaats van maart
3. Afstemming uitbreiding en nieuwe hoogspanningsstations
4. Aanpak Vierverlaten-Ens en Diemen-Ens
5. Brief EZK aan gemeenten en provincies: wat verwachten jullie van deze brief?
6. Rol provincie Flevoland bij nieuwe 380 kV-verbinding
7. Wat verder ter tafel komt

Kunnen jullie je hierin vinden? En hebben jullie nog andere punten die je wilt bespreken?

Tot donderdag!

Mede namens [REDACTED] en [REDACTED] van TenneT en [REDACTED],

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Bekijk dit 128157-2.8-22-013.597-rapc01-Quickscan Passende beoordeling.pdf
Datum: donderdag 29 september 2022 09:53:21
Prioriteit: Hoog

Goedemorgen [REDACTED]

Dit document kregen wij toegezonden irt nieuwe hoogspanningsverbinding 380 KV Diemen-Ens. Wil jij jouw visie op dit document eens geven? Thx.

Gr

[REDACTED]

128157-2.8-22-013.597-rapc01-Quickscan Passende beoordeling.pdf
[file:///C:/Users/\[REDACTED\]/AppData/Local/Temp/Temp1_Documenten%20voor%20werkse ssie%203%20380%20kV%20DIM-ENS.zip/128157-2.8-22-013.597-rapc01-Quickscan%20Passende%20beoordeling.pdf](file:///C:/Users/[REDACTED]/AppData/Local/Temp/Temp1_Documenten%20voor%20werkse ssie%203%20380%20kV%20DIM-ENS.zip/128157-2.8-22-013.597-rapc01-Quickscan%20Passende%20beoordeling.pdf)

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Bekijk dit 128157-3.2-22-013.692-notc01-alternatievenontwikkeling - input werksessie 3.pdf
Datum: donderdag 29 september 2022 10:11:16
Prioriteit: Hoog

Goedemorgen [REDACTED]

Onderstaande link verwijst naar een rapportage die wij hebben ontvangen ihkv project 380KV Diemen-Ens. Graag jouw visie. We hebben al geconstateerd dat het Landschapsprogramma Flevoland voor de toekomst niet wordt benoemd. Vraag aan jou is of jij jouw visie wil geven op dit document.

Gr

[REDACTED]

128157-3.2-22-013.692-notc01-alternatievenontwikkeling - input werksessie 3.pdf
[file:///C:/Users/\[REDACTED\]/AppData/Local/Temp/Temp1_Documenten%20voor%20werkse ssie%203%20380%20kV%20DIM-ENS.zip/128157-3.2-22-013.692-notc01-alternatievenontwikkeling%20-%20input%20werksessie%203.pdf](file:///C:/Users/[REDACTED]/AppData/Local/Temp/Temp1_Documenten%20voor%20werkse ssie%203%20380%20kV%20DIM-ENS.zip/128157-3.2-22-013.692-notc01-alternatievenontwikkeling%20-%20input%20werksessie%203.pdf)

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]
Onderwerp: Bestuurlijke notitie Diemen-Ens
Datum: dinsdag 9 november 2021 10:03:02
Bijlagen: [Bestuurlijke notitie Diemen-Ens.docx](#)

Beste [REDACTED]

Zoals beloofd tijdens ons digitale gesprek op vrijdag 29 oktober jl. stuur ik jullie hierbij een korte notitie, die jullie kunnen gebruiken om de gedeputeerde(n) te informeren over de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding in Flevoland.

Het staat jullie natuurlijk vrij om de notitie aan te passen (en te knippen en te plakken).

Tevens zend ik jullie hierbij de contactgegevens van de TEnneT- en EZK-medewerkers die bij het project betrokken zijn.

Vanuit TenneT zijn dat:

- [REDACTED], [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>, 06 [REDACTED]
- [REDACTED], [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>, 06 [REDACTED]
- [REDACTED], [REDACTED] <[REDACTED]@tennet.eu>, 06 [REDACTED]

En vanuit het ministerie van EZK:

- [REDACTED] <[REDACTED]@minezk.nl>, 06 [REDACTED]
- [REDACTED] <[REDACTED]@rvo.nl>, 06 [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie
Tel: 06-[REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

NIEUWE 380 KV-HOOGSPANNINGSVERBINDING DIEMEN-LELYSTAD-ENS

Aan de wethouder/gedeputeerde wordt gevraagd:

- Kennis te nemen van de voornemens van TenneT en het ministerie van EZK om de mogelijkheid van een nieuwe (extra) 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens te onderzoeken en voor te bereiden;
- Akkoord te gaan met ambtelijke deelname aan het voorbereidingsproces;
- Omstreeks maart 2022 deel te nemen aan een bestuurlijk overleg met EZK en betrokken gemeenten en provincie(s) over het voornemen en het participatieplan.

Inleiding

Verwacht wordt dat het elektriciteitstransport en het elektriciteitsverbruik in Nederland, als gevolg van de energietransitie, de komende (tientallen) jaren sterk gaat stijgen. Als gevolg hiervan voorziet TenneT dat er omstreeks 2030 een extra 380-kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens nodig is. Aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is gevraagd hiervoor een rijkscoördinatieprocedure te starten. EZK en TenneT willen met de betrokken provincie(s), gemeenten en de regionale netbeheerder een regionale begeleidingsgroep inrichten, om – conform de toekomstige Omgevingswet – gezamenlijk toe te werken naar een ruimtelijk besluit inzake de inpassing van de nieuwe hoogspanningslijn. In 2022 wordt hiermee gestart. Het voorkeurs tracé wordt naar verwachting in 2024 vastgesteld. De ingebruikname van de lijn wordt voorzien omstreeks 2032.

De opgave

Flevoland is een belangrijke schakel in het (inter)nationale elektriciteitstransportnetwerk. Voor opwek van stroom, afname en doorvoer. En het is een belangrijke leverancier van duurzame energie, met een groeiende economie en ruimte voor duurzaam wonen, werken en recreëren. De Regionale Energie Strategie van Flevoland vormt een basis voor het verder versterken van de elektriciteitsinfrastructuur in Flevoland. De komende jaren zullen – in overleg met provincie en gemeenten - bestaande hoogspanningsverbindingen en -stations uitgebreid en verbouwd moeten worden en nieuwe gebouwd, om er voor te zorgen dat Flevoland klaar is voor de toekomst.

De bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens maakt onderdeel uit van de landelijke ringstructuur van 380 kV-lijnen. Het 380kV-net is de ruggengraat van het landelijk hoogspanningsnet. Het 380kV-net faciliteert het transport van grootschalig opgewekt vermogen door heel Nederland én van en naar het buitenland. De ringstructuur van het 380 kV-net vergroot de robuustheid van het elektriciteitsnet in Nederland en daarmee de leveringszekerheid. Het Nederlandse 380kV-net heeft ook verbindingen naar kustlocaties waar grootschalig productievermogen is aangesloten en verbindingen met Duitsland, België, Noorwegen, Groot-Brittannië en Denemarken. De verbinding Diemen-Ens is een belangrijke verbinding in de landelijke 380kV-ring. De verbinding faciliteert een grote energiestroom vanuit o.a. het Eemshavengebied in het noorden van Nederland (en Duitsland) naar de Randstad en het zuiden (en België).

TenneT ziet op basis van analyses, die uitgevoerd zijn als onderdeel van het tweejaarlijkse Investeringsplan, een knelpunt op de verbinding Diemen-Ens ontstaan. Voorzien wordt dat het energietransport tussen het noordoosten en het zuidwesten van Nederland sterk zal groeien. Dit komt door de toenemende elektriciteitsproductie in het Eemshavengebied en door toenemende internationale energietransporten tussen Noord-Duitsland en België. Daarnaast wordt er een substantiële groei van duurzaam opgewekte energie, zoals zonne-energie, voorzien en een sterke verhoging van het elektriciteitsverbruik, als gevolg van de energietransitie. Door de toenemende druk op het 380kV-net zal de huidige (opgevaardeerde) verbinding tussen Diemen en Ens omstreeks 2030 niet meer kunnen voldoen aan de benodigde transportcapaciteit. Zonder uitbreiding van het 380 kV-net gaat dit leiden tot het niet kunnen aansluiten van zowel leveranciers als gebruikers op het elektriciteitsnet en risico's met betrekking tot de leveringszekerheid. Eenzelfde capaciteitsprobleem wordt voorzien tussen Viverlaten (bij Groningen) en Ens en tussen Krimpen aan den IJssel en Geertruidenberg. Ook voor deze gebieden wordt nagedacht over versterking van het 380 kV- elektriciteitsnet.

Huidige capaciteitsuitbreiding

Op dit moment wordt de capaciteit van de bestaande hoogspanningslijn tussen Diemen-Lelystad-Ens verhoogd van 2,5 kA naar 4,0 kA. Bij de bovengenoemde analyses die uitgevoerd zijn, is rekening gehouden met deze capaciteitsvergroting. TenneT voorziet echter dat de huidige capaciteitsuitbreiding omstreeks 2030 niet meer voldoende is om de verwachte groei van het elektriciteitstransport op te vangen. De huidige capaciteitsvergroting leidt er toe dat de bestaande knelpunten die er op de verbinding zijn, opgelost worden.

Periodiek herijken van nut en noodzaak

In het kader van het opstellen van het Investeringsplan herijkt TenneT tweejaarlijks het nut en de noodzaak van nieuw aan te leggen hoogspanningsverbindingen, zoals Diemen-Ens. Uit onlangs uitgevoerde analyses van TenneT (voor het komende Investeringsplan) komt de noodzakelijkheid en het nut van de lijn Diemen-Ens naar voren. Over twee jaar, in de tweede helft van 2023, wordt opnieuw berekend of (op grond van de dan bekende gegevens) het nog steeds noodzakelijk en nuttig is om de nieuwe verbinding aan te leggen. Mocht uit deze berekeningen blijken dat er op dat moment twijfels bestaan over de aanleg van de verbinding, dan zullen deze worden besproken met betrokken gemeenten en provincie(s).

Het proces

Formeel gezien is het ministerie van EZK – op grond van de rijkscoördinatieregeling - verantwoordelijk voor de inpassing van nieuwe hoogspanningslijnen van 220 kV of hoger. Het ministerie van EZK wil de voorbereiding van de ruimtelijke besluiten bij voorkeur in gezamenlijk overleg met de betrokken provincie(s) en gemeenten doen. Aan de betrokken provincie(s) en gemeenten zal t.z.t. ook een advies gevraagd worden ten aanzien van het meest gewenste tracé.

Om gezamenlijk uitvoering te geven aan het proces stellen EZK en TenneT voor om een regionale werkgroep in te stellen, waarin de benodigde stappen gezamenlijk voorbereid en vastgesteld worden. Daarbij kan aan de volgende processtappen gedacht worden:

- Formuleren van kaders en randvoorwaarden opgave en participatieplan (Q1 2022);
- Reageren op zienswijzen opgave en participatieplan (Q2 2022);
- Formuleren van Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ten behoeve van de milieueffectrapportage (2022);
- Reageren op zienswijzen NRD;
- Formuleren van milieueffectrapportage en integrale effectanalyse (2023);
- Formuleren van voorkeurstracé (2023/2024);
- Vaststellen van ruimtelijk inpassingsplan (in Omgevingswet “projectbesluit” genoemd).

Eerste processtap

In het kader van de eerste processtap (het formuleren van de opgave en het participatieplan) is het voorstel om de werkgroep (via gezamenlijke werkgroepbijeenkomsten) te betrekken bij:

- Het in beeld brengen van relevante stakeholders;
- Het opstellen van een participatieplan (voor het betrekken van stakeholders bij het proces);
- Het formuleren van de kaders en randvoorwaarden die aan de opgave verbonden worden.

Het is de bedoeling dat dit leidt tot de concept-beschrijving van de opgave en het participatieplan. Beide stukken zullen in een bestuurlijk overleg (van gemeenten, provincie(s) en EZK), vastgesteld worden, alvorens EZK over gaat tot publicatie.

Tijdsinvestering

Let wel: van betrokken gemeenten en provincie(s) wordt niet gevraagd om zelf stukken te schrijven. Wel wordt van hen gevraagd om inhoudelijk mee te denken en geschreven stukken te commentariëren. Het verwachte tijdsbeslag is circa 1 tot 2 dagdelen per maand.

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 8 juni 2022 09:43
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: BO Zuiderveld

Urgentie: Hoog

[REDACTED]

Jop blijkt in de week van 4 juli reeds met vakantie te zijn. Het lijkt me zinvol om eerst aan te koersen op een ambtelijk overleg eind juni. We kunnen dat moment even gebruiken of er nog urgente punten zijn om via BO te bespreken. Eens?

Ik heb met [REDACTED] reeds gesproken over datum 3 oktober, een bijeenkomst ihkv de RES (is 's avonds), waarop we daaraan voorafgaand zo'n bijeenkomst voor raden en Staten kunnen houden. Belangrijk is de adressering aangezien dezelfde datum ook al voorbij kwam gisteren in een BO Diemen-Ens tbv een informatiebijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Afdeling Strategie & Beleid
Provincie Flevoland,
T 0320-[REDACTED]
M 06-[REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@minezk.nl>
Verzonden: maandag 26 september 2022 09:13
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: brief Almere

Beste [REDACTED]

Vorige week belde je mij over een brief/notitie die de gemeente Almere aan de provincie gestuurd had met klachten over het proces rondom de nieuwe 380 kV Diemen-Ens. Kun je mij die brief of notitie van Almere doorsturen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Klimaat en Energie, directie Realisatie Energietransitie
Tel: 06-[REDACTED]
[REDACTED][@minezk.nl](mailto:[REDACTED]@minezk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: donderdag 28 juli 2022 12:37
Aan: [redacted]@witteveenbos.com; [redacted]
Onderwerp: Concept verslag workshop kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens
Bijlagen: Bijlage verslag werksessie 1.pdf; 220722 Concept verslag Werksessie kansen en belemmeringen 380 kV Diemen - Ens.docx

Beste,

Op maandag 11 juli heeft de eerste werksessie in het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau plaatsgevonden in de vorm van de workshop kansen en belemmeringen. Bijgevoegd vindt u het verslag inclusief bijbehorende bijlage. Mocht u vragen over of opmerkingen op het verslag hebben dan verneem ik die graag.

Met vriendelijke groet,

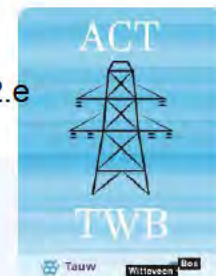
[redacted]

Large projects NL | *Area Central*

M +31 (0) 6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu

I www.tennet.eu
 TenneT
Taking power further

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Toelichting presentatie en verslag

Voor u ligt het resultaat van de werksessie 'kansen, belemmeringen en mogelijke alternatieven' voor het project 380 kV Diemen-Ens. Deze werksessie vond plaats op 11 juli 2022.

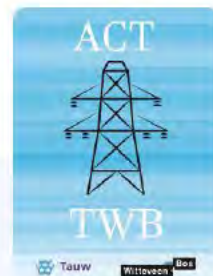
In dit bestand is de plenaire presentatie uit de sessie opgenomen (dia's 2 – 14). Daarna vindt u vanaf dia 15 het verslag met belangrijkste bevindingen uit de werktafels

380 kV Diemen - Ens

Werk sessie onderzoeks gebied en mogelijke alternatieven

11 juli 2022

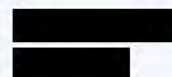
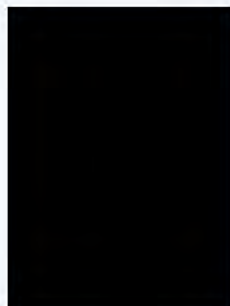
Inhoud

- Introductie team TAUW en Witteveen+Bos (ACT TWB)
- Toelichting aanpak alternatievenontwikkeling en NRD
- Toelichting werksessies
- Doel en programma voor vandaag

Adviescombinatie TAUW en Witteveen+Bos

- Adviseur voor hele traject van verkenning tot en met planstudie

Aanpak alternatievenontwikkeling

- Start vanuit een breed onderzoeksgebied
- Identificeren kansen, waarden, belemmeringen en harde kaders
- In beeld brengen mogelijke alternatieven
- Afwegen/ontwikkelen naar kansrijke alternatieven (trechterstap 1)
  - Input: waarden, belemmeringen, kansen, (technische) eisen en kaders
- Beschrijving kansrijke alternatieven in de NRD

Aanpak en planning opstellen concept NRD

- Opbouw parallel aan alternatievenontwikkeling
- Stap 1: structuur, algemene hoofdstukken (deze periode)
- Stap 2: beoordelingskader en onderzoeksmethodiek (juni – september)
- Stap 3: beschrijving alternatieven (juli – september)
- Afronding (concept) na terinzagelegging voornemen (september – oktober)
- Eind oktober concept gereed voor review betrokken overheden
- Terinzagelegging Q1 2023

Drie werksessies

1. **Kansen en belemmeringen:** eerste stap om samen de ontwikkelruimte nader te definiëren richting mogelijke alternatieven
2. **Beoordelingskaders en methodiek:** afstemmen afweegkader en beoordelingskaders voor het MER en de trechtering (begin september)
3. **Trechteren naar kansrijke alternatieven:** samen doorlopen van eerste trechterstap en definiëren van de kansrijke alternatieven (medio/eind september)

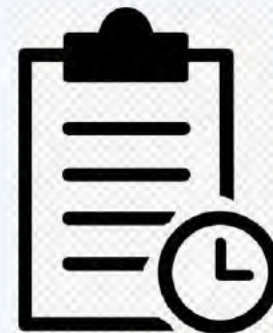
Doel vandaag

- Compleet beeld van kansen en belemmeringen
- Gedeeld beeld van de afwegingsruimte in het onderzoeksgebied:
  - Wat zijn harde kaders / no go's?
  - Wat zijn zwaarwegende aspecten / belangen?
  - Wat zijn meewegende aspecten / belangen?
  - Wat zijn (meekoppel)kansen?
- Ontwikkeling mogelijke alternatieven

Programma vandaag

- 13.30 Werktafels ronde 1
- 14.05 Werktafels ronde 2
- 14.30 Pauze
- 14.50 Werktafels ronde 3
- 15.15 Plenaire terugkoppeling
- 15.45 Toelichting vervolg en afsluiting

Toelichting werktafels

- 3 rondes, iedereen komt aan elke tafel
- Kaarten op tafel, kansen, belemmeringen, waarden, ideeën stickeren en bespreken
- Wat zijn de kaders /no go's? Wat weegt zwaar of minder zwaar?
- Tafel 1: belemmeringen en waarden vanuit gebouwde omgeving, ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsbelangen
- Tafel 2: belemmeringen en waarden vanuit natuur, landschap en cultuurhistorie
- Tafel 3: kansen en aanknopingspunten mogelijke alternatieven

Groepsindeling

- Groep 1: [redacted]
- Groep 2: [redacted]
- Groep 3: [redacted]

Gespreksleiding / verslag:

- tafel 1: [redacted]
- tafel 2: [redacted]
- tafel 3: [redacted]

Terugkoppeling vanuit de werktafels

- Wat waren de belangrijkste bespreekpunten?
- Wat zijn uitkomsten en conclusies?
- Welke vragen staan nog open?

Per tafel: 5 minuten terugkoppeling, 5 minuten vragen/gesprek

Vervolgstappen

- Aanvullen kansen en belemmeringenkaarten
- Combineren met (technische) eisen
- Vertalen naar ontwikkelruimte en mogelijke alternatieven
- Uitwerken mogelijke alternatieven / lijnen / corridors
- Werksessie 2, afweegkader en beoordelingskader
- Werksessie 3, trechteren naar kansrijke alternatieven

Afsluiting

- Vragen, reacties, opmerkingen?

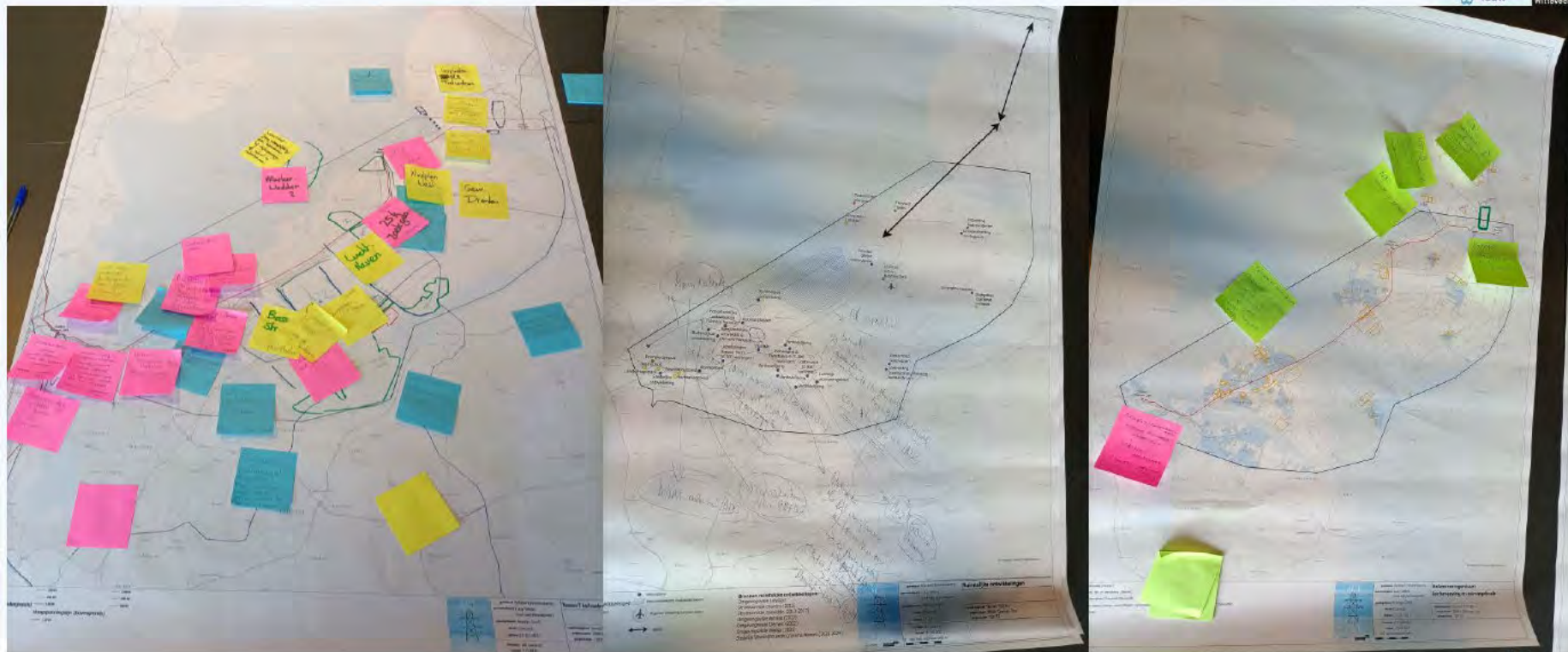

Tafel 1: gebouwde omgeving en ruimtelijke ontwikkeling

- Veel ruimtelijke ontwikkelingen binnen het projectgebied
- Woningbouwopgave door Almere en Lelystad aangegeven als meest zwaarwegend belang:
  - 380kV wordt ervaren als bedreigende ruimteclaim
  - Binnen die ruimte kan immers ook de woningbouwopgave worden gerealiseerd
- Grote gebiedsontwikkelingen: Oosterwold, Pampus, Bloemendalerpolder, perspectief Oostflank e.a.

Beeldverslag tafel 1 (hieraan kunnen geen rechten worden ontleend)

Tafel 1: gebouwde omgeving en ruimtelijke ontwikkeling

- Grote opgaven:
  - Luchthaven Lelystad
  - Bedrijventerreinen
  - Markerwadden 2
  - MIRT ABA – Metrolijn
  - Windparken (Windplan West e.a.)
  - Zonneparken (nog 500 ha)
- Andere relevante ontwikkelingen:
  - Bossenstrategie
  - Korte golf defensieradar
  - PEH
  - Lelylijn
  - Te saneren windturbines
  - Kustvisie Randmeren

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Locaties waar (harde) belemmeringen worden gezien vanuit natuur, komen veelal niet overeen met de (harde) belemmeringen vanuit landschap / cultuurhistorie.
  - d.w.z.: de belemmeringen vanuit deze twee invalshoeken overlappen elkaar nauwelijks
  - het is lastig tot een oplossing (corridor / alternatief) te komen die én niet aan de belemmeringen vanuit landschap raakt én de belemmeringen vanuit natuur.

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Toevoegingen aan de kaarten:
  - Verscheidende compensatie-opgaven voor NNN / N2000 / soorten
  - Nieuw te ontwikkelen natuur (o.a. rondom Schokland)
  - Belangrijke foerageerroutes van vogels, verbindingen tussen broedhabitat en foerageergebieden (veelal verbindingen tússten N2000-gebieden)
  - Zonneveld A6
  - Oude loop van de Eem
  - Nationaal Wederopbouwgebied
  - Stedelijk groen in de dorpen en steden
  - Strekdammen: belangrijke rustplaatsen voor vogels
  - Project Oostvaardersoevers

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Harde kaders
  - Open landschap
  - Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam (o.a. schootsvelden Naarden)
  - Schokland
  - Grondgebied Almere
  - Naardermeer (oudste natuurgebied in Nederland)
  - Zeewolde randmeren (doorkruising zou mogelijk wel kunnen)
  - Oosterwold
  - Mag niet ten koste gaan van bestaande bossen

Tafel 2: natuur, landschap en cultuurhistorie

- Zwaarwegend:
  - Doorkruisen Oostvaardersplassen / nationaal park Nieuw Land
  - Overgangsgebied tussen Markermeer / IJmeer en land (draadslachtoffers)
  - Westzijde van Flevoland vermijden (draadslachtoffers), meeste foerageerbewegingen van vogels zitten in dat gebied
- Meewegend:
  - Natura 2000 en NNN doorkruisen (zolang er geen natuurwaarden aangetast worden)
  - Liever geen verbinding parallel aan de Vogelweg (in het midden door het open landschap).

Tafel 3: kansen en mogelijke alternatieven

In de deelsessie kansen is met stakeholders vooruitgeblikt op mogelijke alternatieven om bij het opstellen van het NRD nader te onderzoeken. Er is gesproken over:

- routing via het water, dicht langs de kust of juist verder, via Marker-/Ijsselmeer of Gooimeer
- koppeling / bundeling aan bestaande 150 en 380 kV-lijnen
- koppeling aan het tracé van de A6, gasleidingen en landelijke opgaven (Lelylijn of Ijmeerverbinding)
- mogelijkheden om de nieuwe verbinding (deels) te verkabelen onder de bestaande verbinding

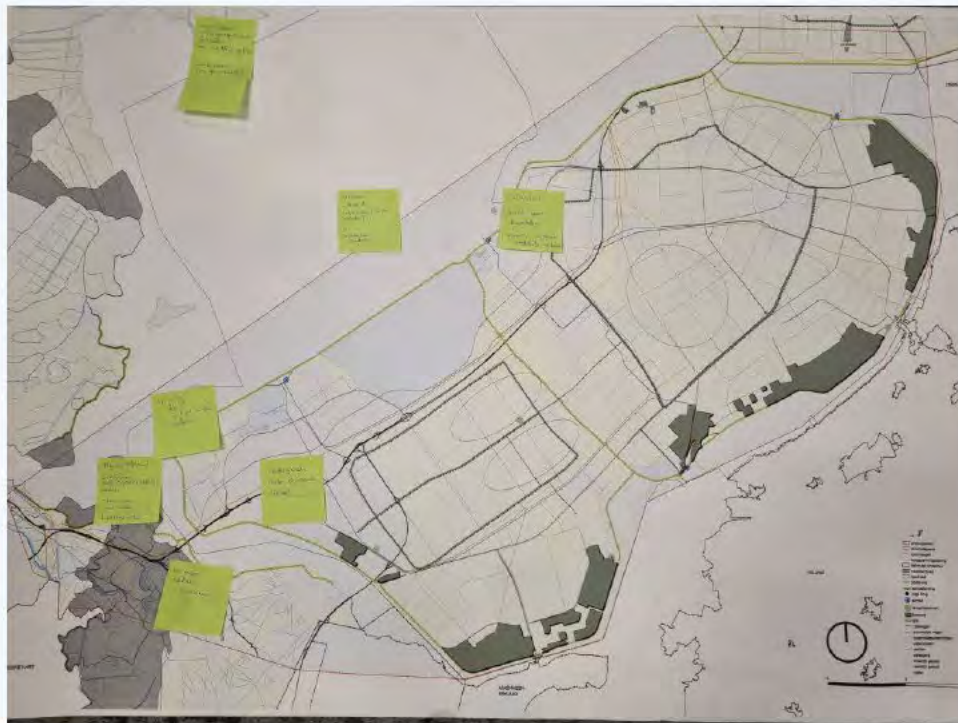
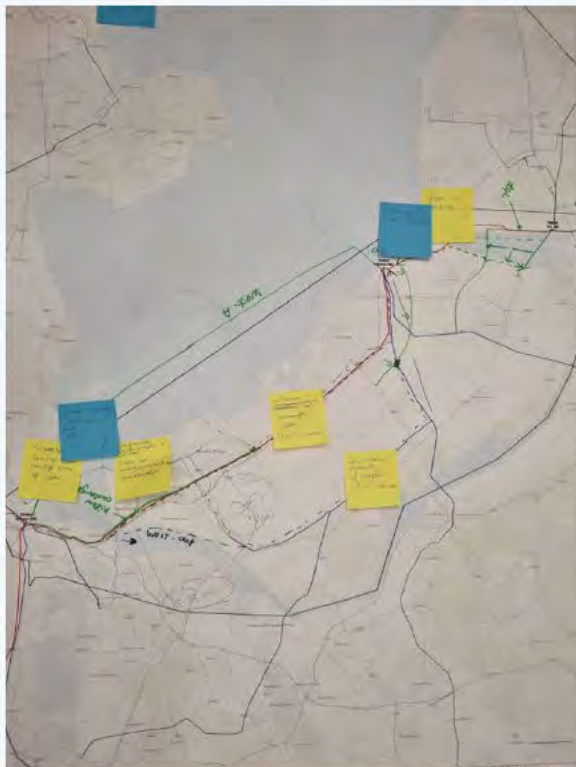

Tafel 3: kansen en mogelijke alternatieven

Vervolg:

- aansluiting bij windturbines
- combineren van ruimtelijke ontwikkelingen
- mogelijkheden voor “ruilverkaveling” : woningen naar huidig tracé
- opties masttypen

Beeldverslag tafel 3 (hieraan kunnen geen rechten worden ontleend)

AANWEZIG DOOR Zie verslag
 [REDACTED] (adviescombinatie Tauw en Witteveen+Bos)

CLASSIFICATIE C2 - Interne Informatie
 DATUM 12-7-2022
 DATUM BESPREKING 11-7-2022
 TIJD BESPREKING 13:00-16:00 uur
 LOCATIE BESPREKING Provinciehuis Flevoland
 REFERENTIE
 AANTAL BIJLAGEN 1
 PAGINA 1 van 6

ONDERWERP Werksessie kansen en belemmeringen 380 kV Diemen-Ens
 maandag 11 juli 2022.

Aanwezigen:

- [REDACTED] - gemeente Noordoostpolder
- [REDACTED] - provincie Flevoland
- [REDACTED] - RvO
- [REDACTED] - gemeente Zeewolde
- [REDACTED] RWS MN / BZK
- [REDACTED] - Alliander
- [REDACTED] - gemeente Almere
- [REDACTED] - gemeente Lelystad
- [REDACTED] - Waterschap zuiderzeeland
- [REDACTED] - BZK
- [REDACTED] -Flevoland;
- [REDACTED] - Provincie Noord Holland
- [REDACTED] - van den Bosch
- [REDACTED] - gemeente Almere
- [REDACTED] - gemeente Almere
- [REDACTED] - Provincie Noord-Holland
- [REDACTED] - ACT - TWB
- [REDACTED] - ACT-TWB
- [REDACTED] - ACT - TWB
- [REDACTED] ACT - TWB
- [REDACTED] - TenneT LPN
- [REDACTED] - TenneT LPN
- [REDACTED] - TenneT LPN
- [REDACTED] ACT TWB
- [REDACTED] - ACT TWB

1. Welkom.

[REDACTED] (EZK) heet iedereen welkom en start het voorstelrondje.

Programma

Datum en locatie: maandag 11 juli, 13 tot 16 uur, provinciehuis Lelystad

Tijd	Agenda
13:00	Opening bijeenkomst, welkom, terugkoppeling op laatste wijzigingen in voornemen
13:10	Plenaire presentatie met een introductie op de werksessie, een toelichting op de aanpak komende maanden en een nadere uitleg van doel en programma vandaag (zie dia's als bijlage bij dit verslag)
13:30	Werktafels - ronde 1 (zie onderdeel 3 van dit verslag)

14:05	Werktafels - ronde 2
14:30	Pauze
14:50	Werktafels - ronde 3
15:15	Terugkoppeling plenair: Vanuit elke tafel een mondelinge terugkoppeling over: - belangrijkste bespreekpunten - belangrijkste resultaten/conclusies/aanvullingen - openstaande vragen
15:45	Toelichting vervolgproces & afsluiting

2. Plenaire presentatie

█ geeft een presentatie ter introductie van de werksessie. De slides zijn opgenomen in bijlage I.

Toelichting doel van de werksessie:

- Een compleet beeld van belemmeringen en kansen in het projectgebied voor ontwikkeling van de nieuwe 380 kV verbinding vanuit verschillende perspectieven: milieuthema's, ruimtelijke kwaliteit, omgevingsbelangen en -zorgen en technische randvoorwaarden
- Een gedeeld beeld van de afwegingsruimte in het projectgebied: wat zijn harde kaders (no go's), wat zijn zwaarwegende aspecten/belangen en wat zijn andere meewegende aspecten/belangen?
- Vanuit voorgaande twee punten een eerste, globale trechtering van het projectgebied naar mogelijke alternatieven/oplossingsruimte;

Vragen naar aanleiding van de plenaire presentatie:

Vraag	Toelichting
Vraag (gemeente Almere): wat is de status van onze inbreng?	De inbreng heeft geen formele status. Ambtenaren mogen vrij mee denken over de belemmeringen en kansen die spelen in de regio. Resultaten worden na de sessie als input voor producten gebruikt die nog ter review voorgelegd worden aan de overheden en vervolgens langs een bestuurlijk overleg gaan voor akkoord/advies.
Vraag (gemeente Almere): Graag een duiding/disclaimer in het document dat de status 'ambtelijk meedenken' niet betekent dat er meebesloten is of dat de stukken door bestuurders akkoord zijn bevonden.	Dat is akkoord. We vermelden duidelijk TenneT en ministerie EZK als eigenaars / opstellers van de stukken en presenteren het niet als een gezamenlijk opgesteld stuk.
Vraag (gemeente Almere): Wat is de termijn om stukken na te sturen?	U kunt stukken blijven aanleveren zonder deadline. De concept NRD staat gepland voor november. Informatie die daarin moet worden meegenomen moet voor die tijd binnen zijn.

Vraag (gemeente Almere): Komt er een projectmailadres t.b.v. delen informatie aan het project?	U kunt reactie op het verslag en input delen met [REDACTED] van TenneT. Zij kan de informatie verder verspreiden in het team. Haar adres: [REDACTED]@tennet.eu
Vraag (provincie Flevoland): Wat zijn de technische belemmeringen en de afwegingen die maken dat iets wel of niet kan/mag? Mag het ondergronds? Kan het gecombineerd in één mast? Wat is nodig voor de leveringszekerheid?	We gaan dit in de komende fase verder uitwerken naar heldere kaders / uitgangspunten en onderbouwing daarvan. Het resultaat is input voor werksessie 3 en wordt als onderdeel van het proces en/of de NRD ook gedeeld.
Vraag (gemeente Zeewolde): Kunnen de netbeheerders inzichtelijk maken wat de kansen zijn voor het elektriciteitsnet?	Onder nut en noodzaak wordt bij de NRD ook stilgestaan bij de kansen voor verzwaring op het onderliggende middenspanningsnet.

3. Deeltafels

Na de plenaire presentatie zijn de deelnemers verdeeld over drie groepen. Roulerend zijn de drie groepen langs elk van de drie werktafels gegaan. Bij elke werktafel was een gesprekleider en een notulist vanuit ACT TWB/TenneT. Aan de tafels voerden we het gesprek aan de hand van conceptkansen, belemmeringen en waardenkaarten, die door ACTTWB zijn voorbereid. We vulden de kaarten aan met opmerkingen, vragen, aanvullingen. De groepen vullen daarbij aan op wat de groep voor hen al heeft ingevuld. De drie deeltafels waren:

1. *Gebouwde omgeving (wonen, werken, recreatie), ruimtelijke ontwikkeling en belangen:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit de gebouwde omgeving, de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen en de belangen en issues in de omgeving. Hebben we alle relevante ontwikkelingen, bebouwing, functies en belangen in beeld? In welke gebieden is ontwikkeling van de 380 kV een 'no go' en waar zien we zwaar- of meewegende belangen?
2. *Natuur, landschap en cultuurhistorie:* aan deze tafel bespreken we de kansen en belemmeringenkaart vanuit natuur en landschap. Hebben we alle relevante waarden en ontwikkelingen in beeld? Doorkruising / aantasting van welke waarden is een 'no go'? En waar zien we zwaar-/meewegende aspecten of belangen? We gaan hier onder andere in op Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland, UNESCO Werelderfgoed en andere (beschermde) waarden.
3. *Kansen en mogelijke alternatieven/oplossingsrichtingen:* aan deze tafel draaien we de vraag om. Waar zien we ruimte / mogelijkheden voor een stationslocatie (met koppeling naar bestaande

verbinding) en voor een tracé? Wat zijn aanknopingspunten (bijv. logische lijnen) gezien vanuit ruimtelijke kwaliteit en het huidige ruimtegebruik? Waar zien we kansen om rond Almere (naast realisatie van een nieuwe verbinding) ook de bestaande 380 kV verbinding te verplaatsen?

Verslaglegging per deeltafel

De hoofdpunten van hetgeen per deeltafel is besproken zijn opgenomen als aanvulling op de dia's van de plenaire presentatie. De presentatie, inclusief aanvulling is opgenomen als bijlage bij dit verslag.

4. Plenaire afsluiting

In de plenaire afsluiting is per deeltafel een terugkoppeling gegeven op de belangrijkste bespreekpunten, conclusies en openstaande vragen. We delen met elkaar het beeld dat de opgave complex is. Er spelen veel ruimteclaims, belangen en belemmeringen in het zoekgebied, waardoor het komen tot mogelijke alternatieven ingewikkeld is.

De vervolgstappen zien er als volgt uit:

- Het team van TenneT, ministerie van EZK en Tauw en Witteveen+Bos werkt de kansen en belemmeringenkaarten verder uit met de input van de werksessie. Hierin brengt het team zo goed mogelijk in beeld wat de harde kaders / no go's zijn en welke andere belangen/waarden in beeld zijn en hoe zwaarwegend deze zijn.
- Er zijn diverse vragen gesteld door betrokken overheden over de technische uitgangspunten, bijbehorende (on)mogelijkheden en onderbouwing daarvan. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om mogelijkheden voor het combineren of bundelen van (energie)infrastructuur, de mogelijkheden voor (gedeeltelijk) ondergronds realiseren van de verbinding (op land en op water), de mogelijkheden rond inpassing van de stations (Diemen, Ens en Lelystad) en de afbakening van het zoekgebied voor de verbinding. TenneT werkt aan het concretiseren en onderbouwen van de uitgangspunten. Hierbij kijken we zowel naar wat hard is als naar waar ruimte voor afwijken/aanpassen bestaat. In verband met de diverse nationale opgaven (die allen een ruimtelijke claim leggen op de provincie) werd vanuit de gemeente Almere gewezen op Novex-programma. De provincie moet de ruimtelijke puzzel in Q4 2023 in beeld hebben.
- Begin september volgt een tweede werksessie waarbij we met elkaar in gesprek gaan over het afwegingskader dat in de verkenning wordt ingezet voor de afweging van kansrijke alternatieven naar een voorkeursalternatief (in de integrale effectanalyse) en het onderliggende beoordelingskader voor de effecten op milieu en omgeving. In de sessie wordt een voorzet gedeeld die we met elkaar bespreken.
- Eind september volgt een derde werksessie waarin we de vervolgstap zetten richting kansrijke alternatieven. We presenteren hier de uitwerking van werksessie 1 en de bijbehorende acties rond verhelderen van uitgangspunten en (on)mogelijkheden en gaan in gesprek over de doorvertaling naar nader te onderzoeken alternatieven.

Een aantal concrete afspraken naar aanleiding van de afsluiting:

- Verzoek aan alle deelnemers om relevante informatie over kansen, belemmeringen en (ruimtelijke) ontwikkelingen te delen via [REDACTED] ([REDACTED]@tennet.eu). Reacties op het verslag kunnen ook aan [REDACTED] worden gestuurd.
- We spreken af dat in de uitwerking richting alternatieven gebruik wordt gemaakt van de informatie die partijen delen en van eerder uitgevoerde studies en inzichten daaruit. We kiezen bewust ervoor om nog één keer vanuit een open blik alles af te pellen, zodat we transparant toewerken naar de nader te onderzoeken alternatieven.

5. Nagestuurde reacties

De gemeente Gooische Meren en Dronten konden niet aanwezig zijn bij de sessie maar hebben wel naderhand per mail hun reactie gestuurd. Deze reacties worden gelijkwaardig meegenomen met de ingebrachte informatie tijdens de werksessie.

BIJLAGE I PRESENTATIE WERKSESSIE (Introductie en verslag werktafels)

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 2 juni 2022 14:45
Aan: Jan de Reus; Jop Fackeldey
CC: [REDACTED]
Onderwerp: DOMUS-22186732-v1-Agenda Bestuurlijk_Overleg (003)
Bijlagen: DOMUS-22186732-v1-Agenda Bestuurlijk_Overleg (003).docx
Urgentie: Hoog

Jan en Jop,

Bij deze onze annotatie tbv het BO d.d. 7 juni 380 KV Diemen-Ens.

Groet,

[REDACTED]

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**Directie Realisatie
Energietransitie**Behandeld door**T 06 – [redacted]
[redacted]@minezk.nl**Datum**

7 jun. 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22186732

Bijlage(n)

agenda

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Verkenning nieuwe 380 kV- hoogspanningsverbinding Diemen-Ens
Voorzitter	[redacted], MT-lid directie Realisatie Energietransitie i.o. ministerie van EZK
Notulist	[redacted], ministerie van EZK
Vergaderdatum en -tijd	7 juni 2022, 15.30 uur - 17.00 uur
Locatie	Provinciehuis Flevoland, Lelystad (commissiekamer PS)

1. Opening, voorstelronde, vaststelling agenda

Ter informatie is bijgaand de brief meegestuurd, die eerder aan de betrokken gemeenten, provincies en waterschappen is verzonden.

2. Toelichting op het proces om een verkenning te starten naar een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens.

Bijgaand vindt u een korte toelichting op het proces. Wordt ter vergadering toegelicht door [redacted], projectleider EZK. Aansluitend heeft u de mogelijkheid vragen of opmerkingen ten aanzien van het proces in te brengen.

Annotatie:

Het is van belang te blijven benadrukken het totaalplaatje: Ens-Diemen en Vierverlaten-Ens. Ambtelijk zijn we als provincie én gemeenten nauw betrokken. Daar waar combineren mogelijk is, is dit gewenst mede vanwege de ambtelijke beschikbaarheid en inzet. Tot nu toe een uiterst prettige werkwijze.

3. Toelichting op nut en noodzaak van de nieuwe verbinding

Bijgaand vindt u een factsheet over nut en noodzaak. Deze factsheet heeft als doel om u als bestuurder te informeren over nut en noodzaak. Voor publicatie op de website wordt nog een publieksversie gemaakt. De factsheet wordt ter vergadering toegelicht door [redacted], projectleider TenneT. Aansluitend heeft u de mogelijkheid vragen of opmerkingen in te brengen.

Annotatie:

Voor wat betreft de nut en noodzaak van een nieuwe verbinding is het goed om te wijzen op de ontwikkelingen in Flevoland (woningbouw,

energietransitie); de nieuwe verbinding wordt meer en meer van randvoorwaardelijk belang voor deze ontwikkelingen.

De factsheet oogt nogal technisch van inhoud. Het lijkt van belang om de nut en noodzaak meer in publieksvriendelijke taal te beschrijven.

Annotatie

Het zal een hele uitdaging zijn om dit technische stuk te vertalen naar een publieksvriendelijke versie. Het belang om dit te doen is groot want de winst van goede en heldere informatie is bij het beging van dit proces. Mocht dit niet lukken dan ijlt dit lang na in het proces.

4. Bespreken concept-voornemen en concept-participatieplan

Het voornemen is om, als eerste stap in de procedure, bijgaand voornemen en participatieplan omstreeks 1 september a.s. te publiceren. U wordt gevraagd hiermee akkoord te gaan. Mocht u opmerkingen of vragen hebben over de stukken, dan kunnen die in de vergadering ingebracht worden.

Annotatie:

Het voornemen is uitvoerig ambtelijk besproken, evenals het concept-participatieplan. Hiervoor zijn workshops georganiseerd, waarbij alle betrokken overheden zijn betrokken. Een prettige werkwijze.

Een goede insteek om na iedere volgende stap dit bestuurlijk af te stemmen cq af te ronden. Volgens mij een extra zorgvuldigheid in dit complexe proces.

5. Rondvraag en sluiting

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 27 september 2022 14:00
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Re: opzet mail voor [REDACTED]

Ik zou de verschillende thema's van woningbouw, bedrijvengroei, vestigingsbeleid datacenters, project Energie in Balans maar ook het streven naar de komst van een waterstof-lijn benoemen.
Daarnaast de centrale ligging van Flevoland in NL en daarbij ook de doorvoer van elektriciteit naar andere delen van NL.
Doel van Flevoland om mee in de lead te zijn bij de energietransitie en de grote mate van samenwerkingsbereidheid met vele partners.
Wij willen verantwoordelijkheid nemen zonder ook de belangen van anderen uit het oog te verliezen (Almere).
Zoiets?

[REDACTED]

Op 27 sep. 2022 om 12:04 heeft [REDACTED]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen [REDACTED]

Zoiets?

Goedendag [REDACTED]

Vanmorgen hebben wij digitaal contact met jou gehad. Met jou hebben wij afgesproken om concreet de aanleiding voor ons verzoek aan jou te duiden voor een bijdrage tijdens de 3e workshop Diemen-Ens donderdag a.s.. We willen met deze uitleg tevens de toegevoegde waarde benadrukken van jouw bijdrage tijdens deze bijeenkomst.

Aanleiding

De vorige workshop is de vraag door gemeenten gesteld waar en hoe een ruimtelijke integrale afweging plaatsvindt van de verschillende tracés.

EZK is zelf ook nog zoekende naar een antwoord op deze vraag. EZK is totnutoe van mening dat een ruimtelijke afweging in het m.e.r.-proces en door middel van een Integrale effect analyse (IEA) plaatsvindt. Aanvullend wordt gewerkt aan een integraal afwegingskader.

Nav hiervan is mij verzocht om een uiteenzetting hoe de provincie Flevoland omgaat met de brief van Minister de Jonge. Deze uiteenzetting heb ik je eerder gemaaild.

In het verslag van de vorige keer staat dat EZK contact zal hebben met de provincie omtrent de vraag vd gemeenten. Nav daarvan heeft EZK mij benaderd of de provincie deze uiteenzetting kan toelichten.

Vraag

Als opgavetrekker heb jij zicht op een integrale benadering van de verschillende opgaven in Flevoland. En kun jij vanuit een helicopterview schetsen welke belangen samenkomen bij het uitrollen van de energie-infrastructuur. Zie jij kans om dit op te pakken voor komende donderdag?

Op 26 september heb ik op het verzoek van EZK gereageerd door onderstaande mail.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 7 juni 2022 11:54
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: 20220609 BAC ROWW agendapunt 1a. Conceptagenda_

Goedemorgen [REDACTED]

[Ik zie een stukje annotatie staan](#)

Momenteel zijn er twee procestrajecten in gang gezet door het ministerie van EZ (Rijkscoördinatieprocedure), te weten een nieuwe hoogspanningslijn 380KV voor het traject Diemen-Ens én Ens Vierverlaten. Bij beide trajecten zijn alle provincies en gemeenten aangehaakt. Alle overheden zijn overtuigd van de nut en noodzaak van deze lijn. Deze trajecten zullen aanzienlijke effort vragen van alle overheden. Binnen onze eigen organisatie zal ook bekeken worden wat dit aan capaciteit zal vergen en waar op welke wijze processen in samenhang kunnen worden versneld.

[Ik heb een Flevolands advies nodig voor de conceptagenda en eventueel IPO-voorstel](#)
[Kan ik bovenstaande stuk tekst aanhouden als Flevolands advies?](#)

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland

M 06 - [REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 7 juni 2022 11:36
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>
CC: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: 20220609 BAC ROWW agendapunt 1a. Conceptagenda_

[REDACTED]
Retour met mijn bijdrage na afstemming met [REDACTED]

Gr
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 6 juli 2022 11:21
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie

Goedemorgen allen,

Inderdaad [REDACTED] spelen diverse trajecten tegelijkertijd. Te noemen Zuiderveld, 380kv Diemen-Ens, capaciteitsproblematiek NOP, RES-dag, etc. Mijn beeld over wanneer welk onderwerp besproken wordt en met wie (Raden en/of Staten) is niet compleet. Vanuit de Staten heb ik het verzoek gekregen om een interactieve, beeldvormende sessie over de capaciteitsproblematiek voor te bereiden. Of we dit kunnen combineren met een sessie voor de Raden ga ik onderzoeken en ik kom hier nog op terug.

Weet wel dat een duiding van de situaties op de netten, de elkaar snel opvolgende ontwikkelingen en de perceptie van Raden en Staten niet met een enkele presentatie geholpen zijn. Komende jaren zullen Alliander en Tennet nog veelvuldig uitgenodigd worden.

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@alliander.com>
Verzonden: dinsdag 5 juli 2022 10:33
Aan: [REDACTED]@flevoland.nl>; [REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]
[REDACTED]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie

Hi [REDACTED]

Ik sprak net [REDACTED] en hij vertelde mij dat het 3 oktober gaat worden in combinatie met de raden. Ik denk dat jullie even moeten afstemmen wat de definitieve datum gaat worden. Vooralsnog hebben we 3 oktober gereserveerd tot nader bericht.

Groeten [REDACTED]

Van: [REDACTED]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 5 juli 2022 10:29
Aan: [REDACTED]@tennet.eu>; [REDACTED]@alliander.com>
Onderwerp: RE: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie
Urgentie: Hoog

Goedemorgen [REDACTED]

Ik neem de voorbereiding van PS over van [REDACTED]. Allereerst ga ik een nieuwe datum aan jullie voor stellen. De gedachte hierachter is dat als we vier weken uitstel krijgen, we vier weken plus de zomerreces periode hebben om ons voor te bereiden. Gezien de snelle ontwikkelingen is die extra voorbereidingstijd zeker welkom.

Nieuwe datum voor de beeldvormende sessie voor netinfra is (nog even onder voorbehoud) 28/9 of 12/10. Deadline is dan 07-09 voor de stukken. 12-09 wordt de agenda definitief bepaald. Ik hoor graag of jullie op 28/9 of 12/10 beschikbaar hebben

Ik zal jullie komende week benaderen om door te nemen hoe we deze sessie ook meer interactief kunnen maken (een wens van PS).

Groet,

Van: [redacted] <[redacted]@tennet.eu>

Verzonden: maandag 13 juni 2022 10:29

Aan: [redacted] <[redacted]@alliander.com>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie

Ha [redacted], ik kan ook op die dagen. Ik vind het gat tussen 6 juli en eind augustus wel heel erg groot. De ontwikkelingen en gesprekken hierover gaan erg snel. Op zich kunnen we een presentatie voorbereiden voor 6 juli, maar die is eind aug niet meer actueel.

Maar in principe uiteraard bereid om PS te informeren

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
Public Affairs and Communication

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0) 6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Van: [redacted] <[redacted]@alliander.com>

Verzonden: maandag 13 juni 2022 09:37

Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@tennet.eu>

CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie

Hi [redacted]

Dat zou bij mij wel passen. Echter ben ik benieuwd hoeveel tijd er van ons wordt verwacht om in te vullen. Kan je ons daar iets meer over vertellen?

Gr [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Verzonden: maandag 13 juni 2022 09:31

Aan: [redacted] <[redacted]@tennet.eu>; [redacted] <[redacted]@alliander.com>

CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: Bijpraten/ Updaten PS Flevoland over netcongestie

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Beste [REDACTED] en [REDACTED],

[REDACTED] had jullie laten weten dat de leden van onze Provinciale Staten graag bijgepraat willen worden over de uitdagingen en ontwikkelingen rond de netcongestie. De vraag werd gesteld door de VVD-fractie met een focus op aanvullende netcapaciteit in NOP/ Urk. Samen met [REDACTED] hadden jullie, volgens mij, besproken om de statenleden breder (voor hele provincie) bij te praten. Jullie hebben aangegeven graag mee te werken, daarvoor alvast dank! Het lijkt ons handig om dit samen met jullie vorm te geven en jullie een presentatie te laten geven.

De eerste mogelijkheid om een sessie met PS te plannen is tijdens een reguliere beeldvormende sessie op 31 augustus of 7 september. Het is niet mogelijk hiertussen te kiezen, in principe is 31 augustus de vergaderdatum en 7 september de uitloopdatum. Op beide dagen is de beeldvormende sessie vanaf 19 uur gepland.

Mijn eerste vraag is of beide data (omdat we niet kunnen kiezen) in jullie agenda zou passen?

Indien dit uitkomt, dan komt de tweede uitdaging/ vraag: Stukken die we ter voorbereiding aan de statenleden willen meegeven (onderwerp/ inhoudsopgave presentatie) moeten voor 6 juli aanleverd zijn. Vraag is dus of dit lukt.

Als op één of beide vragen het antwoord 'nee' is, dan is eind september/ begin oktober de volgende mogelijkheid (met aanlever moment eind augustus).

Ik hoor het graag!
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Team Energietransitie
Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland

M 06-[REDACTED]
E [REDACTED]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[REDACTED]

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

Van: [redacted]@tennet.eu>
Verzonden: dinsdag 19 juli 2022 14:48
Aan: [redacted]
[redacted] dronten.nl';
[redacted] @dronten.nl';
[redacted] zeewolde.nl';
[redacted] @noordoostpolder.nl';
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Reactie gewenst: Uitnodiging tweede en derde werksessie nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Goedemiddag iedereen,

Graag heten wij jullie allen welkom bij de volgende werksessies.

Om iedereen in de gelegenheid te stellen zo veel mogelijk aanwezig te zijn ontvang ik graag zo spoedig mogelijk reactie welke data de voorkeur heeft.

Uiteraard is het ook mogelijk een vervanger aan te melden.

Voor de tweede werksessie ('Beoordelingskaders en methodiek') hebben we drie data als optie:

- Maandag 29 augustus, 9 – 12 uur
- Donderdag 1 september, 9 - 12 uur
- Vrijdag 2 september, 9 – 12 uur

Voor de derde werksessie ('Naar kansrijke alternatieven') hebben we twee data als optie:

- Dinsdag 27 september, 13 – 16 uur
- Donderdag 29 september, 9 – 12

Op basis van de reacties worden de definitieve data vastgesteld.

Sessie 2 'Beoordelingskaders en methodiek': we bespreken een voorstel voor het MER-beoordelingskader en voor het afwegingskader in de integrale effectanalyse (IEA). Ook gaan we in op wat we t.z.t. in het voorkeursalternatief wel en niet willen vastleggen.

Sessie 3 'Naar kansrijke alternatieven': als vervolg op werksessie 1 trechteren we samen verder van mogelijke alternatieven naar de kansrijke alternatieven die we willen onderzoeken in het MER en de IEA. Tussen werksessie 1 en 3 werken TenneT en de combinatie Witteveen+Bos/Tauw aan de benodigde informatie om deze stap te kunnen zetten.

Met vriendelijke groeten / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen,

[redacted]
LPN Area Central

T +31 (0)26 [redacted]
M +31 (0)6 [redacted]
E [redacted]@tennet.eu
I www.tennet.eu

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem
Nederland

Handelsregister: Arnhem 09155985

Denk aan het milieu. Print dit bericht alleen als het noodzakelijk is.

Van: [redacted]@rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 28 juni 2022 14:01
Aan: [redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@urk.nl>;
[redacted]@diemen.nl>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@dronten.nl>;
[redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@zeewolde.nl>;
[redacted]@alliander.com>; [redacted]@flevoland.nl>;
[redacted]@dronten.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>;
[redacted]@urk.nl>; [redacted]@lelystad.nl>;
[redacted]@alliander.com>; [redacted]@waternet.nl>;
[redacted]@goisemeren.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl>;
[redacted]@lelystad.nl>; [redacted]@urk.nl>;
[redacted]@zeewolde.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl>;
[redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@urk.nl>;
[redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@goisemeren.nl>;
[redacted]@lelystad.nl>; [redacted]@almere.nl>;
[redacted]@noordoostpolder.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>;
[redacted]@almere.nl>
CC: [redacted]@tennet.eu>; [redacted]@tennet.eu>;
[redacted]@tennet.eu>; [redacted]@minezk.nl>

Onderwerp: Uitnodiging tweede en derde werksessie nieuwe 380 kV-verbinding Diemen-Ens

Aan de deelnemers aan de ambtelijke werkgroepbijeenkomsten,

Graag horen we uiterlijk vrijdag 8 juli a.s. van u wie wil deelnemen aan de werksessies 2 en 3 (na de zomer) en welke data de voorkeur hebben. U kunt uw reactie mailen aan [redacted]@tennet.eu.

Op dit moment wordt gestart met de voorbereiding van de volgende processtap, namelijk de publicatie van het concept van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), waarin de onderzoeksopgave wordt beschreven (de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieu-effectrapport (MER)).
Maandag 11 juli a.s. vindt hiervoor de eerste sessie plaats. Deze heeft als onderwerp 'Kansen en belemmeringen'.
Dan zetten we de eerste stappen in het verkennen van de oplossingsruimte voor mogelijke alternatieven daarbinnen voor de nieuwe 380 kV verbinding.

Met deze mail wil ik data inventariseren voor deze twee sessies:

- Sessie 2 'Beoordelingskaders en methodiek': we bespreken een voorstel voor het MER-beoordelingskader en voor het afwegingskader in de integrale effectanalyse (IEA). Ook gaan we in op wat we t.z.t. in het voorkeursalternatief wel en niet willen vastleggen.

- Sessie 3 'Naar kansrijke alternatieven': als vervolg op werksessie 1 trechteren we samen verder van mogelijke alternatieven naar de kansrijke alternatieven die we willen onderzoeken in het MER en de IEA. Tussen werksessie 1 en 3 werken TenneT en de combinatie Witteveen+Bos/Tauw aan de benodigde informatie om deze stap te kunnen zetten.

Voor de tweede werksessie ('Beoordelingskaders en methodiek') hebben we drie data als optie:

- Maandag 29 augustus, 9 – 12 uur
- Donderdag 1 september, 9 - 12 uur
- Vrijdag 2 september, 9 – 12 uur

Voor de derde werksessie ('Naar kansrijke alternatieven') hebben we twee data als optie:

- Dinsdag 27 september, 13 – 16 uur
- Donderdag 29 september, 9 – 12

Op basis van de reacties worden de definitieve data vastgesteld. De bijeenkomsten vinden waarschijnlijk plaats in het provinciehuis in Lelystad of (als daar geen plaats is) in een andere vergaderlocatie in Lelystad of Almere. Voor nadere vragen over de werksessie kunt u het beste contact opnemen met [redacted] van TenneT, [redacted] [@tennet.eu](mailto:[redacted]@tennet.eu), tel: 06 – [redacted]

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw reactie!

Met vriendelijke groet,
mede namens [redacted],

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

.....
Directie Warmte en Ondergrond
DG Energie & Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

M 06 [redacted]
[redacted] [@rvo.nl](mailto:[redacted]@rvo.nl)

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.